
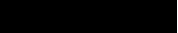

Datum 1 december 2025
Onderwerp Deelbesluit 3 – Varik C-476 en C-477
Behandeld door
Ons kenmerk Z25-6039 / D25-42648
Uw kenmerk -
Bijlagen 2

Geachte mevrouw

Op 15 augustus 2025 heeft u een verzoek op grond van de Wet open overheid (Woo) ingediend. In dit verzoek vraagt u – kort gezegd – om documenten openbaar te maken, die zien op elke vorm van informatie over de percelen Varik C-476 en Varik C-477 over de periode 1 januari 2010 tot en met 15 augustus 2025, namelijk de datum van uw verzoek. Ik heb de ontvangst van uw verzoek per brief van 19 augustus 2025 bevestigd.

Uw verzoek is behandeld middels het gebruik van deelbesluiten. Op die manier kunt u sneller beschikken over de documenten die onder de reikwijdte van uw verzoek vallen. Dit is het **derde, en tevens laatste**, deelbesluit.

Deelbesluit 3

Het eerste deelbesluit, dat u op 17 oktober 2025 heeft ontvangen, ziet op de documenten, die vallen onder de twaalf punten die u in uw e-mails van 23 en 25 augustus heeft genoemd, en waarvoor ik **geen** zienswijze heb gevraagd aan derde-belanghebbenden. Het tweede deelbesluit, dat u op 21 november 2025 heeft ontvangen, ziet op de documenten die vallen onder de door u aangegeven twaalf punten en waarvoor ik **wel** een zienswijze heb gevraagd aan derde-belanghebbenden. Dit derde, en tevens laatste, deelbesluit ziet op de overige gevonden documenten, die gaan over de percelen C-476 en Varik C-477 en die nog niet openbaar zijn (gemaakt).

Ik heb besloten tegemoet te komen aan uw verzoek en 13 documenten (deels) openbaar te maken via dit derde deelbesluit. In de bijlage bij dit besluit treft u de documenten en een overzicht hiervan aan. Ik heb voor de duidelijkheid de bijlagen genummerd. De nummers op het overzicht komen overeen met de nummers op de documenten.

Deels uitgestelde openbaarmaking

Eén van de documenten maak ik uitgesteld openbaar. Het gaat om de e-mail van 17 januari 2018. De reden hiervoor is dat ik niet volledig ben meegegaan met de ingediende zienswijze van één van de derde-

belanghebbenden. Op grond daarvan ga ik ervan uit dat deze derde-belanghebbende mogelijk nog bezwaar heeft tegen de openbaarmaking van deze informatie. Daarom vindt de feitelijke openbaarmaking van dit document op grond van artikel 4.4, vijfde lid, Woo niet eerder plaats dan twee weken na de datum van dit besluit.

Op deze manier heeft de betreffende derde-belanghebbende de mogelijkheid om te proberen de openbaarmaking van dit document tegen te houden. Dit kan door het indienen van een bezwaarschrift bij Staatsbosbeheer en door daarnaast bij de rechtbank een verzoek in te dienen voor een voorlopige voorziening om het openbaar maken van het document uit te stellen. In het geval binnen twee weken na de datum van dit besluit een bezwaarschrift is ingediend en een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan, wordt de uitspraak van de voorzieningenrechter afgewacht. In het geval van deze mogelijkheid geen gebruik is gemaakt, zal het betreffende document alsnog aan u toegestuurd worden.

De overige documenten stuur ik gelijk bij dit besluit mee, omdat ik niet verwacht dat er bezwaar is tegen openbaarmaking van deze documenten.

In de bijgevoegde stukken heb ik een deel van de informatie onleesbaar gemaakt door het gebruik van lakvelden. Voor de motivering verwijs ik u naar de overwegingen verderop in dit besluit. Per onleesbaar gemaakt onderdeel is zichtbaar op basis waarvan de informatie niet openbaar wordt gemaakt. In de lakvelden is namelijk een letter opgenomen. Elke letter correspondeert met de bijgevoegde legenda na elk deels openbaar gemaakt document.

Wat aan uw besluit vooraf is gegaan

In het eerste deelbesluit is uiteengezet wat er aan dit besluit vooraf is gegaan. Voor het tweede deelbesluit is deze uiteenzetting ook van toepassing. Voor de gebeurtenissen tot 17 oktober 2025 verwijs ik u daarom naar het eerste deelbesluit dat op 17 oktober 2025 genomen is. In het tweede deelbesluit is toegelicht wat er aan het tweede deelbesluit vooraf is gegaan. Hiervoor verwijs ik u naar het tweede deelbesluit dat u op 21 november 2025 heeft ontvangen. Hieronder licht ik toe wat daarnaast vooraf is gegaan aan het derde deelbesluit.

Op 20 oktober 2025 heeft de behandelaar van het verzoek u gevraagd om afstemming over de omvang van dit derde deelbesluit. De reden hiervoor is dat, na het uitvoeren van de zoekslag en het opmaken van een inventarisatie, twijfel ontstond of alle gevonden documenten ook onder de reikwijdte vielen van uw verzoek. De gedachte hierachter was dat het grootste deel van deze documenten al in uw bezit zijn.

Via uw e-mail van 23 oktober 2025 heeft u laten weten geen interesse te hebben in de informatie die specifiek gaat over de grondruil waar u en uw familie bij betrokken bent/is geweest. Daarom ben ik tot de conclusie gekomen dat de gevonden documenten die hierover gaan, buiten reikwijdte van uw verzoek vallen. Deze documenten maak ik daarom niet openbaar voor eenieder.

Op 7 november 2025 heb ik aan twee derde-belanghebbenden gevraagd of zij een zienswijze willen indienen met betrekking tot mijn voornemen tot openbaarmaking van documenten die vallen onder het derde deelbesluit. Via de e-mail van 10 november 2025 heeft de behandelaar u hierover geïnformeerd.

Op 14 november 2025 heeft de behandelaar u per e-mail geïnformeerd over de stand van zaken, namelijk dat er op dat moment nog geen zienswijzen waren ingediend.

Op 18 november 2025 heb ik van één van de derde-belanghebbenden een zienswijze ontvangen. Deze zienswijze heb ik betrokken bij mijn besluit. Hierover leest u meer in het onderdeel 'Zienswijzen' verderop in dit besluit.

Op 21 november 2025 is het tweede deelbesluit aan u verzonden.

Behandeling via deelbesluiten

De behandeling van het door u ingediende Woo-verzoek kost veel tijd. De reden hiervoor is dat de informatie, die u heeft opgevraagd, ziet op de periode van de afgelopen 15 jaar. In die periode is er veel gebeurd rondom de percelen C-476 en C-477. Ook zijn enkele medewerkers die betrokken zijn geweest bij het gebied inmiddels met pensioen of niet meer werkzaam bij Staatsbosbeheer. Dit betekent dat er op verschillende plekken moet worden gezocht om te onderzoeken welke informatie Staatsbosbeheer onder zich heeft die onder reikwijdte van uw verzoek valt.

Er is geen overeenstemming met u gekomen over de wijze van afhandeling en daarmee ook niet over het afhandelen van het verzoek via deelbesluiten. Om ervoor te zorgen dat u zo snel mogelijk relevante documenten ontvangt, heb ik ervoor gekozen om in dit geval toch uw verzoek in deelbesluiten af te handelen. Op die manier kunt u alvast een deel van de door u gevraagde informatie ontvangen. Het eerste en tweede deelbesluit heeft u inmiddels ontvangen. Met het nemen van dit derde deelbesluit is de behandeling van het door u ingediende Woo-verzoek afgerond.

Uw Woo-verzoek

Het moment waarop u uw verzoek heeft gedaan, heeft gevolgen voor naar welke documenten zijn gezocht. Een Woo-verzoek kan nooit gaan over documenten die na het opsturen van uw verzoek zijn geschreven.¹ Dit houdt in dat documenten die later zijn gemaakt dan de datum van uw verzoek, 15 augustus 2025, niet zijn meegenomen bij de behandeling van uw Woo-verzoek.

Hierbij heb ik gezocht naar de volgende informatie:

1. Alle informatie die er is met betrekking tot het omzagen van een aantal grote bomen, dit voorjaar (2025) op perceel Varik C-477, grenzend aan perceel C-449.
2. Alle informatie, in welke vorm dan ook, van 1 januari 2010 tot 19 december 2019, die betrekking heeft op de percelen, die nu bekend zijn als Varik C-476 en Varik C-477, maar destijds andere perceelnummers hadden. Hierbij is alleen gezocht naar documenten die zien op de oude perceelnummers aangezien n.a.v. het Wob-verzoek van 19 december 2019 reeds gezocht is naar documenten, die zien op de percelen met de nummers C-476 en C-477. Ik ben documenten tegengekomen die per mogelijk per abuis bij behandeling van het Wob-verzoek niet openbaar zijn gemaakt. Deze heb ik meegenomen bij behandeling van het huidige verzoek en zijn terug te vinden in alle drie de deelbesluiten.
3. Alle informatie, in welke vorm dan ook, van 18 december 2019 t/m 15 augustus 2025, die betrekking heeft op de percelen met het perceelnummer C-476 en C-477. Ik heb hierbij de punten die u heeft genoemd in uw specificering hiervoor als leidraad genomen om gericht naar informatie te kunnen zoeken. Immers is 'alle informatie' een erg breed begrip.

Resultaten onderzoek

Ik heb uitgebreid onderzoek gedaan of Staatsbosbeheer de documenten heeft waarop uw informatieverzoek betrekking heeft.

Hiervoor heb ik gezocht in ons zaakstelsel op de volgende zoektermen: 'Heesselt', 'Kruijsbergen', 'Van den Heuvel', 'Heesseltsche uiterwaarden', 'C-477', 'C-476', 'VRK00C477', 'VRK00C476' en 'C437'. Hierbij heb ik rekening gehouden met verschillen in schrijfwijze. Ik heb bijvoorbeeld op 'C477' en 'C-477' gezocht. Ik heb verschillende zaakdossiers gevonden op basis van deze zoektermen. In elk gevonden dossier heb ik elk

¹ ECLI:NL:RVS:2015:623.

bijbehorend document geopend om te beoordelen of deze onder reikwijdte van uw verzoek valt en nog niet openbaar is gemaakt.

Daarnaast heb ik de medewerkers van het archief van Staatsbosbeheer gevraagd of in het archief aanvullende informatie, ten opzichte van de informatie in het zaakstelsel, is opgenomen vanaf 2010. Zij hebben enkele gedigitaliseerde dossiers aan mij toegestuurd. Alle documenten in deze dossiers heb ik doorgenomen om te beoordelen of deze onder reikwijdte van uw verzoek vallen. Ten slotte heb ik de betrokken collega's benaderd voor aanvullend documenten. Zij hebben de relevante documenten toegestuurd. Tevens is het archief van een inmiddels vertrokken medewerker bekeken om te onderzoeken of daar nog aanvullende documenten in staan. De betrokken medewerkers die inmiddels met pensioen zijn, hebben voor hun vertrek hun archief opgeruimd. Alle informatie is ofwel opgenomen in het zaakstelsel ofwel in het archief.

Ik heb 13 documenten gevonden die onder de reikwijdte van het door u ingediende Woo-verzoek vallen en nog niet openbaar zijn (gemaakt).

Reeds deels openbaar

Van het document met de naam 'Heesseltsche Uiterwaarden – beheerplan' is al een versie openbaar gemaakt. De vindplaats hiervan heb ik opgenomen in het documentenoverzicht. De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. Echter zie ik, bij vergelijking van het door mij gevonden document en het reeds openbare document, dat er ruim 7000 verschillen zijn tussen beide documenten. Daarom heb ik besloten de versie van het document, dat in de zoekslag naar boven is gekomen, ook openbaar te maken.

Overwegingen

Iedereen heeft het recht om overheidsinformatie op te kunnen vragen zonder daarbij een reden te hoeven aangeven. Dit staat in het eerste lid van artikel 1.1. van de Woo. Dit is een belangrijk recht van de burger. Daarbij is het uitgangspunt dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden zijn die dat beperken. De uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie verstrek, het openbaar is voor eenieder. Ik ga hieronder in op de voor dit besluit relevante uitzonderingsgronden.

Buiten reikwijdte

Een deel van de informatie valt buiten de reikwijdte van uw verzoek. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld informatie die ziet op het privéleven van de betrokken personen, verlof of om informatie die gaat over een ander onderwerp dan waar uw verzoek op ziet. Hierbij is rekening gehouden met de specificering die u in uw e-mail van 23 oktober 2025 heeft gegeven. Deze informatie maak ik niet openbaar en heb ik daarom onleesbaar gemaakt in de meegestuurde documenten.² Algemene informatie over de ruil die u in uw e-mail van 23 oktober 2025 heeft genoemd, heb ik niet onleesbaar gemaakt, omdat deze ruil onderdeel uitmaakt van afspraken tussen verschillende partijen. Ik ben van mening dat de openbaarmaking hiervan in het belang is van de openbaarheid.

Documenten ouder dan vijf jaar, artikel 5.3 Woo

Als ik informatie weiger, moet ik goed motiveren waarom ik dat doe. Daarbij weegt het belang van openbaarheid zwaar en dat geldt nog meer als de informatie ouder is dan vijf jaar. Desondanks kan ik besluiten om, ook na verloop van vijf jaar, een uitzonderingsgrond toe te passen. Afhankelijk van de uitzonderingsgrond kunnen hiervoor goede redenen zijn. Het weigeren van informatie moet dan extra gemotiveerd worden. Wanneer dit aan de orde is, zal ik daar hieronder verder op ingaan.

² ECLI:NL:RVS:2018:1356.

Geen sprake van informatie over emissies in het milieu

Allereerst stel ik vast dat ik de onleesbaar gemaakte informatie niet aanmerk als informatie over emissies in het milieu, zoals bedoeld in artikel 5.1 lid 7 Woo. Dit staat mijns inziens dus niet in de weg aan de toepassing van de hierna te noemen uitzonderingsgronden.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, art. 5.1, lid 2 sub e, Woo

De documenten die vallen onder uw verzoek bevatten persoonsgegevens. Deze persoonsgegevens worden op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en sub e, Woo niet openbaar gemaakt als het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van openbaarheid. In de documenten staan persoonsgegevens, zoals namen, e-mailadressen directe en mobiele telefoonnummers. Van openbaarmaking hiervan wordt, in lijn met vaste rechtspraak, meestal afgezien.³ Namen van personen die in hun functie in de openbaarheid treden, worden wel openbaar gemaakt.

Daarnaast heb ik ervoor gekozen om, in de gevallen waarbij zonder onevenredige inspanning te herleiden is om welke persoon het gaat, de functietitels van deze medewerkers ook onleesbaar te maken.⁴

Een deel van de niet openbaar gemaakte informatie is ouder dan vijf jaar. Daarvoor geldt een verzwaarde motiveringsplicht. Aangezien het in dit geval gaat om onleesbaar gemaakte persoonsgegevens ben ik van mening dat - ondanks de leeftijd van de documenten - het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Immers kunnen met openbaarmaking van deze persoonsgegevens de betrokken personen geschaad worden in hun persoonlijke levenssfeer. Alleen het tijdsverloop maakt dit niet anders. Hierbij speelt ook mee dat de onleesbaar gemaakte gegevens niet de inhoud van uw verzoek raken.

Het goed functioneren van Staatsbosbeheer, art. 5.1, lid 2 sub i, Woo

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder i, van de Woo kan ik ervoor kiezen informatie niet openbaar maken wanneer dit het goed functioneren van Staatsbosbeheer schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. In de gevonden documenten staat een intern emailadres. Bij openbaarmaking van dit interne e-mailadres valt niet uit te sluiten dat derden hiervan gebruik zullen gaan maken. Hiervoor is het interne e-mailadres niet bedoeld. Ik ben van mening dat de potentiële hinder die de gebruikers van dit emailadres kunnen ondervinden, zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Ik maak deze informatie daarom niet openbaar.

Zienswijzen

Op 7 november heb ik aan twee derde-belanghebbenden gevraagd of zij een zienswijze willen indienen met betrekking tot mijn voornemen tot openbaarmaking van de documenten, die vallen onder het derde deelbesluit. Van een van de derde-belanghebbenden heb ik een zienswijze ontvangen.

Deze zienswijze ziet op het document van 17 januari 2018. In de zienswijze is een beroep gedaan op de bescherming van het belang van de persoonlijke levenssfeer.⁵ Daarnaast wordt aangegeven dat een deel van de informatie buiten reikwijdte van het verzoek zou vallen.

Naar aanleiding van deze zienswijze heb ik het document van 17 januari 2018 opnieuw beoordeeld met inachtneming van de ingediende zienswijze. Het document is ouder dan vijf jaar bij het nemen van dit besluit.

³ ECLI:NL:RVS:2018:321.

⁴ ECLI:NL:RVS:2009:BJ8937.

⁵ Artikel 5.1 lid 2 sub e Woo.

Dit betekent dat ik het niet openbaar maken van (delen van) dit document extra moet motiveren.⁶ Ik heb besloten om geen wijzigingen aan te brengen aan de voorgestelde wijze van openbaarmaking van dit document. De reden hiervoor is dat ik van mening ben dat alle informatie die herleidbaar is tot een natuurlijk persoon, en waarbij openbaarmaking hiervan mogelijk de persoonlijke levenssfeer van deze personen kan schaden, reeds onleesbaar is gemaakt.⁷

Daarnaast ben ik van mening dat de informatie binnen reikwijdte van het ingediende Woo-verzoek valt. Het ingediende Woo-verzoek ziet op alle informatie die ziet/gaat over de percelen met de kenmerken C-476 en C-477 (en voorgaande perceelnummers). Het document ziet op de inrichting van het Steenfabrieksterrein dat onderdeel is geweest van het project dat ziet op de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden. Rijkswaterstaat is één van de partners van dit project. In het kader van dit project heeft er veelvuldig overleg plaatsgevonden met alle betrokkenen, onder andere over een grondruil tussen verschillende partijen. Ik ben van mening dat deze informatie inzicht geeft in het uitgevoerde proces bij het uitvoeren van dit project. Ik ben dan ook van mening dat de publieke informatie⁸ waar de zienswijze op ziet, wel onder reikwijdte van het ingediende Woo-verzoek valt.

De inhoud van het document raakt ook de publieke taak van Staatsbosbeheer, namelijk het beheer van zijn eigendom.⁹ Immers worden in het document ook afspraken over het eigendom van Staatsbosbeheer besproken. Ook dit is geen aanleiding om aan te nemen dat het geen publieke informatie betreft of dat de informatie buiten reikwijdte van het ingediende Woo-verzoek valt.

Het klopt dat de provincie Gelderland ervoor heeft gekozen een deel van de door hen gevonden informatie buiten reikwijdte van het door hen ontvangen verzoek te stellen. Echter is het Woo-verzoek dat is ingediend bij de provincie Gelderland niet gelijk aan het Woo-verzoek dat bij Staatsbosbeheer is ingediend. Ook zijn de gevonden documenten niet overlappend.

Nu ik niet volledig ben meegegaan met de ingediende zienswijze, ga ik ervan uit dat deze derde-belanghebbende mogelijk nog bezwaar heeft tegen de openbaarmaking van deze informatie. Daarom vindt de feitelijke openbaarmaking van het document van 17 januari 2018 op grond van artikel 4.4, vijfde lid, Woo niet eerder plaats dan twee weken na de datum van dit besluit. Meer hierover leest u onder 'besluit' op de eerste pagina van dit besluit.

Rechtsmiddelen

Indien u het met dit besluit niet eens bent, kunt u binnen zes weken na verzending van dit besluit schriftelijk bezwaar maken. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken.

Het bezwaarschrift kan worden gestuurd aan de Directeur Staatsbosbeheer, Postbus 2, 3800 AA Amersfoort. Het is ook mogelijk om het bezwaarschrift per e-mail te sturen naar info@staatsbosbeheer.nl. U wordt verzocht een afschrift van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Een bezwaarschrift moet zijn **ondertekend** en bevat tenminste:

- uw naam en adres;
- een datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit.

⁶ Artikel 5.3 Woo.

⁷ Artikel 5.1 lid 2 sub e Woo.

⁸ Artikel 2.1 Woo.

⁹ Artikel 3 lid 1 Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift. Dat betekent dat uw bezwaar niet inhoudelijk wordt behandeld.

Een kopie van dit besluit zend ik aan de derde-belanghebbende bij het document van 17 januari 2018.

Als u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met mevrouw of Woo@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,

de directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

ing. N.W. de Snoo
directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling (wnd)

Kolom2	Naam document	Datum document	Openbaar	Zienswijze
			Ja, deels. Het document is reeds openbaar via: https://www.stroming.nl/sites/default/files/2017-04/Beheerplan%20Heesseltsche%20Uiterwaarden%20def.pdf	
			Na vergelijking van beide documenten geeft de PDF viewer aan dat er sprake is van 7467 totaal aantal wijzigingen. Daarom maak ik het gevonden document wel openbaar	
	1 Heesseltsche Uiterwaarden - beheerplan	18-4-2011	Ja, deels	Ja
	78 Inrichtings- en uitvoeringsplan Heesseltsche Uiterwaarden	10-3-2015	Ja, deels	Ja
	E-mail: verzoek om medewerking te verlenen aan een grondruil in het belang van herinrichting en toekomstig beheer van de Heesseltsche Uiterwaarden Bijlage 1: casus HU 1 Bijlage 2: casus HU 2			
	137 Bijlage 3: casus HU 3	17-11-2016	Ja, deels	Ja
	E-mail: Heesseltse Uiterwaarden		Ja, deels	
	144 Bijlage 1 Casus HU 3	25-1-2017	Bijlage is gelijk aan bijlage 3 bij 17-11-2016	ja
	147 E-mail: Heesseltse Uiterwaarden	8-2-2017	Ja, deels	n.v.t.
	150 E-mail: Heesselts Uiterwaarden 1444	15-2-2017	Ja, deels	n.v.t.
	155 E-mail: tekeningen terp HU	17-1-2018	Ja, deels	ja
	E-mail: gronden Tiel tot Heesselt		Ja, deels	
	160 Bijlage 1: verzoek tot goedkeuring verkoopprijs 18-9-2018	18-9-2018	Bijlagen bij bijlage 1 vallen buiten reikwijdte	n.v.t.
	E-mail: gescand vanaf printer			
	164 Bijlage 1: herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden 15-11-2019	18-11-2021	Ja, deels	ja
	180 Whatsapp - bomenkap 2025	13-3-2025	Ja, deels	n.v.t.
	184 Foto houtkap 2025	13-3-2025	Ja, deels	n.v.t.
	186 Foto houtkap 2025 - binnenkant bomen	13-3-2025	Ja	n.v.t.
	187 Foto houtkap 2025 - binnenkant boom 2	13-3-2025	Ja	n.v.t.

Heesseltsche Uiterwaarden

Planstudie Herinrichting

Beheerplan

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Beheerplan Heesseltsche Uiterwaarden

Datum 18 april 2011
Status Definitief 2.0

Beheerplan Heesseltsche uiterwaarden

18 april 2011

Colofon

Uitgegeven door Bureau Stroming
Uitgevoerd door [redacted] J
E-mail [redacted] J @stroming.nl

Collegiale toets [redacted] J
Vrijgave [redacted] J
Datum 18 april 2011
Status Definitief
Versienummer 2.0

Goedkeuring Rijkswaterstaat

Handtekening

Naam [redacted] J
Afdeling RWS; Oost-Nederland
Datum

Inhoudsopgave

1	INLEIDING
1.1	Introductie
1.2	Gebiedsbeschrijving en huidig beheer
1.3	Ruimtelijk ontwerp
1.4	Begrenzing beheergebied
1.5	Doel en aanpak
1.6	Leeswijzer
2	BEHEERVISIE
2.1	Doelstellingen beheer
2.2	Randvoorwaarden beheer
2.3	Visie op beheer: dagelijks beheer
2.4	Visie op beheer: cyclisch beheer
3	BEHEERSCHETS PER FUNCTIONELE EENHEID
3.1	Functie- en objectenboom
3.2	Functionele eisen per object
4	UITWERKING BEHEER PER OBJECT
5	BEHEERORGANISATIE en BEHEERVERANTWOORDELIJKHEDEN
6	MONITORING EN RISICOANALYSE
6.1	Monitoringplan
6.2	Risico-inventarisatie

Geraadpleegde bronnen

BIJLAGE 1 Begrippenkader rond beheerruimte

BIJLAGE 2 Overzicht aandachtspunten en opmerkingen en verantwoording
gemaakte keuzes

1. Inleiding

1.1 Introductie

Rijkswaterstaat werkt bij de herinrichting van de Heesseltsche uiterwaarden vanuit twee hoofddoelstellingen: het verhogen van de hoogwaterveiligheid en natuurontwikkeling.

1. Verhogen hoogwaterveiligheid

De herinrichting van de Heesseltsche uiterwaarden moet een waterstanddaling van minimaal 5,5 cm bij maatgevend hoogwater opleveren. Dit draagt bij aan de veiligheid tegen overstromingen op de lange termijn¹. Goed beheer is cruciaal om deze doelstelling te realiseren en de benodigde rivierruimte te behouden.

2. Natuurontwikkeling

De herinrichting vindt plaats in het kader van het samenwerkingsprogramma Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) en levert minimaal 200 hectare nieuwe natuur op: één aaneengesloten natuurgebied met ruimte voor dynamische, riviergebonden processen en voor laagdynamische natuur. Voor het realiseren en handhaven van de natuurdoelen is vakkundig beheer noodzakelijk.

Naast deze twee hoofddoelstellingen willen de initiatiefnemers de ruimtelijke kwaliteit, de cultuurhistorie, het landschap en de beleefbaarheid van het gebied versterken. Bovendien spelen er randvoorwaarden vanuit scheepvaart, dijken, binnendijkse kwel, natuurbeleid (Natura 2000, Kaderrichtlijn Water), wonen en recreatie. Al deze aspecten vragen om een passend beheer, dat de gewenste situatie helpt realiseren en in stand houdt, zowel tijdens de geplande aanleg als na oplevering van het heringerichte gebied.

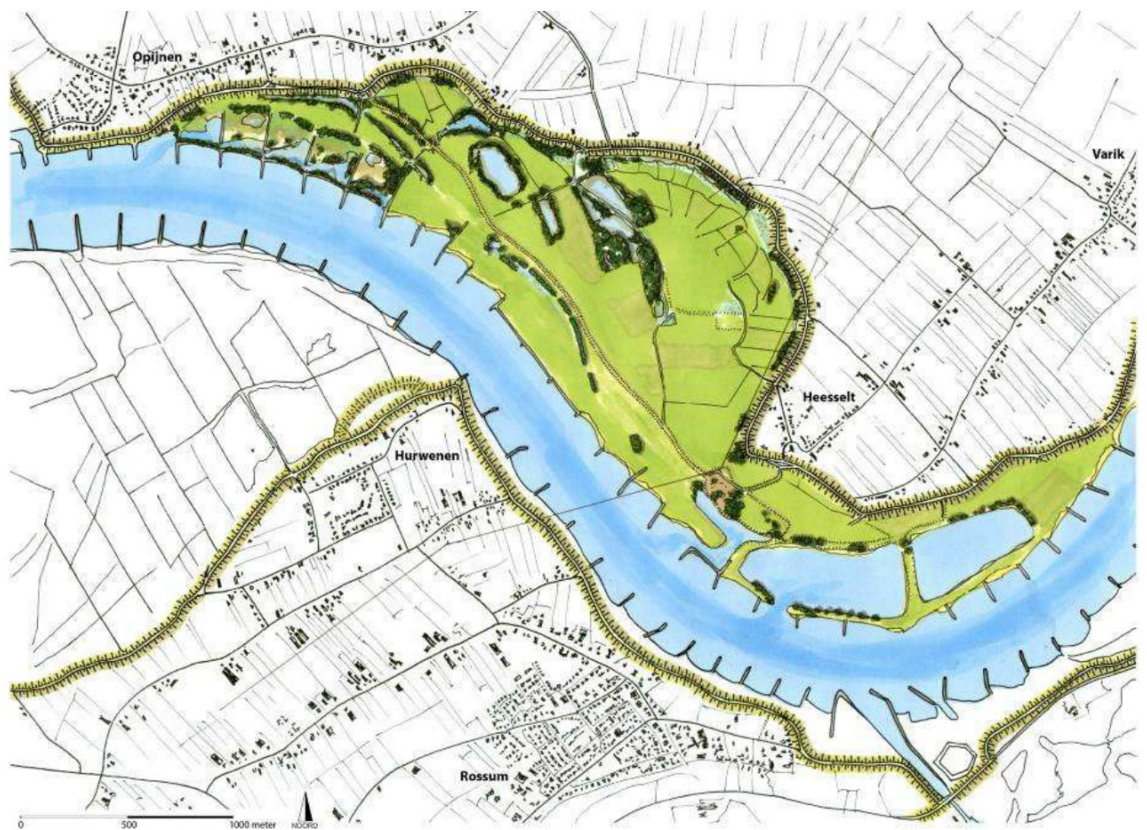
Voor het project Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden heeft Strooming i.s.m. Oranjewoud en HKV in opdracht van Rijkswaterstaat in juni 2010 een beheervisie opgesteld. Voorliggend beheerplan is een uitwerking van deze visie.

Dit beheerplan maakt deel uit van de beheerovereenkomst die door Gemeente Neerijnen, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat in het kader van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaard is afgesloten. Het beheerplan is een bijlage bij deze overeenkomst.

¹ Voor de lange termijn gaat het Rijk uit dat een maatgevende afvoer van 18.000 m³/s bij Lobith ons land kan bereiken. Deze maatgevende afvoer is door het Rijk als strategische beleidskeuze vastgesteld in de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier en recent opnieuw bevestigd in het Nationaal Waterplan.

1.2 Gebiedsbeschrijving en huidig beheer

Het plangebied van de Heesseltsche Uiterwaarden bevindt zich aan de noordoever van de Waal, tussen de dorpen Heesselt en Opijnen, zie figuur 1. Het is 386 ha groot en wordt in het zuiden begrensd door de Waal en aan de noord-, oost- en westzijde door de winterdijk. Het plangebied kenmerkt zich door een open, agrarisch landschap, met in het oostelijk deel twee grote zandwinplassen en een voormalig steenfabrieksterrein met insteekhaven. In het noorden en noordwesten bevinden zich diverse plassen en bestaande strangen omringd door oobos. In het meest westelijke deel ligt een meestromende nevengeul: de geul van Opijnen. In het gebied staan enkele buitendijkse woningen en er liggen wegen en wandelpaden. Door middel van een sluisje in de zomerkade kan water aan- en afgevoerd worden naar de uiterwaardvlakte tussen de winterdijk en de kade. Ter hoogte van de oever van de Waal liggen kribben en een langsdam.

Figuur 1: Plangebied Heesseltsche uiterwaarden–huidige situatie (Stroming, 2010)

Een uitgebreide en gedetailleerde gebiedsbeschrijving in de huidige situatie vindt u in het Voorontwerp bestemmingsplan Heesseltsche Uiterwaarden (HKV, Stroming en Oranjewoud, augustus 2010).

Huidig beheer

Het beheer van de agrarische percelen wordt in de huidige situatie uitgevoerd door lokale agrariërs en het beheer van de natuurgebieden door Staatsbosbeheer d.m.v. kortlopende pacht (zie figuur 3). Staatsbosbeheer verzorgt het huidige beheer van de graslanden door in het zomerseizoen runderen en paarden in het gebied te laten grazen. Dit betreft huisvee van agrariërs uit de streek.

Andere partijen die verantwoordelijk zijn voor het beheer in het gebied zijn: Rijkswaterstaat Oost Nederland (o.a. het rivierbeheer), waterschap Rivierenland (o.a. van de winterdijk en de zomerkade) en de gemeente Neerijnen (o.a. van de wegen).

Naast het dagelijkse beheer dat nu in de uiterwaard wordt uitgevoerd, kent de huidige situatie een aantal aandachtspunten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de knotpopulieren, de verlandde strang onder aan de dijk en de met wilgen begroeide lengtedam langs de meestromende nevengeul. Het beheer van deze onderdelen binnen de Heesseltsche uiterwaarden vereist directe actie.

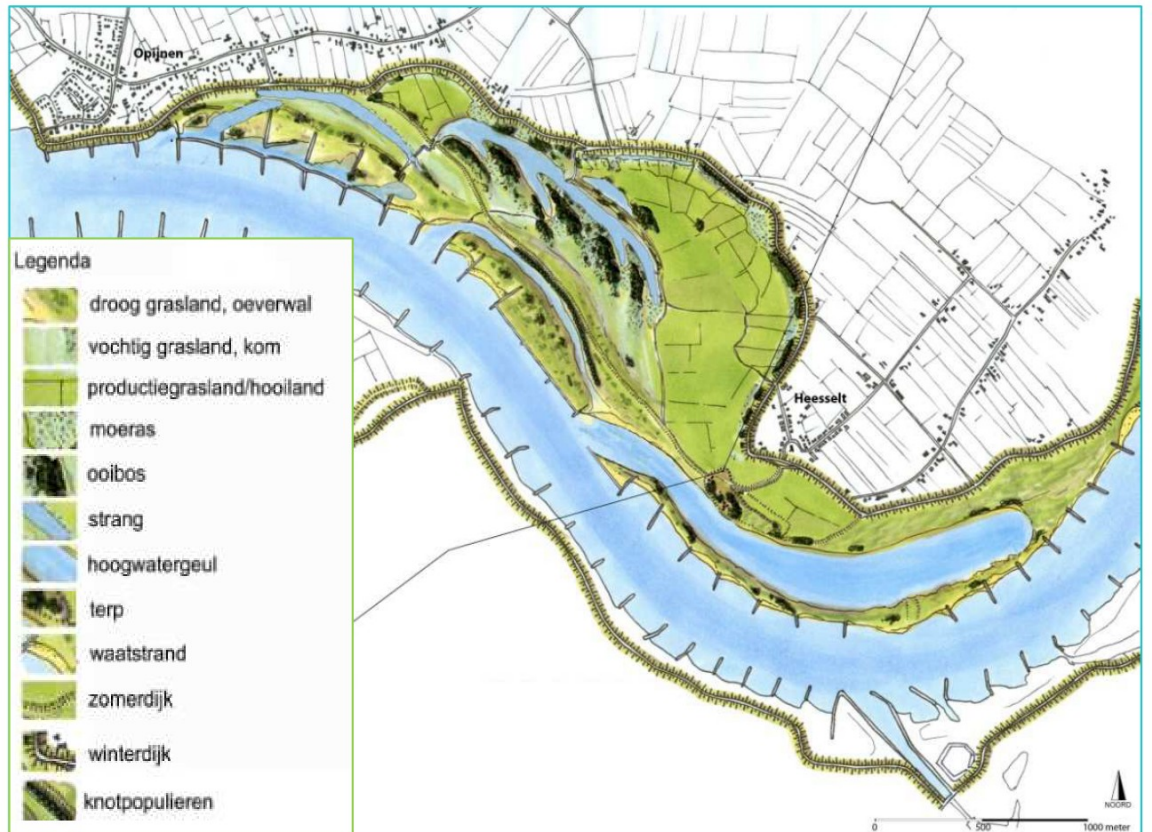
Sinds 2007 is Rijkswaterstaat met het project Stroomlijn bezig om het achterstallig onderhoud van de vegetatie in het rivierbed aan te pakken. Na de inhaalactie van fase 1 (kribben en oevers RWS), is fase 2 gestart. Dit betreft de achterstallige onderhoudstoestand op terreinen in de uiterwaarden. De opgave uit fase 2 is opgenomen in het inrichtingsplan van het project Heesselt, zodat dat buiten het project Stroomlijn kan komen te vallen. Het betreft onder andere het weghalen van wilgen. De 'opgeschoonde' situatie, zonder achterstallig onderhoud, is de uitgangssituatie voor dit beheerplan.

1.3 Ruimtelijk ontwerp

Het ruimtelijk ontwerp dat als voorkeursalternatief (VKA) door de projectgroep en het toenmalige ministerie van Verkeer en Waterstaat is vastgesteld, het zogenaamde 'versoerd alternatief', realiseert de doelen zoals verwoord in §1.1 (zie figuur 2). Uitgangspunt is het beter doorstroombaar maken van de uiterwaard door de aanleg/ inpassing van geulen en lokale uiterwaardvergraving. Hiermee neemt de doorstroomcapaciteit van het winterbed toe. Tegelijkertijd neemt in delen van de uiterwaard de natuurlijke rivierdynamiek toe, met de daarbij samenhangende natuurwaarden. In het ontwerp is daarnaast, met het oog op de ruimtelijke kwaliteit, veel aandacht voor behoud van de cultuurhistorische waarden, de zomerkade, de openheid van het landschap, de rivieroeveren en de strangen. De toegankelijkheid, om de heringerichte uiterwaarden in al zijn schoonheid te beleven, wordt gerealiseerd door wandel- en struipaden, entrees, bruggen en twee trekponten om de nieuwe grote nevengeul en het nieuwe strangencomplex over te steken.

Het beheer dat bij dit ruimtelijk ontwerp hoort, is in grote lijnen neergelegd in de beheervisie (Stroming e.a., 2010). Voorliggend beheerplan werkt dit uit tot de benodigde concrete afspraken. Bij dit beheerplan hoort een beheerovereenkomst, waarin de hierboven genoemde partijen de afspraken bestuurlijk hebben vastgelegd.

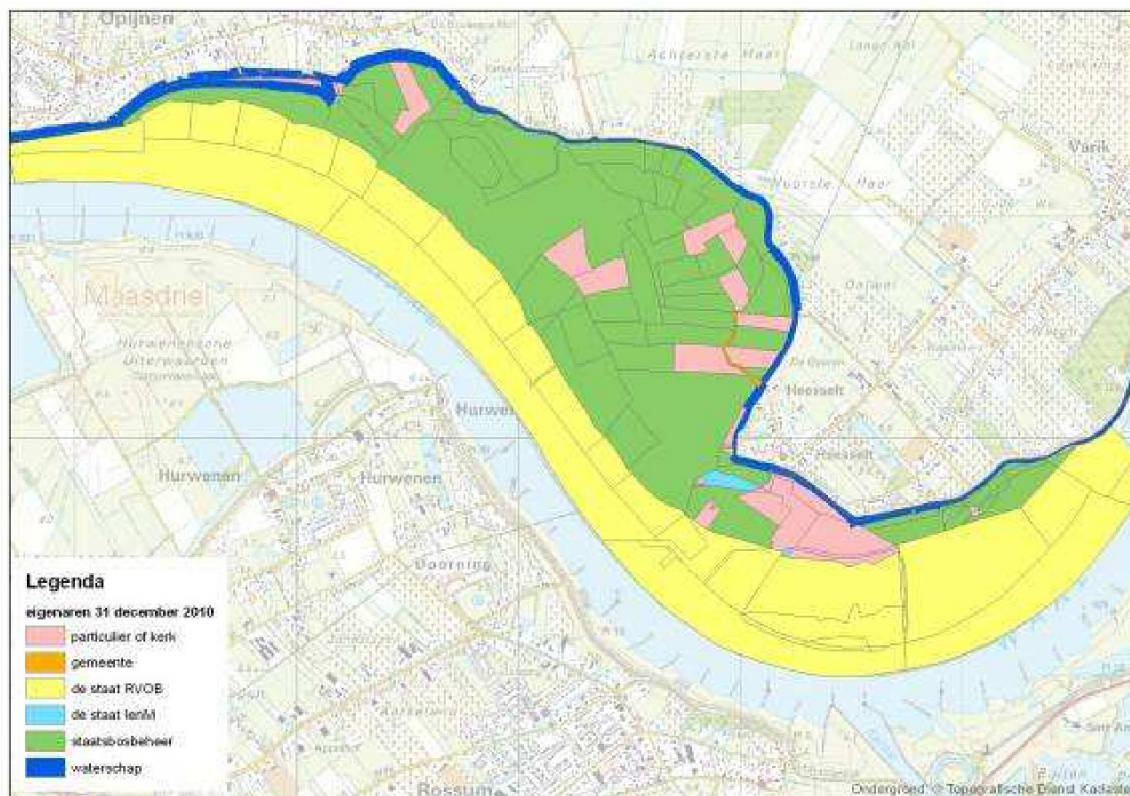
Een uitgebreide en gedetailleerde beschrijving van het Versoerd Alternatief/ VKA vindt u in de MER Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden (HKV, Stroming en Oranjewoud, 2010).

Figuur 2: Voorkeursvariant Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden: 'Versoerd alternatief'

1.4 Begrenzing beheergebied

Het grootste deel van het plangebied is in eigendom van de Staat en Staatsbosbeheer, zie figuur 3. De winterdijk is in bezit van waterschap Rivierenland. Verspreid in het gebied liggen daarnaast eigendommen van verschillende particulieren. De in het beheerplan genoemde afspraken zijn niet van toepassing op de particuliere percelen die in het gedeelte liggen waar agrarisch natuurbeheer zal worden uitgevoerd (zie figuur 6). De particuliere percelen binnen die eenheid, vallen buiten het bestek van het beheerplan en hier verandert de huidige situatie niet. Mochten deze gronden in de toekomst door de staat worden verworven, bijvoorbeeld in het kader van de realisatie van de EHS, dan zullen ze vanaf dat moment wel worden beheerd volgens de afspraken in dit beheerplan.

Figuur 3: Kaart eigendommen Heesseltsche uiterwaarden

1.5 Doel en aanpak

Voorliggend beheerplan borduurt voort op de beheervisie Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden (Stroming e.a., 2010). Deze visie is vastgesteld door de projectgroep (16 juni 2010) en goedgekeurd door het toenmalig ministerie van Verkeer en Waterstaat in de SNIP2a fase van het project (augustus 2010). Het doel van het beheerplan is tweeledig:

1. Beschrijven van het beheer:
 - dagelijks beheer: instandhouding functies (water, natuur, recreatie, overig landgebruik)
 - langjarig beheer: waarborgen van de functies op langere termijn
2. Beschrijven van ieders taken, vastgelegd in bestaande afspraken en in een nieuwe beheerovereenkomst tussen Rijkswaterstaat Oost Nederland, Staatsbosbeheer, gemeente Neerijnen en waterschap Rivierenland.

Het onderhoud van het gebied, dat wil zeggen het dagelijkse werk in het veld dat eventueel uitbesteed kan worden aan derden, maakt geen onderdeel uit van dit beheerplan. Dit deel regelen de beheerders in hun eigen werkplannen. Voorliggend beheerplan geeft aan wat er moet gebeuren en wie daar verantwoordelijk voor is; hoe dat vervolgens gebeurt, is aan de beheerders.

Het beheerplan is tot stand gekomen in overleg met de organisaties die nu en in de toekomst bij het beheer betrokken (zullen) zijn. Naast de betrokkenheid van officiële instanties heeft het beheer al sinds de start van het project herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden de aandacht gehad van de bewoners uit de omgeving. Zij voelen zich nauw betrokken bij het gebied en zijn op verschillende manieren actief betrokken bij dit beheerplan. Al in de werksessies waarin het VKA is

vastgesteld zijn de aandachtspunten m.b.t. het beheer bijgehouden en zoveel mogelijk in dit beheerplan verwerkt. In juli 2010 is een speciale werksessie gewijd aan het beheer. Deze is gecombineerd met een excursie langs de Waal van Nijmegen tot aan Varik, waarin enkele uiterwaarden zijn bezocht om de beelden te delen van locaties waar zich gewenste en minder gewenste situaties voordoen. Via de adviesgroep zijn op- en aanmerkingen op de beheervisie verzameld en verwerkt. Een overzicht van de gemaakte opmerkingen en de wijze waarop deze wel of (met reden) niet verwerkt zijn, is in bijlage 2 opgenomen.

1.6 Leeswijzer

Dit beheerplan is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 bevat in een notendop de beheervisie zoals uitgebreid beschreven in het visiedocument (Stroming e.a., 2010), inclusief de doelstellingen en randvoorwaarden waaraan het beheer moet voldoen. In hoofdstuk 3 wordt deze algemene visie geconcretiseerd: de verschillende functies van de Heesseltsche uiterwaarden worden onderscheiden en de objecten die die functies realiseren geïdentificeerd. Ieder object moet aan bepaalde eisen voldoen om zijn functie te kunnen vervullen. In hoofdstuk 4 resulteren deze functie-eisen in de beheeruitwerking: hoe vaak en waar moeten welke controles en ingrepen uitgevoerd worden? De verdeling van de verantwoordelijkheden voor deze beheerinspanningen volgt in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 behandelt de vereiste monitoring inspanningen en de risicoanalyse. Dit alles mondt ten slotte uit in de (concept) beheersovereenkomst voor de Heesseltsche uiterwaarden, die is ondertekend door de verantwoordelijke partijen.

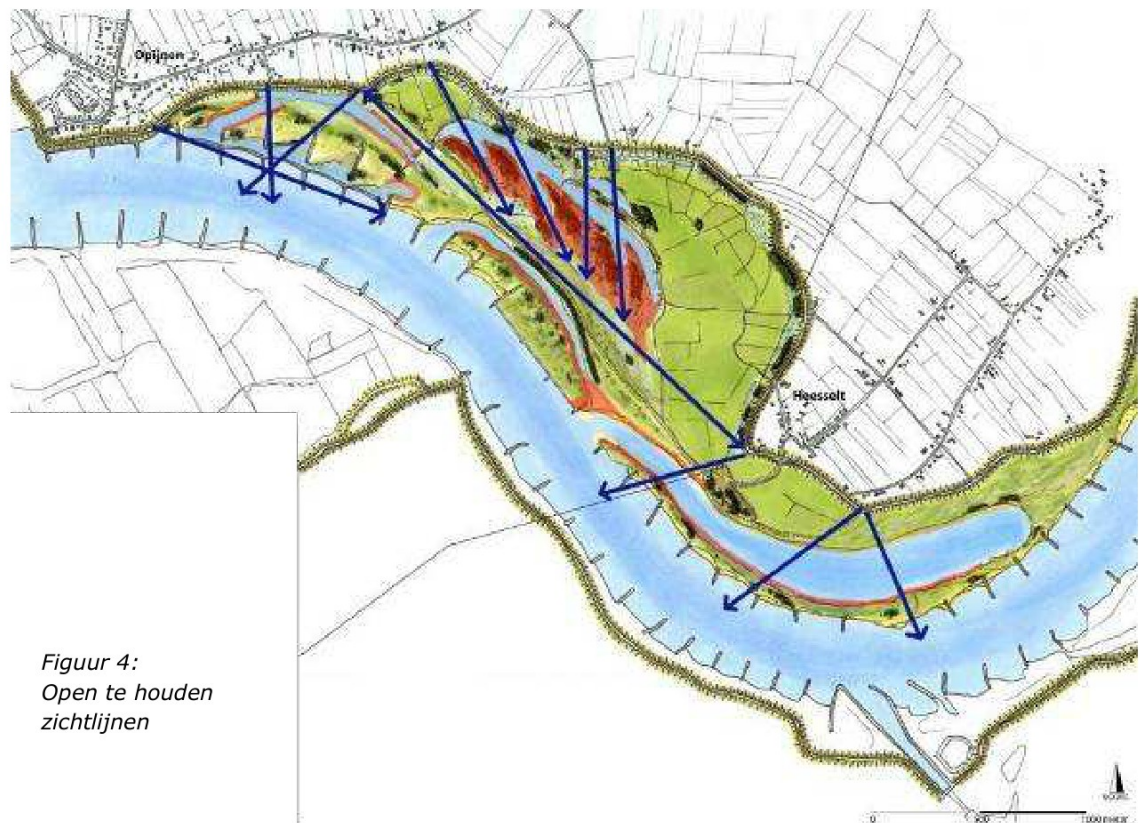
De kostenraming en financiële aspecten van het beheer dat uit dit beheerplan volgt zijn in een apart document beschreven.

2. Beheervisie

Dit hoofdstuk is voortgekomen uit de beheervisie Heesseltsche uiterwaarden (Stroming e.a., 2010), dat door de projectgroep en het ministerie van Verkeer en Waterstaat is vastgesteld. Er is een detailleringsslag gemaakt daar waar de bestaande beheervisie nog niet specifiek genoeg kon zijn (exacte begrenzingen, uitgewerkt vegetatiebeeld voor het definitieve ontwerp, etc.).

2.1 Doelstellingen beheer

In de Beheervisie Heesseltsche uiterwaarden is vanuit de streefbeelden voor rivierkunde, ecologie en landschap één streefbeeld voor de herinrichting geformuleerd. In dit streefbeeld is vastgelegd wat de ligging en diepte van de geulen zijn, wat het overstromingsbereik is en wat de verdeling van ecotopen is in het jaar 2025. Het voorkeursalternatief dat door de projectgroep en het ministerie van Verkeer en Waterstaat is vastgesteld, het 'versoberd alternatief' voldoet hieraan (zie figuur 2). Doel van het beheer is om dit streefbeeld te helpen realiseren en te handhaven, zowel rivierkundig (voldoende doorstroomcapaciteit) als ecologisch (gewenste natuurwaarden) en landschappelijk. Voorbeelden van het laatste zijn het openhouden van zichtlijnen en het voorkomen van te sterke verruiging en ooibosontwikkeling.

Rivierkundig streefbeeld herinrichting

Minimaal 5,5 cm waterstandsdaling realiseren en behouden. Meer mag, minder niet; hier speelt het concept beheerruimte een belangrijke rol. Het voorkeursalternatief dat door de projectgroep en het ministerie van Verkeer en Waterstaat is vastgesteld, realiseert meer waterstandsdaling, wat ruimte biedt voor het beheer. Zie voor meer uitleg over deze beheerruimte bijlage 1, en de rivierkundige achtergrondrapportage (HKV, 2010). Handhaving van de gerealiseerde waterstanddaling gebeurt door het vegetatiebeheer en het op diepte houden van de geulen en strangen (sedimentbeheer).

Ecologisch streefbeeld herinrichting

Minimaal 200 ha nieuwe natuur realiseren en behouden, zowel dynamische riviergebonden natuur (moerassen, slikkige oevers, zachthoutoobos, stroomdalgrasland) als laagdynamische natuur (ganzenfoerageergebied). Handhaving van de door de herinrichting te realiseren natuurdoelen betreft het vegetatiebeheer en peilbeheer achter de zomerkade.

Landschappelijk streefbeeld herinrichting

Verbeteren van de leesbaarheid van het landschap en de toegankelijkheid voor recreanten via wandelpaden. Handhaving van de bij de herinrichting gerealiseerde verbeterde leesbaarheid en toegankelijkheid betekent dat de verschillende objecten specifiek beheer vereisen, zoals het openhouden van gecreëerde zichtlijnen. Dit vereist maatwerk.

2.2 Randvoorwaarden

Rivierkundige randvoorwaarden

De herinrichting van de Heesseltsche uiterwaarden moet een waterstandsdaling realiseren tijdens hoogwaters, maar mag de veiligheid van het achterland (stabiele dijken, kwel) en de scheepvaart niet voor problemen stellen.

De randvoorwaarden die van kracht zijn in de directe omgeving van het plangebied, betreffen de bandijken en het beheer daarvan, het binnendijks waterbeheer en het vaargeulbeheer. Voor deze drie onderdelen vindt het beheer plaats op reguliere wijze, zoals waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat dat elders langs de Waal toepassen (baggeren van de vaargeul, maaien van de dijken, etc.). Om de waterstandsdaling te bestendigen, dient de vegetatieontwikkeling gereguleerd te worden, opdat deze niet meer opstuwung veroorzaakt dan in het interventiebeeld is vastgelegd. Dit betreft naast de veelbesproken wilgenopslag in de laaggelegen delen struweelvorming op de oeverwal, zoals meidoorn en roos. Overige randvoorwaarden zijn die vanuit de scheepvaart (zichtlijnen en radar).

Ecologische randvoorwaarden

Het natuurbeheer wordt afgerekend op de NURG doelstellingen (ontwikkeling) en de instandhoudingdoelstellingen van de Natura 2000 gebieden (behoud en versterking).

Vanuit NURG is de realisatie van minimaal 200 hectare dynamische natuur het streven, dat wil zeggen natuur waar de dynamische kwaliteiten van de rivier (erosie, sedimentatie, doorstroming en peilschommelingen) zich doen gelden. In het concept beheerplan Natura 2000 (provincie Gelderland, *in prep.*) zijn voor de Heesseltsche uiterwaarden uitbreidingsdoelstellingen aangegeven voor de habitattypen: slikkige oevers (9 ha), bloemrijke graslanden, stroomdalgrasland en vochtige alluviale bossen (zachthoutoobos; 14,1 ha).

Aanwezige beschermde plant- en diersoorten mogen niet benadeeld worden door de herinrichting of het gevoerde beheer. De passende beoordeling geeft aan dat het risico op blijvende aantasting van de vogel- en habitatrichtlijnsoorten (Natura 2000) aanvaardbaar is (Oranjewoud e.a., 2010). Voor de Kolgans, Brandgans, Grauwe gans en de Smient is er sprake van een negatief effect door afname van het foerageergebied (weiland wordt geul) en door het omzetten van bemest grasland in natuurlijk grasland. Deze effecten zijn echter niet significant voor de populatie op Natura2000-schaal (uiterwaarden Waal).

Voor de Flora- en faunawet is uitsluitend een ontheffing nodig voor de Rivierrombout. De gunstige staat van instandhouding van deze libel zal niet worden aangetast door de herinrichting, maar de ontheffing is nodig omdat verstoring van individuen in de uitvoeringsfase niet uitgesloten is. Op de langere termijn is sprake van een positief effect door een toename van geschikt biotoop.

Landschappelijke randvoorwaarden

De randvoorwaarden vanuit het landschap zijn: openheid bewaren (o.a. door zichtlijnen te behouden en te herstellen), het behouden van cultuurhistorische elementen (o.a. sluis, knotbomen) en de toegankelijkheid voor bewoners via wegen en paden te garanderen. In het Ruimtelijk Kwaliteitskader dat in verband met deze planstudie is opgesteld (Stroming e.a., 2010) worden de Heesseltsche uiterwaarden beschreven als een gebied dat zich kenmerkt door een hoge landschappelijke kwaliteit vanwege de ruimtelijke samenhang, de leesbaarheid van het landschap en de geografische oriëntatie. Behoud van deze landschappelijke kernkwaliteiten en de cultuurhistorische betekenis van het gebied is een randvoorwaarde voor het beheer, evenals de toegankelijkheid.

Overige randvoorwaarden: visrecht en jacht

Bestaande afspraken met betrekking tot visrechten zullen door de herinrichting en voorliggend beheerplan niet wijzigen. Waar de situatie verandert, doordat er open water verdwijnt of verschijnt, zal eindbeheerder Staatsbosbeheer in overleg treden met de visrechthouders om tot een passende oplossing te komen.

Een 0-optie regeling is gesloten met de lokale wildbeheereenheid; dit houdt in dat er alleen gejaagd wordt wanneer de terreinbeheerder SBB aangeeft dat er een beheerprobleem is. Ook deze regeling blijft gehandhaafd.

2.3 Visie op beheer: dagelijks vegetatiebeheer

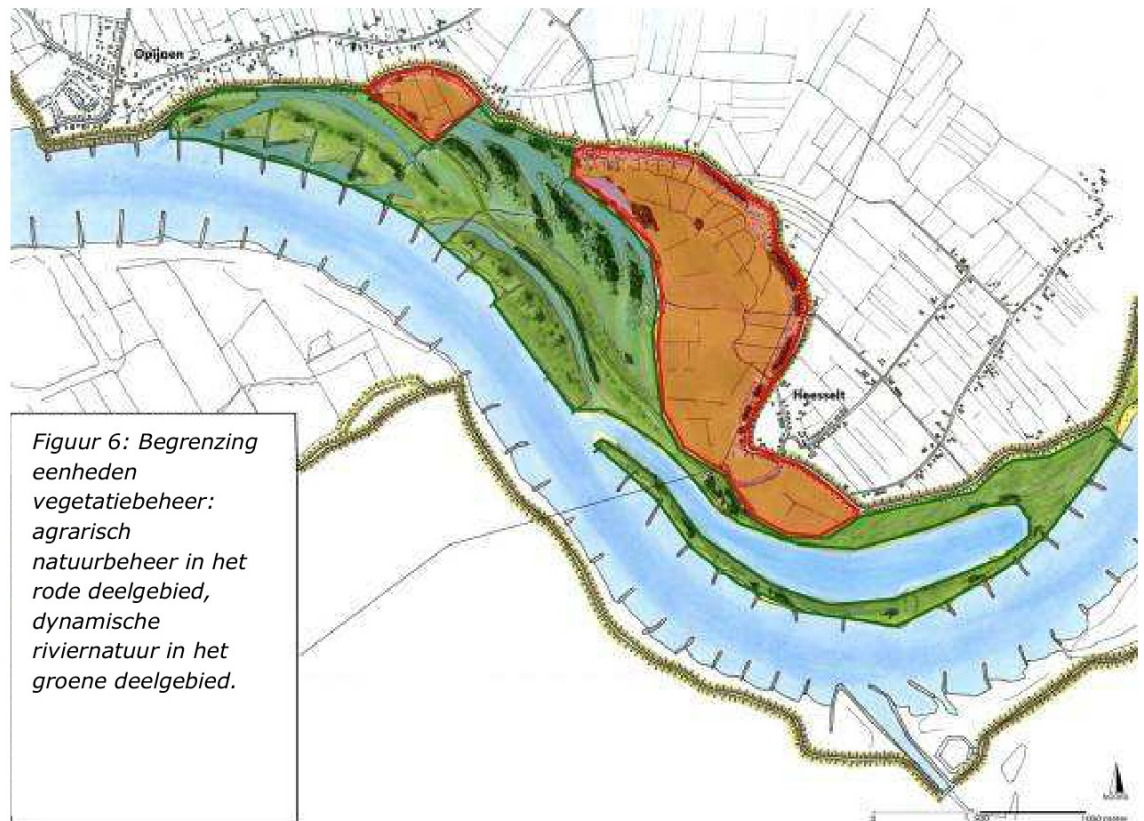
De basis van het vegetatiebeheer wordt gevormd door *dagelijks beheer*: Variërend binnen de uiterwaard betreft dat begrazing en/of maaien. Aanvullend hierop zal langjarig, *cyclisch beheer* nodig zijn; de frequentie hiervan blijkt uit de resultaten van het monitoringprogramma dat deel uitmaakt van dit beheerplan (zie hoofdstuk 6).

In figuur 5 is het streefbeeld voor de vegetatie weergegeven, zoals dat voor de Heesseltsche uiterwaarden is uitgewerkt (zie §2.4). Een deel van deze vegetaties is al aanwezig, een deel zal zich ontwikkelen na de herinrichting en als gevolg van het daarop volgende beheer. Dit beheer bestaat voor een belangrijk deel uit het dagelijks vegetatiebeheer. Dit is er op gericht dat het streefbeeld zoveel mogelijk gerealiseerd wordt en behouden moet worden.

Naast het dagelijks beheer is er langjarig beheer (ook wel cyclisch beheer genoemd), waarmee op gezette tijden bepaalde ontwikkelingen in de uiterwaard moeten worden teruggezet. Voorbeelden van cyclisch beheer zijn het baggeren van geulen en het terugzetten van ooibos; in §2.4 wordt hier verder op ingegaan.

Voor het beheer zijn binnen de Heesseltsche uiterwaarden twee grote ruimtelijke eenheden te onderscheiden, die ieder een eigen beheertype vereisen (zie figuur 6). Nabij de winterdijk bevindt zich de open, grazige uiterwaardvlakte en dichterbij de Waal het deel met dynamische riviernatuur, bestaande uit moeras, oobos, strangen en kruidenrijk grasland.

De eenheden kennen ieder hun eigen beheeraccenten, maar de twee zones vormen nadrukkelijk samen één aaneengesloten natuurgebied. De kenmerken en doelstellingen voor de uiterwaardvlakte en voor de zone met dynamische riviernatuur worden hierna beschreven.

Uiterwaardvlakte

De uiterwaardvlakte betreft de laagdynamische polder achter de zomerkade, exclusief het nieuw aan te leggen strangencomplex (zie figuur 6). Rivierkundig speelt het grootste deel van deze uiterwaardvlakte slechts een beperkte rol, vanwege de ligging in de luwte van de dijk en de grote afstand tot de rivier. Ecologisch gezien is het voornamelijk een ganzenfoerageergebied; dit vereist een grazige vegetatie. Ook vanuit het landschap (openheid en historisch verkavelingspatroon) is een grasvegetatie de doelstelling. De bestaande strang aan de voet van de dijk vormt hierop een uitzondering: deze omvat de natuurwaarden water, moeras en oobos.

Versterken van de natuurwaarden is mogelijk door het beheer van de weilanden aan te passen naar een extensievere beheervorm en de strang beter te onderhouden.

Zone met dynamische riviernatuur

De dynamische zone ligt langs de rivier grotendeels ten zuiden van de zomerkade. Ten noorden van de zomerkade hoort het lager dynamische deelgebied met het nieuwe strangencomplex en het omliggende moeras en oobos erbij. In figuur 6 is

dat het gehele groen ingekleurde gebied. De ingrepen in dit gebied dragen het meeste bij aan de gewenste waterstandsdeling en beheer is een belangrijk middel om te voorkomen dat de waterstanden door verruwing en aanzanding weer oplopen. Het is tevens de zone waar de 200 hectare nieuwe natuur die past bij de dynamiek van de rivier wordt gerealiseerd. Daarbij hoort een natuurlijke, procesgestuurde beheermethode. Qua landschap zal deze zone veranderen ten opzichte van de huidige situatie. Andere vegetatietypen doen hun intrede, zoals stroomdalgraslanden. Voor het vegetatiebeheer wordt extensieve begrazing ingezet. Ervaringen in andere uiterwaarden laten zien dat alleen jaarrondbegrazing voldoende effect heeft op de natuurlijke ontwikkeling van de vegetatie en tevens verruiging en bosopslag tegengaat, en daarmee een te grote ruwheid van de vegetatie. Het is met name in de winterperiode dat grazers deze ruigere vegetatietypen aanpakken. Vooral de combinatie van paarden en runderen die leven in natuurlijk kuddeverband, houdt de vegetatie kort, met voldoende variatie in hoogte, dichtheid en samenstelling. Hierdoor kunnen veel plant- en diersoorten een leefgebied vinden. Om ook de overgangen tussen de verschillende vegetaties optimaal tot hun recht te laten komen zal het gebied als een integrale eenheid worden beheerd. De tussenrasters zijn dan niet meer nodig, op een buitenraster na.

De benodigde begrazingsdichtheid om het streefbeeld te realiseren, zal van jaar op jaar bekeken worden. In het begin zal gestart worden met een relatief hoge druk, om onderbegrazing te voorkomen. Ieder jaar in februari/maart wordt bezien hoe het gebied erbij ligt en of de ingezette begrazing voldoende effect sorteert. Dit betreft niet alleen de lage delen (wilgen): ook de hogere gronden kunnen verruigen, zoals de opslag van meidoorn en roos op hoge oeverwallen. Ook dit wordt meegenomen in de jaarlijkse schouw.

Binnen de zone met dynamische riviernatuur worden nevengeulen aangelegd (geulen die verbonden zijn met de rivier) en strangen (niet met de rivier verbonden). Het nieuwe strangencomplex ligt in de uiterwaardvlakte achter de zomerkade en is samengesteld uit open water, moeras en zachthoutoobos (wilgen). Het beheer van deze eenheid vereist meer controle dan de rest van de dynamische rivierzone. Hier ontwikkelt zich een groot deel van de beoogde 15 hectare oobos. Een grotere oppervlakte is niet gewenst, omdat dat de stromingsweerstand vergroot en het de openheid van de uiterwaard aantast. Daarom zijn zichtlijnen aangegeven tussen het oobos. Die moeten opengehouden worden, zodat je vanaf de dijk ver de uiterwaard in kan kijken. Naast de begrazing zal in dit deelgebied vooral tijdens en na de uitvoering mogelijk aanvullend beheer nodig zijn om de gestelde doelen (15 ha wilgenbos en zichtlijnen) te handhaven. Om de ontwikkelingen bij te houden zal hier tot 3 jaar na de uitvoering intensief gemonitord worden (zie §6.1). Peilbeheer kan een belangrijke bijdrage leveren aan het controleren van de wilgenopslag: als tijdens de kiemperiode (mei-juni) het water hoog staat, is er geen kale bodem beschikbaar voor het zaad om te kiemen. Het sluisje in de zomerkade biedt deze reguleermogelijkheid.

Na de periode van 3 jaar neemt de kans op kiemen van wilgen sterk af en is het dagelijkse beheer voldoende om de situatie te handhaven. Wanneer op langere termijn (5 tot 10 jaar of langer) de begroeiing verder toeneemt dan volgens de doelen gewenst is, kan via cyclisch beheer de beginsituatie worden teruggezet inclusief overruimte, zodat weer ruimschoots wordt voldaan aan de randvoorwaarden (zie ook §2.4).

2.4 Visie op beheer: cyclisch beheer

Het dagelijks beheer zoals beschreven in §2.3 zal de vegetatiesuccessie vertragen, maar deze niet overal geheel kunnen stoppen. Zo kunnen in de droge en natte ruigtes bomen kiemen en kan in de stroomdalvegetaties struweel ontstaan. Ook is het mogelijk dat de verhouding tussen natuurlijk grasland en verruigd grasland op termijn verschuift naar het ruigere type. Daarnaast zal door sedimentatie de bodem van de uiterwaard worden opgehoogd. Vooral zand dat in de nevengeulen neerslaat, zorgt ervoor dat de afvoercapaciteit afneemt en waterstanden bij hoogwater weer zullen stijgen.

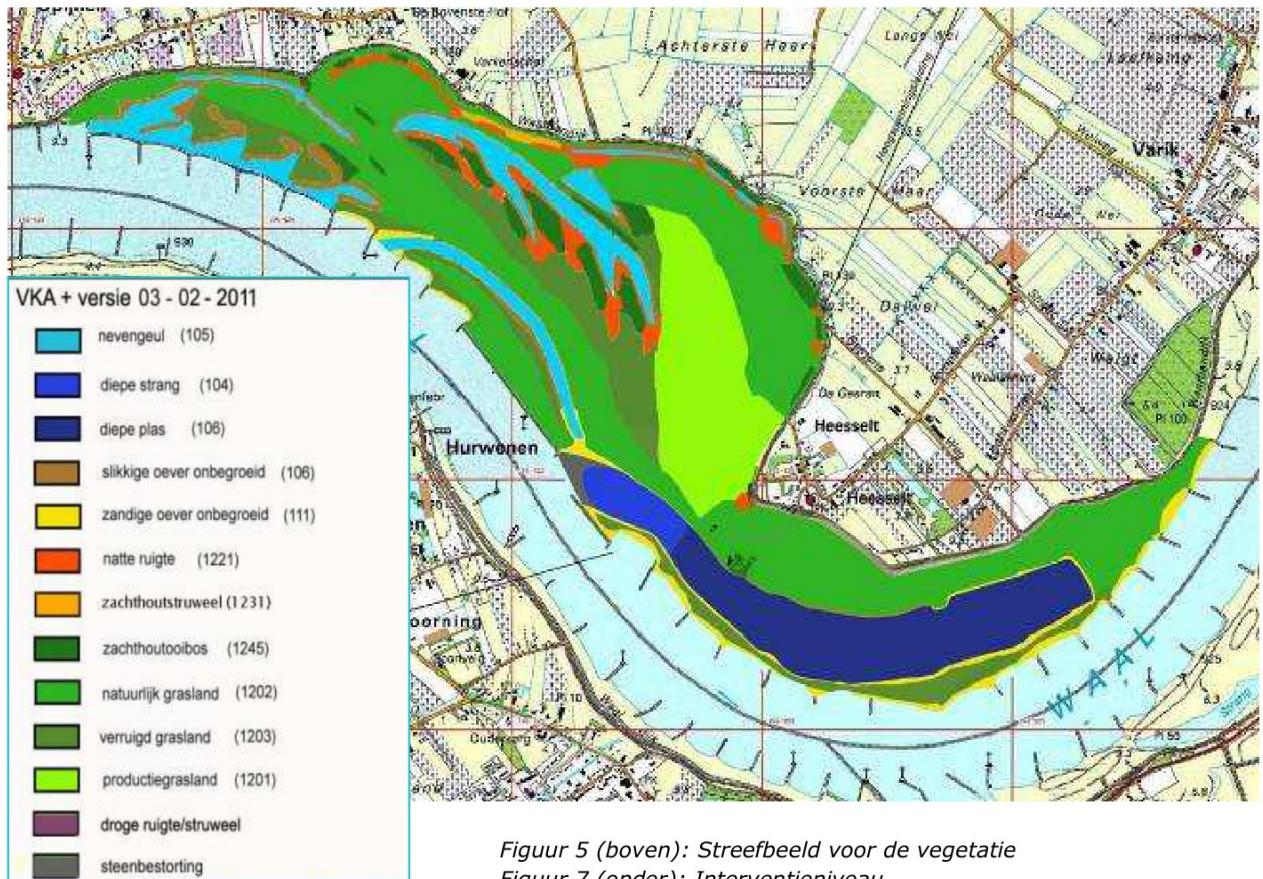
Waar het dagelijks beheer op termijn niet voldoende effect sorteert, wordt aanvullend ingegrepen in de vorm van langjarig oftewel cyclisch beheer. De termijn waarin dat gebeurt is niet op voorhand exact te voorspellen, maar de frequentie van dit type beheeringrepen is in ieder geval laag. Zie paragraaf 6.2 voor de richtgetallen. Het gaat hierbij altijd om geschatte perioden: monitoring moet uitwijzen wanneer het interventieniveau, het moment waarop ingegrepen moet worden, daadwerkelijk bereikt is.

Als cyclisch beheer wordt toegepast, dan wordt zodanig ingegrepen dat er voldoende ruimte ontstaat. Voor oobos bijvoorbeeld houdt dit in dat zodra de oppervlakte van de gewenste 15 ha is toegenomen tot 17 ha (het oppervlak waarbij de rivierkundige taakstelling nog juist gehaald wordt), deze wordt teruggezet tot 13 ha. Vanwege de Natura 2000-doelstelling 14,1 ha oobos kan niet alles tot 13 ha gerooid (met wortel en al verwijderd) worden. Dit gebeurt wel met de oppervlakte boven de 14,1 ha; de resterende 1,1 ha (tot 13 ha) wordt afgezaagd tot op de stobbe. Hiermee wordt voorkomen dat te vaak moet worden ingegrepen.

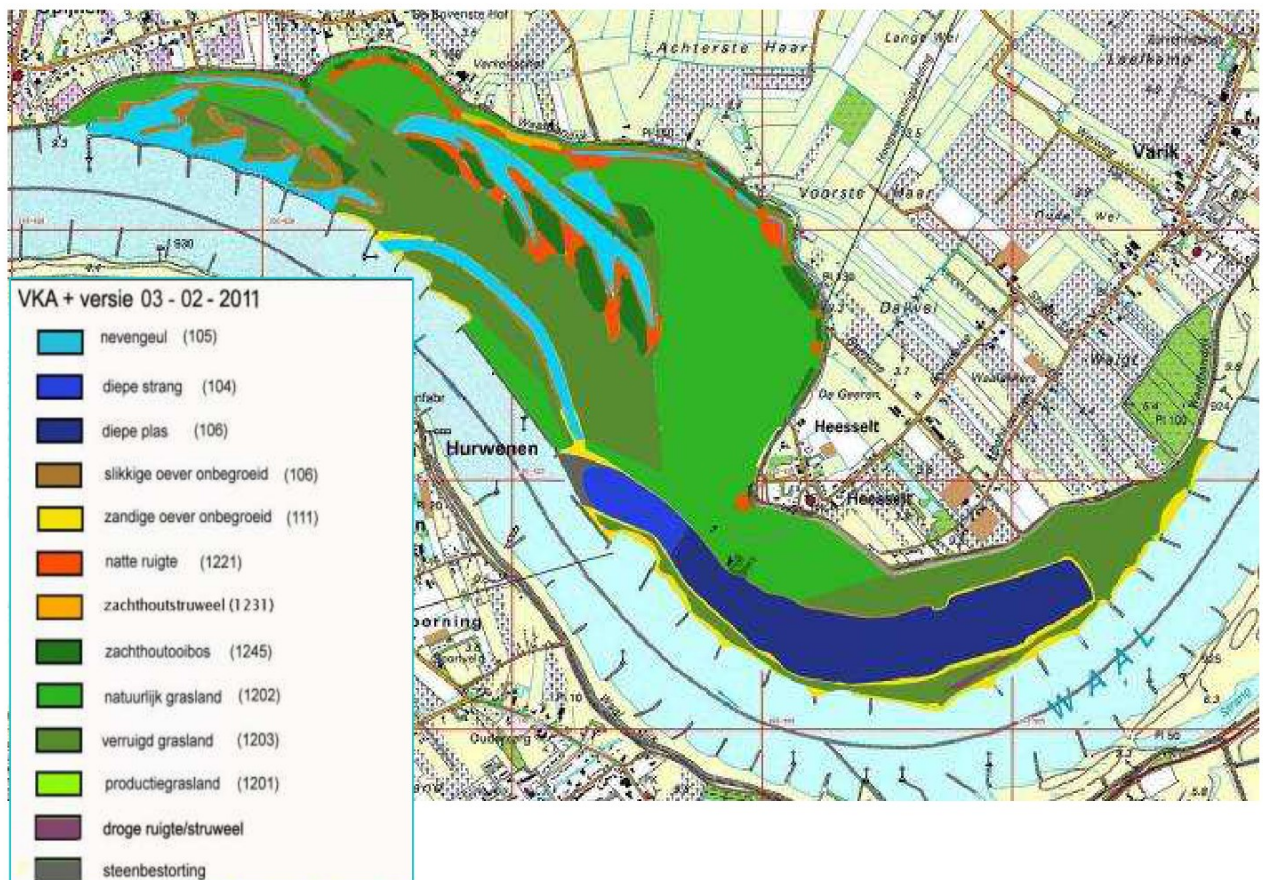
Figuur 7 geeft voor de vegetatie aan wanneer vanuit het oogpunt van rivierbeheer het moment van ingrijpen bereikt is. Dit zogenaamde interventieniveau geeft het moment aan waarop de beheerruimte opgebruikt is. De eigenaar van het gebied zal dan door middel van cyclisch beheer ingrijpen; de rivierbeheerder ziet erop toe dat dit inderdaad tijdig gebeurt. Vergelijking met het streefbeeld (figuur 5) laat zien dat er in de interventiesituatie verruiging en verbossing optreedt: een deel van het natuurlijke grasland is verruigd grasland geworden, natte ruigte langs de nieuwe strangen is doorgegroeid naar zachthoutoobos, er is lokaal droge ruigte ontstaan en langs enkele oevers van de geulen zijn wilgen opgeschoten.

Ook de zich langzaam voltrekkende aanzanding en opslibbing vraagt om periodiek ingrijpen, zijnde het sedimentbeheer. Sedimentbeheer is per definitie cyclisch; er is geen dagelijkse inspanning op dit vlak. Bij het bepalen van de beheerruimte is rekening gehouden met een zekere hoeveelheid aanzanding in de nevengeulen.

In een aantal deelgebieden in de Heesseltse waarden is het interventieniveau gelijk aan het streefbeeld (zie de figuren 5 en 7). Op deze plaatsen is de beheerruimte dus nul. Dit betreft bovendien cruciale plekken met betrekking tot het rivierbeheer. De beheerder moet hier dus extra alert zijn, en direct ingrijpen zodra enige verruiging of verruwing optreedt. Hier is geen sprake van cyclisch, maar van dagelijks vegetatiebeheer.

Figuur 5 (boven): Streefbeeld voor de vegetatie
 Figuur 7 (onder): Interventieniveau

3. Beheerschets per functionele eenheid

3.1 Functie- en objectenboom

De Heesseltsche uiterwaarden wordt gevormd door het systeem Waal rkm 924,9 – 930,5. Het systeem heeft na herinrichting een zestal functies die onderverdeeld zijn in een viertal subsystemen. De subsystemen zijn op hun beurt weer onderverdeeld in objecten. Het geheel aan objecten en subsystemen moet ervoor zorgen dat de beoogde functies gerealiseerd worden.

Waterbouwkundige werken:

- Functie 1: droog houden van het achterland.
- Functie 2: verlaging van de waterstand van minimaal 5,5 cm bij maatgevend hoogwater
- Functie 3: veilige afvoeren van rivierwater.

Natuurinrichting:

- Functie 4: natuurontwikkeling van minimaal 200 ha aaneengesloten dynamische riviernatuur en 100 ha ganzengraasgebied

Recreatieve voorzieningen:

- Functie 5: mogelijk maken van recreatie.

Bestaande objecten:

- Functie 6: in stand houden van bestaande functies.

De objecten die deze functies realiseren, zijn vertaald naar een objectenboom. In de objecten boom is het systeem van de Heesseltsche uiterwaarden verder gecomponeerd tot op componentniveau. Een overzicht van alle componenten staat in tabel 1; de ligging van de componenten is terug te vinden in figuur 8.

Tabel 1: Objectenboom Heesseltsche uiterwaarden

nr	Subsysteem	nr	Object	Deel nr	Component
1	Inrichting watersysteem	1.1	Winterdijk	1.1.1	Grazig talud
				1.1.2	Bekleding talud
				1.1.3	Aansluiting uiterwaardwegen en zomerkade
		1.2	Zomerkade en sluis	1.2.1	Kade
				1.2.2	Sluis

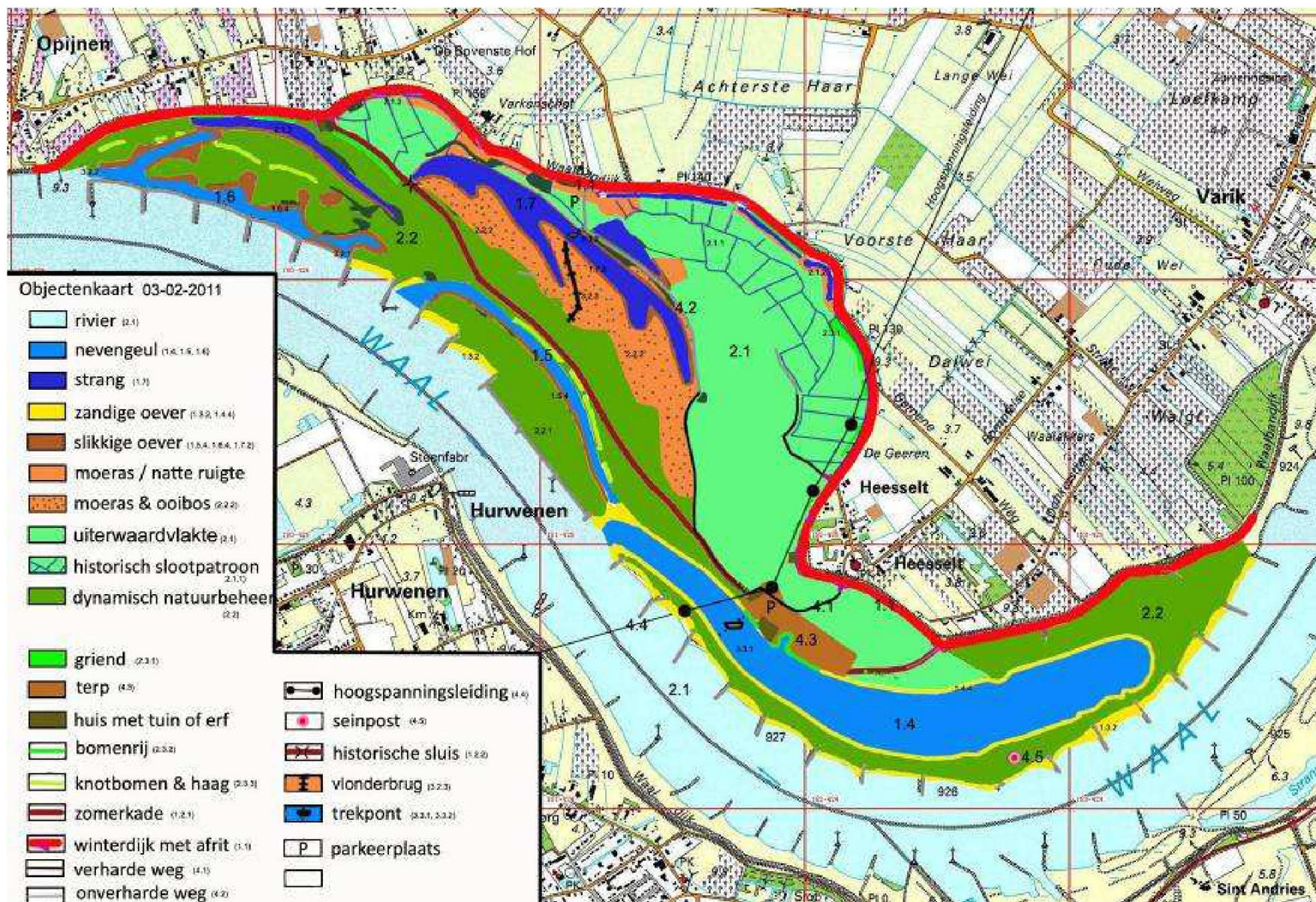
Beheerplan Heesseltsche uiterwaarden

nr	Subsysteem	nr	Object	Deel nr	Component		
1	Inrichting watersysteem	1.3	Rivier	1.3.1	Zomerbed		
				1.3.2	Zandige oevers		
				1.3.3	Harde oevers		
				1.3.4	Kribben		
		1.4	Grote nevengeul	1.4.1	Instroom		
				1.4.2	Uitstroom		
				1.4.3	Geullichaam		
				1.4.4	Zandige oevers		
		1.5	Kleine nevengeul	1.5.1	Instroom		
				1.5.2	Uitstroom		
				1.5.3	Geullichaam		
				1.5.4	Slikkige oevers		
		1.6	Meestromende nevengeul (Opijnen)	1.6.1	Instroom		
				1.6.2	Uitlaatwerk		
				1.6.3	Geullichaam		
				1.6.4	Slikkige/ verharde oevers		
		1.7	Strangen	1.7.1	Strang waterlichaam		
				1.7.2	Slikkige oevers		
2	Natuur inrichting	2.1	Uiterwaardvlakte	2.1.1	Grasland met historisch slootpatroon		
				2.1.2	Bestaande strang en moeras onderaan dijk		
		2.2	Zone met dynamische riviernatuur	2.2.1	Mozaïek van natuurlijk en ruw grasland, lokaal ruigte		
				2.2.2	Mozaïek van moeras en oobos langs strangen met open zichtlijnen		
		2.3	Overige landschapscomponenten	2.3.1	Grienden		
				2.3.2	Populierenrijen		
				2.3.3	Knotpopulieren		
				2.3.4	Meidoornhagen		
		3	Recreatieve voorzieningen	3.1	Wandelpaden	3.1.1	Wandelpad op zomerkade
						3.1.2	Wandelpad uiterwaard
3.2	Bruggen			3.2.1	Instroomwerk meestromende nevengeul		
				3.2.2	Uitlaatwerk meestromende nevengeul		
				3.2.3	Vlonderbrug		
3.3	Trekponten			3.3.1	Trekpont over grote nevengeul		
				3.3.2	Trekpont over strang		
3.4	Route- en infoborden						

Beheerplan Heesseltsche uiterwaarden

nr	Subsysteem	nr	Object	Deel nr	Component
4	Bestaande objecten	4.1	Verharde weg		
		4.2	Onverharde weg		
		4.3	Terp		
		4.4	Hoogspanningsleiding		
		4.5	Onbemande radarpost		
		4.6	Kabels en leidingen		

Figuur 8: De ligging van de objecten uit de objectenboom

3.2 Functionele eisen per object

Ieder beheerobject uit de objectenboom kent specifieke beheereisen om de functie(s) die hij vervult te waarborgen. Deze eisen zijn de basis voor de beheer taken, welke zijn uitgewerkt in hoofdstuk 4.

1. Inrichting watersysteem

1.1 Winterdijk

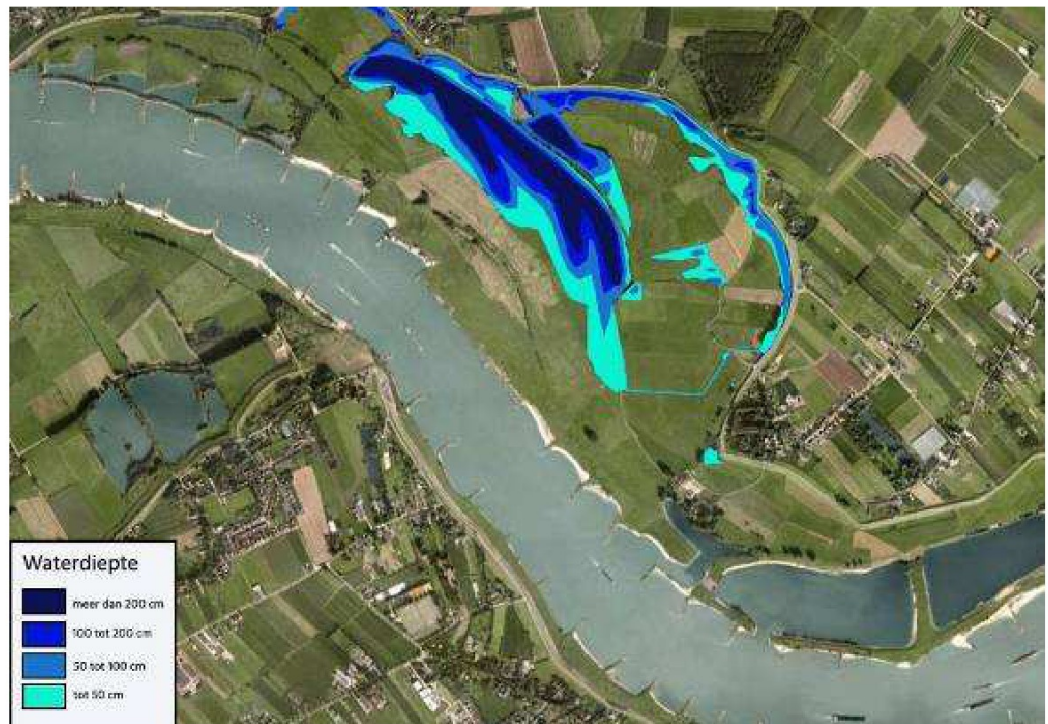
De beheertaak betreft de gegarandeerde stabiliteit en erosiebestendigheid van de banddijk (zowel van het grazige en het met steen beklede talud) inclusief aansluitingen, met een veiligheidsniveau van 1:1250 jaar. Daarnaast heeft de winterdijk een geohydrologische functie, om wateroverlast (kwel) in het binnendijkse gebied te voorkomen.

1.2 Zomerkade

De zomerkade en de sluis hebben een belangrijke functie voor de waterhuishouding van het achterliggende land. Dit betreft zowel de hoeveelheid water (kwantiteit) als de kwaliteit van het water. Peilregulatie (zie hierna) bepaalt deels de vegetatie- en landschapsontwikkeling en de waterstand in de strangen in de uiterwaardvlakte ten noorden van de kade.

Waterkwantiteit

In het zomerhalfjaar verhindert de zomerkade het overstromen van de uiterwaardvlakte, waardoor hier agrarisch natuurbeheer mogelijk is. In de winter (1 december tot 15 april) staat de sluis open en fungeert de uiterwaardvlakte als bergingsgebied voor water. De fluctuerende waterstand van de rivier dringt dan door tot in de uiterwaardvlakte, waardoor daar steeds weer andere delen van de vlakte die overstromen en droog staan, is belangrijk voor vogels die in de natte graslanden hun voedsel vinden. Bij dalende waterstanden in de rivier stroomt de vlakte via de sluis weer leeg. De drempel in de sluis ligt op 3,75 meter boven NAP. Als dit niveau wordt bereikt, stopt de snelle daling en zal het peil langzaam verder zakken door verdamping en wegzakking in de bodem. Uit ervaringen in andere uiterwaarden is gebleken dat de daalsnelheid circa 1 tot 2 cm per dag is. De hoogte van 3,75 meter is gekozen opdat er meer water in de uiterwaard achterblijft dan in de huidige situatie, zodat de strangen en de moerassen onder water blijven en er ook in droge zomers voldoende oppervlaktewater in de uiterwaard overblijft, bijvoorbeeld om vissterfte door uitdroging, hoge watertemperaturen en zuurstoftekort te voorkomen.

Figuur 9: Resterend wateroppervlak na uitzakken van het water tot op de sluisdrempel (hoogte 3,75 +NAP). Door verdamping en wegzakken zal de waterstand daarna langzaam verder zakken met ca. 1 tot 2 cm per dag. De niet-gekleurde percelen blijven bij deze waterstanden droog.

Waterkwaliteit

De kwaliteit van het water in de gehele uiterwaard valt onder de beheertaken van Rijkswaterstaat, en is een randvoorwaarde om de beoogde natuurdoelen te realiseren (zie 3, Natuur in de uiterwaarden). Wanneer de waterkwaliteit, bijvoorbeeld bij warm weer in de zomer, ondanks de genomen inrichtingsmaatregelen verslechtert is er het risico op vissterfte of botulisme. Zodra zich vissterfte voordoet is de eigenaar verantwoordelijk voor het nemen van extra maatregelen en/of het ruimen van eventueel gestorven vissen; het bevoegd gezag is Rijkswaterstaat.

1.3 Rivier

De hoofdfunctie van de Waal is een veilige afvoer van water, sediment en ijs met een maatgevende afvoer van 16.000 m³/s. Daarnaast heeft de rivier als belangrijke functie de scheepvaart. Het beheer bestaat uit het voorkomen van sedimentatie/ het wegnemen van gesedimenteerd materiaal in de hoofdgeul. De stabiliteit van de kribben mag hierbij niet ondermijnd worden.

1.4 Grote nevengeul

De hoofdfunctie van de grote nevengeul is waterafvoer tijdens hoge afvoeren op de rivier. Hiertoe dient de geul op diepte (-3 m NAP) te blijven om voldoende ruimte te bieden aan het water, evenals de in het rivierkundig model vastgelegde afmetingen van de in- en uitstroomopeningen en het geullichaam. Om dezelfde reden mag op de oevers geen hoogopgaande vegetatie (struiken en bomen)

staan. De oevers hebben als (neven)functie natuurontwikkeling en recreatie, welke laatste een goede toegankelijkheid vereist.

De verondiepte zandwinplassen waaruit de grote geul bestaat, moeten beheerd worden in het kader van het besluit bodemkwaliteit; in het kader van dit besluit wordt een apart inrichtingsplan voor deze plassen opgesteld.

1.5 en 1.6 Kleine en meestromende nevengeul (Opijnen)

De hoofdfuncties van de kleine en stromende nevengeul vanuit natuurontwikkeling is de ontwikkeling van water- en oevernatuur; tevens leveren ze een beperkte doorstroomcapaciteit voor het rivierwater met het oog op de veiligheid. Om de functies goed te kunnen vervullen, dienen de geulen op diepte te blijven (ca 0 m NAP). De dimensionering van de in- en uitstroomopeningen bepaalt voor een belangrijk deel het aquatische- en oevermilieu (bijvoorbeeld hoe vaak de geul meestroomt) en dient op niveau te blijven (ca 0,5 m NAP), zodat de geul permanent stroomt. Op de oevers mag niet teveel hoogopgaande vegetatie (struiken en bomen) staan; bij een bedekking van 10% moet ingegrepen worden. Uitzondering is de stenen lengtedam tussen de meestromende nevengeul en de rivier ligt; deze moet vrij van wilgen blijven.

1.7 Strangen

De hoofdfunctie van de strangen is (ontwikkeling van) natuur. Daarnaast fungeert het strangencomplex in het centrale deel van de uiterwaard als stroombaan voor de afvoer van water door de uiterwaard. De maatvoering van de geul (in breedte en diepte) is hier op afgestemd. Om deze functies goed uit te kunnen voeren is een passend peilbeheer nodig (zie §2.6). De strangen moeten op diepte gebracht worden (tussen 0 en 1 m +NAP in het centrale strangencomplex, tussen 1 en 2 m +NAP in de strangen aan de voet van de dijk) en blijven om de beoogde natuurdoelen en doorstroomcapaciteit te halen.

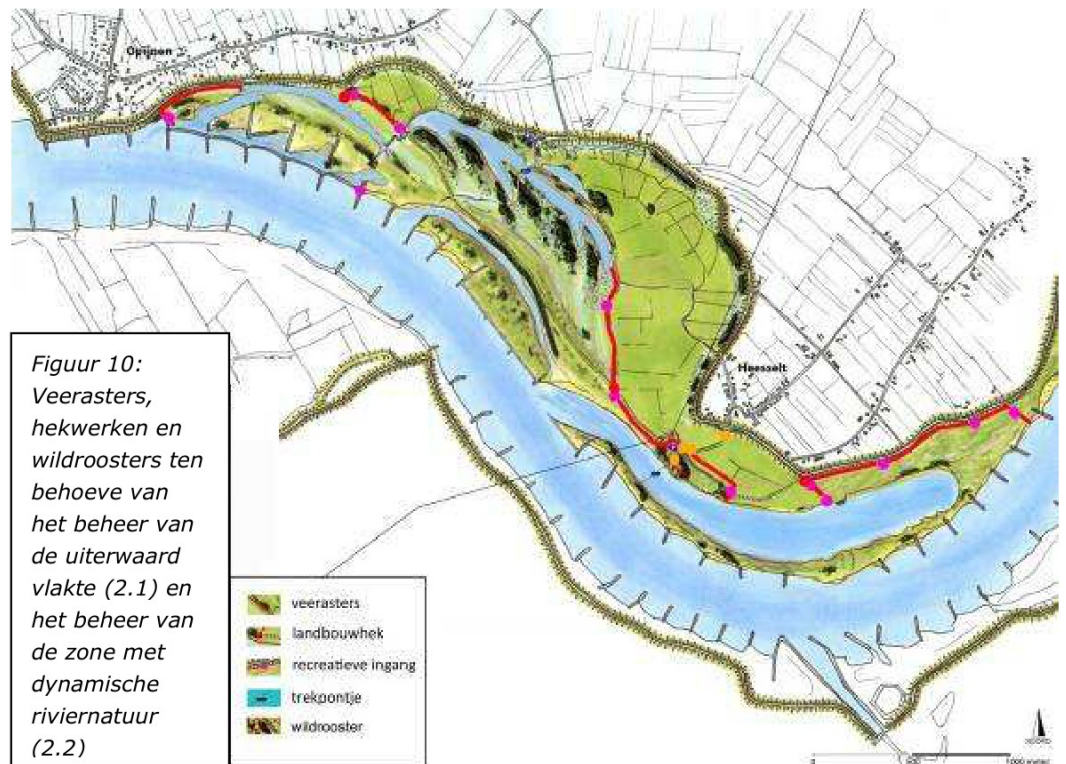
2. Natuurinrichting

2.1 Uiterwaardvlakte

De hoofdfuncties van de uiterwaardvlakte zijn de veilige afvoer van water, ijs en sediment en behoud en ontwikkeling van natuur; vooral ganzenoerageergebied. Het behoud van cultuurhistorische aspecten van de uiterwaardvlakte (openheid, historisch slotenpatroon) vormt een belangrijke nevenfunctie. Het beheer moet ervoor zorgen dat deze zone open en grazig blijft, en tevens dat de natuurwaarden goede kans tot ontwikkeling krijgen. Dit vereist afspraken over maaiperiode, bemesting, weidevogelbeheer, slootbeheer, etc. Vanuit het rivierbeheer heeft de uiterwaardvlakte ook de functie als doorstroom- en bergingsgebied.

Het moeras en de bestaande strang onderaan de dijk hebben eveneens als hoofdfunctie natuur, en vallen onder het agrarisch natuurbeheer. De strangen moeten op diepte gebracht worden (tussen 1 en 2 m NAP) en blijven om de beoogde natuurdoelen te realiseren; ze mogen niet droogvallen in de zomer met het oog op de aanwezige waterfauna, waaronder vis.

Het waterschap voert in de uiterwaardvlakte hun reguliere muskusratbestrijding uit.

2.2 Zone met dynamische riviernatuur

De hoofdfunctie van deze zone is tweeledig. Enerzijds waterafvoer tijdens hoogwater op de rivier, anderzijds natuurontwikkeling. Hier ontstaat de 200 ha riviernatuur die de NURG-doelstelling realiseert. De vereisten door deze functiecombinatie zijn dat de vegetatie zich zo natuurlijk mogelijk en procesgestuurd kan ontwikkelen, maar dat deze niet hoger en ruiger wordt dan in het streefbeeld vastgelegd vanwege de rivierkundige ruimte.

Aandachtspunt is de ontwikkeling van wilgen langs de uiterwaardgeulen, met name in de eerste jaren na herinrichting wanneer de vergraven grond een ideaal vestigingsbiotoop voor wilgen vormt. Het oppervlak wilgen heeft als doelareaal 15 ha en mag nooit meer dan 17 ha beslaan; mogelijk is hiervoor aanvullend (kap)beheer nodig.

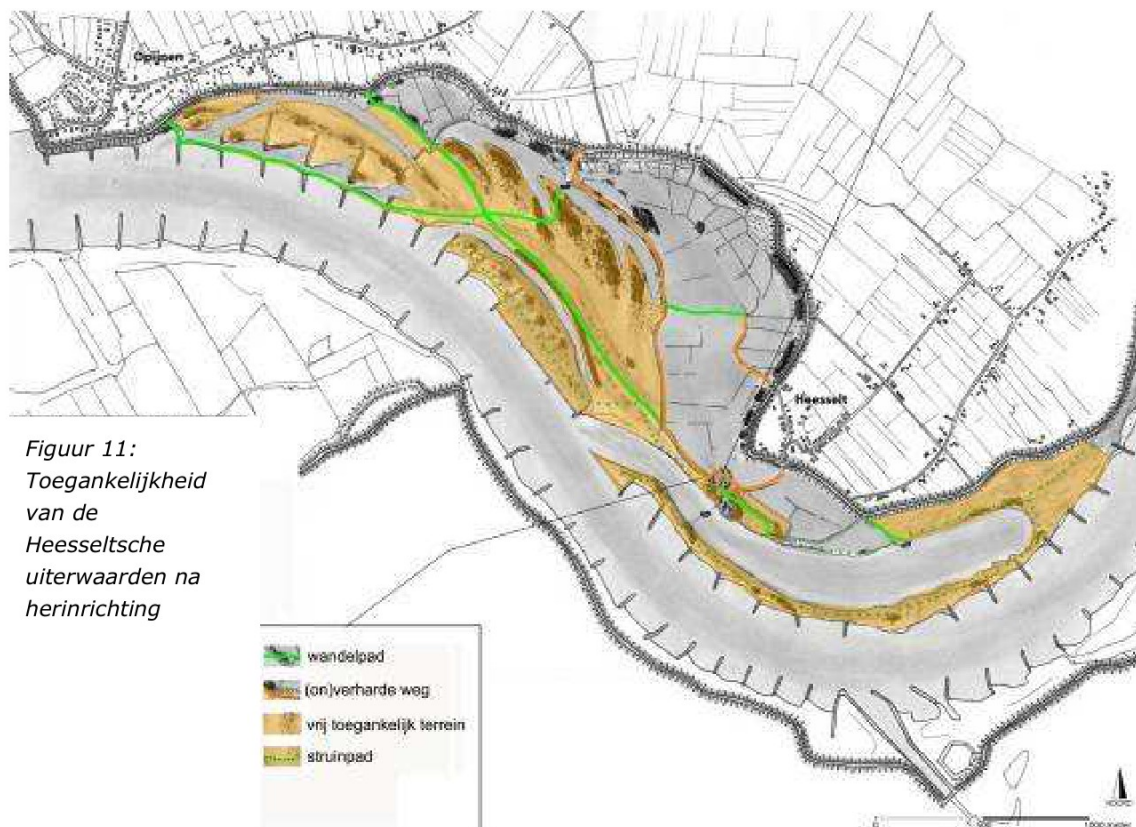
Vanuit de beleving is er de eis dat zichtlijnen open blijven (zie figuur 4 in §2.1); mogelijk is ook hiervoor aanvullend (kap)beheer nodig. Bovendien moet de radarpost zichtbaar blijven voor de schepen op de Waal; hier mag dus geen hoogopgaande begroeiing tussen staan.

2.3 Overige landschapscomponenten

Grienden, populierenrijen, knotwilgen en meidoornhagen zijn belangrijke cultuurhistorische aspecten van het landschap die belangrijk zijn voor de beleving van de uiterwaard. Hier is het beheer maatwerk, opdat deze elementen goed herkenbaar in het landschap blijven (snoeien en terugzetten).

3. Recreatieve voorzieningen

De functie van de recreatieve voorzieningen is het waarborgen van de toegankelijkheid van het projectgebied voor bezoekers en bewoners. Dit betreft de wandelpaden, bruggen, vlonderbrug, trekponten en routeaanduidingen en informatieborden.

*Figuur 11:
Toegankelijkheid
van de
Heesseltsche
uiterwaarden na
herinrichting*

4. Bestaande objecten

De functie van de bestaande objecten moet gehandhaafd blijven.

De wegen garanderen de bereikbaarheid voor de bewoners van het projectgebied; de functionele eis is dan ook dat dit mogelijk is en blijft.

De hoogspanningsleiding, onbemande radarpost en kabels en leidingen worden door derden beheerd en vereisen geen aanvullende inspanning vanuit het Beheerplan; de bereikbaarheid van deze objecten moet wel gegarandeerd zijn. De bestaande bruggen (Opijnen) zijn opgenomen bij 3; recreatieve voorzieningen.

De terp en de woning met tuin en erf hebben als hoofdfunctie wonen, met als nevenfuncties parkeren op de vloer van de oude steenfabriek en hoogwatervluchtplaats voor de dieren (zowel voor de runderen en paarden als voor andere dieren, zoals muizen). Het raster dat schade door de dieren aan privé eigendommen voorkomt, zal in stand gehouden moeten worden, maar verder vereisen deze functies geen specifiek beheer dat relevant is voor dit beheerplan. De hoogspanningsleiding, onbemande radarpost en kabels en leidingen worden door derden beheerd en vereisen geen aanvullende inspanning vanuit het Beheerplan; de bereikbaarheid van deze objecten moet wel gegarandeerd zijn.

4. Uitwerking beheer per object

Om de verwijzingen naar de objectnummers in tact te houden, wijkt de indeling van dit hoofdstuk af van de andere; er zijn geen paragraafnummers gegeven, wel objectnummers. Bij de deelobjecten wordt tussen haakjes aangegeven wie verantwoordelijk is voor het beheer van het object; deze partij kan er uiteraard voor kiezen het daadwerkelijke beheer aan een ander uit te besteden.

1 Inrichting watersysteem

Rijkswaterstaat Oost-Nederland (RWS) is verantwoordelijk voor het beheer van de Waal. Dit betreft het zomerbed met haar oevers en kribben², en de kosten voor het handhaven van het watervoerend vermogen van de grote nevengeul met hoofdfunctie waterafvoer (beide sedimentbeheer).

Het vegetatie- en sedimentbeheer van alle geulen (de drie nevengeulen in de oeverzone en de nieuwe strangen centraal in de uiterwaard) zijn de verantwoordelijkheid van de terreinbeheerder, Staatsbosbeheer (SBB).

Rijkswaterstaat is financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de drie nevengeulen in de oeverzone (baggeren, peilingen, bodemonderzoek); SBB draagt de kosten voor het sedimentbeheer van het nieuwe strangencomplex centraal in de uiterwaard. Alle geulen en nieuwe strangen vallen binnen de zone met natuurlijk begrazingsbeheer.

In de Heesseltsche uiterwaarden is er sprake van overruimte: bij de herinrichting wordt meer waterstandsdeling gerealiseerd dan de 5,5 cm die noodzakelijk is vanuit de veiligheidseisen. Een deel van deze overruimte is ruimte voor het beheer. Er hoeft nu niet bij iedere kleine verandering in de vegetatiestructuur ingegrepen te worden, en er kan zich een robuuster systeem ontwikkelen. Met andere woorden: het streefbeeld voor de vegetatie (het beeld zoals de beheerder dat zal proberen te handhaven) en het interventiebeeld (het uiterste moment waarop de beheerder vanwege het waterbeheer moet ingrijpen), verschillen. Een onderbouwing van de rivierkundige effecten van het inrichtingsplan is opgenomen in de Planstudie Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden - Rivierkundige toetsing voorkeursalternatief (HKV, 2010); hierin zijn ook het streefbeeld, het interventiebeeld en de beheerruimte berekend. Zie bijlage 1 voor meer achtergrondinformatie over het principe beheerruimte.

Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor het beheer van alle keringen die op de legger staan en onderdeel uitmaken van het projectgebied.

1.1 Winterdijk

De winterdijk maakt als primaire kering benoemd op de legger, deel uit van de beheertaken van het waterschap. Deze taken houden onder meer in regelmatige inspectie en het uitvoeren van dagelijks onderhoud. Het dijklichaam zelf, de constructie met de verharde weg valt buiten de scope van dit project.

² Dit betreft regulier beheer door Rijkswaterstaat, in principe onafhankelijk van het project Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden.

Grazig talud (waterschap), 1.1.1

De vegetatie van de primaire kring twee maal per jaar maaien en afvoeren (hooien). Dit betreft de dijkellingen inclusief de schouwstroken van het waterschap.

Bekleed talud (waterschap), 1.1.2

Jaarlijkse controle van de harde bekleding (vegetatieontwikkeling, beschadiging); bij hoog waters regelmatigere controle conform de bestaande veiligheidsafspraken. De bekleding wordt hersteld en opgeknapt in geval van scheurvorming, verzakkingen, vandalisme, e.d.; deze reparatie vindt plaats na een hoogwaterperiode. De bekleding wordt regelmatig geschoond: drijfvuil wordt na hoogwaters verwijderd en zwerfafval (gemiddeld) 2x per jaar opgeruimd. De buitendijkse verhardingen worden één keer per jaar geklepeld.

Aansluiting uiterwaardwegen en zomerkade (gemeente), 1.1.3

Het wegdek wordt elk jaar geïnspecteerd op gaten en indien nodig gerepareerd. De constructie van het onderliggende zandlichaam wordt eens in de vijf jaar gecontroleerd op beschadiging en indien nodig hersteld.

1.2 Zomerkade

De gereguleerde zomerkade maakt integraal onderdeel uit van het natuurlijk begrazingsgebied (beheer en verantwoordelijkheid Staatsbosbeheer). Ten behoeve het waterbeheer van de uiterwaardvlakte en de waterkerende functie heeft dit object aanvullend beheer nodig. Het beheer van het recreatieve aspect (wandelpad) is uitgewerkt onder punt 4.4.

Kade (waterschap) 1.2.1

Twee maal per jaar (voor- en najaar) inspectie op beschadiging en indien nodig herstel van de waterkerende functie. Toezicht op het onderhoud dat wordt gevoerd door de eigenaar.

Sluis (waterschap) 1.2.2

Jaarlijkse inspectie in het voorjaar/ na een hoogwater; slib en drijfvuil verwijderen. Het regulier onderhoud van de historische sluis bestaat conform het beleid van Technische Installaties uit schilderen (eens in de 5 jaar), onderhoud aan het metselwerk en smeren (jaarlijks) van de bewegende onderdelen. Het waterbeheer van de sluis bestaat uit het jaarlijks openen op 1 december en sluiten op 15 april om in- en uitstroom van water naar de uiterwaardvlakte mogelijk te maken.

1.3 Rivier

Zomerbed (RWS) 1.3.1

Regelmatig peilen en op diepte houden door baggeren van de vaargeul in het zomerbed conform de eigen RWS-afspraken; de minst gepeilde diepte ligt op minimaal 2,80 meter, de vaargeul is (minimaal) 150 meter breed bij lage waterstanden. Beheer omvat tevens het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan de vaste laag op de rivierbodem.

Zandige oevers (RWS/SBB³) 1.3.2

De zandige oevers worden regelmatig gecontroleerd op begroeiing; indien nodig wordt ingegrepen (kappen van bomen).

Harde oevers (RWS) 1.3.3

De stenen oevers worden eveneens regelmatig gecontroleerd op begroeiing en schade; indien nodig wordt ingegrepen (kap en/of aanvullen steenbeschoeiing).

Kribben (RWS) 1.3.4

De oevers wijken niet af van de Waaloevers elders langs de rivier; de kribben zijn ten tijde van oplevering van de herinrichting in opdracht van RWS verlaagd. Het onderhoud aan kribben en kribvakken inclusief de gestrekte oever en de leidam bij geul bij Opijnen is zodoende regulier, conform de richtlijnen van RWS.

1.4 Grote nevengeul

In en uitstroomopening (SBB)[#] 1.4.1 en 1.4.2

Jaarlijkse inspectie van de oevers op vegetatie en zesjaarlijkse peiling van de bodemhoogte (vaker in geval van een extreme hoogwaterperiode), gelijk met 1.4.3. Het beheer bestaat uit het in stand houden van de in- en uitstroomopening; dit komt neer op het schonen na een hoogwater als zich sediment, vuil, bomen e.d. kunnen ophopen. Bij sterke wijziging van de bodemhoogte van de in- of uitstroomopening deze herstellen tot op de aanleghoogte.

Geullichaam (SBB)[#] 1.4.3

Zesjaarlijkse peiling van de bodemhoogte; zie tevens 1.4.1/ 1.4.2. Indien nodig de geul op ontwerpdiepte brengen om de benodigde doorstroomcapaciteit te waarborgen. De interventiewaarde voor ingrijpen ligt bij een gemiddelde aanzanding van 25 cm (bodempligging: -2,75 m NAP). Het principe is dat er cyclisch wordt beheerd. Afhankelijk van de monitoringsresultaten is de cyclus geschat op gemiddeld eens in de 25 jaar; deze wordt in minimaal 2 delen uitgevoerd. Dit heeft als voordelen dat de operatie goed kan worden voorbereid (aanvraag vergunningen en ontheffingen), en dat de waterorganismen een overlevingskans krijgen.

Zandige oevers (SBB) 1.4.4

De oevers worden regelmatig gecontroleerd op begroeiing: controle van de vergraven delen vindt jaarlijks plaats in het jaar van uitvoering en het eerste en tweede jaar na oplevering; vanaf het derde jaar na oplevering kan de frequentie terug naar eens in de 2 jaar. Indien nodig wordt ingegrepen (kappen en uittrekken van bomen).

1.5 Kleine nevengeul

Monitoring en beheer van de kleine en de meestromende geul zijn in principe gelijk aan die van de grote nevengeul. Het verschil zit in de interventiewaarden: langs de grote geul mag geen bos opslaan en de diepte moet strak gehandhaafd

³ RWS sluit voor het B&O van de oeverstrook langs de Waal een overeenkomst af m.b.t. het vegetatiebeheer met SBB. De kosten worden gedekt door RWS, de uitvoering verzorgt SBB.
[#] SBB heeft de algehele verantwoordelijkheid voor de nevengeulen in de oeverzone en de nieuwe strangen centraal in de uiterwaard; RWS is financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de geulen in de oeverzone (baggeren, peilingen, bodemonderzoek).

blijven. Dit geldt in mindere mate voor de kleine en meestromende geul.

In- en uitstroomopening (SBB)[#], 1.5.1 en 1.5.2

De in- en uitstroom opening wordt jaarlijks gecontroleerd op begroeiing en eens in de zes jaar ingemeten; indien nodig wordt ingegrepen (terugbrengen van de oorspronkelijke bodemhoogte; kappen en verwijderen van bomen).

Geullichaam (SBB)[#], 1.5.3

Eens in de zes jaar wordt de diepte gepeild; bij een gemiddelde bodemhoogte hoger dan +0,25 m NAP (gemiddelde aanzanding van 25 cm) wordt de geul uitgediept tot op ontwerphoogte. Dit gebeurt gefaseerd om de schade aan de aanwezige flora en fauna te minimaliseren. Afhankelijk van de monitoringsresultaten is de baggercyclus geschat op gemiddeld eens in de 12,5 jaar.

Slikkige oevers (SBB), 1.5.4

De oevers worden iedere twee jaar gecontroleerd op begroeiing, in het jaar van uitvoering en de twee jaar daarna jaarlijks; indien nodig wordt ingegrepen (kappen en verwijderen van bomen).

1.6 Meestromende nevengeul (geul van Opijnen)

Als 1.5 Kleine nevengeul.

De geul van Opijnen wordt op diepte gebracht wanneer door aanzanding de gemiddelde bodemhoogte hoger komt te liggen dan +0,50 m NAP. Afhankelijk van de monitoringsresultaten is de baggercyclus geschat op gemiddeld eens in de 25 jaar.

Aanvullend op 1.5.4, slikkige oevers, heeft de meestromende geul verharde oevers aan de Waalzijde (1.6.4; beheerder is RWS). De oeverbescherming dient regelmatig/ na een hoogwater te worden geïnspecteerd op boomopslag en verzakkingen en indien nodig hersteld, zie 1.3.3.

1.7 Strangen

Strang waterlichaam (SBB) 1.7.1

De strangen vallen net als de drie hiervoor genoemde nevengeulen binnen het natuurlijk begrazingsbeheer, maar hebben aanvullend beheer nodig. Droogval is funest voor de aanwezige aquatische fauna (vissen en ongewervelde dieren), dus deze wateren moeten het hele jaar door water bevatten. Dit wordt gerealiseerd door het vasthouden van (een deel van) het water dat in de winter tijdens hoogwater door de sluis komt. Door opslibbing na hoogwater zal de bodem ophogen. Eens in de 25 jaar worden de bodems van de strangen gepeild. Afhankelijk van de monitoringsresultaten is de baggercyclus geschat op gemiddeld

[#]SBB heeft de algehele verantwoordelijkheid voor de nevengeulen in de oeverzone en de nieuwe strangen centraal in de uiterwaard; RWS is financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de geulen in de oeverzone (baggeren, peilingen, bodemonderzoek).

eens in de 100 jaar; deze wordt in minimaal 4 delen uitgevoerd. Dit heeft als voordelen dat de operatie goed kan worden voorbereid (aanvraag vergunningen en ontheffingen), en dat de waterorganismen een overlevingskans krijgen.

Slikkige oevers (SBB) 1.7.2

De oevers die niet tot het mozaïek van moeras en oobos behoren (zie 3.2.2) worden eens in de zes jaar gecontroleerd op begroeiing; indien nodig wordt ingegrepen (kappen van bomen).

2 Natuurinrichting

De terreinbeheerder Staatsbosbeheer is eindverantwoordelijk voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden. Een groot deel van de gronden is eigendom van Staatsbosbeheer, een ander deel zal aan Staatsbosbeheer in beheer worden gegeven. Het beheer daar zal worden omgevormd tot het in dit beheerplan beschreven beheer. Staatsbosbeheer kan afspraken maken met derden om het beheer uit te voeren, maar blijft eindverantwoordelijk. Gronden die in eigendom zijn van particulieren, vallen niet onder dit beheerplan en zijn ter verantwoording van de eigenaar. Het staat eigenaren uiteraard vrij om hun beheer af te stemmen op het natuurbeheer in de rest van de uiterwaard.

2.1 Uiterwaardvlakte

Staatsbosbeheer zal de lokale agrariërsvereniging verzoeken om het beheer in een deel van de uiterwaardvlakte te verzorgen (zie de begrenzing in figuur 12). Hierover maken beide partijen afspraken. Vooruitlopend op de uitvoering van de herinrichting kan al gestart worden met deze beheersamenwerking, aangezien er in de uiterwaardvlakte niet ingegrepen wordt.

Figuur 12: Begrenzing percelen die per direct in aanmerking komen voor agrarisch natuurbeheer

Grasland (SBB) 2.1.1

In het agrarisch beheerde gedeelte worden vier typen beheer voorgesteld. Voor de ligging, zie figuur 13 (bron: advies graslanden in de Heesseltsche waarden, Staatsbosbeheer in overeenstemming met de lokale agrarische vereniging):

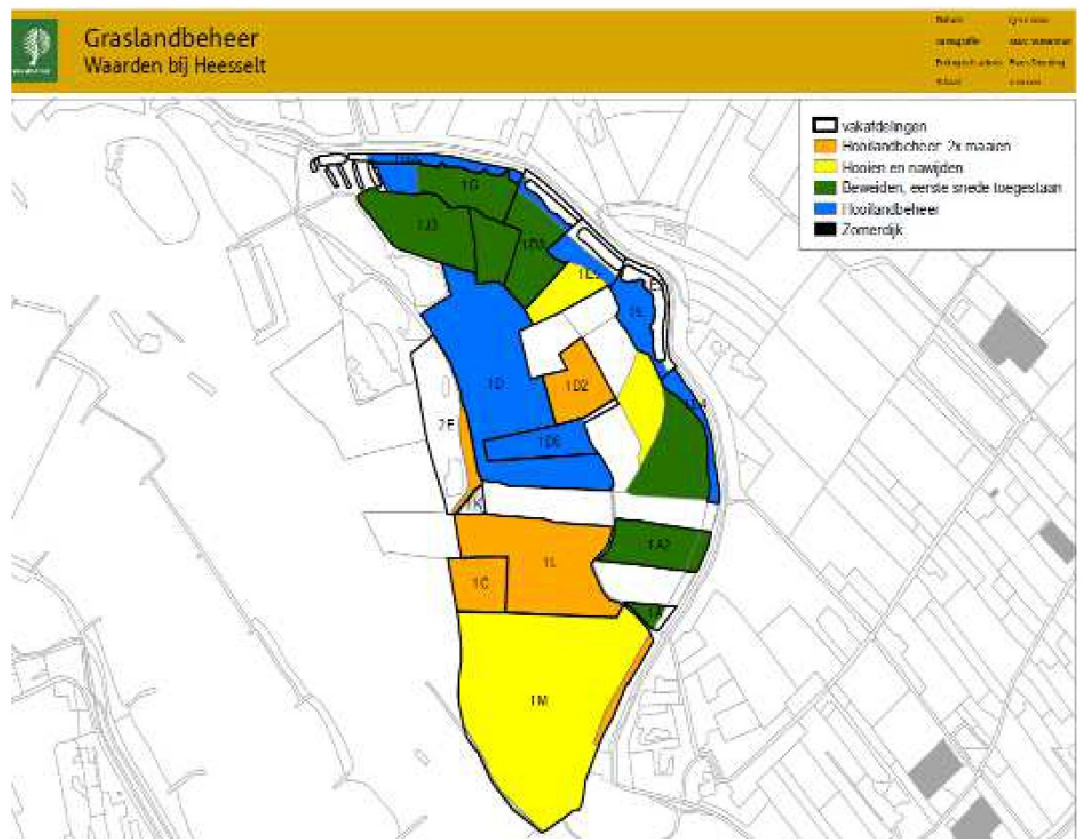
1. Hooilandbeheer van de percelen met de grootste potentie om Glanshaverhooiland te worden. Deze percelen dienen 2 x per jaar gemaaid te worden. Eerste snede in juni, tweede snede in de nazomer.
2. Beheer van de percelen met minder potentie voor Glanshaverhooiland, maar wel voor een 'kruiden- en faunarijk grasland'; deze gronden hebben een grotere handelingsvrijheid voor agrarisch gebruik dan 1. Beheer bestaat uit hooien en naweiden: deze percelen hebben eerst een maaisnede. De tweede snede mag naar eigen inzicht worden gemaaid of geweid.
3. Beheer van vochtigere en/of zwaardere percelen, vaak kleine arealen. Hier vormt kleinschaligheid en de aanwezigheid van landbouwhuisdieren een meerwaarde voor de biodiversiteit. Beweiden van eerste snede toegestaan. Deze percelen dienen minstens twee snede geoogst te worden; deze oogst mag geheel d.m.v. beweiding worden gerealiseerd. Controle van Ridderzuring en Jakobskruid moet deel uitmaken van

het reguliere beheer; methoden moeten worden overlegd met verpachter SBB.

4. Beheer van de natte lage delen in tichelterrein en langs strangen, met als doel overstromingsgrasland of moerasvegetatie. Hooilandbeheer: de percelen dienen minstens 1x per jaar te worden gemaaid. Begrazing is niet gewenst. De eerste snede vindt plaats in juni, de tweede snede kan in natte jaren achterwege blijven. Eventueel kan in de winter ruigte worden gemaaid als strooiselwinning als toepassing voorhanden.

Scheuren en inzaaien van de grasmatten is niet toegestaan; bemesting evenmin. Voor Kwartelkoningnesten moeten nog aanvullende afspraken worden gemaakt m.b.t. melding, consequenties van nestmelding en compenserende maatregelen t.a.v. pachter.

Slootkanten worden jaarlijks gefaseerd gemaaid (in de nazomer) en de sloten worden eens in de vijf jaar (in de nazomer) geschoond.

Figuur 13: Typen graslandbeheer in de uiterwaarden bij Heesselt. De witte percelen zijn (nog) niet in eigendom; de eigenaar beslist zelf over het te voeren beheer; perceel 2E maakt onderdeel uit van het dynamisch natuurbeheer.

Bestaande strang en moeras onderaan dijk (SBB) 2.1.2

De oeverzone van de strangen wordt niet gemaaid, maar wel meebegraasd in het agrarisch natuurbeheer. Het sedimentbeheer is vergelijkbaar met het beheer van de nieuwe strangen (zie 2.5), behalve dat de minimale waterdiepte hier 0,5 m bedraagt bij laag zomerpeil.

2.2 Zone met dynamische riviernatuurMozaïek van natuurlijk en ruw grasland, lokaal ruigte (SBB) 2.2.1

Groepen grote grazers in zelfredzame kuddes verzorgen jaarrond het beheer. Hierdoor ontstaat een natuurlijk vegetatiemozaïek met een variatie aan vegetatietypen en ontwikkelingsstadia. De dichtheid aan dieren bedraagt 1 grazer per 1,5 tot 2 ha grazig oppervlak. Jaarlijks wordt in maart (begin groeiseizoen) een inschatting gemaakt van de gewenste dichtheid. Bij te lage dichtheid worden op dat moment dieren aangevuld; overtollige dieren worden in het najaar uit de kudde verwijderd. Bij het aanvullen en verwijderen van dieren wordt steeds rekening gehouden met een evenwichtige kuddeverband, sekseverhouding en leeftijd.

Vanwege de relatief voedselrijke bodem van de agrarisch gebruikte graslanden wordt een dichtheid van ca. 1 dier per 1 tot 2 ha aangehouden bij jaarrondbegrazing. Deze dichtheid is gebaseerd op het beschikbare areaal aan voedsel; de oppervlakte grasland in de zone dynamisch natuurbeheer bedraagt ca 110 ha, waarmee de kudde op ca 70 -75 dieren uit komt. Bij de jaarlijkse schouw wordt bezien hoe het gebied erbij ligt en of de ingezette begrazing voldoende effect sorteert of dat een hogere of lagere begrazingsdruk wenselijk is. Dit betreft niet alleen de lage delen (wilgen): ook de hogere gronden kunnen verruigen, zoals de opslag van meidoorn en roos op hoge oeverwallen. Gedeeltelijk is hier rekening mee gehouden (zie interventiekaart), maar de arealen waar verruiging of verbossing plaats kan vinden zijn beperkt.

Het beheer van de kudde betreft uitsluitend het toezicht en de veterinaire zorg en welzijn van de dieren. Onderhoud houdt het in stand houden van de rasters en veerosters in: jaarlijkse inspectie en jaarlijks slib en afval verwijderen.

Hoogwatervluchtplaats grazers

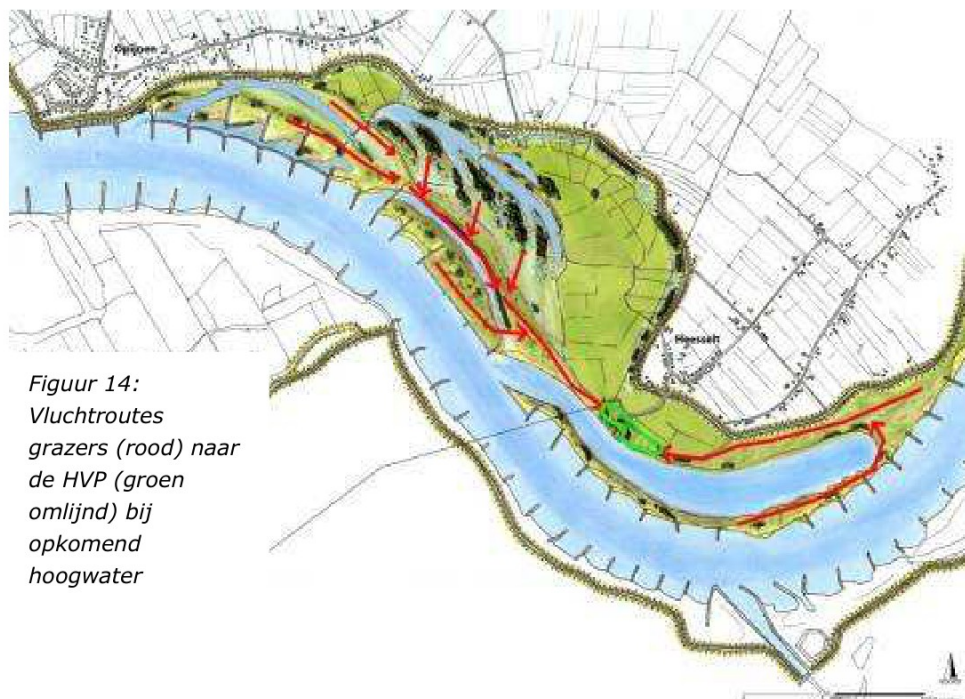
Tijdens hoogwater overstroomt de uiterwaard en worden de dieren door het opkomende water naar de hogere gronden gedreven. Dieren die enige jaren in het gebied lopen, zijn bekend met de situatie en weten zichzelf in veiligheid te brengen op de hoogwatervluchtplaats, zie figuur 14. Bij de inrichting van het terrein is er rekening mee gehouden dat de dieren niet door het water ingesloten raken. De hoogteligging van de uiterwaard is zo dat dieren vanzelf naar de oeverwal (tevens zomerkade) worden gedreven, die in verbinding staat met de terp. Alleen dieren die op de landtong tussen de grote nevengeul en de rivier in lopen kunnen ingesloten raken. De toezichthouder zal deze dieren bij een waterstand tussen de 5 en 5,5 m zo nodig van de dam af naar de HVP moeten drijven (de landtong zelf is tot 7 m hoog en overstroomt eens in de 2,5 jaar). Zodra het water ver genoeg is gezakt kunnen de dieren weer terug.

Vanaf een waterstand van 6,0 meter bij Heesselt gaat ook de zomerkade overstromen. Bij een gemiddeld hoogwater, dat eens per jaar voorkomt, alleen

het stroomafwaartse deel, in de nabijheid van de sluis. Bij die waterstand overstroomt ook de weg van het dorp naar de terp. De terp is dan nog wel via het stroomopwaartse deel van de zomerkade droogvoets te bereiken. Bij een eens in de 2 jaar hoogwater overstroomt ook het bovenstroomse deel van de zomerkade en is er niet langer een droge verbinding tussen de terp en de winterdijk. Als een dergelijke situatie zich voordoet, moet van te voren ingeschat worden of het nodig is de dieren van de terp te evacueren.

waterstand Lobith	Waterstand Heesselt	dagen/jaar	frequentie	
10,9	3,75	57	Jaarlijks in winter	Uiterwaardvlakte loopt vol
12,3	5,45	22	Jaarlijks	Grote nevengeul stroomt mee, landtong geïsoleerd
13,67	6,00	7	1:1 jr	Zomerkade in westen overstroomt
14,43	6,80	3	1:2 jr	Bovenstroomse zomerkade overstroomt, terp geïsoleerd (HVP 3,5 ha)
15,25	7,50	0,85	1:5,5 jr	HVP 3 ha
15,95	8,0	0,2	1:16 jr	HVP 2,5 ha
16,5	8,45	0,1	1:41 jr	HVP 1,5 ha verdeeld over 2 delen
17,15	9,0		1:185 jr	HVP 0,5 ha
17,4	9,25		1:350 jr	Terp geheel onder
17,89	9,97			Maatgevend Hoogwater

Tabel: Belangrijke waterstanden mbt overstromen uiterwaard en terp

Figuur 14:
Vluchtroutes
grazers (rood)
naar de HVP (groen
omlijnd) bij
opkomend
hoogwater

De HVP zal in de meeste jaren door in ieder geval een deel van de dieren gebruikt worden. Ieder jaar zal namelijk de laagte bovenstrooms van de grote nevengeul (gelegen op 5,5 m NAP) een aantal dagen overstromen. Dieren die op de landtong lopen, zullen dan naar de HVP moeten. Ook vanuit het westen zullen dieren, bij waterstanden vanaf 6,0 m, via de zomerkade hun toevlucht zoeken op de terp. Als het water boven de 6,8 m stijgt, raakt de terp ingesloten door het water en is er nog ca 3,5 ha begraasbaar gebied over (zie tabel).

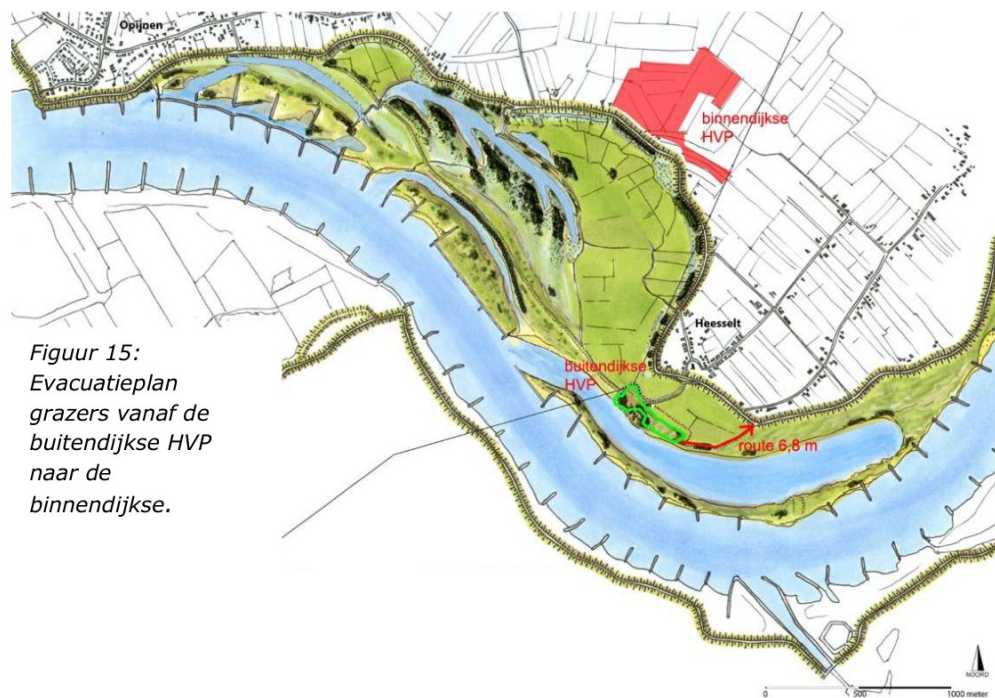
Bij hogere waterstanden wordt de ruimte op de terp steeds beperkter. Afhankelijk van de lengte van de hoogwatergolf en de beschikbare ruimte zullen de dieren hier enige tijd bijgevoerd moeten worden. Een grazer heeft een voedselbehoefte die overeenkomt met ca 50 m² grasland per dag. De kudde van ca 70 dieren heeft een dagelijkse behoefte van ca 3.500 m². Als de terp tussen de 2,5 en 3,5 ha groot is (bij waterstanden die eens in de 5 tot 15 jaar voorkomen) is er voldoende voedsel voor een periode van 7 tot 10 dagen.

Evacuatie grazers naar binnendijkse locatie

Wanneer de waterstand hoger dreigt te worden dan 8,0 m NAP bij Heesselt (vgl Lobith 15,95), een situatie die gemiddeld eens in de ca. 16 jaar voorkomt, moeten de grazers naar binnendijks geëvacueerd worden. De terp wordt dan kleiner dan 2,5 ha en valt vanaf een waterstand van 8,45 m ook in twee gedeelten uiteen. Voor het inschatten van de waterstand kan gebruik worden gemaakt van de verwachtingen die RWS voor Lobith geeft voor een termijn van 4 dagen. De looptijd van het water van Lobith naar Heesselt is ca 1 dag, zodat er wat de situatie in Heesselt betreft tot ca 5 dagen in het voren bekend is hoe de waterstand zich ontwikkeld.

Wanneer de waterstand bij Heesselt boven de 6,8 m komt (Lobith 14,43) moet aan de hand van de verwachting voor de 5 dagen daarna bepaald worden of de dieren worden geëvacueerd, of dat ze de hoogwatergolf op de terp kunnen doorbrengen. Als de 8,0 m overschreden dreigt te worden zal de evacuatie in gang moeten worden gezet. De grazers moeten dan worden verplaatst naar een binnendijkse locatie. SBB bezit een gebied van ca 15 ha binnendijks net ten noorden van Heesselt dat hiervoor geschikt gemaakt is. Een deel van gebied is grazig (ca 5 ha) een deel bebost (ca 15 ha). De dieren zullen deels lopend en deels per veewagen (ca 2 km) vervoerd worden. Vanaf de HVP op de terp worden de dieren via de zomerkade naar de winterdijk gedreven (zie figuur 15). Aan het einde van zomerkade kunnen de dieren in een veewagen opgevangen worden, die ze naar de binnendijkse HVP brengt.

Na het hoogwater, als de weg naar de terp weer berijdbaar is, kunnen de dieren terug worden gebracht naar de uiterwaard. Dit zal na ca 2 tot 3 weken zijn. Als de weg naar de terp berijdbaar is (de waterstand bedraagt dan 6 m of minder) is het areaal begraasbaar oppervlak ook weer voldoende voor de dieren.

Figuur 15:
Evacuatieplan
grazers vanaf de
buitendijkse HVP
naar de
binnendijkse.

Monitoring en cyclisch beheer

Zoals beschreven in de beheervisie wordt er op basis van de monitoringsresultaten eventueel aanvullend ingegrepen door middel van cyclisch beheer. Dit betekent dat, mochten de dieren de vegetatie niet voldoende onder controle houden, deze incidenteel zeer stevig teruggezet wordt in een deel van het projectgebied. Door robuust in te grijpen in één deel, krijgt de natuur in het andere deel de kans zich verder te ontwikkelen, terwijl in het aangepakte deel voorlopig niet teruggekomen hoeft te worden. Dit komt overeen met hoe het in een natuurlijke situatie eraan toe zou gaan, bijvoorbeeld tijdens hevige storm. Cyclisch beheer houdt de beheerkosten laag (er wordt minder vaak ingegrepen), en minimaliseert de verstoring voor de natuur (eveneens doordat er minder vaak ingegrepen wordt). De beheerruimte die beschikbaar is in de Heesseltsche uiterwaarden maakt toepassing van deze methode mogelijk.

Naast het in dit beheerplan behandelde aspect van de ontwikkeling en groei van Zachthoutoibos (wilgen en populieren), betreft dit cyclisch vegetatiebeheer ook de ontwikkeling van hardhoutoibos (struweelvorming van onder andere roos en meidoorn) op de oeverwal.

Mozaïek moeras en oibos langs de nieuwe strangen met zichtlijnen (SBB) 2.2.2

Deze eenheid ontwikkelt zich in het gebied dat wordt vergraven. Afhankelijk van de hoogteligging en de vochtigheid in de beginfase ontstaat er een mozaïek van oibos (op de hogere delen van de oever), rietmoeras (op de lagere delen van de oever) en permanent water. In de eerste drie jaar wordt deze eenheid twee keer per jaar geïnspecteerd: in de kiemperiode om het waterpeil eventueel nog aan te kunnen passen en in de herfst om de ontwikkeling van jonge wilgen op te nemen. Indien de oppervlakte gekiemde wilgen te groot is (meer dan 15 hectare in totaal), wordt deze teruggezet.

Vanaf het vierde jaar is een jaarlijkse inspectie voldoende; ingrijpen kan vanaf nu

cyclisch gebeuren. Die betekent dat zodra het oppervlakte zachthoutoobos in de gehele uiterwaard de 17 ha heeft overschreden, deze wordt teruggezet naar 14,1 hectare. Hierbij wordt opgelet dat de oude, reeds voor de herinrichting aanwezige oobossen niet worden gekapt. Deze bossen hebben namelijk een hoge natuurwaarde (meer variatie in soortensamenstelling, leeftijd en ondergroei, dode bomen met holtes voor vogels en vleermuizen, etc.)

Door de eenheid lopen een aantal zichtlijnen; 4 van noord naar zuid en 1 van oost naar west. De precieze ligging zal zich door de groei van de vegetatie ontwikkelen. Tweejaarlijks wordt door de terreinbeheerder gecheckt of deze zichtlijnen zich hebben ontwikkeld. Indien nodig worden ze vrijgemaakt van oobos (uittrekken of kappen van opschietende bomen). In de eerste drie jaren (inclusief het jaar van uitvoering) is de monitoring jaarlijks.

Door de begrazing zal er langs de oevers van de strangen geen ononderbroken oever- en helofytenvegetatie ontstaan. Omdat oevervegetatie in de zomer aantrekkelijk is voor grazers en er in verhouding tot het grasland maar weinig van is, is de druk op deze vegetatie hoog. Dit is geen probleem: door begrazing ontstaat een gevarieerde, halfopen vegetatie, als overgangszone van nat grasland naar moeras. Dit is een waardevol habitat voor bijvoorbeeld amfibieën en daarmee voor diverse reigersoorten.

2.3 Overige landschapscomponenten

Grienden (SBB) 2.3.1

Eens in de 20 jaar knotten.

Populierenrijen (SBB) 2.3.2

Vereisen geen beheer. Indien er bomen sterven worden er géén teruggeplant.

Knotpopulieren (SBB) 2.3.3

Circa 5-jaarlijks knotten, in de periode begin november- begin maart in verband met het broedseizoen.

Meidoornhagen (SBB) 2.3.4

Eens in de 10 jaar in fasen snoeien.

3 Recreatieve voorzieningen

Wandelpaden (SBB), 3.1

Het wandelpad op de zomerkade wordt aanvankelijk jaarlijks in het zomerhalfjaar gemaaid/geklepeld. Naar verwachting houden na enige tijd (circa 3 jaar) deze paden zichzelf in stand door betreding door dieren en mensen; hierna is geen beheer meer nodig. De overige wandelpaden behoeven geen beheer.

Bruggen (SBB), 3.2

Jaarlijkse inspectie in het voorjaar (na hoogwater/ voor gebruikseizoen) op noodzaak klein (herstel) onderhoud; jaarlijks verwijderen drijf- en zwerfvuil. Regelmatig inspecteren op veiligheid, beschadigingen, vandalisme. Reparatie indien nodig.

Trekponten (gemeente), 3.3

Jaarlijkse inspectie voor het recreatieseizoen (voorjaar) van de boten, de kabels en de bevestigingen; reparatie indien nodig. Vervanging gemiddeld iedere 6 jaar. In het winterhalfjaar (vanaf 1 november tot 1 april) wordt de trekpont over de grote nevengeul op de oever van de terp getrokken, boven de hoogwaterlijn.

Route- en informatieborden (SBB), 3.4

Jaarlijkse inspectie op beschadigingen en vandalisme voor het recreatieseizoen

(voorjaar); regelmatig schoonmaken gedurende het gebruikseizoen. Reparatie/schoonmaken indien nodig; vervanging na 10 jaar.

4 Bestaande objecten

De terreinbeheerder Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de onverharde wegen en paden in het gebied. De verharde wegen, zoals de weg naar de bewoonde terp, en de bijbehorende bermen vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Verharde weg (gemeente), 4.1

Het wegdek wordt jaarlijks geïnspecteerd op gaten e.d.; in geval van beschadiging wordt dit hersteld. De berm aan weerszijden van het asfalt wordt tweejaarlijks gemaaid.

Onverharde wegen (SBB), 4.2

Het wegdek wordt jaarlijks geïnspecteerd op gaten e.d.; in geval van beschadiging wordt dit hersteld.

Terp, woning met tuin en erf en rasters (privé eigendom/SBB) 4.3

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het beheer van de rasters, die ervoor zorgen dat de dieren die hier bij hoogwater verblijven geen schade aanrichten aan privé eigendommen. Deze worden indien nodig na hoogwaters hersteld, en gemiddeld eens in de tien jaar vervangen.

Hoogspanningsleiding en onbemande radarpost, 4.4 en 4.5

Het beheer van de hoogspanningsleiding en de onbemande radarpost is aan de respectievelijke eigenaar; beide maken geen onderdeel uit van het project.

Kabels en leidingen, 4.6

Het beheer van de kabels en leidingen is aan de eigenaar; dit maakt geen onderdeel uit van het project.

5. Beheerorganisatie en verantwoordelijkheden

5.1 Beheerorganisatie

Er zijn vier partners in het beheer van de Heesseltsche uiterwaarden, afgezien van de particuliere gronden die (nog) buiten het bereik van dit beheerplan vallen. Dit betreft Rijkswaterstaat Oost Nederland, Staatsbosbeheer, waterschap Rivierenland en gemeente Neerijnen.

De vier beherende partijen hebben tijdens de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting regelmatig contact via de projectgroep Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden. Het voorstel is om een regulier overleg te handhaven tussen deze partijen, eventueel geadviseerd door de adviesgroep. De eindbeheerder Staatsbosbeheer haalt jaarlijks de partijen bijeen voor een schouw van het gebied. De eindbeheerder Staatsbosbeheer verzorgt het dagelijks beheer en toezicht. Dit houdt onder andere in het actief opzoeken van gewonde dieren en kadavers en het signaleren en opruimen van vissterfte.

De eindbeheerder is ook het eerste aanspreekpunt voor omwonenden. Zij is goed bereikbaar via een meldnummer met klachtenafhandeling; dit telefoonnummer staat in ieder geval op de informatieborden in het gebied. De communicatie over de Heesseltsche uiterwaarden loopt eveneens via hen.

De monitoringtaken worden apart beschreven in hoofdstuk 6.

5.2 Beheer verantwoordelijkheden

De taken en verantwoordelijkheden van de partijen met betrekking op het beheer omvatten:

1. Rijkswaterstaat

- a) Verantwoordelijk voor het uitvoeren van het beheer van de rivier.
- b) Verantwoordelijk voor het beheer van haar eigendommen (rivieroever, kribben, kribvakken).
- c) Financieel verantwoordelijk voor het beheer van de inlaat- en uitlaatconstructie van de grote geul (hoofdfunctie waterafvoer).
- d) Financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer in de drie nevengeulen in de oeverzone (de grote geul, kleine geul en de geul van Opijnen). Deze financiering omvat de kosten die worden gemaakt met het baggeren van de nevengeul, het uitvoeren van peilingen en bodemonderzoeken.
- e) Voor het vegetatiebeheer van de oeverstroken in eigendom van de Staat is een overeenkomst met Staatsbosbeheer getroffen.

2. Staatsbosbeheer

- Verantwoordelijk voor het vegetatie- en sedimentatiebeheer van de uiterwaard daar waar het haar eigendom betreft, inclusief de geulen met uitzondering van 1d (de financiële kant van het sedimentbeheer van de drie oevergeulen).

Rijkswaterstaat controleert dit vegetatiebeheer en de radarzichtlijnen, maar niet de belevingszichtlijnen; voor dit laatste aspect zal een groep van betrokkenen, bijvoorbeeld omwonenden in het leven geroepen worden die hierop toeziet.

Staatsbosbeheer is ook verantwoordelijk voor de communicatie over het beheer

en is bereikbaar voor eventuele vragen over het terreinbeheer op haar eigendommen.

- Verantwoordelijk voor het beheer van de wandelpaden.

3. Waterschap

- Verantwoordelijk voor het beheer van de waterkeringen (zomer- en winterdijk) tot aan de buitendijkse teen, inclusief een 4 meter beheerstrook (stabiliteit, erosiebestendigheid).
- Verantwoordelijk voor het binnendijks waterbeheer (kwel), inclusief het beheer van de sluis.

4. Gemeente

- Verantwoordelijk voor de gemeentelijke (toegangs)wegen, in dit project de geasfalteerde wegen,
- Verantwoordelijk voor het beheer van de trekponten.

Wanneer een van deze vier partijen werkzaamheden uitbesteedt aan een aannemer, dient de opdrachtgevende partij er zorg voor te dragen dat het beheer tijdens de werkzaamheden geborgd is. Met name in de periode net na het daadwerkelijk uitvoeren en vóór de overdracht aan de eindbeheerder, de periode van het zogenaamde overgangsbeheer, is hierbij erg belangrijk (zie kader). Hiertoe moet de indirect betrokken partij op de hoogte zijn van dit beheerplan, en zich verplichten de doelstellingen realiseren. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door de uitvoerder in het uitvoeringsplan aan te laten geven hoe hij het beheer gaat verzorgen. De opdrachtgever blijft de eindverantwoordelijke partij.

Tijdelijk beheer

Een bijzondere situatie doet zich voor ten tijde van de uitvoering van de herinrichting. Gedurende die periode zal de aannemer verantwoordelijk worden gesteld voor het tijdelijk beheer van de vegetatie van het gehele plangebied. Dit geldt dus ook voor de locaties waar geen schop in de grond gaat, maar waar bijvoorbeeld de toegang (tijdelijk) wordt bemoeilijkt/verhinderd, inclusief de oeverpercelen. De opdrachtgever voor de uitvoering zal afspraken maken met de aannemer over hoe het tijdelijke beheer uitgevoerd wordt. De aannemer voegt hiertoe in zijn werkplan een beheerplan toe, waarin deze aspecten grondig uitgewerkt zijn. De verantwoordelijkheid van de aannemer loopt tot aan het moment van de juridische overdracht aan Staatsbosbeheer, dus is ook na afronding van de werkzaamheden nog van kracht gedurende de zogenaamde 'interim-periode'. Dit is een belangrijke periode, omdat met name de fase tijdens en net na werkzaamheden bepalend is voor het type vegetaties dat zich zal ontwikkelen. Zo kiemen wilgen alleen op braakliggende grond - als er lange tijd grond braak ligt, bestaat de kans dat er veel meer wilgen kiemen dan gewenst. Het 'interim-beheer' voorkomt het ontstaan van een beheerachterstand en mogelijk hoge kosten om ongewenste situaties teniet te doen. Het interim-beheer komt in principe overeen met het beheer conform dit beheerplan, zij het dat op sommige aspecten meer controle nodig is, zoals wilgenkieming op slikkige oevers (zie §3.2). Ook bij andere werkzaamheden die in de toekomst in het gebied zullen worden gedaan waarbij grondverzet plaats vindt, zal hierop moeten worden toegezien en zullen daarover afspraken gemaakt moeten worden met de aannemer. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de opdrachtgever van de ingrepen.

Het schema bevat een overzicht van de beheerverantwoordelijkheden per object.

				Opp. (ha)	Aangepast, bestaand, nieuw	Eigenaar (2015)	Bevoegd gezag	Beheerder		
1	Inrichting water systeem	1.1	Winterdijk	1.1.1	Grazig talud		Bestaand	Waterschap	Waterschap	Waterschap
				1.1.2	Bekleding taluds		Bestaand	Waterschap	Waterschap	Waterschap
				1.1.3	Aansluiting uiterwaardweg en en zomerkade		Bestaand	Gemeente	Gemeente/ waterschap	Gemeente
		1.2	Zomerkade	1.2.1	Kade		Aangepast	Waterschap	Waterschap	SBB/Wsch
				1.2.2	Sluis		Aangepast	Waterschap	Waterschap	Waterschap
		1.3	Rivier	1.3.1	Zomerbed		Bestaand	De staat/ Domeinen	RWS	RWS
				1.3.2	Zandige oevers	1)	Bestaand	De staat/ Domeinen	RWS	RWS
				1.3.3	Kribben		Bestaand	De staat/ Domeinen	RWS	RWS
				1.3.4	Verharde oevers		Bestaand	De staat/ Domeinen	RWS	RWS
		1.4	Grote nevengeul	1.4.1	In uitstroom		Nieuw	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB/RWS#
				1.4.2	Uitstroom		Nieuw	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB/RWS#
				1.4.3	Geullichaam	41,9	Aangepast	De staat/ SBB	EL&I en RWS	SBB/RWS#
				1.4.4	Zandige oevers	1)	Bestaand	De staat/ SBB	EL&I en RWS	SBB
		1.5	Kleine nevengeul	1.5.1	Instroom		Nieuw	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB/RWS#
				1.5.2	Uitstroom		Nieuw	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB/RWS#
				1.5.3	Geullichaam	4,6	Nieuw	De staat/ SBB	EL&I en RWS	SBB/RWS#
				1.5.4	Slikkige oevers	2)	Nieuw	De staat/ SBB	EL&I en RWS	SBB
		1.6	Meestromen de nevengeul (geul van Opijnen)	1.6.1	Inlaatwerk		Aangepast	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB
				1.6.2	Uitlaatwerk		Aangepast	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB
				1.6.3	Geullichaam	5,9	Aangepast	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	SBB/RWS#
		1.6.4	Slikkige/ verharde oevers	2)	Aangepast	De staat/ Domeinen	EL&I en RWS	RWS		
1.7	Nieuwe strangen	1.7.1	Strang waterlichaam	13,7	Nieuw/ aangepast	De staat/ SBB	EL&I en RWS	SBB		
		1.7.2	Slikkige oevers	2)	Nieuw/ aangepast	De staat/ SBB	EL&I en RWS	SBB		

#: SBB is beheerder voor de nevengeulen in de oeverzone en het strangencomplex in de centrale uiterwaard. RWS is financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de drie nevengeulen in de oeverzone.

- 1) Het totaal aan zandige oevers beslaat 16,9 hectare; dit is te vinden langs de grote nevengeul en de rivieroevers.
- 2) Het totaal aan zandige oevers beslaat 14,1 hectare; dit is te vinden langs de kleine en de meestromende nevengeul en het nieuwe strangencomplex.

					Opp. (ha)	Aangepast, bestaand of nieuw	Toekomstig eigenaar (2015)	Bevoegd gezag	Beheerder	
2	Natuur in de uiterwaarden	2.1	Uiterwaard vlakte	2.1.1	Grasland met historisch slootpatroon	97,7	Aangepast	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
				2.1.2	Bestaande strang en moeras onderaan dijk	11,0	Bestaand	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
		2.2	Zone met dynamische riviernatuur	2.2.1	Mozaïek van natuurlijk en ruw grasland, lokaal ruigte	107,3	Nieuw	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
				2.2.2	Mozaïek van moeras en oobos met zichtlijnen	24,2	Nieuw/aangepast	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
		2.3	Overige landschapscomponenten	2.3.1	Grienden	2,7	Bestaand	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
				2.3.2	Populierenrijen		Bestaand	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
				2.3.3	Knotpopulieren		Bestaand	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
				2.3.4	Meidoornhagen		Bestaand	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB

3	Recreatieve voorzieningen	3.1	Wandel paden	3.1.1 en 3.1.2			Bestaand/aangepast	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
		3.2	Bruggen	3.2.1 en 3.2.2	Bruggen meestromende nevengeul		Bestaand	RWS	RWS	RWS
				3.2.3	Vlonderbrug		Nieuw	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
		3.3	Trekponten				Nieuw	Gemeente	EL&I en RWS	Gemeente
3.4	Route- en info borden					Nieuw	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB	

4	Bestaan de objecten	4.1	Verharde weg				Bestaand	Gemeente	Gemeente en RWS	Gemeente
		4.2	Onverharde weg				Bestaand	De staat/SBB	EL&I en RWS	SBB
		4.3	Terp			5,9	Bestaand	Privaat	RWS/gemeente	Privaat
		4.4	Hoogspanningsleiding				Bestaand	Energie mij		Energie mij
		4.5	Onbemande radarpost				Bestaand	RWS	RWS	RWS
		4.6	Kabels en leidingen				Bestaand	Privaat		Kabelaars

6. Monitoring en risicoanalyse

6.1 Monitoring

Rijkswaterstaat

Taken en verantwoordelijkheden m.b.t. monitoring:

- Financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de nevengeulen in de oeverzone. Deze financiering omvat de kosten die worden gemaakt met het baggeren van de nevengeul, het uitvoeren van peilingen en bodemonderzoeken,
- Verantwoordelijk voor het controleren van de waterkwaliteit (beheertaak),
- Het vervaardigen van ecotopenkaarten ten behoeve van toezicht en handhaving*.

* Monitoring van vegetatie door Rijkswaterstaat vindt plaats m.b.v. zesjaarlijkse ecotopenkartering. Indien er aanleiding toe bestaat kan het wenselijk zijn frequenter vegetatieopnamen te verrichten, om er voor te zorgen dat ongewenste vegetatiegroei goed in de hand te houden is (actie Staatsbosbeheer, zie hieronder). Het doel is om inzichtelijk te maken of de interventieniveaus overschreden zijn of binnenkort overschreden zullen worden. Aanvullend kunnen door districten gerichte veldbezoeken worden uitgevoerd in het kader van toezicht en handhaving.

Staatsbosbeheer

Taken en verantwoordelijkheden m.b.t. monitoring:

- Regiehouder voor het opstellen van de zesjaarlijkse monitoring in het kader van het rivierkundig beheer en op basis van het "rivierkundig beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren, versie 2.01, dd. 1 juli 2009", of een daarvoor in de plaats tredende versie, inclusief rapportage aan RWS. Met betrekking tot de 6-jaarlijkse monitoring en rapportage dient de eerste rapportage twee jaar na oplevering van de herinrichting en start van het beheer te worden ingediend bij Rijkswaterstaat. Dit heeft als achtergrond dat vooral de eerste periode na ontgraving relevant is met betrekking tot eventuele excessieve vegetatieontwikkeling op kaal substraat en bij het stabiliseren van de taluds van de nevengeul en eventuele bodemveranderingen. Belangrijk uitgangspunt bij de monitoring is dat het beheer zodanig dient uitgevoerd te worden dat de afgesproken waterstands daling (de interventiewaarde) niet wordt overschreden.
- Verantwoordelijk voor de organisatie van het inmeten en het in stand houden van de hoogteligging van de in verband met sedimentatie, en financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van het nieuwe strangencomplex in de uiterwaardvlakte. Deze financiering omvat de kosten die worden gemaakt met het baggeren van de nevengeul, het uitvoeren van peilingen en bodemonderzoeken.
- Regiehouder voor de monitoring vegetatiestructuur op basis van de ecotopenkartering van RWS om ervoor te zorgen dat het interventieniveau niet wordt overschreden,
- Monitoring natuurdoelen NURG en Natura 2000 met een minimum van eens in de 10 jaar, inclusief het waterpeil achter de zomerkade (middel).

Waterschap

- Monitoren van de stabiliteit en constructie van de winterdijk en zomerkade inclusief sluis,
- Monitoren binnendijkse waterstanden (peilbeheer).

Gemeente

- Monitoren van de gemeentelijk wegen.

6.2 Risicoanalyse

Van alle denkbare risico's die de uitvoering van het project in gevaar kunnen brengen, hebben er zes betrekking op het beheer.

Risico 1. De morfologische beheeropgave blijkt groter dan verwacht, mede in combinatie met RvdR-maatregelen zoals kribverlaging.

Beheersing: Na aanleg goed monitoren in Waal, nevengeulen en op de uiterwaarden, om te toetsen of de voorspelde morfologische effecten optreden (locatie en omvang). Op basis daarvan indien nodig het beheer aanpassen en eventueel aanvullende mitigerende maatregelen ontwerpen. Hierbij gaat het zowel om de morfologische effecten in de Waal als in de geulen: bodemveranderingen, oevererosie, ontwikkeling banken/ eilanden in de geulen, met name in de Grote geul. De kans hierop is gering.

Risico 2. Ondermijning van oevers/ constructies door oevererosie in kribvakken, nevengeulen en/of strangen.

Beheersing: Ook hier geldt dat naast de voorziene beschermingsmaatregelen in de nevengeulen en strangen monitoring noodzakelijk is om te toetsen of op andere (dan de nu reeds onderkende locaties) plaatsen hoge snelheden en erosie tot dreigende instabiliteit van constructies leiden. Eventueel zijn daar dan aanvullende beschermingsmaatregelen noodzakelijk. De kans hierop is zeer gering.

Risico 3: Kwel binnendijks

Ondanks dat de berekeningen en verwachtingen anders uitwijzen, treedt er meer binnendijkse kwel op dan in de huidige situatie. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer de niet doorlatende laag in de bodem meer doorlatend is dan verondersteld.

Beheersing: monitoring met peilbuizen houdt de kwelstroom goed in de gaten; indien de druk hoger is toelaatbaar (referentie is de huidige situatie) zijn extra kwelwerende maatregelen of maalcapaciteit benodigd: kostenpost. De kans hierop is zeer gering.

Risico 4a. Verruiging en verbossing door ontoereikend dagelijks beheer

De vegetatie is niet in de hand te houden. Het dagelijkse beheer voldoet niet, waardoor met een hogere frequentie dan gedacht cyclisch ingegrepen moet worden.

Beheersing: ieder voorjaar wordt met de schouw de staat van het gebied en de kudde gezien; eventuele benodigde aanpassingen in graasdruk kunnen dus ieder

jaar doorgevoerd worden. Wanneer vaker cyclisch ingegrepen moet worden, gaat dit met hoge extra beheerkosten gepaard. De kans hierop is gering.

Risico 4b. Verruiging en verbossing door wegvallen tussentijds beheer

Door een te late start met het beheer, kan vegetatiesuccessie in de eerste jaren zeer snel plaatshebben; het beheer begint dan met een achterstand. De riviergeveiligheid neemt in dat geval af door een verlaagde doorstroomcapaciteit van de uiterwaard, en snel ingrijpen is vereist.

Beheersing: dit wordt ondervangen door tijdig te starten met het beheer en de voorbereidingen daarop. Het interim-beheer gedurende de uitvoering zal deel uit moeten maken van de aanbesteding voor uitvoering van de inrichtingsmaatregelen.

Risico 5. Verdere klimaatverandering

Om een hogere lange termijn doelstelling te halen, zijn aanvullende maatregelen nodig bovenop het bestaande plan. De kans hierop is reëel. Hierbij kan gedacht worden aan:

- aanpassen vegetatiebeheer in het gebied. Dit heeft gevolgen voor het ruimtelijke en ecologische perspectief (N2000 waarden). Er moet een intensiever beheer wordt toegepast, dit leidt naar verwachting tot hogere kosten;
- de kruinhoogte van de drempel in de Grote geul kan verder verlaagd worden. Dit zal effect hebben op het baggerbeheer, de kosten zullen toenemen;
- verwijderen stroombelemmerende objecten zoals de terp. Hiermee verdwijnt de hoogwatervluchtplaats voor 'normale' hoogwaters (voorkomen eens in de 5 jaar). Als dit ondervangen is, leidt het verwijderen van objecten niet tot ingrijpende veranderingen in het beheer.

Risico 6. Ontoereikende partners

Het uitvallen van beherende partijen of het onvoldoende uitvoeren van de beheertaken, bijvoorbeeld door te weinig financiële middelen of capaciteit.

Beheersing: In de beheerovereenkomst is dit risico juridisch afgevangen. In geval een partij in gebreke blijft, kunnen andere partijen zich in het uiterste geval wenden tot de bevoegde burgerlijke rechter.

Geraadpleegde bronnen

HKV, Stroming en Oranjewoud, 2010. MER Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden

HKV, Stroming en Oranjewoud, 2010. Voorontwerp bestemmingsplan Heesseltsche uiterwaarden, versie 10 augustus 2010. i.o.v. Rijkswaterstaat Oost-Nederland.

HKV, Stroming en Oranjewoud, 2010. Heesseltsche uiterwaarden – Visie beheer en inrichting. Juni 2010, i.o.v. Rijkswaterstaat Oost-Nederland.

HKV, 2010. Planstudie Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden. Rivierkundige toetsing voorkeursalternatief.

Rijkswaterstaat, 2010. Beheerkader inrichtingsmaatregelen winterbed, juni 2010.

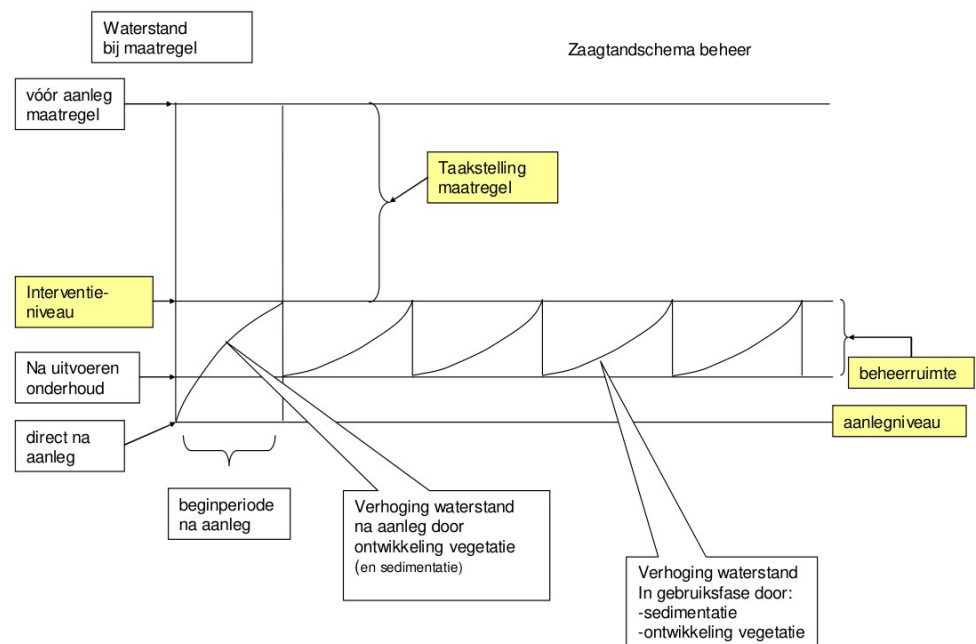
Rijkswaterstaat, 2008. Werkwijzer voor beoordelen rivieringrepen: wijze van beoordelen door RWS-ON van planstudieproducten Ruimte voor de Rivier en overige rivierprojecten.

Stroming, 2010. Ruimtelijk Kwaliteitskader Heesseltsche Uiterwaarden.

Bijlage 1 Begrippenkader rond beheerruimte

Afspraken operationeel overleg Rijkswaterstaat, districten Oost Nederland en Zuid Holland, Waterdienst en Projectdirectie Ruimte voor de Rivier
29 juni 2009 en 15 jan. 2010

Taakstelling	Het hydraulisch effect wat de maatregel te allen tijde moet halen
Interventieniveau	Het niveau waarop door sedimentatie en vegetatiegroei het hydraulisch effect van de maatregel is teruggebracht tot de taakstelling
Beheerruimte	Het verschil in hydraulisch effect van de maatregel tussen: <ul style="list-style-type: none"> het interventieniveau en het niveau wat bereikt wordt na het uitvoeren van de voorgeschreven B&O-maatregelen
Aanlegniveau	Het hydraulisch effect van de maatregel direct na de aanleg van de maatregel

Een onderbouwing van de rivierkundige effecten van het inrichtingsplan is opgenomen in de Planstudie Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden. Rivierkundige toetsing voorkeursalternatief (HKV, 2010), inclusief de waarden die horen bij het streefbeeld, het interventiebeeld en de beheerruimte tussen beide.

Het hydraulisch effect van de maatregel bepaald dient te worden met:

- de geulen op interventieniveau
- de vegetatie op interventieniveau/eindbeeld van het ontwerp

Voor B&O wordt nadrukkelijk vastgesteld dat de beheerruimte zorgvuldig moet worden onderbouwd. Dit betekent dat in het B&O-plan moet zijn opgenomen:

- de interventieniveaus voor sedimentatie en geulen en vegetatie;
- de B&O-maatregelen die bij het bereiken van het interventieniveau moeten worden uitgevoerd

De gemaakte keuzes t.a.v. de beheerruimte moeten in ieder geval worden onderbouwd met een Life Cycle Cost LCC-berekening. Hierdoor worden de kosten van B&O in verband gebracht met de aanlegkosten.

Bijlage 2 Overzicht aandachtspunten

Overzicht van aandachtspunten vanuit verschillende organisaties, adviesgroep en individuele personen en de wijze waarop daar gehoor aan is gegeven. Als verwerking niet mogelijk was is dit aangegeven.

Verantwoording beheerplan

In het overzicht is aangegeven hoe de opmerkingen en vragen zijn verwerkt die vanuit de omgeving en door vertegenwoordigers van verschillende belangengroepen zijn gesteld. De vragen zijn opgedeeld naar verschillende rubrieken.

In de eerste kolom staat aangegeven in welk overleg de vraag is gesteld, in de tweede kolom staat de vraag of opmerking en in de derde kolom de wijze waarop de vraag is verwerkt in het beheerplan.

De vragen en opmerkingen zijn afkomstig uit een negental overlegmomenten:

werk 2009'	Opmerkingen ten aanzien van beheer uit de werksessies mbt de inrichting in 2009
AG op BV	opmerkingen adviesgroep op visie beheer
tav randvw	Opmerkingen mbt het programma van eisen 13 juli 2010
werk2010'	Opmerkingen ten aanzien van beheer uit de werksessie van 16 maart 2010
AG0510'	Opmerkingen gemaakt in adviesgroep van mei 2010
BS0710'	Opmerkingen gemaakt tijdens werksessie beheer 15 juli 2010
AG1010'	Adviesgroep oktober 2010
cpt BP 2010	opmerkingen op concept beheerplan december 2010
PG0510'	Opmerkingen ten aanzien van beheer uit Projectgroepoverleg van mei 2010

Agrarisch natuurbeheer		
MOMENT	VRAAG / OPMERKING	ANTWOORD
Werk2009'	boeren voor beheer?	Ruim 100 ha van het plangebied krijgt een agrarisch natuurbeheer, waar boeren betrokken worden in het beheer
Werk2009'	plaatselijke veehouders blijven het gebied beheren.	
Werk2009'	Agrarisch grasland (wens)	
werk2010'	agrarisch beheer voor open gebied	
Werk2009'	behoud van het agrarisch gebruik van tenminste een deel van het plangebied.	Ruim 100 ha van het plangebied krijgt een agrarisch natuurbeheer.
AG0510'	█ J █ J merkt op dat zij een boer kent die daar graag zijn pinken wil weiden, van het voorjaar tot in de herfst.	SBB betreft waar mogelijk boeren in het beheer van het deelgebied met agrarisch natuurbeheer. Locale boeren komen daarvoor als eerste in aanmerking.
BS0710'	er zijn agrariërs die interesse hebben in maaibeheer, niet teveel kosten	
BS0710'	afspraken boeren (aankoop, sbb-boeren)	
Werk2009'	Boerenbeheer (wens)	
BS0710'	agrarisch <-> maaibeheer	Het agrarisch natuurbeheer bestaat uit een afwisseling van percelen met maaibeheer&nabeweidning en percelen met zomerbegrazing.

BS0710'	beheer aan de binnenzijde van de zomerkade (zorg)	Ruim 100 ha van het plangebied krijgt een agrarisch natuurbeheer; het uitgangspunt is dat dit gebied zijn huidige open landschap met gemaaide en beweide graslandpercelen en (historische) sloten behoudt.
BS0710'	agrarisch natuurbeheer, (bandijk), in zomerseizoen vee ter realisatie van de doelen.	Ruim 100 ha van het plangebied krijgt een agrarisch natuurbeheer met zomerbeweidings. Hiermee wordt een soortenrijkere vegetatie nagestreefd en graasgebied voor winterganzen.
BS0710'	indruk gewekt agrarisch natuurbeheer deel in tact blijven	Uitgangspunt in het agrarisch natuurgebied is dat dit gebied zijn huidige open landschap met gemaaide en beweide graslandpercelen en (historische) sloten behoudt.
BS0710'	op tijd hooien (bandijk-zomerkade) -> ganzen	Afspraken over maaidata zijn opgenomen in het beheerplan
Werk2009'	hooiland beheer, levert botanische waarden, kwartelkoning stelt eisen.	Met het hooilandbeheer in het gebied met agrarisch natuurbeheer wordt een soortenrijkere vegetatie nagestreefd. Hier is ook ruimte voor de kwartelkoning. De verwachting is dat de hele uiterwaard door het minder intensieve beheer geschikter wordt voor de kwartelkoning.
werk2010'	is er plaats voor boeren die in eigendom teruggeplaatst worden? Of wordt het één eind beheerder. Is er wel beleid voor?	De afspraak is dat de terreinen die in de loop der jaren door de staat zijn gekocht (nu ca 90% van de uiterwaard) door worden geleverd aan SBB, die hier het beheer gaat voeren. Voor een deel van de terreinen is dit al gebeurd.
werk2010'	de grutto's en de hooilanden mogen wel weer terug.	Ruim 100 ha van het plangebied krijgt een agrarisch natuurbeheer, met afspraken over maaidata en intensiteit van de beweiding. Ook wordt het waterbeheer binnen de kade aangepast, door langer water vast te houden in het voorjaar. De kansen voor de grutto nemen daardoor toe.
BS0710'	Vee moet een belangrijke rol blijven spelen	Zowel in het gebied met agrarisch natuurbeheer als dynamisch beheer zal vee worden ingezet.

Achterstallig onderhoud		
AG op BV	De adviesgroep vraagt wat gedaan wordt met het knotten van wilgen. In de visie is aangegeven dat dat iedere drie tot vijf jaar gebeurt, maar eigenlijk moet dat iedere twee jaar.	De frequentie van eens in de 5 jaar is met SBB afgesproken; zij beheren vele knotbomen in de uiterwaarden van Nederland, en kennen als geen ander de benodigde minimale knotfrequentie om het scheuren van de bomen te voorkomen; dit wordt zodoende niet aangepast.
AG0510'	█ J █ J informeert naar de start van het beheer. Ze verwijst naar een prachtige rij knotwilgen die voor het laatst zijn geknot in 2003. █ J █ J █ J vult aan dat Staatbosbeheer daar al regelmatig op gewezen is, zonder reactie	
BS0710'	zorg dat de wilg niet sterft doordat hij <i>niet</i> geknot wordt (zorg)	
BS0710'	knotten wilden / populieren	

BS0710'	3 jr of 7 jr? oud of jong?	
Concept BP 2010 en	De knotpopulieren/wilgen dienen om de 2 jaar geknot te worden en niet 'circa 5-jaarlijks'	
AG op BV	Onderhoud en nog steeds veel achterstallig onderhoud, komen er geen garanties hiervoor, dan geen draagvlak voor het gehele plan, hoe goed het er ook uitziet	De 'opgeschoonde' situatie, zonder achterstallig onderhoud, is de uitgangssituatie voor het beheerplan. Waar gebieden met achterstallig onderhoud samenvallen met locaties waar ingrepen plaatsvinden in het kader van de planstudie zal het achterstallig beheer vanzelf meegenomen worden. RWS inventariseert met de beheerders waar nu sprake is van achterstallig onderhoud in de uiterwaard. Het wegwerken ervan is de verantwoordelijkheid van de huidige beheerders.
AG1010'	Andere zeer belangrijke punten zijn het achterstallig onderhoud, ook daar worden zeker vragen over gesteld.	
SN 2009	Nu is er een enorme achterstand van achterstallig onderhoud van de vegetatie in het Stroomgebied bij hoogwater; het betreft de grond die in eigendom is van SBB of RWS,	
PG0510'	Financiering inrichting en Achterstallig onderhoud	
AG1010'	informeert of is onderzocht hoe diep de strang bij de dijk is.	
PG0510'	Onderhoud strangen (i.o.m. het waterschap)	Dat is in het kader van de herinrichting niet onderzocht. Achterstallig onderhoud maakt geen onderdeel uitmaakt van de uitwerking van het voorkeursalternatief. Dit zal worden meegenomen in de inventarisatie door RWS.
BS0710'	strangen verdiepen?	
Concept BP 2010 en	Welke maatregelen zijn door RWS voorzien voor het achterstallig onderhoud van de rivieroever?(blz.9).	Dit betreft het verwijderen van wilgen langs de oevers (in tekst nu geëxpliciteerd)
adviesgroep 13 dec 2020	stand van zaken project stroomlijnen	Stroomlijn is enkele jaren geleden opgezet om achterstalling onderhoud aan te pakken. Het gaat alleen over vegetatie, in principe in alle uiterwaarden in Nederland. Maar er is een uitzondering gemaakt voor NURG-projecten. Het project Heesseltsche Uiterwaarden moet het achterstallig onderhoud zelf meenemen. Dit wordt niet opgenomen in het beheerplan, maar hierover worden aparte afspraken gemaakt. Een en ander wordt in kaart gebracht met een plan en een tijdlijn. Hij zou daarvoor graag met enkele adviesgroepen het veld ingaan.

Organisatie van het beheer		
BS0710'	-> wie is waarvoor verantwoordelijk	In het beheerplan is dit in de tabel aan het einde van Hfdst 5 aangegeven. Uit de MER-studie blijkt dat er geen toename van de kwel plaats vindt.
SN 2009	Wie is verantwoordelijk voor het onderhoud, kwel en begroeiing met opstuwend effect?	
BS0710'	contactpersoon beheer	Staatsbosbeheer verzorgt de contactpersoon voor het beheer

BS0710'	in beheerplan duidelijkheid over de communicatie die straks plaats gaat vinden, hoe + wie	De eindbeheerder is ook het eerste aanspreekpunt voor omwonenden. De communicatie over de Heesseltsche uiterwaarden loopt eveneens via hen.
BS0710'	continu beheer (zonder onderbreking)	In de beheerovereenkomst is vastgelegd dat het beheer voor onbepaalde tijd wordt aangegaan.
BS0710'	afgesproken doelen halen, veiligheid en natuur	In par. 3.2 zijn de functionele eisen van ieder object beschreven. Deze eisen zijn zo geformuleerd dat de doelen er mee worden gehandhaafd.
Concept BP 2010 en	Hoezo zouden afspraken omtrent passend vegetatie beheer m.b.t. gronden die geen nationale natuurdoelen hebben, maar wel binnen het plangebied Heesseltsche Uiterwaarden liggen, buiten het project Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden worden gemaakt? Het is van belang dit te betrekken in het beheer- en onderhoudsplan omdat dit beeldbepalend is en de grond immers ook binnen de grenzen van het plangebied liggen.(blz.10)	In die delen van het gebied met agrarisch natuurbeheer, die niet in bezit zijn van de overheid, blijft de huidige situatie onveranderd. Het beheerplan is hiervoor dan ook niet van toepassing. De gebieden waar het om gaat zijn weergegeven in fig. 3.
werk2010'	de 10% die nog niet in handen van Staatsbosbeheer is, is wel belangrijk voor ons!	
Werk2009'	SBB: aankoop als ze terrein niet kunnen onderhouden.	Niet verwerkt. Valt buiten het bestek van het beheerplan.
werk2010'	niet iedereen staat achter de insteek van beheer, nu wordt uitgegaan van de kunde van Staatsbosbeheer, daar kun je niet op vertrouwen, daar krijg je geen draagvlak voor, hoef je echt niet al die energie in te steken	Ervaringen in andere natuurgebieden met een vergelijkbaar beheer (o.a. Gelderse Poort bij Nijmegen) geven geen aanleiding om aan de kundigheid van SBB te twijfelen.
PG0510'	Capaciteit Staatsbosbeheer onvoldoende	
AG0510'	De voorzitter merkt op dat hij in de laatste projectgroep namens de adviesgroep de zorg heeft uitgesproken over de inzet van Staatsbosbeheer. Stellen ze straks wel voldoende capaciteit beschikbaar voor beheer?	
BS0710'	waterschap/ waterbeheer	In de tabel aan het einde van Hfdst 5 is aangegeven waar het waterschap verantwoordelijk voor is.
Werk2009'	gebondenheid aan SBB	De afspraak is dat de terreinen die in de loop der jaren door de staat zijn gekocht (nu ca 90% van de uiterwaard) door worden geleverd aan SBB, die hier het beheer gaat voeren. Voor een deel van de terreinen is dit al gebeurd.
SN 2009'	Wie is verantwoordelijk voor het onderhoud, kwel en begroeiing met opstuwend effect?	

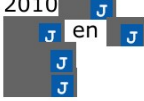
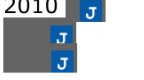
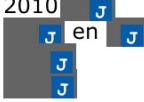
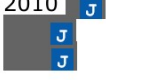

Handhaving en toezicht		
BS0710'	adviesgroep beheer	In de beheerovereenkomst is een jaarlijkse schouw vastgelegd, waarin een selectie van de objecten wordt geschouwd.
AG 13 dec 2011	informeert voor welke periode het beheer kan worden vastgelegd. Tien of dertig jaar is nogal een verschil. In de werksessies is gezegd dat het beheerplan slechts 10 jaar geldig is.	Als blijkt dat het beheerplan niet goed werkt, moet het altijd kunnen worden herzien. Na tien jaar is zeker een actualisatie nodig.
AG 13 dec 2012	stelt voor op te nemen dat het beheerplan geldig blijft tot er een nieuw beheerplan is.	De beheerovereenkomst voorziet in mogelijkheden om zaken in het beheerplan die niet werken te wijzigen.
BS0710'	in beheerplan per gebied wat er wel en niet mag	In H.4 is per deelobject aangeven hoe het beheer dient te worden uitgevoerd.
SN 2009	Wat wordt er geregeld (op papier vastgelegd) om te zorgen dat achterstallig onderhoud en verwaarlozing van ingerichte uiterwaarden, in de Heesseltsche Uiterwaarden niet zal voorkomen?	Er is een beheerovereenkomst in voorbereiding waarin Staatsbosbeheer, gemeente Neerijnen, waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat formele afspraken maken over alle te beheren objecten in de Heesseltsche Uiterwaarden.
Concept BP 2010	Het belangrijkste is dat er afspraken moeten komen over het beheer: wie heeft welke beheerstaken, wat als afspraken niet of onvoldoende worden nagekomen: kunnen er dan boetes worden uitgedeeld, wie beoordeelt of de gemaakte afspraken worden nagekomen en zo niet de hoogte van de boetes?	In de beheerovereenkomst is een jaarlijkse schouw vastgelegd, waarin de voor het beheer verantwoordelijke partijen nagaan of de beheerafspraken zijn nagekomen. RWS controleert of het vegetatiebeheer door SBB binnen de grenzen van het interventiebeeld blijven. De beherende partijen controleren daarbij ook de mate van sedimentatie in de nevengeulen.
SN 2009	Welke garantie worden er gegeven en welke dwangmiddelen worden er toegepast?	Wanneer ingrijpen noodzakelijk is, zal de hiervoor verantwoordelijke partij dat moeten doen. Dit is in de beheerovereenkomst vastgelegd.
BS0710'	Hoe worden eisen die aan beheer zitten gehandhaafd	
Concept BP 2010	Wat als afspraken niet of onvoldoende worden nagekomen: kunnen er dan boetes worden uitgedeeld, wie beoordeelt of de gemaakte afspraken worden nagekomen en zo niet de hoogte van de boetes.	
SN 2009	Het Beheer moet vooraf gegarandeerd worden. En vooraf moet bekend zijn welke maatregelen er getroffen worden bij nalatigheid.	
Concept BP 2010	Bij onvoldoende, of achterstallig onderhoud kan binnen 10 jaar het effect van verruimende maatregelen teniet worden gedaan. Zoals nu: SBB laat zijn gebieden verrommelen, van enig onderhoud is geen sprake: wie spreekt ze daarop aan?(alle pogingen tot nu toe hebben niet eens kunnen leiden tot het knotten van de wilgen op de zomerdijk waar iedereen, zie belevingswaarden-onderzoek, zo op is gesteld).	
AG1010'	Kadavers kunnen een bron zijn van besmettelijke ziekten. (pag. 9)	SBB is belast met het toezicht op de gezondheid van de dieren. Dieren die in het gebied zijn gestorven worden zsm afgevoerd. In H5 van het
AG1010'	Het ruimen van kadavers moet frequent en snel gebeuren want het is verboden om	

	kadavers te laten liggen en een gevaar voor de gezondheid van mens en dier.	beheerplan is dit omschreven.
Concept BP 2010 J en J J J	Wat zijn de middelen om SBB te dwingen?	Via de Waterwet zullen de beherende partijen de naleving van het vegetatiebeheer zoals vastgelegd in streefbeeld en interventiebeeld afdwingen.
werk2010'	Zorg voor goede handhaving!	
Concept BP 2010 J J J	Wat zijn de middelen om SBB te dwingen? En wat voor hoop kun je hebben op enig resultaat wanneer SBB zelf zowel eindbeheerder is, als monitoring? ('wij van wc eend adviseren.....'). Het kan toch niet zo zijn, dat SBB onder het achterstallig onderhoud uitkomt door daar de aannemer voor op te laten draaien in het kader van diens tijdelijk beheer?(blz. 40).	
werk2010'	hoe voorkom je dat de beesten niet verhongeren?	Het aantal grazers wordt jaarlijks bepaald aan de hand van de conditie van de dieren, het aantal geboortes en de toestand van de vegetatie. Gedurende het jaar is er het reguliere toezicht, waarbij de terreinbeheerder de gezondheid van de dieren in het oog houdt. Als de dichtheid hoger is dan het gebied kan dragen is dat in de loop van de winter al snel te zien. De beheerder kan dan besluiten om een deel van de dieren uit het terrein te halen. In incidentele gevallen kan ook bijgevoerd worden. Het uitgangspunt is dat de dieren een goede conditie hebben.

Beheerkosten en financiering		
AG0510'	De voorzitter benadrukt dat uiteindelijk duidelijk moet zijn wie het onderhoud/ beheer gaat betalen. En het achterstallig onderhoud is een belangrijk aandachtspunt.	Wie wat moet financieren blijkt uit de objecten en de toedeling van taken en verantwoordelijkheden in H5. Er is consensus over de toedeling van objecten aan de gemeente Neerijnen, Staatsbosbeheer, waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat ON en dat is in deze fase voldoende.
AG1010'	Ook enig zicht op de financiële gevolgen en wie daar voor opdraait.	Ondertekening van een beheerovereenkomst is dan dus geen probleem. Datzelfde geldt voor de andere partijen. Benadrukt wordt dat het nu gaat om bekrachtiging van het beheerplan. Over de financiering van de inrichting wordt in een later stadium gesproken.
Concept BP 2010 J en J J J	Zowel voor het achterstallig onderhoud als het toekomstig beheer zullen de financiën vermoedelijk een groot probleem zijn. Er zijn nu al aanzienlijke tekorten bij SBB. De paragraaf daarover is zeker in dit licht wel erg leeg...	
Werk2009'	Zijn beheerkosten voldoende meegenomen	
SN 2009 J J	Tot wanneer is er geld om dit beheer te handhaven?	De beherende partijen zijn zelf verantwoordelijk voor het regelen van de financiering.
werk2010'	er gaat allerlei geld naar beheer, we zien er niks van, ze komen niet in het gebied!	Het beheerplan beschrijft de situatie na uitvoering van het project H.U. Het staat de beheerders vrij om vooruitlopend op de uitvoering onderdelen van het beheer al op de in het beheerplan beschreven wijze uit te gaan voeren.

Werk2009'	slimmer beheren/beheerkosten verlagen (laag dynamisch)	In het ontwerpproces is al rekening gehouden met een inrichting die met beperkte beheerkosten te onderhouden is.
-----------	--	--

Beheerruimte, cyclisch beheer, streefbeeld en interventiebeeld		
AG op BV	Er bestaat behoefte aan uitleg van de term 'cyclisch beheer'. De adviesgroep associeert dit met lange tijd niets doen en om de vijf a tien jaar in één keer alle achterstallig onderhoud wegwerken. Daarvoor is geen draagvlak. Het beheer moet jaarlijks uitgevoerd worden. Plekken waar met cyclisch beheer wordt gewerkt moet op de kaart worden aangegeven.	In het beheerplan is in paragraaf 2.3 en 2.4 ingegaan op de verschillen tussen het dagelijks beheer en het meer langjarige (ook wel cyclische) beheer.
PG0510'	Aversie tegen 'cyclisch beheer'	
tav randvw	Het Cyclisch Beheer is een term die totaal vrijblijvend is: er zijn "omlooptijden" van wel 180 jaar! Dit is onacceptabel.	
AG op BV	De vraag wordt gesteld wat er met de strangen gebeurt. Die zouden moeten worden onderhouden tot op de vaste bodem. Dieper uitgraven is ongewenst omdat het kan leiden tot kwelproblemen aan de andere kant van de dijk en/of stabiliteitsproblemen van de dijk.	In het inrichtingsplan zijn de toekomstige dieptes van de strangen, na de uitvoering, vastgelegd. In het beheerplan is beschreven hoe deze diepte gehandhaafd moet worden: door monitoring en, bij onvoldoende diepte, baggeren.
AG op BV	Cyclisch beheer, wat en wanneer gebeurt er wat, graag termijnen en/of jaartallen	In het beheerplan zijn in H4. frequenties opgenomen, waarin bepaalde aspecten gemonitord moeten worden.
AG0510'	[redacted] begrijpt uit het concept beheerplan dat cyclisch beheer betekent: alles laten groeien en over x jaar maar eens snoeien. Het komt erop neer dat we alles laten groeien en onze kleinkinderen de rotzooi laten opruimen, zo zegt hij.	[redacted] begrijpt de zorg van [redacted] In het beheerplan zal verder moeten worden uitgewerkt wat cyclisch beheer precies inhoudt en waar het in het gebied wordt toegepast.
AG0510'	[redacted] maakt zich zorgen over het beheer. Doet Staatsbosbeheer momenteel wel iets aan beheer, het groeit zo snel dicht, zegt hij. Hij vult aan dat cyclisch beheer géén beheer is: laat maar groeien en als het te gek wordt, doen we er iets aan. Hij vindt dat deze beheervisie uit de lucht komt vallen; dat het doorslaat richting de natuur. En het gaat opeens over jaarrondbegrazing. Dit heeft niets te maken met de inbreng van de bewoners in de afgelopen 10 jaar, vindt hij.	In eerste instantie is een beheervisie op hoofdlijnen geschreven. Deze visie is in een beheerplan uitgewerkt.
BS0710'	nevengeul groeit dicht (vrees)	In de uiterwaarden bezinkt bij ieder hoogwater klei en zand, met name in de geulen en strangen. In het beheerplan is een monitoringprogramma opgenomen voor deze deelobjecten. Bij een bepaalde mate van aanzanding wordt er gebaggerd en wordt de begindiepte hersteld.
Werk2009'	aanzanding in de plassen - uitbaggeren/ingaan in beheersplan	
Werk2009'	vermoerrassen van de strangen? -> beheer!	

Concept BP 2010 	Vastgesteld moet worden wat waar mag groeien d.m.v. maximum hoogte en diameter aangeven van de gewenste begroeiing en het precies in kaart brengen welke vegetatie waar gewenst is.	Ten aanzien van de ontwikkeling van de vegetatie wordt er gewerkt met een streefbeeld voor de vegetatie en een interventiebeeld. Hierin is vastgelegd welk vegetatietype zich onder invloed van het dagelijks
Concept BP 2010 	Er moet dringend worden <u>vastgesteld wat waar mag groeien d.m.v. maximum hoogte en diameter aangegeven van de gewenste begroeiing en het precies in kaart brengen welke vegetatie waar gewenst is.</u> Dit betekent aangeven per m2(kaart in combinatie met lijst) welke planten(in exacte benaming) je er handhaaft en tot uiterlijk welke hoogte en diameter. Hierdoor bepaalt de praktijk binnen hoeveel jaar dat zal zijn en kun je garanties geven op tijdig snoeien.	beheer waar kan ontwikkelen en wat de maximale uitbreiding (de interventiesituatie) daarvan is. De hoogte van grazige vegetaties is vastgelegd door onderscheid te maken in graslanden met productiekwaliteit, natuurlijke kwaliteit of ruwe kwaliteit. Het vastleggen van exacte oppervlakte van vegetaties en de diameters van bomen en struiken is niet overgenomen, dit past niet in een natuurgebied. Ten aanzien van de begroeiing van bomen is wel aangegeven waar dit plaats kan vinden en wat de maximale oppervlakte er van is (17 ha).
Concept BP 2010 	Hoeveel van de overruimte van 5,5 cm. wordt als beheerruimte ingezet?(blz. 13) Graag vooraf meer duidelijkheid hierover scheppen!	De taakstelling van 5,5 cm wordt niet ingezet voor beheerruimte. Slechts een deel van de extra centimeters die met het ontwerp behaald zijn, wordt gebruikt als beheerruimte. De interventiekaart uit het beheerplan komt overeen met deze hoeveelheid beheerruimte.
Concept BP 2010 	In het hele plan is dat niet concreet, termen als cyclisch beheer geven zeeën van ruimte om het in te vullen zoals de beheerder het uitkomt(evenals vage termen als robuuste en dynamische riviernatuur, nieuwe natuur). Ook het vegetatiebeheer door extensieve begrazing geeft geen uitsluitel over wat er nu wel of niet mag groeien: het gaat immers om het inrichtingsbeeld wat je voor ogen hebt.	Het inrichtingsbeeld is duidelijk vastgelegd in het streefbeeld en het interventiebeeld. In deze kaarten is te zien dat de uiterwaard ook in de situatie dat het interventiebeeld wordt bereikt (wat niet de intentie is van de beheerder) nog steeds grotendeels een grazig karakter heeft. In de aanloop naar het opstellen van het beheerplan is met de leden van de adviesgroep een excursie gemaakt naar enkele natuurgebieden die dynamisch worden beheerd, om de beelden die bij deze vegetaties horen met elkaar te kunnen delen.
SN 2009 	Onderzoek het nieuwe beheer van de H.U. op het opstuwend effect er van	De nieuwe vegetatie van de uiterwaarden is uitgebreid getoetst op de rivierkundige effecten. Beide kaartbeelden (streefbeeld en interventiebeeld) leveren (ruim) voldoende waterstanddaling op en zijn vergunbaar.
tav randvw	Onder <i>Randvoorwaarden</i> bij <i>Beheer</i> precies aangeven waar er cyclisch beheer toegepast wordt en waar er gemaaid gaat worden om wilgengroei te voorkomen. Ook aangeven met welke regelmaat dat gebeurt en tot welke omvang(hoogte en oppervlakte) de wilgen maximaal mogen uitgroeien.	In het beheerplan is dit in paragraaf 2.4 voor ooibos aangegeven. In H.4 paragraaf 3.2.2. wordt aangegeven met welke regelmaat dit gecontroleerd wordt en op welke wijze er ingegrepen dient te worden.

tav randvw	Dit ook aangeven voor andere gewassen. Ook aangeven welke maatregelen er worden getroffen bij nalatigheid in het beheer.	Voor de meeste andere vegetaties (grasland en moeras) kan de mate waarin het voorkomt goed door het dagelijks beheer in stand worden gehouden. aanvullend cyclisch beheer zal behalve voor het ooibos alleen nog nodig zijn voor opslag van roos, meidoorn en ander struweel. Dit is in het beheerplan aangegeven. In de interventiekaart zijn de locaties aangegeven waar de kans op ontwikkeling hiervan het grootst is. Als de terreinbeheer (SBB) er niet in slaagt de vegetatie binnen de begrenzing van de interventiekaart te houden, zal RWS hem hierop aanspreken.
Werk2009'	aandacht voor voldoende onderhoud om het gebied open te houden.	In het streefbeeld is ca 15 ha van de ruim 350 ha grote uiterwaard met bos begroeid. Het overgrote deel van de uiterwaard is net als in de huidige situatie begroeid met grazige vegetaties en behoudt zijn openheid.

Ganzenbeheer		
BS0710'	DLG destijds aangekocht voor ganzen, dus dat gebied daarvoor in stand houden	Door de inrichting van dynamische natuur, een van de doelstellingen van het natuurbeleid, veranderen de omstandigheden voor grazende winterganzen in de H.U. Een deel van het gebied krijgt een agrarisch natuurbeheer en blijft geschikt voor ganzen. Wel zal hier de voedselsituatie veranderen door verschraling. In de passende beoordeling is het effect van de ingrepen nauwkeurig in beeld gebracht. Het bevoegd gezag (de provincie) en ook de MER-commissie zijn akkoord met de gevolgde benadering.
BS0710'	(als DLG vindt dat het verschraald moet worden, doelstelling eruit (N2000))	
BS0710'	verschraling vs ganzen	
BS0710'	biodiversiteit vs ganzen van N2000 -> welke kies je? nu niet duidelijk (- winterganzen + illegalen)	

Jaarrondbegrazing		
AG1010'	J J merkt op dat de jaarrondbegrazing alleen door de plannenmakers wordt gewenst. De bewoners willen dit niet, benadrukt hij. J J zegt dat 'de koe' destijds een ludieke actie was, maar de boodschap was helder: we willen alleen ons eigen, roodbonte vee en geen melkschuw langharig tuig.	Wanneer niet jaarrond wordt begraasd, kunnen wilgen gaan kiemen en is ooibosontwikkeling minder goed in de hand te houden. Jaarrondbegrazing sluit het beste aan bij de riviernatuur.

AG 13 dec 2014	Staatsbosbeheer wil het liefst jaarrondbegrazing in het hele gebied, de discussie gaat echter over het dynamische gebied, aldus voorzitter J U zegt dat het beste resultaat daar te behalen is met jaarrondbegrazing, maar is er niets te bedenken om de begroeiing op een andere manier in toom te houden, zodat het plan draagvlak krijgt in de adviesgroep en straks de gemeenteraad, vraagt hij.	Er bestaat een spanning tussen de wijze van beheer van de dynamische natuur en wat sommige bewoners willen. Er is nu in een deel van het gebied ingezet op jaarrondbegrazing. In een ander deel van het gebied is agrarisch natuurbeheer mogelijk, is de grote nevengeul ingekort, is de ligging van de zomerkade gehandhaafd en is afgezien van verlaging van de zomerkade tot op het maaiveld. Op die punten is tegemoet gekomen aan de wensen van de bewoners.
AG0510'	De voorzitter vraagt toch nog eens goed na te denken over jaarrondbegrazing met gebiedseigen vee. Tevens benadrukt hij nogmaals het behoud van de zichtlijnen en het maken van duidelijke, door de bewoners te controleren afspraken over het beheer.	Jaarrondbegrazing biedt de beste mogelijkheden om de wensen op het gebied van natuur te behalen. Aan het ruige spul komen dieren pas in de winter toe. Dat gaat met de pinken niet werken.
AG0510'	De voorzitter merkt op dat de zomerdijk in de versoberde variant op dezelfde plaats blijft, waardoor een groter stuk overblijft van de oude cultuur. Daar moeten we zoeken naar mogelijkheden voor gebiedseigen vee. Hij vraagt zich af welke boeren hun koeien wagen aan het buitendijkse gebied.	
BS0710'	grazers moeten bij de waterkant kunnen komen en zo vroeg mogelijk	Het jaarrond begraaide gebied is alleen voorzien van een buitenraster aan de noordkant. De grazers kunnen op heel veel plaatsen bij het water komen, zowel bij de Waal, als de nevengeulen, als de strangen.
Concept BP 2010 LTO	De uitbreiding van de populatie mag niet door uithongering of afschot, maar door slacht of verkoop geregeld worden - dit moet dan ook duidelijk verwoord worden in het beheersplan.	Het gaat in de h.U. om een gangbare reguliere populatie (door slacht of verkoop) en veterinaire beheer, volgens de geldende richtlijnen. Dus: akkoord.
werk2010'	bij jaarrondgrazers wordt er gevreesd dat er geen plek is voor zomervee	Ruim 100 ha van het plangebied krijgt een agrarisch natuurbeheer met zomerbeweidings.
BS0710'	problematiek van jaarrondbegrazing (dieren verhongeren) aandacht + duidelijkheid daarover in beheerplan	De beheerder is belast met het toezicht op de dieren. Hij moet de algemeen geldende regels tav het dierenwelzijn in acht houden.
BS0710'	Vee moet een belangrijke rol blijven spelen	Zowel in het gebied met agrarisch natuurbeheer als dynamisch beheer zal vee worden ingezet.
AG0510'	De voorzitter merkt op dat de zomerdijk in de versoberde variant op dezelfde plaats blijft, waardoor een groter stuk overblijft van de oude cultuur. Daar moeten we zoeken naar mogelijkheden voor gebiedseigen vee. Hij vraagt zich af welke boeren hun koeien wagen aan het buitendijkse gebied.	Jaarrondbegrazing biedt de beste mogelijkheden om de wensen op het gebied van natuur te behalen. Aan het ruige spul komen dieren pas in de winter toe. Dat gaat met de pinken niet werken.
werk2010'	geen grote grazers	

Hoogwatervluchtplaatsen		
AG op BV	Er moet duidelijkheid komen over vluchtplaatsen voor dieren. In het technisch ontwerp moeten plekken worden aangewezen waar dieren zichzelf binnen 24 uur in veiligheid kunnen brengen.	In het beheerplan is in H.4 par 2.2. aandacht besteed aan de situatie voor grazers tijdens hoogwater. Voor verschillende waterstanden is aangegeven waar de grazers zich kunnen ophouden en hoe ze zich bij opkomend water kunnen verplaatsen door het gebied.
AG 13 dec 2013	Tussen de nevengeul en de Waal ontstaat een gevaarlijk gebied, waarvoor Staatbosbeheer geen veiligheidsgarantie kon geven. In 1995 stond de terp bijna helemaal blank, als je daar vijftig dieren naar toe had gestuurd, waren die allemaal verdronken, vervolgt hij. De terp voldoet niet, het pad ook niet, want als je een gebied afsluit is het geen jaarrondbegrazing. Wij zeggen telkens dat jaarrondbegrazing in onze ogen een flop is, u doet alsof het iets fantastisch is, zegt J J	In het beheerplan is er speciale aandacht voor de betreffende landtong. Bij een waterstand van 5,45 m raakt de landtong geïsoleerd en de beheerder moet voorafgaand aan die waterstand nagaan of zich hier dieren bevinden die eventueel geholpen moeten worden om bij de HVP te komen. Voor het begrazingsbeheer in de uiterwaarden van de Nederlandse rivieren is er een waarschuwingssysteem dat tot 4 dagen van te voren de waterstanden in schat. De beheerders hebben hier inmiddels veel ervaring mee.
AG 13 dec 2013	J J merkt op dat de dieren tegen de stroom in moeten lopen, dit is tegen hun natuur.	De dieren gebruiken de vluchtroutes terwijl deze nog droog staan. Ervaringen uit andere begrazingsgebieden langs de Waal leren dat dieren als ze enige tijd in de uiterwaarden leven, ze bekend raken met de periodieke overstromingen en zelf naar hogere grond trekken als het water op komt.
BS0710'	binnendijkse hwvp (aankoop of ruil)	Bij extreem hoog water (hoger dan 8,0 m NAP bij de terp) neemt de oppervlakte van de terp zo ver af, dat er niet voldoende ruimte meer is voor de grazers. Voordat die stand bereikt wordt, moet besloten worden om de dieren al dan niet te evacueren naar een binnendijkse locatie, die ook in beheer is bij SBB. In het beheerplan is beschreven bij welke waterstand hiertoe besloten moet worden.
BS0710'	geen hvp in smal deel	De ruimte in de H.U. voor het inrichten van een HVP is beperkt. De enige geschikte locatie is de terp van de voormalige steenfabriek. Zonder de omvang hiervan aan te hoeven passen kan ze voor de meeste hoogwaters (tot eens in de 10 jaar) dienst doen als HVP. Andere locaties van voldoende hoogte en omvang zijn er niet en als ze aangelegd moeten worden, betekent dit een lokale verhoging van de waterstanden, wat ongewenst is.
tav randvw	En wat de uitheemse diersoorten betreft: meermalen is vastgesteld dat de hiervoor benodigde hoogwatervrije plekken een opstuwend effect hebben en dus niet in overeenstemming zijn met de hoofddoelstelling van het project.	

Concept BP 2010 [redacted] en [redacted]	Bij de nieuwe inrichting met het geulenpatroon is er geen natuurlijke vluchtroute(uitgang) bij opkomend hoog water, voor de dieren bij jaarrondbegrazing: dit tot vergelijk met de huidige situatie. (ze moeten tegen de stroom inzwemmen) en hekken plaatsen is van de zotte.	In de inrichting is er rekening mee gehouden dat er een natuurlijke vluchtroute loopt via de zomerkade, waar dieren bij opkomend water vanzelf naar toe gedreven worden. Via de zomerkade kunnen de dieren naar het hoogste punt (de terp) lopen.
werk2010'	wordt er gekeken naar vluchtroutes voor dieren?	
Concept BP 2010 [redacted] en [redacted]	Genoemde terp die zou moeten dienen als hoogwater-vluchtplaats stond in '93 en '95 voor 2/3 deel onder water. Een oplossing zou kunnen zijn om een waterdoorlatend pad van terp naar de dijk aan te leggen.	De terp dient als hoogwatervluchtplaats bij 'gewone' hoogwaters, zoals deze gemiddeld eens in de vijf tot tien jaar voorkomen. 'Bij extreem hoge waterstanden moeten de dieren uitwijken naar locatie binnendijks. In het beheerplan zijn de standen waarbij keuzes gemaakt worden beschreven.
Concept BP 2010 LTO	Wat wij belangrijk vinden is dat er dan hoog-watervluchtplaatsen zijn, die voor 100% veilig zijn.	De terp is geschikt voor hoogwaters die tot eens in de 10 jaar voorkomen. Als het water hoger worden kunnen de dieren via een deel van de zomerkade dat het laatst overstroomt naar de winterdijk worden geleid en vanaf daar naar een binnendijkse locatie.
tav randvw	Hoogwatervluchtplaats nauwkeurig afstemmen met de hoogtes van het begrazings-gebied om verdrinking van vee te voorkomen.	
SN 2009 [redacted]	Hoe denkt de nieuwe beheerder van de heringerichte Heesseltsche Uiterwaarden te garanderen dat er geen dieren verdrinken op diverse eilanden?	100% garantie is niet te geven, maar voor zover bekend zijn tot op heden nog geen grazers verdrongen in de uiterwaarden door opkomend hoogwater, terwijl er inmiddels honderden grazers in jaarrond-begraasde gebieden lopen. Het voorkomen van verdrinking is een mix van enerzijds ervaring van de beheerder bij het inrichten van het terrein (goede vluchtroutes), een waarschuwingssysteem voor opkomend hoogwater en toezicht op plaatsen waar risico's bestaan (geïsoleerde plaatsen). Daarnaast is ook de ervaring van de grazers belangrijk. Dieren die enige tijd in de uiterwaarden leven, raken met de periodieke overstromingen en kennen de routes naar hogere grond als het water op komt.
SN 2009 [redacted]	Bij hoogwater in de huidige situatie is er geen verdrinkingsgevaar voor vee en wild.	
AG 13 dec 2015	[redacted] [redacted] zegt persoonlijk niets tegen jaarrondbegrazing te hebben, maar hij denkt dat nu iets gecreëerd wordt dat niet werkt. Het kan niet de bedoeling zijn dat je een hoogwatervluchtplaats maakt waar alles op moet worden aangesloten.	Zonder veel aanpassing van het ontwerp was het mogelijk een route te creëren die de grazers bij opkomend water kunnen volgen naar de terp. Door het gedeelte van de zomerkade tussen de terp en de winterdijk op 6,8 m te leggen blijft er een route over waarlangs de dieren bij extreem hoogwater geëvacueerd kunnen worden. Samen met de ervaring van beheerders (en de grazers zelf) ontstaat er een beheersbare situatie, vergelijkbaar met veel andere uiterwaarden met

		jaarrondbegrazing.
<p>Concept BP 2010</p> 	<p>De nieuwe inrichting met het geulenpatroon zorgt ervoor dat er geen natuurlijke vluchtroute(uitgang) is bij opkomend hoog water voor zowel jaarrondbegrazings-dieren, als voor het wild dat niet kan vliegen: dit tot vergelijk met de huidige situatie. Hierdoor neemt men onnodig(ieder jaar) het risico dat dieren verdrinken en het vee/wild wat wel tijdig het hoogste punt weten te bereiken, moet dan te lang op een te kleine(betekent onder meer voedsel tekort) en te lage terp(kan onderlopen) verblijven. De terp heeft dan geen verbindingsweg meer(die staat dan onder water) richting de dijk. Genoemde terp die zou moeten dienen als hoogwater-vluchtplaats stond in '93 en '95 voor 2/3 deel onder water. Een oplossing zou kunnen zijn om een waterdoorlatend pad van terp naar de dijk aan te leggen.</p>	<p>In de inrichting is er rekening mee gehouden dat er een natuurlijke vluchtroute loopt via de zomerkade, waar dieren bij opkomend water vanzelf naar toe gedreven worden. Via de zomerkade kunnen de dieren naar het hoogste punt (de terp) lopen. De terp zelf heeft een bescheiden omvang, maar voldoende om de dieren een week tot ca 10 dagen te voeden. Aanvulling door bijvoeren is mogelijk als het water langer hoog blijft of de conditie van de dieren daar aanleiding toe geeft. Voordat de zomerkade tussen de terp en de winterdijk overstroomt, moet besloten worden om de dieren al dan niet te evacueren naar binnendijks. Bij een opkomend groot hoogwater of als de situatie onduidelijk is, moet dan besloten worden tot evacuatie. De aanleg van een doorlaatbare brug is niet nodig.</p>

Wilgengroei en zichtlijnen		
AG op BV	Behoud van de zichtlijnen is belangrijk. Ten behoeve van het technisch ontwerp zijn ook schetsen gewenst met het zicht vanaf de dijk (3D).	De hoogteligging van het beheer is zo dat er op de zuidelijke oever van het strangengebied centraal in de uiterwaard een afwisselend patroon van stukken bos en moeras zal ontstaan. Tussen de bosjes door blijven er zichtlijnen. Daarnaast bestaan grote gedeelten van de uiterwaard uit grasland of water, waardoor de uiterwaard een open karakter houdt, met veel zichtlijnen.
BS0710'	zichtlijnen	
PG0510'	Behoud zichtlijnen in de uiterwaarden	
BS0710'	doorkijken	
AG0510'	Echter, belangrijke punten zijn het behoud van zichtlijnen, ruim op tijd ingrijpen als er hoge begroeiing komt en oobos moet niet in het zicht liggen.	Er is 16 hectare oobos opgenomen in de plannen (op de punten tussen de geulen). Het is zo gesitueerd dat er veel zichtlijnen blijven.
Werk2009'	bossen rondom strangen _> hoe worden die? zichtlijnen? wilgen populieren.	
<p>Concept BP 2010</p> <p>en</p> 	De zichtlijnen die zijn aangegeven (blz. 36) zijn die in de huidige situatie: voordat er sprake van achterstallig onderhoud was, en konden we de gehele rivier zien. Dat moet het uitgangspunt ook voor het toekomstig beheer zijn! en ook zo blijven.	Afspraak is, dat de rivier en de uiterwaard op vele plekken vanaf de dijk zichtbaar blijven en worden. Hiervoor zijn indicatieve zichtlijnen aangegeven. Volledig zicht overal is niet realiseerbaar vanuit de natuurwetgeving (N2000).
werk2010'	wildgroei in de uiterwaard is een doorn in het oog. Als je dan die uiterwaard aanpakt, ruim dan die wilgen op. Weg met de wilgenopslag.	

<p>SN 2009' </p>	<p>Wij willen geen doorkijkjes op speciale locaties, ook niet als daar verreijkers bij komen waar je 50 eurocent in kunt gooien...., wij willen als het voor de veiligheid aantoonbaar noodzakelijk is, een zo minimaal mogelijke ingreep, met dus zo veel en breed mogelijke doorkijk naar de rivier!</p>	<p>In het plan is een beperkte oppervlakte oobos voorzien (ca 15 ha). Dit is vergelijkbaar met de huidige situatie en gewenst vanuit de natuurwetgeving. De herinrichting van het gebied is zo opgezet, dat met name de langgerekte bosstroken (langs plassen en op de stenen dam bij Opijnen) zullen verdwijnen en er meer geconcentreerde bossen voor in de plaats komen. Het zicht over de uiterwaard zal hier door toenemen. Het aantal plaatsen waar het in potentie mogelijk is om vanaf de dijk de rivier te zien, is in de H.U. beperkt, omdat de rivier te ver van de dijk af ligt. Op twee plaatsen waar dat wel zou kunnen, voor de bocht nabij de kerk van Heesselt en een dijktracé nabij Opijnen, worden de wilgen gerooid, zodat de rivier hier weer zichtbaar wordt.</p>
<p>tav randvw</p>	<p>Onder <i>Wensen</i> bij <i>Landschap en Cultuurhistorie</i> het laatste punt: "Nieuwe begroeiing....zichtlijnen niet te verstoren" Dit punt hoort onder de Randvoorwaarden en het moet anders omschreven worden. Het gaat hier niet om zichtlijnen, maar de Waal moet zoveel mogelijk vanaf de dijk te zien zijn. Achterstallig onderhoud dat dit zicht belemmerd moet alsnog worden gedaan en eventueel nieuwe hoge begroeiing alleen bij uitzondering.</p>	<p>Het aantal plaatsen waar het in potentie mogelijk is om vanaf de dijk de rivier te zien, is in de H.U. beperkt, omdat de rivier bijna overal te ver van de dijk af ligt. Op twee plaatsen waar dat wel zou kunnen, voor de bocht nabij de kerk van Heesselt en een dijktracé nabij Opijnen, worden de wilgen gerooid, zodat de rivier hier weer zichtbaar wordt.</p>
<p>BS0710'</p>	<p>zicht op de rivier, aandacht nabij 'strangen', geulen</p>	
<p>tav randvw</p>	<p>Met name het baggeren en het voorkomen van wilgengroei is niet concreet omschreven. Er worden geen zekerheden geboden m.b.t. maatregelen tegen oobosontwikkeling en spontane wilgengroei op plaatsten waar dat niet de bedoeling is. Vooral langs de geulen is de kans hierop het grootst en dat is juist ook de plaats waar we openheid willen houden.</p>	<p>In het beheerplan is in paragraaf 2.4 voor oobos aangegeven welke oppervlakte zich mag ontwikkelen. In het streefbeeld is aangegeven waar dit bos zich bevindt en in het interventiebeeld is aangegeven wat de maximale uitbreiding er van kan zijn. In H.4 paragraaf 3.2.2. wordt aangegeven met welke regelmaat dit gecontroleerd wordt en op welke wijze er ingegrepen dient te worden.</p>
<p>Werk2009'</p>	<p>oppervlakte bos moet beperkt blijven</p>	
<p>Werk2009'</p>	<p>wilgen -> beheer! -> komt dat in het beheerplan?</p>	
<p>werk2010'</p>	<p>men heeft zorgen om het beheer en het ontstaan van wilgengroei.</p>	
<p>Werk2009'</p>	<p>er is angst voor doorgaande wilgengroei/verdichting van het gebied. Voorstel wordt gedaan om te kijken waar het wel goed is gegaan.</p>	
<p>BS0710'</p>	<p>kettingzaag durven gebruiken als oobos elders goed geregeld is</p>	
<p>Werk2009'</p>	<p>aanleg bomen, niet doen. Gaat vanzelf.</p>	<p>In het Compromisplan uit 2004 was voorzien dat in het deelgebied met agrarisch natuurbeheer en enkele bomenrijen zouden komen. Dit voorstel is niet overgenomen in het uiteindelijke plan. Er worden nergens in het gebied bomen geplant.</p>
<p>Werk2009'</p>	<p>populieren niet aanplanten -> sulfide levert zwavelwaterstof en daarmee vissterfte</p>	

BS0710'	bijv rij bomen (populieren) mag blijven, vindt iedereen prima	De bestaande populieren en wilgengrienden langs de dijk blijven behouden.
---------	---	---

Vegetatiebeheer		
BS0710'	bijv per km2 aangeven wat er wel en niet mag groeien + verantwoordelijke	In H.4 is per deelobject aangeven welke vegetatie zich hier kan ontwikkelen. Dit is ook vastgelegd in het streefbeeld (fig. 5) en het interventiebeeld (fig. 7). In H5. is de verantwoordelijke voor het beheer van de objecten aangegeven.
BS0710'	variatie, niet eenzijdig	De variatie in de uiterwaard zal toenemen. Door de natuurontwikkeling zullen zich een aantal vegetaties ontwikkelen die nu niet voorkomen, zoals natuurlijke graslanden, moeras en struweel.
Werk2009'	wijziging van vegetatietypen	
BS0710'	openheid	Verreweg het grootste deel van de uiterwaard (meer dan 90%) blijft bestaan uit open grazige vegetaties.
tav randvw	Er moeten dus garanties komen op dit gebied en nauwkeurig het beheer omschreven worden op hoe er ingegrepen wordt. Om dit mogelijk te maken moet er precies in kaart gebracht worden voor elke vierkante meter hoe hoog de begroeiing daar maximaal mag zijn en waaruit die mag bestaan. Er moet ook duidelijk gemaakt worden welke maatregelen er getroffen worden als deze normen worden overschreden.	Ten aanzien van de ontwikkeling van de vegetatie wordt er gewerkt met een streefbeeld voor de vegetatie en een interventiebeeld. Hierin is vastgelegd welk vegetatietype zich onder invloed van het dagelijks beheer waar kan ontwikkelen en wat de maximale uitbreiding (de interventiesituatie) daarvan is. De hoogte van grazige vegetaties is vastgelegd door onderscheid te maken in graslanden met productiekwaliteit, natuurlijke kwaliteit of ruwe kwaliteit. Het vastleggen van exacte oppervlakte van vegetaties past niet in een natuurgebied. Ten aanzien van de bossen is wel aangegeven waar die kunnen groeien en wat de maximale oppervlakte er van is (17 ha).
Werk2009'	kort gras zonder zuring en distels (wens)	In het deelgebied met agrarisch natuurbeheer zal het grasland buiten het groeiseizoen kort zijn. In het dynamisch natuurgebied ontstaat een afwisseling van kort en hoog gras.

Aanvang beheer		
BS0710'	beheer met aanleg meenemen in beheerplan!	We streven er naar om het beheer al tijdens de uitvoering door de aannemer mee te nemen. Het beheerplan start pas als de uitvoering gereed is, dit kan te laat zijn voor de ontwikkeling van bepaalde ongewenste vegetaties.
Werk2009'	lessen die zijn geleerd: -> beheer na uitvoering en tijdens uitvoering. Eerste twee jaar zijn cruciaal. Geldkraan open houden (zie Passewaaij)	

Werkproces		
Werk2009'	betrokkenheid omgeving bij het opstellen van het beheersplan.	Bij aanvang van het opstellen van het beheerplan is een excursie georganiseerd naar enkele uiterwaarden om voorbeelden te bekijken van goed en niet goed beheer. Aansluitend is er een werksessie geweest waar met omwonenden over het beheer is gesproken. De inbreng uit deze werksessie is ook gebruikt in het beheerplan. In deze verantwoordingsnotitie zijn ze terug te vinden onder 'BS0710' en 'werk2010'. Ook de inbreng uit eerdere werksessies (werk2009) is gebruikt.
AG op BV	Er is behoefte aan een werksessie over beheer. In dat kader stelt de adviesgroep voor om twee locaties te bezoeken: één locatie waar het goed gaat en één locatie waar het mis gaat. De sessie wordt uitgesmeerd over een middag en avond doordeweeks. De organisatie ligt in handen van het consortium.	
AG1010'	█ J █ J stelt voor dat er een concrete aanpak voor het onderhoud wordt opgesteld. Voorzitter █ J geeft aan dat een compleet beheerplan wordt opgesteld voor het ingerichte gebied.	Per object wordt beschreven wie verantwoordelijk is, wat moet gebeuren, hoe vaak, etc. Het beheerplan voorziet in het onderhoud na herinrichting, maar niet in het wegwerken van achterstallig onderhoud vóór herinrichting.
SN 2009' J █ J	Het beheerplan had eerst klaar moeten zijn voordat de startnotitie vrij werd gegeven.	De inrichting moet uitgewerkt zijn alvorens het beheer hiervoor bepaald kan worden.

Raskeuze		
Werk2009'	geen buitenlands vee.	De keuze voor het soort rund voor de jaarrondbegrazing is nog niet gemaakt. Belangrijker dan de herkomst van het vee zijn de eigenschappen. Het is belangrijk dat het dier zoveel mogelijk zelfredzaam is, zonder hulp van mensen kalveren kan werpen, bestand is tegen het NL klimaat in de winter en zich goed verdraagt met mensen die in het gebied recreëren. Er zijn verschillende rassen die hiervoor in aanmerking komen: buitenlandse (zoals Galloway en Hooglander) die hun geschiktheid inmiddels voldoende hebben bewezen en ook enkele inheemse rassen, die door kruising meer en meer geschikt zijn gemaakt voor hun taak in de Nederlandse natuur. De uiteindelijke keuze voor het soort rund wordt overgelaten aan SBB.
werk2010'	Hollandse koe en schapen willen we graag houden, het lijkt nu ineens anders dan eerst aangegeven.	
AG1010'	De voorzitter vraagt toch nog eens goed na te denken over jaarrondbegrazing met gebiedseigen vee (pag. 8)	Voor dit project wordt gezocht naar een grazer die: thuis is in West-Europese natuurlijke vegetaties met een mix van diverse zandgronden, bossen, moerassen, slikkige en zandige terreinen; aangepast aan het Nederlandse klimaat; goedkoop in beheer en toezicht; geen extra eisen stelt ten aanzien van inrichting.
Werk2009'	kan de Nederlandse koe hier weer in?	
AG 13 dec 2010	Is schapenbegrazing mogelijk	
AG op BV	Het versoberde alternatief heeft de minste oppervlakte jaarrondbegrazing. De adviesgroep vindt dat gunstig. De vraag is of ook schapen ingeschaard kunnen worden.	

AG1010'	De voorzitter merkt op dat ook schapen gebiedseigen vee is en dat juist schapen het hele jaar door buiten zijn en dus grazen. Verder trappen schapen weinig stuk. De opmerking van [J] [J] [J] begrijp ik niet. Schapen grazen zoals al eerder gezegd het hele jaar door en juist schapen bieden voordelen ten aanzien van de gewenste lage begroeiing.	Schapen zijn bergdieren, van nature afkomstig uit Middellandse Zeegebied; door domesticatie hier geïntroduceerd; kan alleen met extra menselijke zorg overleven; vereist meer toezicht en andere rasters; slecht aangepast aan natte omstandigheden; vatbaar voor veel ziektes; infectiebron voor in het wild levende runderen; niet geschikt voor natuurlijke graslanden i.v.m. het eten van knoppen; niet zelfredzaam (bv. geboortes). De conclusie is: alleen inzetten op de uiterwaardvlakte, voor jaarrondbegrazing is het schap niet geschikt. Het hoogdynamische deel kan niet met schapen beheerd worden.
AG0510'	[J] [J] vraagt of de beweiding door schapen een mogelijkheid is.	Schapen hebben een ander begrazingspatroon hebben. Hij geeft aan dat jaarrondbegrazing goede voordelen biedt ten aanzien van de gewenste lage begroeiing.
AG1010'	[J] [J] geeft aan dat schapen een mogelijkheid zouden zijn. [J] [J] vult aan dat schapen worden gebruikt om bebossing van de heide tegen te gaan. Hij zegt ook dat vanuit de bewoners nadrukkelijk de wens is uitgesproken gebiedseigen vee in de uiterwaarden te laten lopen.	Voor zover bekend is nog nergens in uiterwaarden gekozen voor schapen. Het MRIJ ras en inheems lijkende kruisingsproducten lijken beter geschikt voor ruig gebied.
Concept BP 2010 LTO	Een reactie op het jaarrond-begrazing: Aan de ene kant zijn we tegen jaarrond-begrazing en aan de andere kant kunnen we wel begrijpen dat het Staatsbosbeheer voor hun club ook iets wil. Wanneer er toch een jaarrond-begrazing komt, zijn wij tegen Schotse Hooglanders. Er zijn echter ook andere rassen, o.a. Hereford (zie Landleven december 2010, blz 51) - misschien zijn er wel agrariërs in de buurt die met zulk soort vee dat gedeelte van de uiterwaarden willen beweiden.	De keuze voor het ras wordt gemaakt door SBB in samenspraak met de onderaannemer die zij voor de jaarrondbegrazing benadert. SBB heeft al aangegeven hierover ook met lokale agrariërs in gesprek te willen gaan.

Inrichting		
Werk2009'	hek als scheidslijn beheer. kijk naar vernatting agrarische gebieden	Het dynamisch beheerde deel van het gebied is over de gehele lengte van de uiterwaard afgescheiden van het agrarisch beheerde deel, door water in de vorm van strangen, en waar geen water is, door een prikkeldraad raster. De ligging van het raster is weergegeven in figuur 10.
BS0710'	prikkeldraad niet weg ipv sloten,	In het gedeelte met agrarisch natuurbeheer blijven bestaande rasters behouden.
BS0710'	kleinschaligheid percelen belangrijk (huidig mozaïek door beheer kenmerkend), bijv behoud huidige parcelering (als streven)	In het gedeelte met agrarisch natuurbeheer blijven de bestaande sloten en perceelsgrenzen behouden.

BS0710'	toekomst sluisje?	Het sluisje blijft behouden en ook de functie er van blijft hetzelfde als in de huidige situatie. In het beheerplan is de periode beschreven in de winter dat de sluis open staat. Nabij de sluis wordt een lage drempel in de sloot gemaakt, waarmee de waterstand tot waarop het water uitzakt geregeld kan worden. De intentie is om de uitzakhoogte te verhogen van ca 2,75 in de huidige situatie tot 3,75 in de toekomst.
BS0710'	zomerkade verlagen?	De zomerkade wordt niet verlaagd. In het westen in het gedeelte tussen de sluis en de winterdijk wordt het talud van de zomerkade verflauwd om de uitstroom van water te verbeteren.
PG0510'	Behoud zomerkade	De zomerkade blijft behouden. Er vinden wel kleine wijzigingen in plaats. In het westen wordt het talud verflauwd en in het oosten tussen de terp en de winterdijk wordt het tracé wat verlegd en krijgt de kade een vaste hoogte van 6,8 m +NAP.
Werk2009'	beheer en scheidslijn tussen delen: beter dan compromisplan, maar optimaal	De uiterwaard krijgt twee grote beheereenheden, een gedeelte met agrarisch natuurbeheer en een gedeelte met dynamisch natuurbeheer (zie figuur 6). In het beheerplan zijn beide eenheden in H3 en H4 duidelijk omschreven en is aangegeven hoe het beheer er plaats vindt.
Werk2009'	onderscheid tussen twee zones	
werk2010'	in het versoberde alternatief geen bruggen? de grote brug is niet meer te zien? Jammer, want die is het belangrijkste.	Een brug over de grote nevengeul is onuitvoerbaar. Vanwege de grote overspanning en de mogelijke zware belasting door ijs en stromend water zou hier alleen een brug met een zware constructie mogelijk zijn. Dit heeft een ongewenste verhoging van de waterstanden bij hoogwater tot gevolg en past niet bij het gewenste karakter van een voetgangersbrug.
SN 2009 	Zolang het niet voor 100% zeker is dat de zomerdijk op huidige hoogte blijft moet er rekening mee gehouden worden dat de toegangsweg waterdoorlatend verhoogd dient te worden. Dit i.v.m. de Randvoorwaarden Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden zodat de bereikbaarheid van de woningen en veiligheid voor dieren gewaarborgd blijft.	De zomerdijk wordt niet verlaagd. Het gedeelte tussen de terp en de winterdijk wordt verlegd en aangevuld tot een hoogte van 6,8 m +NAP over het hele tracé. De bereikbaarheid van de terp zal hierdoor zelfs iets verbeteren ten opzichte van de huidige situatie.

Overige onderwerpen		
BS0710'	afspraken over de jacht (hoe, wie, wanneer)	In het beheerplan is opgenomen dat: Er een 0-optie regeling is gesloten met de lokale wildbeheereenheid; dit houdt in dat er alleen gejaagd wordt wanneer de terreinbeheerder SBB aangeeft dat er een beheerprobleem is. Deze regeling blijft gehandhaafd.
Concept BP 2010 LTO	Wij vinden dat de particuliere percelen geen enkele hinder mogen ondervinden van het beheersplan.	De particuliere percelen zullen geen hinder ondervinden. Ze liggen in het gebied met agrarisch natuurbeheer, waar agrariërs zullen maaien en beweiden. Wat het waterbeheer betreft zal het waterpeil in het voorjaar worden opgezet. De percelen liggen alle boven 4 m +NAP. De peilopzet tot 3,75 m zal dus geen hinder mogen veroorzaken. Dit zal gemonitord worden; in de eerste jaren is bijstelling mogelijk (aanpassen gronddam) als blijkt dat de effecten toch nadelig zijn.
tav randvw	Dit beheersplan geeft onvoldoende duidelijkheid en is daarmee veel te vrijblijvend.	De partijen die het beheer moeten uitvoeren delen deze mening niet. Zij zijn tevreden over het resultaat en met het tekenen van de beheerovereenkomst verbinden zij zich met de uitvoering ervan.
tav randvw	Over alles wat onder "natuur" staat vermeld kan worden samengevat als: "de bewoners zijn unaniem van mening dat de huidige situatie zoveel als mogelijk moet worden gehandhaafd, en er zo minimaal mogelijk moet worden ingegrepen, en alleen als dat om veiligheidsredenen aantoonbaar noodzakelijk is". Op de zogenaamde nieuwe natuur met uitheemse beesten en nauwelijks toegankelijk moerasgebied zit niemand te wachten (zie het Belevingswaardenonderzoek)	Bij het tot stand komen van het beheerplan is zorgvuldig omgegaan met de wensen van de bevolking. De doelstellingen tav natuur en veiligheid worden beide gehaald, zonder dat de belevingswaarde van het gebied er door verslechterd. Op belangrijke wensen van de bevolking mbt openheid, toegankelijkheid, respect voor historische kwaliteiten, mogelijkheden voor behoud agrarisch landschap etc, kon zowel in het ontwerp als het beheerplan tegemoet gekomen worden.
BS0710'	onderbouwing achterliggende gedachte aankoop EL&I destijds vs draagvlak (zorg)	valt buiten het bestek van het beheerplan
BS0710'	asbest -> asfalt pad/kade	valt buiten het bestek van het beheerplan; is onderzocht in het kader van het MER

Recreatie		
BS0710'	aantal mensen, -> niet stimuleren	De inrichting ten behoeve van de recreatie is zeer bescheiden en wijkt weinig af van de huidige situatie. Er is geen actief beleid om meer mensen naar het gebied te trekken.
BS0710'	-> hoe regelen we dat ?	
BS0710'	parkeerplaatsen wel of niet: parkeerplaatsen beperkt aantal	Er komen twee parkeerplaatsen: de bestaande op de steenfabrieksterp wordt beter ingepast (10 - 12 plaatsen) en een nieuwe aan de voet van de dijk in het noorden (ca 6 - 8 plaatsen).
BS0710'	parkeerplaatsen (klein) kruising zomerkade - bandijk	

BS0710'	stille recreatie	De inrichting ten behoeve van de recreatie is zeer bescheiden en er op gericht om de huidige recreatievormen (wandelen, zwemmen, vissen, struinen) mogelijk te maken.
BS0710'	alg. terughoudend	
BS0710'	-> mensen in proporties	
werk2010'	wat wordt onder recreatie verstaan? Alleen wandelen, vissen, fietsen;	
BS0710'	- zoals het nu is, is het prima	
BS0710'	zwemmen/vissen op een paar plekken	In wateren die in open verbinding staan met de waal, mag officieel niet worden gezwommen.
BS0710'	richten op fietsers	Fietsen is nu niet mogelijk in de uiterwaard en er worden ook geen voorzieningen voor aangelegd. De dijk is en blijft de fietsroute bij uitstek.
BS0710'	zwemplas - aanmelding	Dit valt buiten het project H.U.
BS0710'	- genieten van de natuur	Het dynamisch beheerde deel van het gebied wordt vrij toegankelijk voor wandelaars. Er zijn hier geen hekken of tussenrasters en men kan vrij door het gebied zwerven. Vanwege de rust die er heerst kan men hier optimaal van de natuur genieten.
BS0710'	- rustig genieten mag	
BS0710'	verwondering: het is gewoon daar te recreëren, kennelijk kan het goed.	
SN 2009 	Nu is het gebied in zijn geheel toegankelijk voor de mensen en er is gelegenheid om op elke gewenste plaats naar de Waal te lopen, wat erg aantrekkelijk is.	
SN 2009 	Door het open karakter van het huidige landschap kun je optimaal genieten van wolkenluchten en vergezichten; uniek in Nederland!	
BS0710'	www.struin.nl -> educatie	Het dynamisch beheerde deel van het gebied biedt volop mogelijkheden om te struinen.
BS0710'	toegankelijkheid van gebied inzichtelijk, wandelpaden, wie gaat dat onderhouden. Goede ontsluiting regelen.	Het dynamisch beheerde deel van het gebied wordt vrij toegankelijk voor wandelaars. In het gebied zijn enkele graspaden aanwezig, ongeveer op de plek waar nu ook paden lopen. Er komen duidelijkere ingangen aan de randen van het gebied. Zie ook figuur 11 in het beheerplan.
BS0710'	toegankelijk houden	
BS0710'	juiste situering recr. voorzieningen (zoning, paden)	
BS0710'	betonpad handhaven?	
BS0710'	breedte betonpad houden	
		De huidige (half) verharde weggetjes in het agrarisch beheerde deel van het gebied blijven behouden. Zie figuur 8 voor de ligging. het eventuele onderhoud ervan is de verantwoording van de gemeente.

waterbeheer en visstandbeheer

adviesgroep 13 dec 2019	Hoe staat het met de visrechten	Bestaande visrechten worden gerespecteerd. De rivieroever is en blijft "vrij" viswater.
AG 13 dec 2016	 is benieuwd hoever de bomen van de oever staan. Hij is er –met het oog op de mogelijkheden voor vissers– niet blij mee als alles mag groeien.	Een groot deel van de oevers is vrij van bomen (zie oa de interventiekaart). Vanwege de wisselende waterstanden ,inherent aan het riviereengebied, zullen er ook in gedeelten met bomen, altijd oeverstroken zijn waar vissers goed bij het water kunnen komen.

AG op BV	Er wordt gevraagd om laagwatervluchtplaatsen voor vissen. Dat is met name van belang voor droogvallende geulen en plassen.	Een deel van de nieuwe strangen in het centrale deel van de uiterwaard heeft een diepte van 0 m NAP en zal zelfs bij extreem laagwater nog meer dan 1,5 m water bevatten.
PG0510'	Laagwatervluchtplaatsen voor vissen	
AG op BV	Het beheerplan zal duidelijk moeten maken wie verantwoordelijk is/wordt voor het waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer. Wat gebeurt er met kadavers van dieren (vissen, reeën e.d.)?	In H 3 en H6 van het beheerplan is omschreven dat RWS verantwoordelijk is voor het beheer van de waterkwaliteit. Wat de waterkwantiteit betreft, dit wordt geregeld door het sluisje in de zomerkade. In het plan is opgenomen om het uitzakpeil te verhogen van 2,75 naar 3,75 om daarmee het uitdrogen van de uiterwaard in de loop van de zomer te beperken. Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer van de sluis.
BS0710'	leeglaten van de sluis: goed kijken tot op welk niveau	
BS0710'	natuurlijk waterpeilbeheer hoort bij streefbeeld	
PG0510'	Wie is verantwoordelijk voor waterbeheer	
werk2010'	wie is er straks verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater?	
AG0510'	■■■■ mist een laagwater vluchtroute/-plaats voor vissen. Hij vreest vissterfte bij laagwater.	In de inrichting is er rekening mee gehouden dat er altijd water in de geulen blijft staan (vingerstructuur; 0 NAP). Tevens blijft de mogelijkheid bestaan om diepere poelen te graven.
AG0510'	■■■■ merkt op dat poelen verontreinigd kunnen raken door kadavers (als daar niet snel actie op wordt ondernomen). De voorzitter las in de Beheervisie dat kadavers worden opgeruimd. Hij gaat er vanuit dat dit niet slechts 1 of 2 keer per jaar is.	De controle is frequenter dan 1 keer per 3 weken.
AG0510'	Wie ruimt vissen op bij vissterfte?	Door een hoger uitzakpeil van het water in de uiterwaard is de kans op vissterfte kleiner dan in de huidige situatie. In het beheerplan is opgenomen dat de eigenaar van het water verantwoordelijk is voor het opruimen van dode vis in het geval van vissterfte.
AG1010'	■■■■ geeft aan dat hij wil dat de bestaande visrechten in de twee zandwinplassen over gaan naar de nevengeul.	Op dat vlak worden geen problemen verwacht: de nevengeul heeft vooral een doelstelling op het gebied van veiligheid en minder op het gebied van natuur. Vissen als nevengebruik lijkt dan dus prima te passen. ■■■■ ■■■■ bekijkt dit nader in het beheerplan.
BS0710'	zorg om laagwaterroute	De strangen in het centrale deel van de uiterwaard zijn alle verbonden. De sloten vanuit het agrarisch beheerde deel van het gebied zijn hier weer mee verbonden.
BS0710'	ganzen -> blauwalg; twijfel of die toch niet komt	Vanwege de open verbinding die de grote nevengeul heeft met de rivier is de kans op het voorkomen van blauwalgen in deze wateren gering. De instroom van rivierkwel aan de bovenstroomse zijde en de in- en uitstroom van water agv scheepvaart zorgt ook voor verversing.
BS0710'	geen mensen die van heinde en verre komen vissen	Het plan voorziet niet in een actief beleid om meer vissers aan te trekken.

BS0710'	voorkomen worden dat er geen binnendijkse kwel ontstaat	In de MER is onderzocht dat er geen negatieve effecten zijn van het veranderde waterbeheer zijn op de binnendijkse waterstanden.
BS0710'	kwel?	
SN 2009 	Binnendijkse kwel mag geen onderwerp zijn met een lage prioriteit.	
Concept BP 2010 LTO	In punt 2.3 staat in het laatste gedeelte dat het peilbeheer een belangrijke bijdrage kan leveren aan het controleren van de wilgenopslag. Hier staat: als tijdens de kiemperiode (mei-juni) het water hoog staat, is er geen kale bodem beschikbaar voor het zaad om te kiemen. Heeft het agrarische deel van de Heesseltsche Uiterwaarden hiervan geen hinder??	Dit onderdeel, mbt het beheer in de eerste jaren na aanleg, is uit het beheerplan gehaald en overgezet naar het uitvoeringsplan. Wat het nieuwe waterbeheer betreft na de uitvoering van het plan. De uitzakhoogte van het sluisje wordt verhoogd naar 3,75 m. Dit is lager dan de minimale hoogteligging van de percelen met agrarisch beheer, die alle tussen de 4 en 5 m NAP liggen.

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

Kijk voor meer informatie op
www.rijkswaterstaat.nl
of bel 0800 - 8002
(ma t/m zo 06.00 - 22.30 uur, gratis)

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Heesseltsche Uiterwaarden

Vorbereiding herinrichting

Inrichtings- en uitvoeringsplan

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Heesseltsche Uiterwaarden

Inrichtings- en uitvoeringsplan MIRT4

Datum 10 maart 2015
Status revisie 03

Inrichtings- en uitvoeringsplan MIRT4
herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden

revisie 03: na verwerken opmerkingen Rijkswaterstaat Oost -
Nederland op revisie 01 en op revisie 02

Colofon

Uitgegeven door	Rijkswaterstaat dienst Oost-Nederland
Informatie	[REDACTED] J
Telefoon	06 - [REDACTED] J
Fax	
Uitgevoerd door	[REDACTED] J Antea Group NL
Opmaak	Rijkswaterstaat Huisstijl
Datum	10 maart 2015
Status	definitief
Versienummer	revisie 03

Inhoud

1	Inleiding 1
1.1	Aanleiding herinrichting 1
1.2	Doel en status inrichtings- en uitvoeringsplan 2
1.3	Leeswijzer 3
2	Inrichtingsplan 4
2.1	Het ontwerp 5
2.2	Ruimtelijke kwaliteit 16
3	Duurzaamheid 25
4	Uitvoeringsplan 28
4.1	Aanleiding en doel 28
4.2	Basisinformatie 28
4.3	Grondmechanische toets 29
4.4	Stabiliteit constructies, bodembescherming 30
4.5	Geohydrologische toets 33
4.6	Archeologische toets 34
4.7	Niet gesprongen explosieven 36
4.8	Uitvoeringsplanning 36
4.9	Maatregelen 37

Bijlage 1: Mitigerende maatregelen natuurwetgeving

Bijlage 2: Aanvulling op het beheerplan Heesseltsche Uiterwaarden (d.d. april 2011)

1 Inleiding

1.1 Aanleiding herinrichting

De Heesseltsche Uiterwaarden liggen aan de rechteroever van de Waal, tussen rivierkilometer 924,9 en 930,5, in de gemeente Neerijnen in de provincie Gelderland. Vanaf 1998 werkt Rijkswaterstaat aan de planvorming voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden. De beoogde herinrichting heeft de volgende twee doelstellingen:

1. het leveren van een bijdrage aan de robuustheid van het riviersysteem op de korte termijn en de veiligheidsdoelstelling op de lange termijn, door middel van een waterstandverlaging van minimaal 5,5 cm onder maatgevende omstandigheden (bij een afvoer van 16.000 m³/s);
2. het realiseren van 206 ha nieuwe riviernatuur.

De beide doelstellingen volgen uit bestaande afspraken in het kader van het programma Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) tussen de voormalige Ministeries van Verkeer en Waterstaat en Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. De veiligheidsdoelstelling hangt ook beleidsmatig samen met de lange termijnopgave voor de Waal zoals geformuleerd in het Nationaal Waterplan.

De herinrichting van de Heesseltsche uiterwaarden heeft een positief effect op de ecologische waterkwaliteit. De beoogde ingrepen hebben bij het doorlopen van het toetsingskader een positief effect op elementen van de KRW-maatlatten ten aanzien van de waterplanten, vissen en macrofauna door realisatie van 2006 ha ecologisch relevant areaal. Parallel aan dit inrichtings- en uitvoeringsplan laat Rijkswaterstaat Oost Nederland een KRW toetsing uitvoeren.

Met het nemen van het MIRT3 besluit is (het uitgewerkte plan voor) het Voorkeursalternatief (VKA) vastgelegd. Dit is toegelicht en onderbouwd in het 'Inrichtings- en uitvoeringsplan MIRT3 Heesseltsche Uiterwaarden' van 7 april 2011. Begin 2014 is gestart met de MIRT4 fase. In deze fase wordt de herinrichting voorbereid en uitgevoerd. Als eerste is de procedure in gang gezet voor het wijzigen van het bestemmingsplan voor het gebied. Deze procedure is in de loop van 2014 afgerond met het vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan door de gemeente Neerijnen. Verder zijn nog enkele aanpassingen aan het ontwerp en de inrichting doorgevoerd. Aan de hand van deze aanpassingen is het genoemde inrichtingsplan van 2011 geactualiseerd naar de voorliggende versie.

Figuur 1. Huidige situatie Heesseltsche Uiterwaarden

1.2 Doel en status inrichtings- en uitvoeringsplan

Dit inrichtings- en uitvoeringsplan is een plan op hoofdlijnen, primair bedoeld voor het aanvragen van een aantal permanente vergunningen, voor de toets op de haalbaarheid van de door te voeren maatregelen (kan het gemaakt worden) en voor raming van de kosten van de herinrichting. Dit betekent dat in het inrichtings- en uitvoeringsplan de eisen en maatregelen meer globaal worden meegenomen, zoals de ligging van te realiseren objecten en globale dimensies. Dat bevordert de leesbaarheid. Gedetailleerde (contractuele) eisen ten aanzien van bijvoorbeeld het type rasters, verkeringen, constructie toegangswegen en dergelijke worden daarin niet meegenomen. Daarvoor is de Klanteisenspecificatie (KES) en de vraagspecificatie (VSE/VSP) bedoeld.

De status van dit inrichtings- en uitvoeringsplan voor de uitvoering van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden hangt af van de bepalingen die daarover zijn opgenomen in het contract met de aannemer van dat werk. De aannemer dient zelf zorg te dragen voor alle overige informatie die benodigd is voor het aanvragen van resterende vergunningen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de concretisering van de uitvoeringswijze en aan de detaillering van specifieke onderdelen van maatregelen.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt het inrichtingsplan beschreven vanuit ontwerp en met speciale aandacht voor het aspect ruimtelijke kwaliteit. Het onderdeel inrichtingsplan beschrijft hoe het ontwerp is vormgegeven en onderbouwt hoe dit voldoet aan de gestelde doelen en functies. In het onderdeel 'ruimtelijke kwaliteit' wordt beschreven welke kwaliteiten behouden worden en welke kwaliteiten door het plan versterkt worden. Dit onderdeel beschrijft ook de voordelen van het plan voor de lokale bevolking.

Hoofdstuk 3 gaat in op de toekomstbestendigheid en duurzaamheid van het plan, voor zowel veiligheid als ecologie, gezien de lange termijn doelstellingen. Er wordt tevens een doorkijk gegeven ten aanzien van toekomstige maatregelen. Hoofdstuk 4 betreft het uitvoeringsplan. De kernvraag van het uitvoeringsplan in dit hoofdstuk is: 'Is de herinrichting planning- en uitvoeringstechnisch uitvoerbaar?'. Hierbij worden diverse relevante randvoorwaarden vanuit ruimtelijke kwaliteit, rivierkunde, scheepvaart en wet- en regelgeving op een rij gezet en worden de consequenties voor het werk aangegeven.

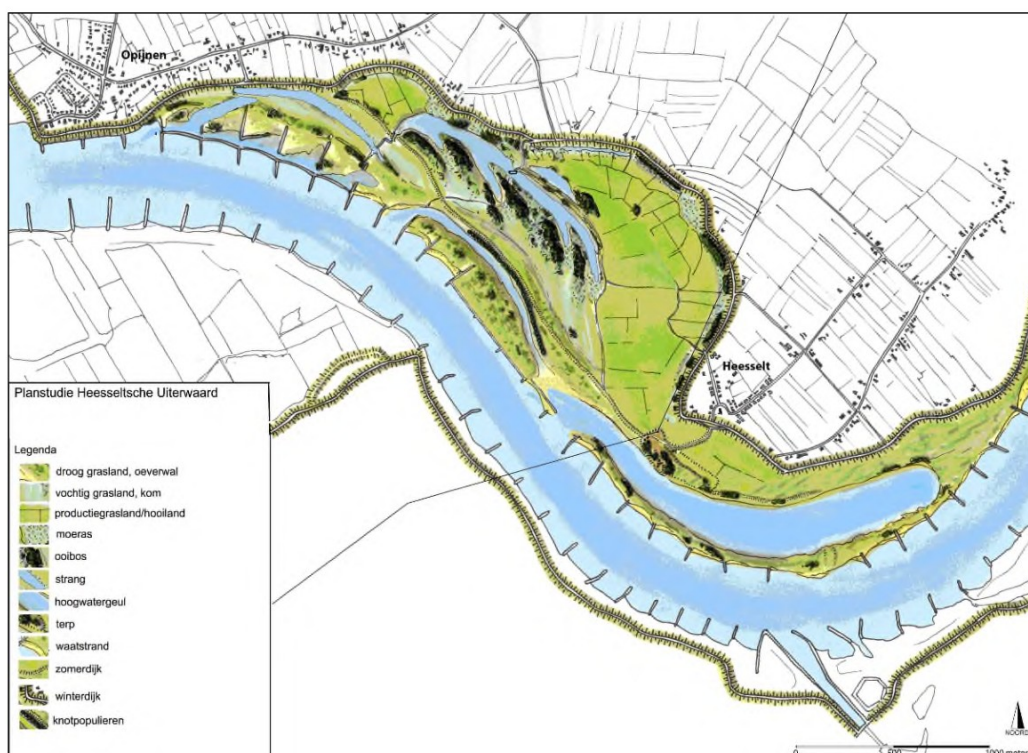
2 Inrichtingsplan

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op het inrichtingsplan met de voorgenoemde waterstaatkundige werken en de inpassing daarvan in de omgeving. Voor de beeldvorming is de tekst aangevuld met visualisaties van hoe het gebied oogt en functioneert bij diverse waterhoogtes. De toelichting gaat in op voor veiligheid en ruimtelijke kwaliteit cruciale objecten. In stijl, detailniveau en omvang sluit het inrichtingsplan aan op de informatiebehoefte vanuit een aantal permanente vergunningen en procedures.

Voor het inrichtingsplan zijn de volgende documenten als uitgangspunt gehanteerd:

1. Programma van Eisen voor SBS, MIRT 3 Heesseltsche Uiterwaarden, 7 april 2011
2. Milieu Effect Rapportage, 14 juni 2010
3. Ruimtelijk kwaliteitskader, 8 juni 2010
4. MIRT3 Besluit, 16 april 2012
5. Notitie rivierkundige beoordeling, HKV, juni 2014
6. Notitie optimalisatie ontwerp, december 2014.

Eén en ander heeft geleid tot het onderstaand (figuur 2) gevisualiseerde definitieve ontwerp van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden.

Figuur 2. Definitief ontwerp herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden

In de fase MIRT4 is in het definitieve ontwerp een aantal aanpassingen doorgevoerd ten opzichte van het voorkeursalternatief vanuit de fase MIRT3. Enerzijds kwamen deze aanpassingen voort uit overleg met bevoegde gezagen voor het verkrijgen van permanente vergunningen. Anderzijds gaat het om een aantal versoeringen. Het betreft de volgende aanpassingen:

- de uitstroom van de grote nevengeul op de Waal is aangepast om risico's voor de scheepvaart als gevolg van te grote dwarsstroming op de Waal bij hoge waterafvoeren weg te nemen;
- op het oostelijke deel van de terp van de voormalige steenfabriek wordt een vluchtplaats voor grote grazers ingericht voor periodes met hoog water;
- binnen de beschermingszone van de winterdijk dient ter voorkoming van piping na afloop van de herinrichting een voldoende dikke kleilaag achter te blijven;
- het verleggen van de zomerdijk in het oostelijk deel van het gebied ter hoogte van de zandwinplassen is komen te vervallen;
- de verlaging van het maaiveld in het gebied tussen winterdijk en zandwinplassen is eveneens komen te vervallen;
- de aan te brengen steenbestortingen voor de stabiliteit van het ontwerp c.q. ter voorkoming van erosie in de grote nevengeul zijn verder uitgewerkt.

2.1 Het ontwerp

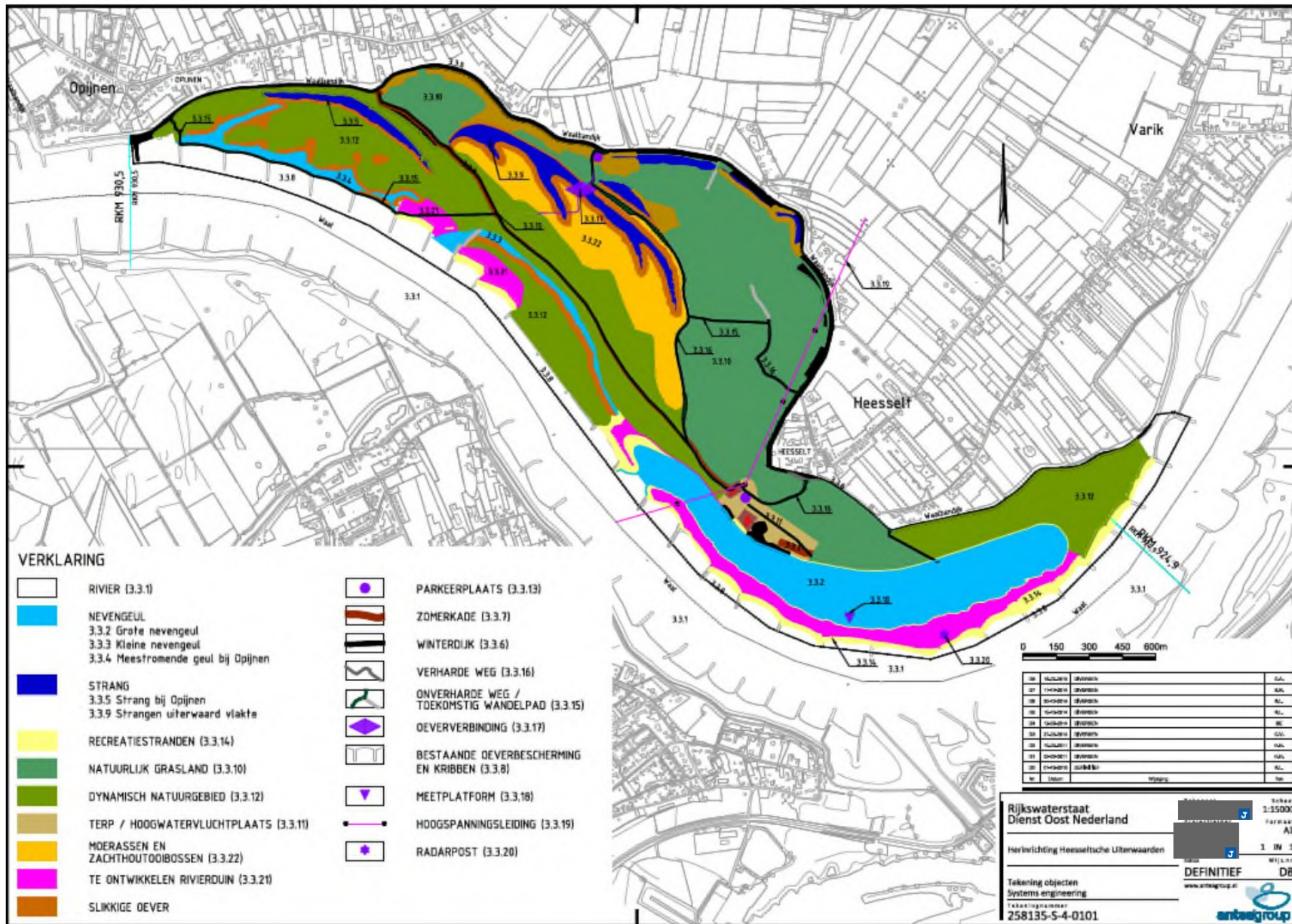
Het Voorkeursalternatief, dat de basis vormt voor het vastgestelde ontwerp, is een uitwerking van het versoerde alternatief uit de planstudie/MER. Dit versoerde alternatief bouwt weer voort op het 'compromisplan' dat al in 2004 is opgesteld. Bij de uitwerking van het voorkeursalternatief is vooral gezocht naar mogelijkheden om de diverse wensen die er in het gebied leefden bij belanghebbenden (betrokken organisaties, eigenaren en omwonenden) een plek te geven. De analyse van deze wensen en de verwerking van wensen, staat beschreven in het MER-rapport.

In de fase MIRT4 is het voorkeursalternatief op een aantal onderdelen aangepast. Dat heeft geleid tot een definitief ontwerp, waarbij de volgende maatregelen worden getroffen:

- A. De aanleg van nevengeulen
- B. Het verlagen van een deel van het maaiveld
- C. De aanpassing van de zomerkade
- D. De aanleg en ontwikkeling van moerassen
- E. De aanleg en ontwikkeling van zachthoutoobos
- F. De ontwikkeling van stroomdalgraslanden en rivierduinen
- G. De aanleg van recreatieve voorzieningen
- H. Het verondiepen van de zandwinplassen
- I. Het herinrichten van de terp

Deze maatregelen worden in de volgende paragrafen verder toegelicht

Alle objecten die onderdeel vormen van deze maatregelen, staan op de tekening op de volgende pagina weergegeven.

A. De aanleg van nevengeulen

Nevengeulen zijn een karakteristiek onderdeel van het rivierengebied. Op historische kaarten van de uiterwaarden zijn ze vaak te zien en tal van patronen in het landschap herinneren aan nevengeulen waarlangs ooit het water door de uiterwaarden stroomde. Door de winning van klei en zand zijn veel van deze historische geulen verloren gegaan. De herinrichting van de Heesseltsche uiterwaarden biedt de mogelijkheid om nevengeulen terug te brengen in de uiterwaard.

De grote nevengeul (object 3.3.2 op tekening)

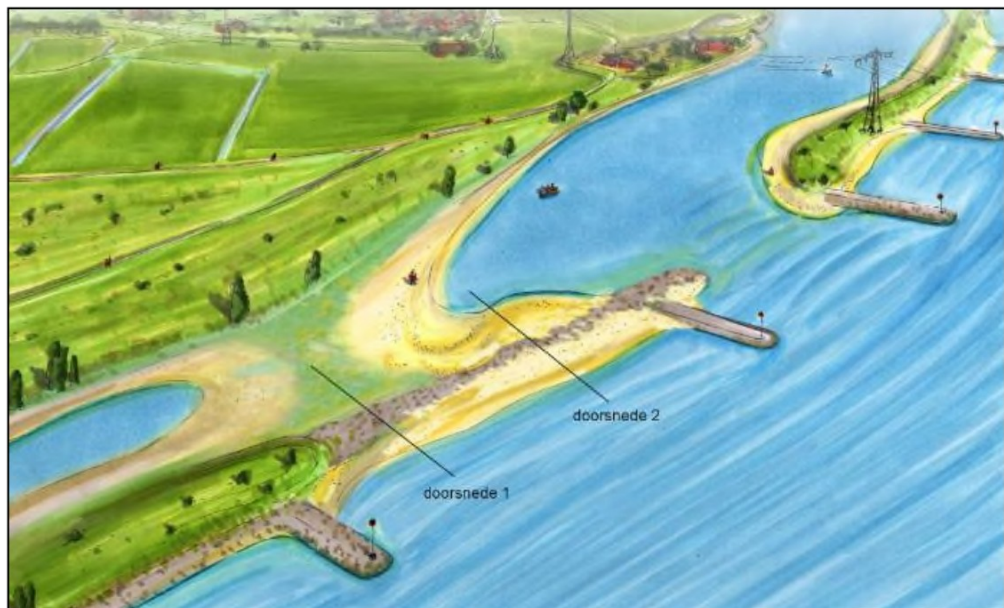
De grote nevengeul, ter hoogte van de bocht van Heesselt, heeft een waterstandverlagend effect en levert daarmee onder maatgevende omstandigheden een belangrijke bijdrage aan het realiseren van het veiligheidsdoel. De geul komt te liggen op de plaats waar tot in het midden van de 19^e eeuw een grote zijarm van de Waal lag. Deze arm komt als het ware weer tot leven.

De grote nevengeul wordt voor een belangrijk deel gerealiseerd door het koppelen van beide zandwinplassen en het haventje door het weghalen van de tussendammen. Aan benedenstroomse zijde wordt een geulvormige uitstroomopening gerealiseerd, waar de oude haven in is opgenomen, die met de Waal wordt verbonden. Om de waterstanddoelen te halen is het van belang dat de nevengeul voorbij de lokale versmalling in de uiterwaarden (de flessenhals van Heesselt) in de Waal uitmondt.

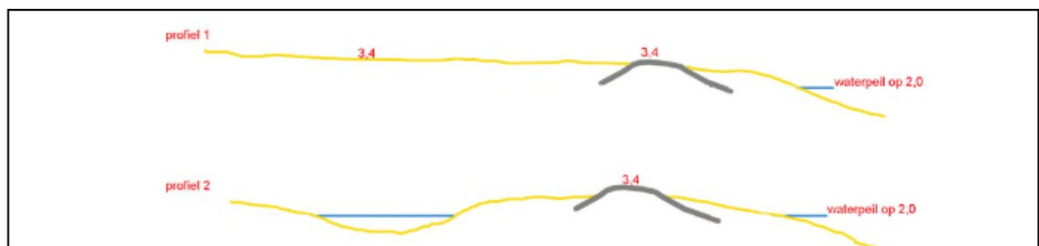
De grote nevengeul wordt bovenstrooms niet aangetakt op de Waal. Het bestaande maaiveld ter plaatse van de instroom en de landtong tussen de grote geul en de rivier worden niet verlaagd. Zo worden ongewenste effecten zoals aanzanding in het zomerbed beperkt. De zuidelijke geuloever wordt ter plaatse van de huidige tussendam tussen de plassen over een lengte van ca. 600 m aangevuld, zodat de plassen meer een geulvorm krijgen en de landtong meer de vorm van een schiereiland.

Benedenstrooms wordt de geul wel aangetakt aan de rivier. In de fase MIRT4 is de uitstroomopening geoptimaliseerd. Aanleiding was het effect van de uitstroom van de geul op de scheepvaart op de Waal. Rijkswaterstaat Oost-Nederland stelt eisen aan de dwarsstroming op de rivier bij hoge waterafvoeren en aan de baggeropgave na herinrichting. Met het ontwerp uit het MIRT3-besluit werd daar niet aan voldaan. Daarom is een aantal nieuwe varianten doorgerekend en afgewogen op relevante aspecten als dwarsstroming, MHW-effecten, baggeropgave, bereikbaarheid, waterkwaliteit, ecologie en dynamiek in de geul. Dat resulteerde in een oplossing waarbij de oever tussen twee kribben over een breedte van 65 m wordt doorgraven. In deze opening wordt een drempel gelegd met een hoogte van NAP 0,0 meter. De kribben aan weerszijden van de opening blijven behouden. Benedenstrooms van de uitstroomopening wordt over de gehele lengte van het aangrenzende kribvak de oever verlaagd tot NAP + 3,4 m hoog. De kruin van deze oeverwal en de bodem rond de uitstroomopening worden versterkt met stortsteen om erosie te voorkomen. Deze variant heeft de voorkeur vanwege bereikbaarheid, waterkwaliteit, ecologie en dynamiek in de geul. Ter beperking van de aanzanding en de baggeropgave wordt de krib direct benedenstrooms van de uitstroomopening gehandhaafd.

In figuur 3 is de uitstroomopening gevisualiseerd. In figuur 4 zijn twee schematische dwarsdoorsneden opgenomen.

Figuur 3 Vogelvluhtimpresie van uitstroom grote nevengeul op de Waal

Figuur 4: Twee schematische dwarsdoorsneden behorend bij de uitstroomopening van de grote nevengeul op de Waal.

De twee huidige openingen in de oever langs de Waal (bij de westelijke zandwinplas en de ingang naar de voormalige haven) worden opgevuld tot de hoogte van het omliggende maaiveld. Hierdoor wordt de oeverwal omgevormd tot een langgerekt schiereiland langs de gehele lengte van de grote nevengeul. Voor de aanvulling wordt vrijkomende grond van elders uit het plangebied gebruikt.

De grote nevengeul krijgt een bodemhoogte tussen NAP – 3,0 en – 4,0 m, overeenkomstig de bodemhoogte in de Waal. De oever heeft taludhellingen van ca. 1:3 onder de laagwaterlijn (NAP +1,0 m) en taludhellingen tussen 1:3 tot 1:5 boven de waterlijn. Met het oog op de stabiliteit van de geul, worden delen van de oevers voorzien van steenbestortingen en kleiafdekkingen (zie paragraaf 4.4). Zowel stortsteen als klei worden bedekt met een laag zand van circa 0,5 meter, zodat tussen de laagwaterlijn en twee meter boven de gemiddelde waterlijn een zandstrand ontstaat. Dat is gunstig voor natuur, recreatie en landschap. Tegen het (steile) talud ter hoogte van de voormalige steenfabriek wordt lokaal een oeververdediging aangebracht. Dit betreft deels steenbestorting en deels kleiaanvullingen.

Bij een verhoogde rivierafvoer (ca. 10 dagen per jaar), stroomt de grote nevengeul mee. De verversing van het water vindt plaats door rivierkwel via de oeverzone en door de waterbeweging die langsvarende schepen vanaf benedenstrooms in de nevengeul veroorzaken. Een eventueel risico op de ontwikkeling van blauwalg in de grote nevengeul wordt gezien deze periodieke verversing niet verwacht.

De kleine nevengeul (object 3.3.3 op tekening)

De zogenaamde kleine nevengeul wordt relatief smal en ondiep. Deze kleine geul komt parallel aan het rechte riviertraject te liggen, net voorbij de bocht. De kleine nevengeul ligt op de plaats van een 18^e - eeuwse buitenbocht van de rivier, die nu nog als laagte herkenbaar is. De kleine nevengeul is veel smaller (ca. 50 m) en ondieper (bodemhoogte op NAP 0,0 m) dan de grote geul. In de zomer staat er gemiddeld ca twee meter water in de nevengeul en bij extreem laagwater valt de geul net niet droog. Ecologisch is dit interessant voor de groei van waterplanten.

Figuur 5: Detail uitstroomopening kleine nevengeul op de Waal met in rood schematisch aangegeven het mogelijke restant van een (tot op de bodem van de nevengeul) te verwijderen krib in de ondergrond

De kleine nevengeul is benedenstrooms permanent aangetakt op de rivier. Eén en ander is gevisualiseerd in bovenstaande figuur 5. Voor de uitstroomopening wordt de oeverwal tussen twee kribben vergraven. De kribben zelf, in de Waal, worden niet vergraven; hieraan worden geen wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie doorgevoerd.

Aan de zijde van de uiterwaard kunnen zich lokaal nog delen van oude kribben in de te vergraven ondergrond bevinden. Dit is voor de uitstroomopening, in het traject van de nevengeul (globale situering aangegeven met pijl in figuur 5). Deze restanten van kribben zijn dan door sedimentatie in de afgelopen 100 jaar onder een laag zand en klei bedekt en worden bij de herinrichting verwijderd tot op de bodem van de kleine nevengeul.

Aan de bovenstroomse zijde van de kleine nevengeul wordt bij het graven een drempel uitgespaard in de ondergrond. Deze drempel vormt de overgang naar de grote nevengeul. De drempel krijgt een hoogte van NAP + 3,4 m., een hoogte die circa 80 dagen per jaar wordt overschreden.

Hierdoor stroomt de kleine nevengeul een deel van het jaar (vooral in de winter en het voorjaar) mee, zodat de rivierdynamiek (erosie en sedimentatie) hier actief kan zijn en de bijzondere riviermilieus regelmatig worden verversd. In de kleine nevengeul treedt ook verversing van het water op via rivierkwel. Voor de ontwikkeling van blauwalgen is de geul te ondiep en te dynamisch. De taludhellingen van de oever zijn variabel (circa 1:3 op de noordoever en ca 1:5 of flauwer op de zuidoever). De markante rij knotbomen langs de noordoever blijft behouden en vormt een waardevolle ruimtelijke accentuering van de kleine nevengeul.

De bestaande meestromende oevergeul bij Opijnen en de strang onder de dijk bij Opijnen (objecten 3.3.4 en 3.3.5 op tekening)

De bestaande meestromende nevengeul bij Opijnen bevindt zich geheel aan de westzijde van het plangebied, direct achter de oeverbescherming van de Waal. De bestaande strang bij Opijnen bevindt zich evenwijdig aan en op korte afstand van de winterdijk. Bij deze objecten worden de bestaande strangen verlengd om tot een betere doorstroming te komen in periodes met hoogwater. De bodemhoogte van de te graven stukken komen op NAP + 1,0 à 2,0 meter.

De bomen op de strekdam tussen de oevergeul en de Waal worden verwijderd. In de afgelopen 15 jaar is de dam van voor tot achter begroeid geraakt met wilgen. Hierdoor ligt de oevergeul een groot deel van het jaar in de schaduw. Ook belemmert de bomenrij het aantrekkelijke uitzicht op de rivier vanaf de dijk over een grote lengte.

Strangen (objecten 3.3.9 op tekening)

In de brede uiterwaardvlakte van de Heesseltsche uiterwaard is ruimte voor een stelsel van strangen of uiterwaardgeulen. Ze sluiten aan bij het historische patroon dat zich nog in de ondergrond van de uiterwaard bevindt en een overblijfsel is van de vroegere, smallere, meanderende loop van de Waal op deze plaats. De gebogen vorm van de geulen sluit aan bij de bogen die de winterdijk maakt ter hoogte van de Heesseltsche uiterwaard.

In het midden van de uiterwaard wordt een stelsel van geulen uitgegraven (zie figuur 2). De hier aanwezige kleiwinputten en andere laagtes (zie huidige situatie figuur 1) worden in het patroon opgenomen. De kleine zandwinplas wordt ook geïntegreerd in deze geulen en deels gedempt, waardoor de waterdiepte ecologisch interessant wordt. Diepe plassen zijn ecologisch minder interessant, vanwege de vaak voorkomende zuurstofloosheid. Voor de verondieping wordt grond gebruikt die elders in het gebied vrijkomt.

Het weidse noordoostelijk deel van de uiterwaardvlakte en het meest westelijke, kleine deel nabij Opijnen worden niet vergraven, omdat dit de meest ongerepte delen van de uiterwaard zijn, waar nog een interessant kavelpatroon terug te vinden is.

De strangen krijgen een zodanig verloop, dat ze voor de rivier doorgaande stroombanen vormen van ca 75 meter breed, waarlangs water zich bij hoge rivierwaterstanden kan verplaatsen. De toegenomen weerstand bij hoogwater in dit deel van de uiterwaard (door begroeiing) wordt daarmee gecompenseerd. De bodem van de strangen ligt tussen NAP 0,0 en 1,0 m. De waterdiepte bedraagt dan gemiddeld ca. twee meter. Bij langdurige droogte kan de waterdiepte lokaal afnemen tot één meter. In het westelijke, diepere deel van de strangen is de diepte ook dan nog voldoende als schuilmogelijkheid voor vis.

De oevervorm van de strangen is afgeleid van natuurlijke referentiesituaties. De buitenbochttoever van de strangen is daarom relatief steil (1:2 tot 1:3). Lokaal komen er in de buitenbochten steilranden in de klei, zodat dieren daar holen in kunnen maken. Dit gebeurt over een gezamenlijke lengte van ca 200 m, verdeeld over 5 tot 10 plaatsen. De binnenbochttoever is veel flauwer (1:5 tot 1:10) en loopt geleidelijk in de uiterwaardvlakte over, die hier een hoogte heeft van ca NAP + 4 m.

Binnen een zone van 200 m uit de teen van de winterdijk wordt de bodem van de nieuw gegraven strangen voorzien van een 1,5 m dikke kleilaag. Als er van nature al een kleilaag van tenminste één meter klei achterblijft is deze ingreep niet nodig. Belangrijk is wel dat oude en nieuwe kleilagen goed op elkaar aansluiten, zodat piping ter plaatse van de winterdijk wordt voorkomen. Praktisch zal het lastig zijn om gedeeltes wel en niet aan te vullen in één te maken werkgang. Dit vereist intensief onderzoek vooraf alsmede verificatie achteraf. Het verdient daarom aanbeveling voor de uitvoering uit te gaan van het volledig ontgraven van de zand- en kleilagen in de bodem van de te maken strang in de beschermingszone en vervolgens als één pakket weer aan te vullen.

Het aanbrengen van de kleilaag in de bodem van de strangen dient om het optreden van piping tegen te gaan, dat als gevolg van de vergravingen kan gaan optreden. Dit is alleen van toepassing voor de te graven bodem van de strangen die mogelijk door de kleihoudende bovenlaag in de zandige ondergrond terecht komen. Dit is niet van toepassing voor de taluds; deze bevinden zich boven grondwaterpeil en worden opgezet in de huidig aanwezige kleiige bovenlaag. Vergraving van de kleiige bovenlaag levert geen verhoogd risico op voor piping. Dit betekent dat bovengenoemde steilranden voor holen van dieren in de originele bodem komen; hier hoeft geen nieuw talud met klei te worden gemaakt.

Voor de nieuwe natuur is het aanbrengen van klei op de bodem van de strangen geen probleem. Veel bestaande strangen in de uiterwaarden en langs de Waal hebben van nature (deels) een kleibodem. Daarbij vindt er in de strangen sedimentatie plaats en dat is op grotere afstand van de rivier vooral klei. Na verloop van tijd zal zich dus toch kleiig materiaal afzetten. Van belang is dat de kleilaag verdicht wordt aangebracht en niet in oplossing komt / het water vertroebelt. Een te slibbige bodem is ongunstig voor plantengroei en macrofauna. De geulen zijn zo aangelegd dat ze mee stromen tijdens hoogwater, waardoor het bezinken van klei beperkt blijft tot het moment dat het water stil valt. In deze situatie wordt het risico op vertroebeling door oplossende klei beperkt c.q. afwezig geacht. Buiten de zone van 200 m krijgen de strangen wel een zandige bodem.

De strangen zijn aan de westzijde via een sloot verbonden met de rivier. Waar deze sloot de zomerkade passeert, ligt een sluis die in het zomerhalfjaar gesloten is. Bij de sluis wordt aan de noordzijde een stuw geplaatst (grond dam) met een hoogte van NAP + 3,75 m. Deze zorgt ervoor dat water na een inundatie op die hoogte wordt vastgehouden en voorkomt dat de uiterwaard na hoogwater weer snel leegloopt en in de zomer geheel uitdroogt. Voor de ontwikkeling van moeras en natte graslanden is dit van groot belang.

B. Het verlagen van het maaiveld

Bij de herinrichting wordt het maaiveld in het gebied ten zuiden van de te maken strangen (object 3.3.9) verlaagd. Maaiveldverlagingen worden enerzijds gedaan om de doorstroombaarheid van de uiterwaard te verbeteren, anderzijds om de ecologische potenties te verbeteren. Maaiveldverlaging vindt plaats tot een te maken hoogte tussen de NAP + 3,0 en + 4,0 m. Meestal komt dit neer op een verlaging in de orde van één meter; lokaal is de verlaging minder om te voorkomen dat gebieden een groot deel van het jaar onder water komen te staan.

Door de maaiveldsverlaging loopt de zuidelijke oever van de strangen (op NAP + 3,0 m) als het ware geleidelijk over in het niet vergraven gedeelte van de uiterwaardvlakte. Dit biedt een optimaal uitgangspunt voor de ontwikkeling van natte graslanden en lokaal moeras in het verlaagde gebied.

C. Aanpassingen aan de zomerkade (object 3.3.7 op tekening)

Van oost naar west scheidt de zomerkade de uiterwaard in twee gedeelten. De hoogte varieert van NAP + 6,8 m in het oosten tot NAP + 6,0 m in het westen. Alleen bij hoge (winter)waterstanden (ongeveer eens in de 1,5 jaar) overstroomt de kade en stroomt de uiterwaardvlakte in enkele dagen vol water. De zomerkade wordt lokaal enigszins aangepast, maar zonder dat de huidige overstromingsfrequentie van de uiterwaard er door verandert.

De aanpassing van de zomerkade vindt plaats in het meest westelijke gedeelte, tussen de sluis en de winterdijk. Dit gedeelte heeft een lengte van circa 350 meter. De aanpassingen betreffen het volgende:

- de nu wisselende hoogte van de zomerdijk (tussen NAP + 6,0 en + 6,5 m) wordt gelijk getrokken naar NAP 6,0 m;
- de zuidzijde / rivierzijde van de zomerdijk krijgt een flauwer talud van circa 1:7 om de uitstroom van water beter te geleiden in periodes met hoogwater;
- het noordelijke talud wordt steiler gemaakt tot 1:2 en de kruin wordt circa 10 m naar het noorden verlegd, om ruimte te geven aan het flauwere zuidelijke talud.

D. Ontwikkeling van moerassen (oranje ingekleurd op tekening)

Direct aan de zuidzijde van het aan te leggen complex met strangen in de uiterwaarden is de zone met hoogtes tussen NAP + 2,0 en + 3,0 m extra breed uitgevoerd. Hierdoor ontstaat in dit gebied ruimte voor de ontwikkeling van moerassen. Moerassen liggen ecologisch gezien op de plaatsen waar zich ook gemakkelijk zachthoutoobos vestigt. Wat zich ontwikkelt, moeras of oobos, is afhankelijk van de omstandigheden in de eerste jaren na het uitgraven van het terrein. Als die eerste jaren vrij nat zijn, met langdurig stagnerend water na een overstroming, is de kans op moerasontwikkeling groot. Als de waterstand al snel in het voorjaar zakt, is de kans op oobos-ontwikkeling groter. In de eerste jaren zal gemonitord moeten worden of de oobosontwikkeling niet groter of kleiner is dan gewenst. Bij te geringe oobos-ontwikkeling kunnen de ontwikkelingen door een lokale beperking van de begrazingsdruk worden bijgestuurd.

E. Zachthoutoobos (oranje ingekleurd op tekening)

Zachthoutoobos ontwikkelt zich vaak massaal op gronden die kort daarvoor zijn afgegraven en in de loop van het voorjaar droogvallen na bijvoorbeeld een hoogwaterperiode of een periode met veel neerslag. De beste groeiomstandigheden doen zich voor in de zone tussen NAP + 2,5 en + 3,5 meter. Maar lager of hoger is ook mogelijk, afhankelijk van de waterstand in het voorjaar (mei-juni). Met name de eerste jaren na het uitgraven, kan op een kale grond de uitbreiding van zachthoutoobos snel gaan. Daarna worden de kiemomstandigheden veel minder gunstig, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van een gras- of moerasvegetatie. Langs de geulen en in de verlaagde uiterwaarden is de kans op ontwikkeling van oobos het grootst. In het ontwerp is rekening gehouden met oobosontwikkeling op de schiereilanden tussen de nevengeulen. Het uitgangspunt is dat zich ca 14 ha oobos ontwikkelt in de uiterwaardvlakte. Bestaande oobossen die buiten de te vergraven gebieden liggen (het gaat om een oppervlakte van ca 5 – 7 ha), worden bij de uitvoering gespaard. De overige ca. 7 – 9 hectares zullen zich op natuurlijke wijze ontwikkelen. Er wordt geen bos aangeplant.

F. Ontwikkeling van stroomdalgraslanden en rivierduinen

In de Heesseltsche uiterwaarden ligt vanouds een aantal hoge zandige oeverwallen. Een deel daarvan leent zich voor de ontwikkeling van schrale kruidenrijke vegetaties, waaronder stroomdalgraslanden. De meeste locaties ontwikkelen zich door het beheer om te zetten naar jaarrondbegrazing. Op plaatsen waar de bodem wordt vergraven in de zone buiten de zomerkade, is het wenselijk dat deze na afloop een schrale, zandige bovenlaag krijgt. Er wordt hier bij voorkeur geen gras ingezaaid. Waar inzaaien noodzakelijk is, vanwege de erosiebestendigheid, wordt gewerkt met een natuurlijk kruidenrijk graszaadmengsel.

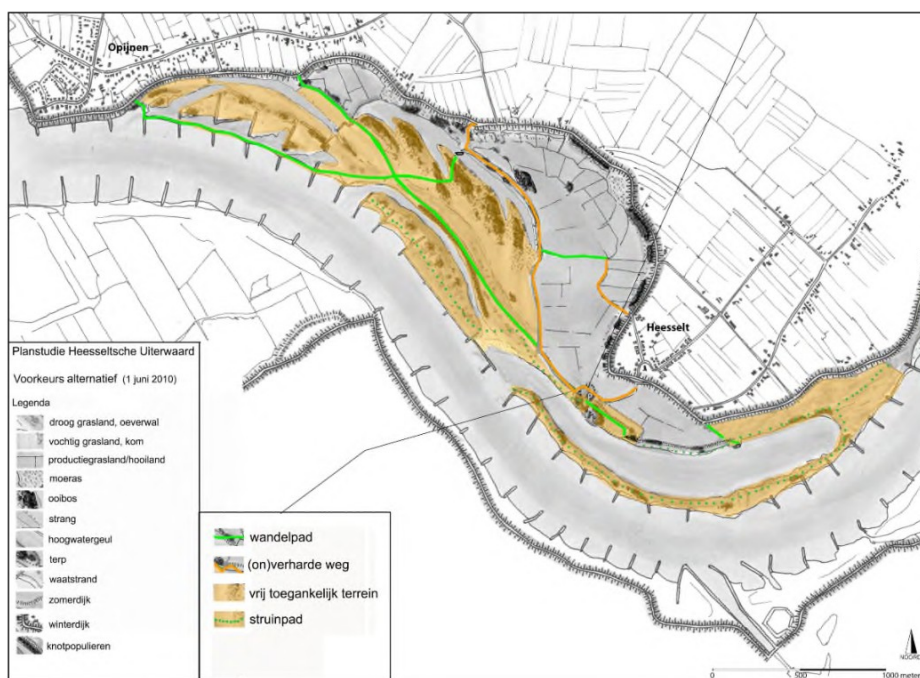
Ontwikkeling van stroomdalgraslanden en rivierduinen is voorzien op de volgende gedeeltes:

- Direct benedenstrooms van de terp van de voormalige steenfabriek ligt de grootste oeverwal. Met een hoogte tussen NAP + 6,0 en + 6,5 meter en een overstromingsfrequentie van 5 tot 10 dagen is de situatie hier geschikt voor stroomdalvegetaties. Deze oeverwal ligt nu relatief ver van de rivier en is morfologisch nog maar nauwelijks actief. De bodem is echter nog steeds relatief schraal zandig en er zullen zich hier onder invloed van jaarrondbegrazing schrale graslanden ontwikkelen. Inrichtingsmaatregelen zijn hier niet nodig.
- De toekomstige landengte tussen de grote nevengeul en de Waal (object 3.3.7 op tekening) is zeer geschikt voor stroomdalvegetaties. Deze landengte wordt op een hoogte van NAP + 6,5 meter gebracht; over de gehele lengte van de engte is hiervoor ophoging benodigd. Ophoging kan met elders bij de herinrichting vrijkomende grond. Aandachtspunt is dat zorg gedragen wordt dat bij ophoging een (schrale) zandige bovenlaag van tenminste 30 cm wordt gerealiseerd om optimale condities voor de ontwikkeling van de rivierduinen te bewerkstelligen. De ligging van deze engte direct langs de rivier zorgt voor een regelmatige aanvoer van vers zand, wat deze locatie nog geschikter maakt.
- Door het opwaaien van zand vanuit de kribvakken ontstaan er aan de rand van de meer westelijke kribvakken smalle rivierduintjes, die hoog genoeg zijn (> NAP + 6,0 m) voor de ontwikkeling van bijzondere vegetaties. Momenteel hebben twee kribvakken al een klein duin. Inrichtingsmaatregelen zijn hier niet nodig.

G. Aanleg van recreatieve voorzieningen

De huidige recreatieve structuren blijven grotendeels behouden. De wandelpaden en onverharde wegen in de uiterwaardvlakte en op de zomerdijk blijven liggen. Handhaven van bestaande paden en ontwikkeling van nieuwe paden, gebeurt door het jaarlijks één tot twee maal uitmaaien van 1,5 m brede stroken op de gewenste routes. Hiernaast bestaat de mogelijkheid voor wandelaars om de gebieden met dynamische natuur te doorkruizen en ook de zuidelijke en oostelijke oevers langs de grote nevengeul zijn toegankelijk. De wandelpaden en onverharde wegen staan aangegeven op figuur 6.

Over de grote oevergeul is geen verbinding voorzien; als gevolg hiervan is de landengte tussen de geul en de Waal alleen via de oostzijde bereikbaar. Centraal in het complex van strangen in de uiterwaardenvlakte komt een verbinding in de vorm van een trekpontje (over de strang) en een vlonderpad (over het drassige gedeelte) die vanaf de noordelijke oever van de strang loopt tot nabij de zomerkade. Het vlonderpad krijgt een breedte van circa 1,5 meter.

Figuur 6. Recreatieve toegankelijkheid en wandel- en struinpaden

Bij de herinrichting is voorzien in de aanleg van twee parkeerplaatsen, te weten:

- één met ruimte voor circa 20 plaatsen door herinrichting van een deel van de bestaande betonnen vloer van de voormalige steenfabriek,
- één voor 10 plaatsen centraal in het gebied als een nieuwe voorziening. Dit is voorzien bij de afrit vanaf de winterdijk bij de aan te leggen strangen.

In het gebied komen rasters, voorzien van landhekken, klappoortjes en wildroosters ('laarzenpaden'). De recreatieve inrichting wordt sober en terughoudend gehouden. Bij de parkeerplaatsen komen informatieborden die de bezoeker welkom heten en tekst en uitleg geven over het gebied en het beheer. Verder zijn er vanaf de winterdijk enkele ingangen met onverharde paden, bijvoorbeeld bij de zomerkade, waar kleine bordjes met bezoekregels worden geplaatst.

H. Het verondiepen van de zandwinplassen

De in het gebied aanwezige diepe zandwinplassen worden verondiept. Hiervoor kan in het gebied vrijkomende grond worden toegepast. Behalve de twee grote zandwinplassen aan de oostzijde betreft dit ook de kleine zandwinplas in het noordwesten van de uiterwaard. De grote zandwinplassen worden onderdeel van de grote nevengeul en worden verondiept tot een bodemhoogte tussen NAP -3,0 en -4,0 m. De kleine plas in het noordwesten wordt opgenomen in het geulenpatroon van de uiterwaardgeulen en krijgt een bodemhoogte van NAP 0,0 à + 2,0 meter.

I. Het herinrichten van de terp

De terp van de voormalige steenfabriek in het oostelijk deel van de uiterwaard krijgt op onderdelen een aangepaste inrichting. De terp vormt een herinnering aan de steenfabriek die hier tot voor enkele decennia heeft gestaan. In het reliëf en langs de randen van de terp zijn nog de sporen van het industriële verleden terug te vinden.

Belangrijke randvoorwaarde bij de maatregelen op de terp is dat hier twee percelen in particulier eigendom zijn (westelijk deel). Deze percelen worden ook bewoond en de maatregelen mogen niet tot overlast of hinder voor de bewoners leiden.

Het oostelijk deel van de terp wordt gedeeltelijk geschikt gemaakt als hoogwatervluchtplaats voor grazers, die jaarrond in het gebied rond lopen. Dit deel van de terp wordt hiertoe over een oppervlakte van 0,55 ha circa één meter opgehoogd tot NAP + 9,8 m (hoogte iets boven MHW). De westelijke rand van de ophoging loopt over in het oude insteekhaventje en is vrij steil. De noordelijke rand krijgt een langzaam oplopend, licht golvend talud, zodat de aanvulling niet als een scherpe grens zichtbaar is.

De bodem onder het bosje aan de oostzijde wordt niet meer dan ca. 50 cm opgehoogd, opdat de bomen behouden blijven. Aan de zuidkant van de terp ligt een deels vervallen stenen kade langs het haventje. De ophoging moet hier op enige afstand van blijven, om de gronddruk niet te groot te maken en om te voorkomen dat het risico op instorten toeneemt. Om te voorkomen dat dieren naar beneden vallen, zal hier langs de rand een raster moeten komen. Er ligt hier boven het water een oude betonnen losplaats die bereikbaar moet blijven.

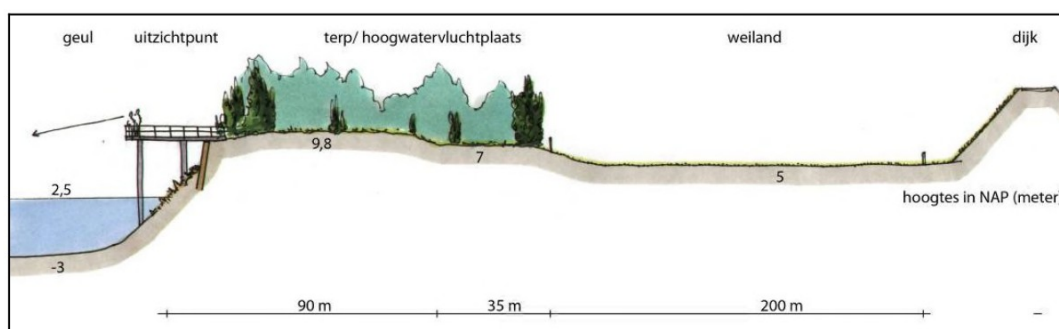
Aan de westkant van de terp wordt een kleine aanvulling uitgevoerd tot een hoogte die overeenkomt met de hoogte van de ernaast gelegen kade (NAP 6,8 m) opdat er een goed begaanbare verbinding is voor de grazers tussen de kade en de terp. Alle aanvullingen dienen te geschieden met schrale, zavelige grond die uit het gebied zelf vrij komt (geen humeuze toplaag, maar de grondsoort die daaronder voorkomt). Zavelige grond heeft als voordeel dat het beter water doorlaat dan kleiige grond. Daarmee wordt voorkomen dat de dieren de bodem van de terp onder natte omstandigheden te veel stuk lopen. Na de ophoging wordt het terrein ingezaaid met een grasmengsel (bloemenrijk grasmengsel, zoals dijenmengsel D1), zodat het gebied snel geschikt is voor begrazing en betreding.

Het noordelijke gedeelte van de betonnen werkvloer van de voormalige steenfabriek wordt gebruikt als bodem voor de parkeerplaats. Het perceel ten zuiden hiervan is nu in gebruik als grasland; mogelijk bevindt zich onder de zode nog de oude betonvloer. Dit perceel wordt in de herinrichting afgedekt met een ca 50 cm dikke laag schone, voedselrijke grond en ingezaaid met bloemrijk grasmengsel. Voordat de aarde wordt aangebracht, wordt de betonnen vloer (waar aanwezig) op diverse plaatsen gebroken / verpulverd, ten behoeve van een goede afwatering en aanhechting.

Op dit op te hogen perceel en op de aangrenzende betonvloer is met het onderzoek van 2011 asbest verdacht materiaal geconstateerd. Op dat moment is hier geen onderzoek naar verricht, omdat de inrichtingsmaatregelen op de terp nog nader moesten worden uitgewerkt. Nadat dat gebeurd was, is eind 2014 onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van asbest op het maaiveld in het gebied tussen de botenhelling en de aangrenzende particuliere terreinen. Aangezien de inrichtingsmaatregelen aan het maaiveld plaatsvinden en niet in de bodem heeft het onderzoek zich gericht op het maaiveld. Asbestverdacht materiaal is bemonsterd, meegenomen, geanalyseerd en verwerkt. Hierbij zijn met name aan de zuidoostzijde van het perceel, bij een oud gebouwtje, asbesthoudende plaatjes aan het maaiveld aangetroffen.

In alle gevallen gaat het om hecht gebonden asbest, geen vrije vezels. Met de inspectie is aangetroffen asbestverdacht materiaal van het maaiveld opgeraapt en meegenomen. Rekening moet worden gehouden dat lokaal nog asbesthoudend materiaal aanwezig is. Tevens is het te verwachten dat zich asbesthoudend materiaal in de bovengrond van het perceel bevindt. Risico's in de huidige situatie zijn niet aannemelijk, aangezien het merendeel van het materiaal van het maaiveld is verwijderd, het extensieve gebruik van het perceel en het feit dat het om hecht gebonden asbest gaat. In de toekomstige situatie wordt de situatie verbeterd door de ophoging van het perceel zodat eventueel nog aanwezig asbest wordt afgedekt met een schone laag grond van 0,5 meter dikte.

De noordelijke oever van de grote nevengeul wordt vanaf de aanwezige woning tot het oostelijk deel van de terp aangevuld met schone grond. Puin dat in de oever aanwezig is, verdwijnt deels onder het flauwe talud van de grote nevengeul. Aanwezige bomen op dit talud dienen te worden gekapt. De muren, steigerpalen en balustrade langs de zuidelijke oever van het oostelijk deel van de terp blijven bestaan. Ook de voormalige botenhelling blijft behouden. De balustrade wordt ingericht als uitzichtpunt over de nevengeul en de rivier (zie figuur 7).

Figuur 7: dwarsprofiel door terp/hoogwatervluchtplaats van noord naar zuid.

Voor toegankelijkheid van het gebied en om te voorkomen dat grazers het gebied uit kunnen, worden verschillende voorzieningen aangebracht als rasters, hekken en wildroosters. Wildroosters komen op de weg tussen de terp en de dijk. De bomen op de zomerkade, die ten oosten van de terp naar de dijk loopt, worden gespaard. De bomengroep rond de kolk tussen de terp en de dijk wordt deels gerooid. Hiermee wordt het uitzicht vanaf de bocht in de dijk op de rivier hersteld. Een drietal bomen blijft staan, om het zicht op de hoogspanningsmast te blijven verhullen.

2.2 Ruimtelijke kwaliteit

De laatste jaren neemt het begrip ruimtelijke kwaliteit in de planvorming en de ruimtelijke ordening een steeds belangrijkere plaats in. Bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap worden de gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit dan ook meegewogen.

Ruimtelijke kwaliteit is te omschrijven als een optelsom van de drie hoofdwaarden van het landschap:

- Gebruikswaarde. Hoe functioneren de verschillende gebruiksfuncties in een gebied en hoe hangen ze samen?
- Belevingswaarde. Welke elementen dragen bij aan de beleving van mensen in het gebied en hoe dragen die bij aan de identiteit van het gebied?
- Toekomstwaarde. Hoe duurzaam is het gebied en kan het meebewegen in de plaatselijke ruimtelijke dynamiek?

De ruimtelijke kwaliteit is hoog als het gebied dicht bij het wensbeeld komt en laag als er veel verschil is tussen wensbeeld en realiteit. Ruimtelijke kwaliteit ontstaat niet vanzelf. Sterker nog: als niets gedaan wordt, verdwijnt het vanzelf. Het kost inspanning om de bestaande ruimtelijke kwaliteit te behouden en nieuwe ruimtelijke kwaliteit te creëren.

Kwaliteiten van de Heesseltsche Uiterwaarden

In het kader van de planstudie Heesseltsche uiterwaarden is een Ruimtelijk Kwaliteitskader opgesteld (Ruimtelijk kwaliteitskader. 8 juni 2010). In dit document is beschreven wat de kernkwaliteiten van het gebied zijn en hoe de planvorming er aan bij kan dragen dat deze kernkwaliteiten behouden blijven en zich duurzaam verder kunnen ontwikkelen.

In de Heesseltsche uiterwaarden bevindt zich een groot aantal kwaliteiten die karakteristiek zijn voor het rivierengebied en die samenhangen met de natuurlijke uitgangssituatie en de elementen die de mens er in de afgelopen eeuwen aan heeft toegevoegd. In het *natuurlandschap* zijn vooral de sporen te herkennen van de kracht en de dynamiek van de Waal. Deze dynamische kwaliteiten van de rivier zijn sinds het vastleggen van het zomerbed met kribben nog maar beperkt aanwezig, nog het meeste nabij de rivieroever. De potentie voor het laten herleven van een deel van die dynamiek is echter groot.

Heesselt ligt in een rustig, kleinschalig en overzichtelijk *landschap*. Het landschap is goed leesbaar en draagt sporen van een lange geschiedenis. De cultuurhistorie van het gebied is duidelijk aanwezig: er is veel zichtbaar van de niet aflatende inspanningen om veilig naast de rivier te wonen. Ook zijn er in de omgeving nog verwijzingen naar voorbije oorlogen.

De *bedrijvigheid* in de Heesseltsche uiterwaarden zelf is na een eeuw met intensieve klei- en zandwinning en baksteenfabricage nu tot rust gekomen. De bedrijvigheid bestaat nu nog voornamelijk uit extensieve vleesveeteelt.

De drukke *scheepvaart* over de Waal is op de achtergrond altijd aanwezig en draagt zo bij aan de identiteit van het gebied. Na de klei- en zandwinning in het midden van de vorige eeuw is er in de afgelopen decennia dusdanig weinig gebeurd, dat er een *sfeer* hangt van rust die bijna nergens meer te vinden is. Die zeldzame kwaliteit is waardevol en verdient koestering. De bewoners van Heesselt – en ook publiek uit de nabije omgeving – genieten met volle teugen van deze waarden en trekken er op uit om op tal van manieren in de uiterwaarden te recreëren. Het zicht vanaf de dijk over de brede uiterwaarden is heel bijzonder. De rivier ligt echter vaak op een te grote afstand van de dijk om het goed te kunnen zien en waar dat mogelijk zou zijn, is het uitzicht vaak belemmerd.

Cruciale objecten met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit

In de Heesseltsche Uiterwaarden bevindt zich een aantal objecten die belangrijk zijn voor de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het gaat om de nevengeulen en strangen die in het gebied uitgegraven worden en historische objecten zoals de zomerkade en de steenfabriekterp die deels heringericht wordt. Van deze objecten worden hierna de ontwerpeisen beschreven die betrekking hebben op de ruimtelijke kwaliteit.

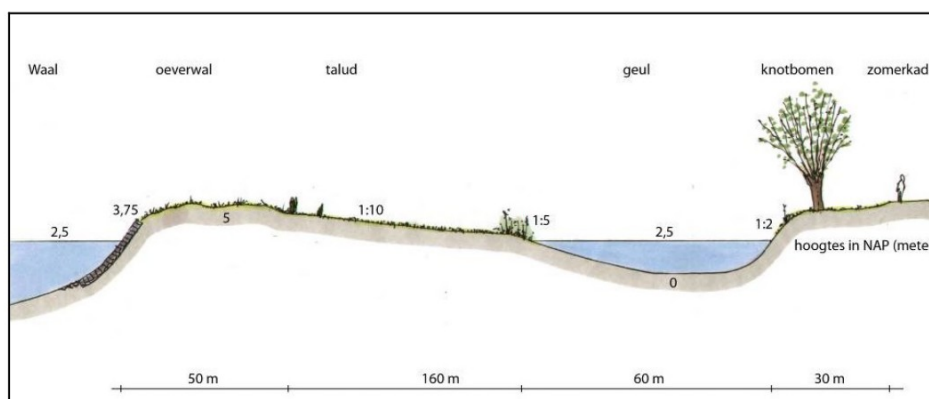
Oeverwal en nevengeulen (zie onderstaande profiel en vogelvlucht)

De zone tussen de zomerdijk en de rivier staat het meest onder invloed van de rivier. Hier komen met de herinrichting drie nevengeulen, die permanent water bevatten en die zowel een rivierkundige functie hebben (afvoer van hoogwater) als een natuurfunctie. De grote en de kleine nevengeul stromen alleen bij verhoogde waterstanden, de strang bij Opijnen stroomt permanent. Het land rondom de nevengeulen heeft een overwegend zandige bodem en is vooral begroeid met grazige, kruidenrijke vegetaties.

Figuur 8: Vogelvluchtimpresie vanuit het oosten

In figuur 8 is een vogelvluchtimpresie vanuit het oosten gegeven van de beoogde situatie. Op de figuur zijn op de voorgrond zichtbaar de terp en de uitstroomopening van de grote nevengeul en op de achtergrond de kleine nevengeul. Figuur 9 geeft een dwarsdoorsnede van de kleine nevengeul met de knotbomen op de rechteroever (noordzijde) en de lage uiterwaard met oeverwal tussen de geul en de Waal.

Figuur 9. Dwarsdoorsnede kleine nevengeul Ontwerpeisen met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit nevengeulen

Resumé ontwerpeisen ruimtelijke kwaliteit van nevengeulen:

- De instroom van zowel de grote als de kleine nevengeul is vrij van begroeiing, zodat het water zonder hindernissen de geul in kan stromen;
- De grote nevengeul heeft oevers die variëren tussen de 1:3 en 1:5. Waar de geul smal is, zijn de oevers het steilst. De noordelijke oever van de grote nevengeul langs terp bij de voormalige steenfabriek wordt ter hoogte van de bestaande woningen niet vergraven;
- De zuidelijke oever van de grote nevengeul wordt gerealiseerd door aanvullingen van grond op het huidige profiel met de zandwinplassen en het haventje. De toplaag van deze aanvullingen dient te bestaan uit zandig materiaal. De noordelijke oever krijgt in die gedeeltes waar aanvulling nodig is ook een zandige bodem; op andere gedeeltes waar gegraven wordt bestaat de oever uit het materiaal dat zich ter plaatse in de bodem bevindt;
- De kleine nevengeul heeft een steile noordelijke oever (1:3), die evenwijdig loopt aan de rij knotpopulieren. De zuidelijke oever loopt flauw op (1:5).
- Er worden geen eisen gesteld aan de grondsoort als bodem / talud van de kleine nevengeul. Eén en ander wordt bepaald door het materiaal dat op de einddiepte van ontgraving wordt aangetroffen. Midden in de geul, op de diepste plekken zal dit naar verwachting zandig materieel zijn, in de taluds meer een afwisseling van zand en klei.
- Waar boven de minimale waterlijn (NAP + 1,0 m) oeverbescherming nodig is, wordt deze met een laag van 0,50 tot 1,0 m zand bedekt, zodat ze niet zichtbaar is.

Resumé ontwerpeisen ruimtelijke kwaliteit oeverwal:

- De oeverwal heeft een zandige bodem.
- Waar nieuwe bodems worden aangelegd door middel van aanvulling en ophoging, bestaan deze uit zandig materiaal en worden deze niet ingezaaid.
- De oeverwal herbergt een vrij open vegetatie, zonder boscomplexen.
- Gezien vanaf de dijk bij Heesselt in westelijke richting en vanaf de dijk bij Opijnen in oostelijke richting, loopt er een brede zichttas via de oeverwal.

Strangengebied

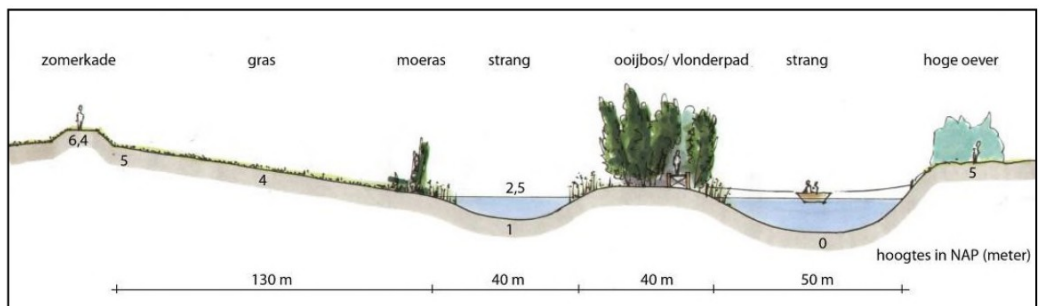
In het centrale deel van de uiterwaard wordt een gebied met strangen aangelegd, dat verwant is aan de historische geulen die hier in de ondergrond aanwezig zijn. De strangen en de langzaam oplopende oevers hebben een natuurfunctie. De hoofdgeul in dit gebied heeft ook een rivierkundige functie en fungeert als stroombaan voor hoogwater, dat via de uiterwaard stroomt. In het gebied met de strangen ontwikkelt zich een vegetatie met afwisselend oobos, moeras en open water, met en zonder waterplanten.

In figuur 10 wordt een vogelvluchtimpresie van het gebied met de te maken strangen gegeven gezien vanuit het noordoosten. Op de voorgrond zijn de nieuwe strangen zichtbaar en op de achtergrond de Waal.

Figuur 11 geeft een dwarsdoorsnede van zuid naar noord van de te maken strangen in het centrale deel van de uiterwaarden.

Figuur 10. Vogelvluchtimpresie strangencomplex met het vlonderpad en de trekpunt

Figuur 11. Doorsnede van het strangencomplex.

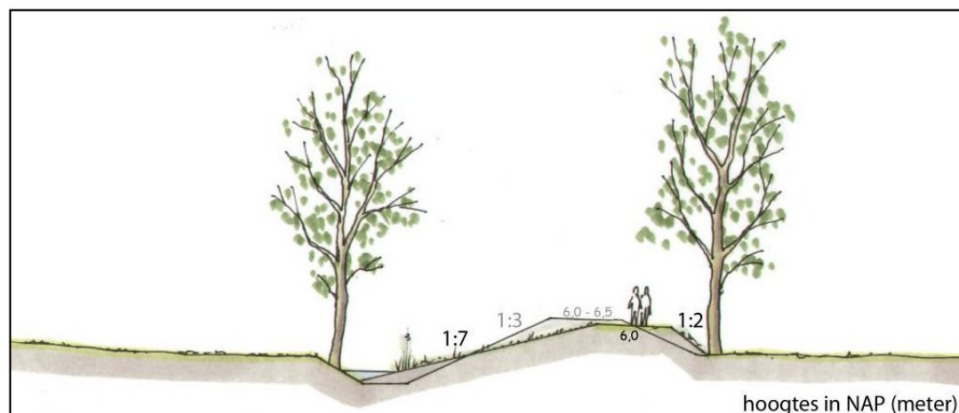
Resumé ontwerpeisen ruimtelijke kwaliteit strangen en omliggende oevers:

- De bodems van de strangen bestaan uit niet vergraven materiaal (oorspronkelijke zandige ondergrond), met uitzondering van de locaties waar vanwege de eisen van het waterschap de kleilaag moet worden aangebracht.

- De noordelijke oever van de lange strang is steil (1:3 of minder), lokaal met steilranden van 1 tot 1,5 m hoog, op plaatsen waar zich een voldoende dikke kleilaag aan de oppervlakte bevindt. De lengte van de steilranden bedraagt in totaal ca 200 meter, verdeeld over 5 tot 10 locaties.
- De zuidelijke oevers lopen flauwer op:
 - De zone tussen NAP 0 en 2 m. varieert van 1:3 of 1:4.
 - De zone tussen NAP 2 en 3 m. varieert van 1:5 tot 1:10.
 - De zone tussen NAP 3 en 4 m. loopt zeer geleidelijk (1:50) op, zodat zich hier een vegetatiezonering kan ontwikkelen.
- De uiteinden van de korte, doodlopende strangen lopen al vanaf de NAP + 1,0 meter lijn zeer flauw (1:25) op.
- Het reliëf op de zuidelijke oever in de zone tussen NAP + 2,5 en 4 m. is zodanig ontworpen, dat een afwisselend natuurlijk landschap ontstaat. Ooibos ontwikkelt zich met name tussen NAP + 2,5 en + 3,5 m.
- Op plaatsen waar gegraven wordt binnen de beschermingszone van 200 meter uit de winterdijk, blijft minimaal 1 meter klei in de bovenste laag van de bodem achter. Zo niet, dan wordt extra ontgraven en wordt minimaal 1,5 meter klei verdicht aangebracht. Dit om problemen met piping te voorkomen.
- Vanaf de dijk gezien blijft er, door de vegetatieontwikkeling, een aantal zichtassen uitgespaard in noordwest-zuidoostelijke richting.
- Bestaande bos- en moerasvegetaties worden zoveel mogelijk gespaard.
- Over het strangencomplex wordt een trekpuntje in combinatie met een vlonderpad aangelegd op een hoogte van NAP + 4,5 m. Het vlonderpad is ca 1,5 m breed en slingert tussen de bomen en andere begroeiing door en loopt vanaf de aanlegplaats van de trekpunt tot nabij de zomerkade.

Zomerkade

De zomerkade blijft bestaan en vormt de grens tussen de oeverwal en de uiterwaardvlakte. De hoogte van de zomerkade varieert van NAP + 6,8 m in het oosten tot NAP + 6,0 m in het westen. Het te maken verschil in taludhelling voor het westelijke gedeelte is gevisualiseerd in onderstaande dwarsprofiel (figuur 12). Opgemerkt wordt dat op globaal de helft van het traject aan beide zijden bomen staan. Hierbij is de tussenliggende afstand tussen de bomen 30 à 40 meter, hetgeen voldoende ruimte geeft aan de aanpassing zonder consequenties voor de bomen. Op de overige helft van het traject staan alleen aan de rivierzijde bomen.

Figuur 12. Dwarsprofiel aan te passen zomerkade westelijk deel van de sluis

Resumé ontwerpeisen ruimtelijke kwaliteit zomerkade:

- Het nieuwe kadetracé krijgt een profiel dat past bij de functie:
 - Het tracé tussen de sluis en de winterdijk heeft een smalle kruin (twee meter) en een 1:7 talud aan de zuidkant, ten behoeve van uitstromend water tijdens hoogwater. De noordzijde heeft een talud van 1:2.
 - De kruin van het westelijke tracé verschuift zover naar het noorden, dat de bestaande bomenrijen aan beide zijden van de zomerkade gespaard kunnen blijven.
- Het nieuwe kadetracé wordt ingezaaid met een bloemenrijk grasmengsel.
- De bestaande sluis in de zomerkade blijft intact.
- In de sloot tussen de uiterwaarden en de sluis (oostzijde) wordt een vast stuwtje (gronddam) aangelegd met een bodemhoogte van NAP + 3,75. Hiermee is het mogelijk het water in de uiterwaard langer vast te houden. Dit versterkt het karakter van de uiterwaard als onderdeel van het overstromingsgebied van de rivier. Ook wordt hiermee voorkomen dat dit gedeelte van de uiterwaard in droge zomers grotendeels droogvalt.

Intermezzo: waterkwantiteit (bron: beheerplan, 3 februari 2011)

In het zomerhalfjaar verhindert de zomerkade het overstromen van de uiterwaardvlakte, waardoor hier agrarisch natuurbeheer in de uiterwaardvlakte mogelijk is. In de winter (1 december tot 15 april) staat de sluis open en fungeert de uiterwaardvlakte als bergingsgebied voor water. De fluctuerende waterstand van de rivier dringt dan door tot in de uiterwaardvlakte, waardoor daar steeds weer andere delen van de vlakte overstromen en droog staan. Dit is belangrijk voor vogels die in de natte graslanden hun voedsel vinden. Bij dalende waterstanden in de rivier stroomt de vlakte via de sluis weer leeg. De drempel in de sluis ligt op NAP + 3,75 m. Als dit niveau wordt bereikt, stopt de snelle daling en zal het peil langzaam verder zakken door verdamping en wegzakking in de bodem. Uit ervaringen in andere uiterwaarden is gebleken dat de daalsnelheid circa 1 à 2 cm per dag is. De hoogte van NAP + 3,75 m. is gekozen opdat er meer water in de uiterwaard achterblijft dan in de huidige situatie, zodat de strangen en de moerassen onder water blijven en er ook in droge zomers voldoende oppervlaktewater in de uiterwaard overblijft, bijvoorbeeld om vissterfte door uitdroging, hoge watertemperaturen en zuurstoftekort te voorkomen.

In figuur 13 is het resterende wateroppervlak gevisualiseerd in de situatie het waterpeil gezakt tot op de sluisdrempel. Door verdamping en wegzakken zal de waterstand daarna langzaam verder zakken met ca. 1 tot 2 cm per dag. De niet-gekleurde percelen blijven bij deze waterstanden droog.

Figuur 13. Resterend wateroppervlak na uitzakken van het water tot op de sluisdrempel.

Terp voormalige steenfabriek en directe omgeving (zie figuren 6 en 7)

De terp in het oostelijk deel van de uiterwaard vormt een herinnering aan de steenfabriek die hier tot voor enkele decennia heeft gestaan. In het reliëf en langs de randen van de terp zijn nog de sporen van het industriële verleden terug te vinden.

Resumé ontwerpeisen ruimtelijke kwaliteit steenfabriekterp en omgeving:

- Een gedeelte van de betonnen werkvloer van de terp wordt gebruikt als bodem voor de parkeerplaats. De rest van de verharding wordt doorboord ten behoeve van een goede afwatering, waarna het gebied met aarde wordt aangevuld en ingezaaid met bloemrijk grasmengsel.
- De muren, steigerpalen en balustrade langs de zuidelijke oever blijven bestaan. De balustrade wordt ingericht als uitzichtpunt over de nevengeul en de rivier.
- De bomen op de zomerkade, die ten oosten van de terp naar de dijk loopt, worden gespaard.
- De bomengroep rond de kolk tussen de terp en de dijk wordt deels gerooid. Hiermee wordt het zicht vanaf de bocht in de dijk op de rivier hersteld. Een drietal bomen blijft staan, om het zicht op de hoogspanningsmast te blijven verhullen.
- De terp wordt gedeeltelijk geschikt gemaakt als hoogwatervluchtplaats voor grazers, die jaarrond in het gebied rond lopen.

Recreatieve inrichting

Een belangrijk aspect van de ruimtelijke kwaliteit is de beleving van de uiterwaard. De recreatieve inrichting speelt daarom een belangrijke rol, omdat zij die beleving mogelijk moet maken. In het Ruimtelijk Kwaliteitskader is aangegeven dat de Heesseltsche uiterwaard een gebied is waar een bijzondere rust van uit gaat.

De recreatieve inrichting sluit hierbij aan:

- De recreatieve inrichting is sober en terughoudend en eerbiedigt de bijzondere rust van het gebied.
- De parkeerplaatsen zijn klein (maximaal circa 20 plaatsen).
- De wandelpaden zijn niet verhard. De belangrijkste routes worden jaarlijks één- of tweemaal uitgemaaid. Via dit pad loopt ook de struinroute, die alle uiterwaarden van de Waal verbindt.
- De gehele dynamische natuurzone (ruwweg het gedeelte tussen de zomerkade en de rivier) is vrij toegankelijk voor de bezoeker, ook buiten de paden.
- De oevers van de nevengeulen zijn deels zandig en toegankelijk voor recreanten.
- Bij de twee parkeerplaatsen staan borden die de bezoeker welkom heten en tekst en uitleg geven over het gebied en het beheer. Bij onverharde ingangen staan kleine bordjes met bezoekregels.
- De winterdijk vormt een belangrijke recreatieve route voor fietsers en wandelaars. Het ontwerp is erop gericht dat er tal van interessante doorkijkjes zijn door de hele uiterwaard.

3 Duurzaamheid

Door Rijkswaterstaat is aangegeven dat het inrichtingsplan toekomstbestendig, duurzaam moet zijn. Er is besloten om duurzaamheid kwalitatief te omschrijven.

Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden

De duurzaamheid van het plan dient niet alleen vanuit het veiligheidsaspect beoordeeld te worden, maar ook vanuit de natuurdoelen. De top-eis voor het plan, als het gaat om natuurdoelen, bestaat uit de aanleg van tenminste 206 ha nieuwe natuur: 'Kan deze oppervlakte na aanleg duurzaam in stand gehouden worden? Is deze 206 ha natuur over 20 jaar niet ondergesneeuwd vanwege grotere waterveiligheidsopgaven'?

De daling van de maatgevende hoogwaterstanden draagt bij aan de lange termijn taakstelling voor hoogwaterveiligheid, zoals geformuleerd in het Nationaal Waterplan. De totale opgave voor de lange termijn is een MHW verlaging van ongeveer 20 cm. De projectdoelstelling geeft aan dat 5,5 cm verlaging met de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden moet worden gerealiseerd.

Het voorkeursalternatief met interventiebeeld (het uiterste moment waarop de beheerder vanwege waterveiligheid moet ingrijpen), betreft een MHW verlaging van 9,8 cm naar 8,9 cm. Het voorkeursalternatief voldoet daarmee ruim aan de taakstelling. Het voorkeursalternatief met streefbeeld¹ levert 1 cm meer MHW verlaging. In het ontwerp is dus rekening gehouden met een beheermarge om voldoende ruimte te bieden voor het uitvoeren van beheertaken in het kader van sediment- en natuurbeheer. De effectiviteit van het VKA ontwerp blijft behouden in de situatie met kribverlaging². Er wordt ruim 3 cm meer verruimd dan de minimumeis voor dit project van 5,5 cm. Deze extra centimeters zijn bedoeld als bijdrage aan het realiseren van de lange termijn taakstelling (18.000 m³/s) en niet als extra (weg te geven) beheerruimte. Hiermee is de basis gelegd voor een duurzame herinrichting.

¹ In het beheerplan is vanuit de streefbeelden voor rivierkunde, ecologie en landschap één streefbeeld voor de herinrichting geformuleerd. In dit streefbeeld is vastgelegd wat de ligging en diepte van de geulen zijn, wat het overstromingsbereik is en wat de verdeling van ecotopen is in het jaar 2025. Het voorkeursalternatief voldoet hieraan. Doel van het beheer is om dit streefbeeld te helpen realiseren en te handhaven, zowel rivierkundig (voldoende doorstroomcapaciteit) als ecologisch (gewenste natuurwaarden) en landschappelijk. Voorbeelden van het laatste zijn het openhouden van zichtlijnen en het voorkomen van te sterke verruiging en ooibosontwikkeling.

² Kribverlaging is een project dat buiten de scope van dit inrichtingsplan valt, maar waarmee vanuit het oogpunt van duurzaamheid wel rekening gehouden wordt. Een nadere beschrijving van het project kribverlaging en de synergie met dit inrichtingsplan is te vinden in het rapport Rivierkundige toets, 17 februari 2011

In het voorkeursalternatief is natuurontwikkeling in de vorm van ca. 206 ha nieuwe natuur opgenomen. Deze natuurontwikkeling vindt plaats op zorgvuldig uitgekozen locaties in het uiterwaardgebied, die de doorstroombaarheid van de uiterwaard zo beperkt mogelijk beïnvloeden. Het is van belang dat het beheer (voor het interventiebeeld) met name rondom het vingerachtige geulenpatroon goed wordt uitgevoerd. Dit geulenpatroon is een belangrijke stroombaan voor de extra afvoercapaciteit, die in de uiterwaard is gerealiseerd. Langs het waterrijke geulenpatroon ontwikkelen zich gemakkelijk natte ruigte en wilgengroei (zachthout oobos). Het beheerplan voorziet erin om in te grijpen zodra het interventiebeeld wordt bereikt. In de bijlage achter dit rapport zijn enkele aanvullende specifieke punten voor het beheer opgenomen. Verder is via het vergunningenspoor (Waterwet en Natura 2000) voldoende geregeld dat nieuwe initiatieven niet ten koste mogen gaan van natuur en veiligheid in Heesselt.

De scope van dit project gaat uit van een verlaging van 5,5 cm bij een maatgevende afvoer van 16.000 m³/s. Uit de rivierkundige berekeningen (Rivierkundige toets, 17 februari 2011) en de passende beoordeling Natuurbeschermingswet (Passende beoordeling natuurwetgeving, juni 2010), blijkt dat de natuurdoelen hierbij duurzaam in stand gehouden kunnen worden.

Anticiperend vermogen op de toekomst

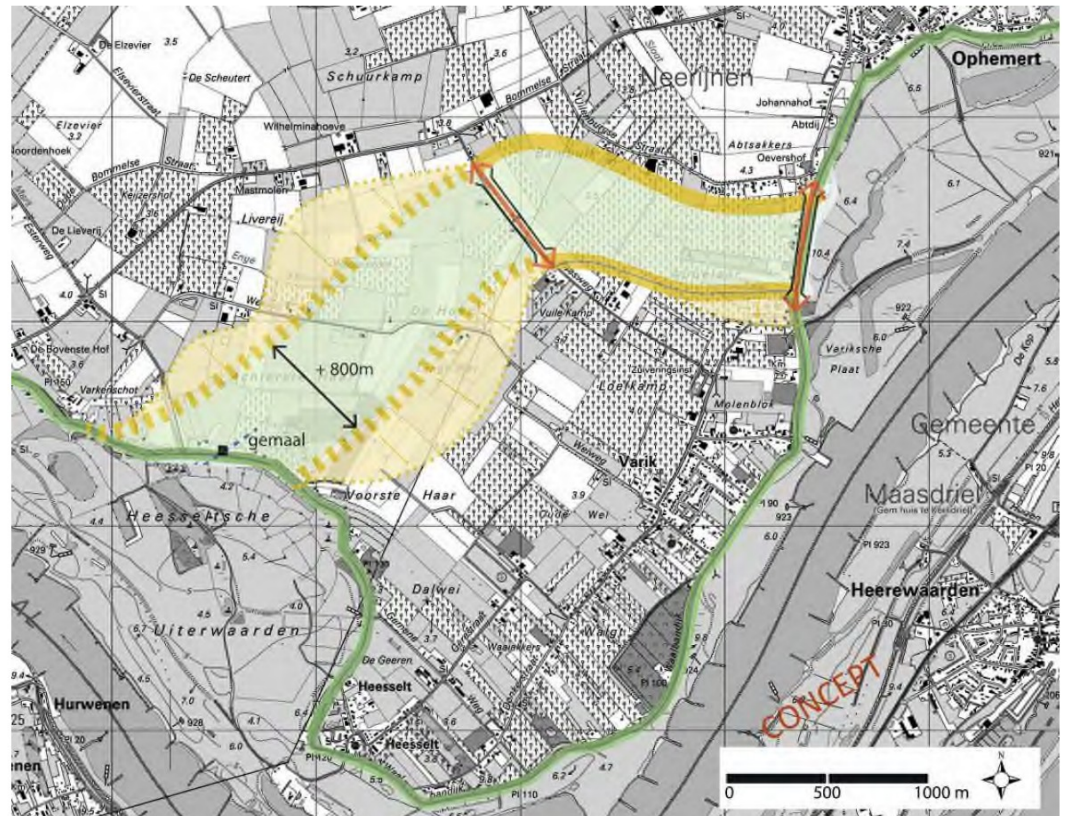
De herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden vormt geen barrière voor de toekomstige veiligheidsmaatregelen, om aan de lange termijn opgave te voldoen. Deze maatregelen kunnen buitendijks worden gezocht door aanvullende rivierverruiming te realiseren in de uiterwaard. Het weghalen van hydraulische obstakels in het winterbed, zoals het vervangen van de hoogspanningsmast door een ondergrondse leiding, of het stroomlijnen van de terp, zijn hiervoor mogelijkheden. Binnendijkse maatregelen in de vorm van dijkverlegging blijven mogelijk. Nieuwe initiatieven hoeven niet ten koste te gaan van natuur en veiligheid die met de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden (VKA) worden gerealiseerd. Op een specifiek nieuw initiatief, de eventuele bypass bij Varik, wordt onderstaand dieper ingegaan.

Bypass Varik

Door klimaatveranderingen zal de Waal in de toekomst grotere hoeveelheden water moeten kunnen afvoeren dan nu het geval is. De verwachting is dat de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden niet voldoende zal zijn om de Waal in deze regio voor de langere termijn veilig te maken. Vanuit het Deltaprogramma Rivieren is daarom besloten om te verkennen of het aanleggen van een hoogwatergeul tussen de Stiftsche uiterwaarden (inlaatpunt tussen Ophemert en Varik) en de Heesseltsche uiterwaarden (uitstroompunt) meerwaarde heeft. Een pre-verkenning is in 2014 uitgevoerd in opdracht van gemeente Neerijnen en provincie Gelderland.

In de pre-verkenning zijn drie alternatieven geschetst voor een hoogwatergeul. In alle alternatieven is de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden als een vast gegeven meegenomen. De impact van een hoogwatergeul op de Heesseltsche Uiterwaarden blijft beperkt tot een (in meer of mindere mate) verlaging van de winterdijk. De meestroomfrequentie van de nieuw aan te leggen hoogwatergeul varieert van eenmaal per 4 jaar tot eenmaal per 25 jaar.

Wanneer de hoogwatergeul mee stroomt, bedraagt de afvoer door de geul 3.000 m³ per seconde. Het alternatief met de meeste ruimtelijke impact is weergegeven in figuur 14.

Figuur 14. Alternatief 'Ruim' pre-verkenning hoogwatergeul Varik Heesselt

Alle drie bekeken alternatieven dragen substantieel bij aan het verlagen van het maatgevende hoogwater tegen aanvaardbare kosten (prijs/kwaliteit). De hoogwatergeul Varik-Heesselt draagt meer dan de helft bij aan de opgave voor dit gedeelte van de Waal (50 cm) en werkt bovenstrooms door tot Nijmegen waardoor op dit traject minder investeringen nodig zijn.

Op moment van schrijven van dit inrichtings- en uitvoeringsplan (voorjaar 2015) was het nog niet zeker dat de hoogwatergeul er ook daadwerkelijk komt. Daarvoor zal eerst nog een verkenning en een planstudie moeten worden uitgevoerd, uitmondend in een projectbesluit.

4 Uitvoeringsplan

4.1 Aanleiding en doel

In het voorliggende hoofdstuk 'uitvoeringsplan' wordt op hoofdlijnen een beschrijving gegeven van de wijze waarop de realisatie van herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden plaats kan vinden. De kernvraag van het uitvoeringsplan in dit hoofdstuk is: 'Is de herinrichting planning- en uitvoeringstechnisch uitvoerbaar?'. Hierbij worden diverse relevante randvoorwaarden vanuit ruimtelijke kwaliteit, rivierkunde, scheepvaart en wet- en regelgeving op een rij gezet en worden de consequenties voor het werk aangegeven. Zoals eerder vermeld, is één en ander op hoofdlijnen beschouwd. De status van het voorliggende plan voor de uitvoering van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden hangt af van de bepalingen die daarover zijn opgenomen in het contract met de aannemer van dat werk. De aannemer kan binnen de eisen en randvoorwaarden van het contractdossier voor de uitvoering van de Heesseltsche Uiterwaarden zijn eigen planning- en uitvoeringswijze bepalen.

4.2 Basisinformatie

Als onderdeel van de fasen MIRT3 en MIRT4 zijn diverse onderzoeken en uitwerkingen gedaan voor de relevante onderwerpen; de bevindingen en conclusies hieruit zijn vastgelegd in diverse rapportages. De rapportages hebben als basis gediend voor het beschrevenen in het voorliggende uitvoeringsplan. Dit betreft documenten inzake:

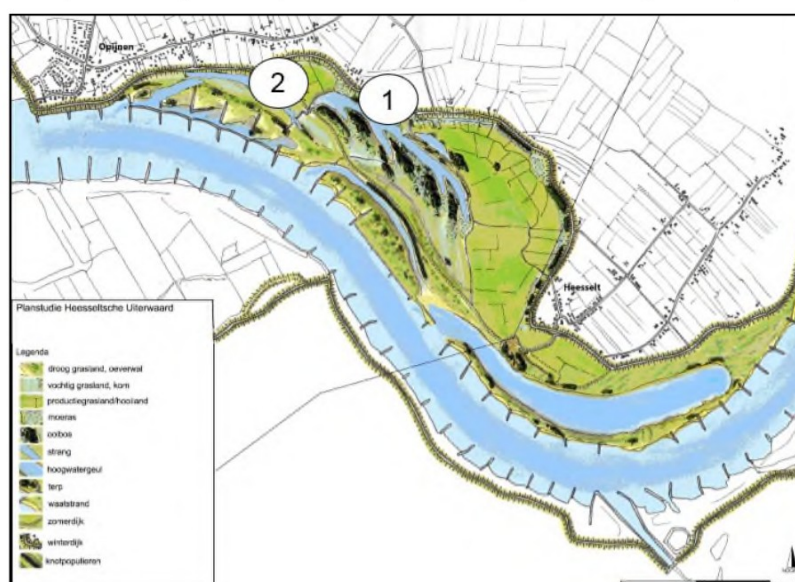
- Rivierkundige toets en berekeningen
- Projectplan waterwet
- Stabiliteit van het ontwerp
- Natuurtoets
- Geohydrologisch onderzoek
- Archeologische toets / Programma van eisen archeologie
- Grondstromenplan en onderbouwing toepassingen grond conform Besluit Bodemkwaliteit
- Onderzoek niet gesprongen explosieven en projectgebonden risicoanalyse

Een belangrijk uitgangspunt voor de uitvoering is om zoveel mogelijk vrijkomende grond bij de herinrichting weer in het gebied toe te passen, met name de laagwaardige grond en gronden met een lichte verontreiniging, passend binnen het Besluit Bodemkwaliteit. Streven is alleen grond met een marktwaarde over te houden en af te zetten bij een toepassing buiten het projectgebied. De mogelijkheden van afzet zullen worden bepaald door de vraag van grond met specifieke eigenschappen voor infrastructurele projecten en de omvang van het aanbod van materiaal vanuit andere projecten in de regio. Vrijkomende sterk verontreinigde grond kan niet worden toegepast en dient apart te worden afgevoerd en verwerkt.

4.3 Grondmechanische toets

Grondmechanisch onderzoek 2011

In het grondmechanisch onderzoek in de MIRT3 fase is getoetst of de herinrichting effect heeft op de stabiliteit van de primaire waterkering (winterdijk). In dit onderzoek zijn de effecten van de geplande ingrepen getoetst op de macrostabiliteit (afschuiven buitentalud) van de primaire waterkering. Hierbij is gebruik gemaakt van destijds bestaande informatie uit handmatige boringen van het milieuhygiënisch onderzoek en informatie vanuit geotechnisch onderzoek. Er zijn twee locaties naar voren gekomen waar de vergravingen mogelijk ondoorlatende lagen doorsnijden. Als gevolg hiervan zou een risico op piping aanwezig kunnen zijn. Deze locaties, zoals aangegeven in figuur 15, betreffen de te realiseren strangen nabij hm. 143 - 148 (nr. 1 in figuur 13) en hm. 154 - 155 (nr. 2 in figuur 13).

Figuur 15. Locaties met aandachtspunten voor aanvullend onderzoek en grondmechanische toets

Het grondmechanische onderzoek heeft uitgewezen dat risico's ten aanzien van zettingen als gevolg van de voorgenomen maatregelen niet aan de orde zijn.

Aanvullend onderzoek 2014

In 2014 scherpste waterschap Rivierenland de eisen ten aanzien van het voorkomen van piping aan. In overleg met het waterschap werd aanvullend onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek was gericht op de bodemopbouw ter plaatse van de twee locaties met aan te leggen strangen nabij de winterdijk (nr's 1 en 2 in figuur 15). Aan de hand van de verkregen bodemprofielen is geconstateerd dat de bodemopbouw op korte afstand zeer heterogeen is, waarbij afwisselend klei- en zandlagen voorkomen in verschillende diktes en op verschillende dieptes. Deze bodemprofielen zijn uitgezet tegen de voorgenomen vergravingen binnen de piping zone. Daaruit blijkt dat in verschillende gedeeltes door de herinrichting het risico op piping toeneemt, doordat de aanwezige klei wordt ontgraven.

Aan de hand van deze resultaten heeft Waterschap Rivierenland aangegeven dat na afloop van de geplande ontgravingen voldoende klei op de bodem van de strangen binnen de beschermingszone (zone van 200 meter uit de winterdijk) aanwezig dient te zijn. Het Waterschap geeft hiervoor twee mogelijkheden:

- Op de bodem van de ontgraving dient in de huidige situatie een kleidek van tenminste 1,0 m gehandhaafd dient te worden of
- Als in de ondergrond geen meter klei aanwezig is dient een nieuw kleidek te worden aangebracht van tenminste 1,5 m dikte. Dit betekent dat de ontgraving 1,5 meter dieper dient te worden doorgezet en dat aangevuld moet worden met klei.

Dit stelt dus strikte eisen aan de manier van werken dat tijdens de herinrichting geborgd wordt dat daadwerkelijk voldoende kleidek aanwezig is. Dit vereist intensief onderzoek vooraf aan de ontgraving alsmede verificatie achteraf. Eén en ander ter goedkeuring van het waterschap. Om praktische redenen en vanwege de heterogeniteit van de bodem, lijkt het raadzaam het tracé als één gehele werkgang 1,5 meter dieper te ontgraven en daarna klei als één pakket aan te brengen.

Vanuit de lokale vergraving van de bovengrond is voldoende klei aanwezig om ter plekke her te gebruiken. Uitvoeringstechnisch betekent dit dat tot onder NAP gegraven moet worden. Ten tijde van de boringen in het voorjaar bevond de grondwaterstand zich tussen NAP + 1,0 en + 2,0 meter. Dit betekent dat om het werk goed te kunnen uitvoeren bemaling benodigd is. Ten behoeve van de haalbaarheid zijn indicatieve bemalingberekeningen uitgevoerd, waaruit blijkt dat deze maatregel in compartimenten technisch uitvoerbaar is.

4.4 Stabiliteit constructies, bodembescherming

Uit de Rivierkundige beoordeling (HKV, juni 2014) blijkt dat bij een rivierafvoer van 5.920 m³/s, relatief sterke stroomsnelheden optreden bij zowel de bocht als in de uitstroming van de grote nevengeul. Het debiet van 5.920 m³/s is gekozen, omdat hierbij de scheidingsrug nog net droog staat en de spiraalstroming in de nevengeul maximaal is. Berekend is dat bij deze stroomsnelheid op verschillende trajecten in de grote nevengeul het aanwezige zand zal gaan verplaatsen. Dat betekent dat bodembescherming nodig is. In de Mirt3 fase is één en ander nader uitgewerkt.

Tijdens de MIRT4 fase is aan de hand van de wijzigingen in het ontwerp opnieuw berekend hoe de stabiliteit van het ontwerp is. In geval van kans op erosie is vervolgens bepaald welke bodembescherming benodigd is. Voor de grote nevengeul zijn berekeningen uitgevoerd voor de instroom, voor beide zijden van de bocht en voor de uitstroom naar de Waal. Voorts zijn berekeningen uitgevoerd voor de pijlers van de fundering van de hoogspanningsmast en voor de situatie bij de inlaatsluis. Aan de hand van de berekeningen zijn richtlijnen gegeven voor het ontwerp van de benodigde maatregelen aan bodembescherming. Deze richtlijnen worden hierna toegelicht.

Grote nevengeul

Op basis van de uitgevoerde berekeningen heeft Rijkswaterstaat Oost Nederland besloten om ter plaatse van de instroom van de grote nevengeul de huidige situatie in stand te houden en geen bodembescherming toe te passen. Deze situatie wordt gemonitord en na hoogwaters zo nodig hersteld. Beschermende maatregelen worden wel getroffen in het benedenstroomse deel van de geul. Dat is schematisch weergegeven in figuur 16.

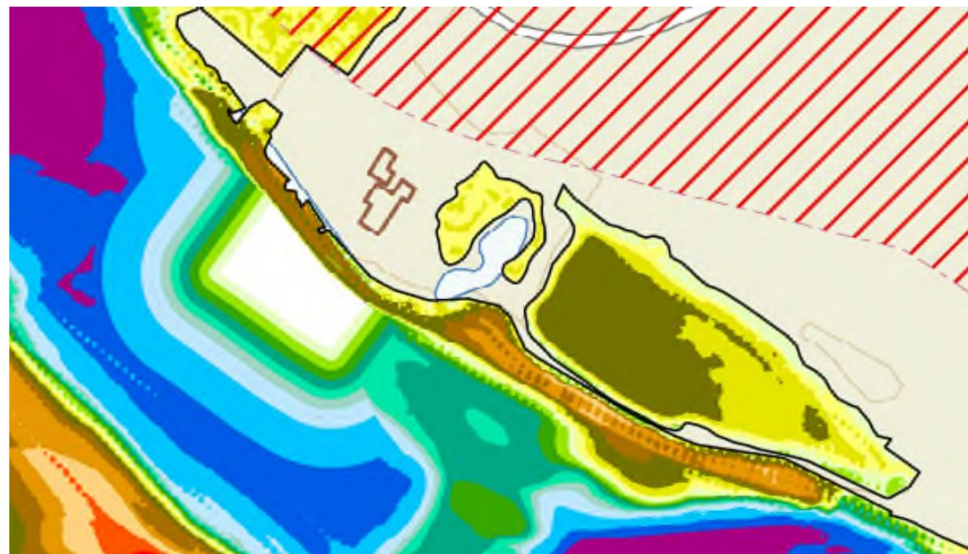

Figuur 16: Locaties bij de grote nevengeul met aan te brengen bodembescherming

Het gaat om bodembescherming op de volgende trajecten:

- Op de oeverwal benedenstrooms van de uitstroom op de Waal (rode lijn links van uitstroom). Over de gehele lengte van deze oeverwal (circa 280 meter) wordt aan beide zijden bodembescherming aangebracht. Aan de zijde van de Waal wordt een zwaardere sortering aangebracht (10-60 kg) dan boven op de oeverwal en aan de zijde van uiterwaarden (80-200 mm).
- De drempel in de uitstroom (rood ingetekend op de figuur). Over de gehele lengte (65 meter) wordt stortsteen aangebracht (10-60 kg).
- Bovenstrooms van de uitstroomopening op de oever langs de zuidzijde van de grote nevengeul (rood op de figuur). Op de eerste 300 meter gerekend vanaf de uitstroomopening komt steenbestorting (80-200 mm) op de oeverwal, langs talud en vijf meter in de bodem van de geul. Aansluitend hierop wordt in een traject van 1.150 meter klei aangebracht als bodembescherming.
- Langs het talud van de voormalige steenfabriek (terp) aan de noordzijde van de grote nevengeul (blauw op de figuur). Hier wordt het talud vanaf de huidige insteek verflauwd (zie figuur 17). Ter hoogte van het particuliere terrein met de woning (circa 100 meter) komt steenbestorting (80-200 mm) op het talud en in de teen in de geul. Op het overige deel langs de terp (circa 200 meter) wordt een kleiaanvulling toegepast ter hoogte van de waterlijn.
- Overgang grote nevengeul naar kleine nevengeul. In deze gehele zone (circa 200 meter) komt steenbestorting (80-200 mm) op de te graven drempel, langs talud en vijf meter in de bodem van de geul.

In alle situaties gaat het om het aanbrengen van de bodembescherming op de kruin van de oeverwal of drempel, over het gehele talud en vijf meter doorlopend in de teen c.q. in kribvak, geul of uiterwaard. De bodembescherming, zowel klei als steen, wordt aangebracht in een laag van 1,0 meter. De aan te brengen klei aan de zuidzijde van grote nevengeul wordt aan de bovenzijde afgedekt met een laag zand van 0,5 à 1,0 meter. Onder de bodembescherming wordt een doek aangebracht. Benede de hoogte van NAP + 2,0 meter wordt het doek afgedekt met wiepen.

Legenda

Vergraving (m)

	$\geq 0 ; < 0,5$		$\geq 2,5 ; < 3$
	$\geq 0,5 ; < 1$		$\geq 3 ; < 4$
	$\geq 1 ; < 1,5$		$\geq 4 ; < 6$
	$\geq 1,5 ; < 2$		$\geq 6 ; < 8$
	$\geq 2 ; < 2,5$		≥ 8

Ophoging (m)

	$> 0 ; \leq 0,5$		$> 4 ; \leq 5$
	$> 0,5 ; \leq 1$		$> 5 ; \leq 6$
	$> 1 ; \leq 2$		$> 6 ; \leq 7$
	$> 2 ; \leq 3$		$> 7 ; \leq 8$
	$> 3 ; \leq 4$		> 8

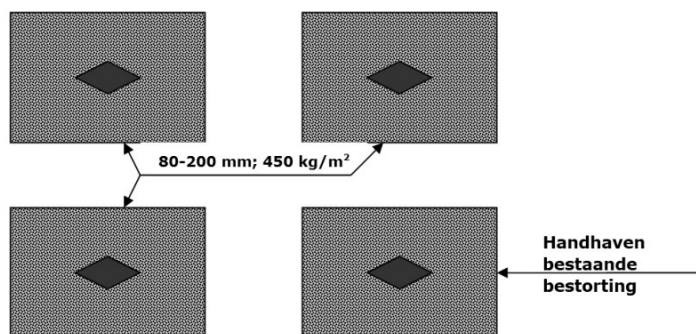
Begrenzings

Beschermingszone dijk

Figuur 17: Verflauwing taluds langs de terp van de voormalige steenfabriek (impressie verschil huidige en toekomstige situatie (vergraving exclusief ingravingen t.b.v steenbestortingen))

Pijlers hoogspanningsmast

De hoogspanningsmast staat op de oeverwal /toekomstige engte bovenstrooms van de geplande uitstroom van de grote nevengeul op de Waal. Rond de pijlers van deze hoogspanningsmast is bodemverdediging nodig om erosie rond de pijlers te voorkomen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de eisen van Liandon, de beheerder van de hoogspanningsmast. Rondom elke voet van de mast wordt in een gebied van 15 m lang en 12 m breed een bestorting van 80-200 mm op doek met een gewicht van 450kg/m² aangebracht. Uitzondering hierop is de voet die het dichtst bij het zomerbed staat. Hier is al een bestorting aanwezig (zie figuur 18).

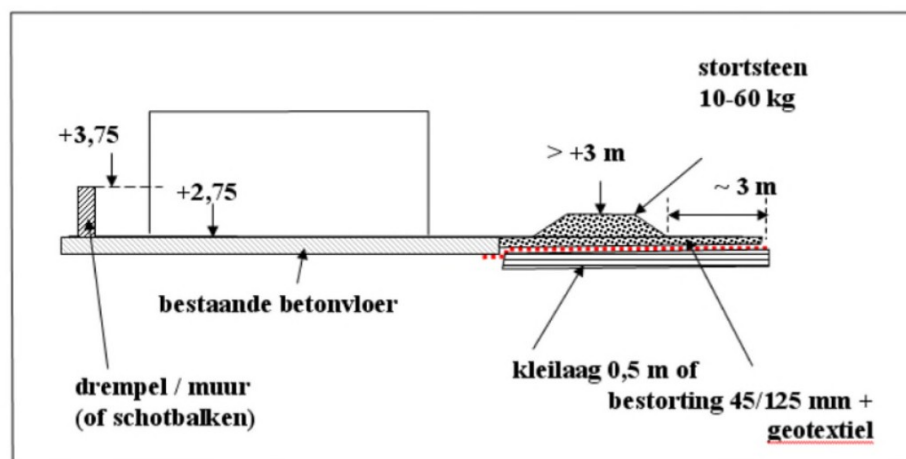

Figuur 18: Bestorting pijlers hoogspanningsmast

Inlaatsluis

De betreffende inlaatsluis bevindt zich ter hoogte van de zomerdijk in het westelijk deel van het plangebied. De inlaatsluis staat in een watergang die de afwatering en toevoer van water regelt voor het gebied tussen zomer- en winterdijk. De situatie wordt hier geoptimaliseerd door de inlaatsluis te laten fungeren voor het peilbeheer van het water in de uiterwaard. Periodiek kunnen hier hoge stroomsnelheden ontstaan, waardoor bodembescherming benodigd is ter voorkoming van wegspoelen van de constructie. Aan de zijde van de uiterwaard (noordzijde) komt een drempel met een hoogte van NAP + 3,75 meter om versneld uitstromen van water uit de uiterwaard tegen te houden. Aan de Waalzijde komt bodembescherming om de constructie bij hoge waterafvoeren te beschermen.

Eén en ander is gevisualiseerd in onderstaande figuur 19 (links in zijde winterdijk, rechts is zijde Waal).

Figuur 19: Bodembescherming inlaatsluis

4.5 Geohydrologische toets

Verschillende van de ingrepen bij de herinrichting kunnen effect hebben op de mate van kwel en wegzijging van grondwater van en naar de achter de winterdijk liggende gebieden. Tijdens de planfase is geohydrologisch onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de herinrichting. Gebleken is dat **de verondieping van de zandwinplassen** zowel bij hoge afvoeren als bij lage afvoeren een gunstig effect heeft op de geohydrologische situatie in het plangebied. Bij hoge afvoeren is er een kleinere wegzijging naar de polders dan in de huidige situatie het geval is, en bij lage afvoeren neemt de drainerende werking van de plassen af, waardoor minder wegzijging uit de polders optreedt.

De grote nevengeul wordt eenzijdig aangetakt en stroomt circa 10 dagen per jaar mee. Uit de berekeningen met het grondwaterstromingsmodel (zie deelrapport Geohydrologisch onderzoek) blijkt dat er in een extreem droge zomer nog steeds een kwel naar de huidige zandwinplassen en grote nevengeul is van ca. 1.300 m³/dag. Dit is voldoende om in de zomer waterkwaliteitsproblemen te voorkomen.

De aanleg van geulen en strangen in het westelijke gebied van de uiterwaard vergroot enigszins de wegzijging naar de polders bij hoge afvoeren en de onttrekking van water uit de polders bij lage afvoeren. De totale gevolgen voor de geohydrologische situatie in de omgeving van de Heesseltsche Uiterwaarden zijn echter verwaarloosbaar klein:

- De verandering van de freatische grondwaterstanden in het binnendijkse deel van het onderzoeksgebied is kleiner dan 5 cm.
- De verandering van de stijghoogte in het eerste watervoerende pakket in het binnendijkse deel van het onderzoeksgebied is kleiner dan 5 cm.
- De verandering van de kwel en wegzijging in het binnendijkse deel van het onderzoeksgebied is kleiner dan 0,5 mm/dag.
- De benodigde afvoer van kwel in de peilvakken via het oppervlaktewater tijdens hoog water neemt af met 169 m³/dag (0,1%). Hoewel deze afname verwaarloosbaar klein is, betekent dit ook dat er geen toename van afvoer is en dus ook geen noodzaak om extra waterberging te realiseren.
- De benodigde aanvoer van water via het oppervlaktewater om in droge perioden de waterpeilen in de peilvakken te handhaven bedraagt slechts 1,3% van de huidige aanvoer voor deze peilvakken (108 m³/dag).

Opgemerkt wordt dat deze analyses is uitgevoerd in de MIRT3 fase en dat op dat moment nog geen rekening is gehouden met het handhaven of herstellen van kleilagen in de beschermingszone langs de winterdijk. Deze aanvullende maatregel heeft een positief effect en zal de mate van kwel of wegzijging als gevolg van de herinrichting reduceren.

Geconcludeerd wordt dat de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden geen negatieve effecten heeft op de (geo)hydrologische situatie in de omgeving. Er zijn geen mitigerende of compenserende maatregelen nodig.

Om eventuele afwijkingen door verschillen tussen de werkelijkheid en de geschematiseerde situatie vast te kunnen stellen, is een peilbuizenmeetnet ingericht, waarmee zowel de freatische grondwaterstanden als de stijghoogten in het watervoerende pakket gemeten worden.

4.6 Archeologische toets

In december 2009 en januari 2010 is een bureauonderzoek naar archeologische waarden en een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd. Dit om te verkennen of er mogelijk conflicten zijn met archeologische waarden als gevolg van de vergravingen in de Heesseltsche uiterwaarden.

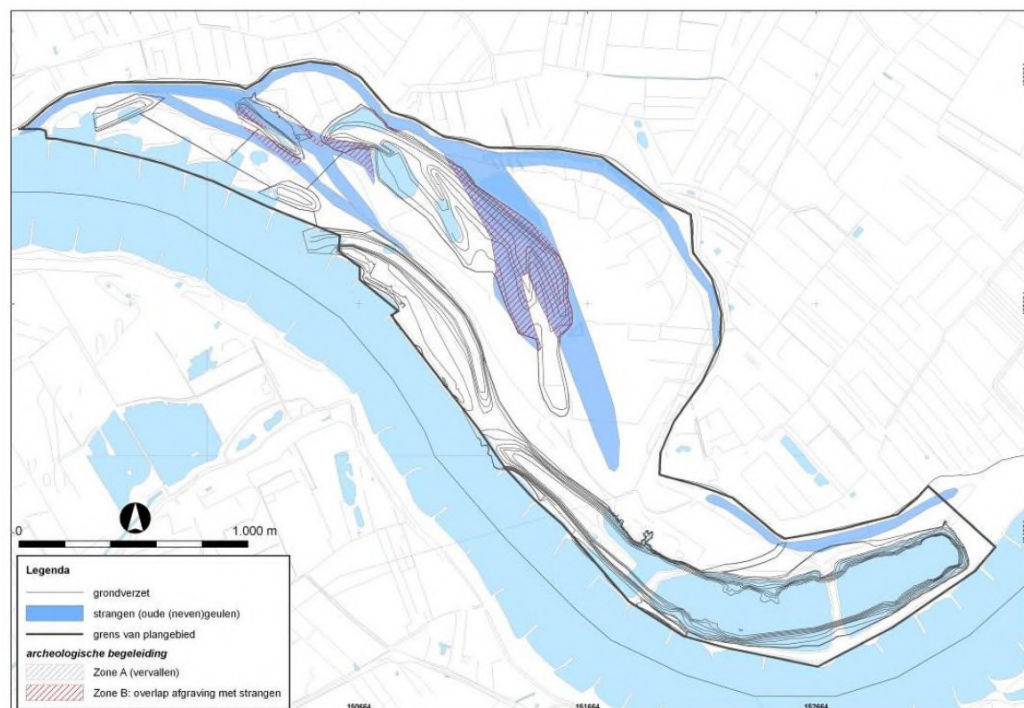
Het veldonderzoek heeft aangetoond dat over het hele plangebied een pakket kleiige uiterwaardafzettingen voorkomt met een variabele dikte (ca. 1 tot 4 m), boven de grofzandige beddingafzettingen van de Waal. Enkele oude strangen (nevengeulen) liggen in de uiterwaard, ongeveer evenwijdig aan de loop van de Waal. De geulopvullingen zijn circa twee tot drie meter dik. Langs de oever van de Waal ligt een smalle (recente) oeverwal. De boringen wijzen er op dat in ieder geval in de onderzochte zone de Waal oudere stroomgordels heeft weg geërodeerd. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen behalve enkele baksteenresten.

In het plangebied zijn bij het veldonderzoek geen (verspoelde) vindplaatsen aangetoond, noch zijn er toevalligvondsten gedaan, zoals scheepswrakken of verspoelde archeologische resten. Ook zijn er geen oude stroomgordelresten aangetroffen. Hiermee wordt de lage archeologische verwachting bevestigd. Wel is er een aantal oude strangen (inmiddels verlandde nevengeulen) aangetoond.

Wat betreft de mogelijke aanwezigheid van vondstmateriaal in de oude strangen, geldt dat dit wel nog in situ aanwezig kan zijn. Het kan hierbij gaan om mogelijk belangwekkende vondsten in de vorm van scheepswrakken en rituele deposities van bijzondere voorwerpen of offers van mensen en dieren. Deze onderzoeksuitkomsten van het bureauonderzoek leiden tot twee zones met potentiële verwachtingen ten aanzien van archeologisch interessante vondsten. Dit betreft:

- zone A, een gebied waar vondsten konden worden verwacht van het voormalige Romeinse fort bij Rossum. Aan de hand van het definitieve ontwerp kan hier echter van worden afgezien. De voorziene werkzaamheden zijn in dit gebied zeer beperkt van omvang.
- zone B, oude strangen waar puntvondsten zouden kunnen voorkomen; dit gebied is op te splitsen in een aantal deellocaties, namelijk daar waar de nieuw te graven geulen overlappen met oude strangen

In figuur 20 is de situering van de zones binnen het plangebied gevisualiseerd.

Figuur 20: Gebieden met mogelijke archeologische verwachting binnen plangebied

Voor de voorwaarden voor de uitvoering van de herinrichting wordt verwezen naar het programma van eisen 'Archeologische begeleiding Heesseltsche uiterwaarden (Antea Group, januari 2015), dat is getoetst door de RCE.

4.7 Niet gesprongen explosieven

In de zomer van 2014 is een vooronderzoek Conventionele explosieven uitgevoerd (Bombs Away, 2 september 2014). Aansluitend is een Projectgebonden Risico Analyse (PRA) uitgevoerd (concept-rapport, november 2014). Op basis van de informatie is geconcludeerd dat in gedeeltes van de Heesseltsche Uiterwaarden oorlogshandelingen (kunnen) hebben plaatsgevonden. Dit betreft met name de aanleg van mangaten en loopgraven tijdens de bevrijding in de periode september 1944 - mei 1945. Hierbij kan het gebied onderdeel uitgemaakt hebben van het front en kunnen incidenteel artillerie beschietingen hebben plaatsgevonden. Als gevolg hiervan zijn enkele gedeeltes binnen het gebied verdacht ten aanzien van het mogelijk voorkomen van conventionele explosieven in de bodem. Voor enkele specifieke gedeeltes wordt geadviseerd detectie uit te voeren om een volledig beeld te krijgen over eventuele objecten in de te vergraven ondergrond.

De definitieve eisen ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden worden 'SMART' gemaakt en gaan mee in het contractdossier voor de uitvoering van de Heesseltsche Uiterwaarden.

4.8 Uitvoeringsplanning

De planning en fasering van de uitvoering zijn van groot belang als het gaat om maximaal toepassen van vrijkomende grond binnen en buiten het project. Bij de fasering van het project moet de aannemer rekening houden met bijvoorbeeld de consolidatie van de aan te brengen kleilagen in de bovenste toplagen van de strangen, het tijdstip van afzet van grond bij derden, de veiligheid tegen overstromingen (hoogwaterperiodes, veiligheid winterdijk), en de hinder voor de mens en milieu (verkeersbewegingen, natuurwaarden e.d.).

De uitvoeringsduur en fasering van de werkzaamheden worden daarnaast mede bepaald door het rust- en broedseizoen, hoogwaterperiodes en uitvoeringsbeperkingen ten aanzien van constructies. Ten behoeve van de uitvoering moet de aannemer een ecologisch werkprotocol opstellen. Hierin wordt beschreven waar de aannemer tijdens de uitvoering rekening mee moet houden. De vigerende gedragscode voor de uitvoering van werken van Rijkswaterstaat maken onderdeel uit van dit protocol.

De basis voor het ecologisch werkprotocol bestaat uit de mitigerende maatregelen, zoals opgenomen in bijlage 1, afkomstig uit de natuurtoets. Bij de planning in dit uitvoeringsplan worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Vanwege hoogwaterperiodes en de veiligheid van de winterdijk kan gedurende twee maanden in de winterperiode niet gewerkt worden;
2. Onder ecologische begeleiding van het werk, rekening houdend met een aantal mitigerende maatregelen en beperkingen vanwege broedgevallen, kan het werk ook tijdens het broedseizoen doorgaan.
3. Overtollige grond wordt afgevoerd over water.

Ervan uitgaande dat de werkzaamheden in het vierde kwartaal van 2016 starten, toont de onderstaande planning aan dat het werk in het vierde kwartaal van 2019 kan worden opgeleverd.

	2016			2017				2018				2019			
kwartaal	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
VOORBEREIDING															
Aanvragen (tijdelijke) vergunningen	■	■													
START UITVOERING			■												
GRONDWERK															
voorbereidende werkzaamheden			■												
NT materiaal (sanering)					■	■	■								
Grote nevengeul								■	■	■	■	■	■	■	
Kleine nevengeul									■	■	■				
Geul Opijnen											■	■	■		
Strangen uiterwaarden									■	■	■				
Verlagen maaiveld											■	■			
Verondiepingen plassen									■	■	■	■	■		
VOORZIENINGEN															
Aanleg recreatieve voorzieningen													■	■	
Aanbrengen bodembescherming													■	■	
UITVOERING GEREED															■

Figuur 21 Voorlopige planning en fasering (definitieve planning volgt in het contractdossier voor de uitvoering van het werk)

4.9 Maatregelen

In deze paragraaf wordt beschreven welke uitgangspunten tot op heden voor de uitvoering zijn gehanteerd. De aannemer heeft de vrijheid om zijn eigen werkmethode te kiezen, maar zal zich moeten houden aan de wet- en regelgeving en alle eisen die opgenomen zijn in het contractdossier voor de uitvoering van de Heesseltsche Uiterwaarden.

Beschikbaarheid gronden in gebied / voorkomen van hinder

In de Heesseltsche Uiterwaarden zijn diverse percelen in privaat eigendom. Deze percelen zullen niet meer worden aangekocht door of namens het Rijk, met uitzondering van een nog te onteigenen perceel.

De particuliere terreinen mogen door de aannemer gedurende de herinrichting niet worden gebruikt of betreden, tenzij de eigenaar daarvoor expliciet toestemming geeft. Het te onteigenen kavel komt feitelijk pas gedurende de uitvoering beschikbaar. Gronden van Staatsbosbeheer of de Staat mogen (grotendeels) wel gebruikt worden. In het contract met de aannemer wordt e.e.a. ruimtelijk bepaald.

Op de terp van de voormalige steenfabriek staan drie woningen; elders in het gebied bevinden zich nog enkele clusters van woningen langs de dijk. De aannemer dient hinder voor deze bewoners als gevolg van de werkzaamheden te voorkomen. Hiermee dient de aannemer rekening te houden bij transportbewegingen door het gebied. Aan- en afvoer van materialen en vrijkomende gronden dienen te worden getransporteerd over het water c.q. over de Waal. De aannemer zal hiervoor overslaglocaties moeten aanleggen. Vanwege vorengenoemd punt met het voorkomen van overlast is een overslagpunt bij de voormalige steenfabriek (botenhelling op voormalige haventje) ongewenst.

Op de Waal zal de aannemer in overleg en ter goedkeuring van de beheerder (Rijkswaterstaat Oost Nederland) signalering, bebording en andere maatregelen moeten treffen.

Graven van nevengeulen

De belangrijkste en omvangrijkste activiteiten tijdens de uitvoering bestaan uit het graven van de nevengeulen en het herinrichten en verondiepen van de plassen in het projectgebied tot geulen en onderdelen van strangen. Het graven van de nevengeulen zal deels in den droge en deels in den natte worden uitgevoerd. Het huidige terrein is voor het overgrote deel voorzien van een bovenlaag van zavel/kleiachtige 'roofgrond' met een variabele laagdikte. In het zuidelijk terreingedeelte bevindt zich onder de bovenlaag zand. In het centrale gedeelte zit voornamelijk kleiachtig materiaal.

Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat de bovengrond alsmede de grond met kwaliteit NT ('niet toepasbaar') in de ondergrond met een mobiele kraan wordt ontgraven. Voor het afvoeren van milieutechnisch sterk verontreinigd materiaal (NT) is uitgegaan van het afvoeren per schip naar een regulier depot dat is voorzien van losvoorzieningen. In het zuidelijk deel worden de geulen 'nat' ontgraven en wordt het vrijkomende, vermarktbaar zand waar mogelijk direct omgezet en ter plaatse aangeboden aan de markt. Een beperkte hoeveelheid zal in depot worden gezet voor toepassing in het werk. Eén en ander is mede afhankelijk van de vraag of de aannemer ervoor kiest om het vrijkomende zand op locatie te classificeren. Als de aannemer hiervoor kiest zal hij hier zelf vergunning voor moeten aanvragen. Het bevoegde gezag zal eisen stellen aan de hinder voor de omgeving.

Voor het intern transport is vooralsnog uitgegaan van (grote) dumpers. Voor de routing kan gedeeltelijk gebruik gemaakt van de bestaande wegen in het terrein (met uitzondering van de wegen rond de woningen). Daarnaast dient de aannemer waar nodig gebruik te maken van een platenbaan. Voor intern transport wordt gestreefd om gebruik te maken van zo effectief mogelijke hinder- en geluidsarme middelen.

Tijdelijke depots

Vanuit het scheiden van verschillende partijen grond qua mate van verontreiniging en / of fysische eigenschappen kan de aannemer gebruik maken van tijdelijke depots. Eén en ander passend binnen zijn werkvolgorde en logistiek en de vergunning- en contractvoorwaarden. Voor depots dienen vergunningen aangevraagd te worden. Vanuit de Waterwet worden waarschijnlijk alleen depots buiten de hoogwaterperiode toegestaan. De vrijkomende grond wordt vervolgens vanuit het depot overgeslagen op transportmiddelen voor of toepassing in het gebied (dumpers) of afvoer uit het gebied (schepen).

Aanvullen

Voor het dempen/verondiepen van de kleine zandwinplas (noordelijke deel bij de strangen) is uitgegaan van het toepassen en verwerken vanaf de kant. De werkzaamheden op het centrale deel van de plas zullen via een werkvlet plaatsvinden. Voor de werkzaamheden in de twee (zuidelijke) zandwinplassen is gerekend met overslag en transport over het water vanaf de overslagvoorziening. Aandachtspunt bij het maken van het talud aan de noordzijde van de grote nevengeul is dat hier verschillende gronden in privaat bezit zijn, die niet mogen worden gebruikt of betreden. Dit maakt dat dit vanaf de waterzijde dient te gebeuren. Bij het verondiepen moet vertroebeling zoveel mogelijk voorkomen worden (bijvoorbeeld met stortkokers, dichte knijpers).

Voor het aanbrengen van de klei in de 200 meterzone uit de teen van de winterdijk wordt lokale klei uit de bovengrond gebruikt. Wijze van aanbrengen, monitoring en consolidatie zal ter goedkeuring van het waterschap moeten worden uitgewerkt en uitgevoerd.

Transport en logistiek

Welk materieel daadwerkelijk zal worden ingezet voor ontgraven, vervoeren en aanvullen, wordt overgelaten aan de aannemer. Dit sluit aan op de gekozen marktstrategie. Zoals eerder vermeld bestaat hierbij een duidelijk voorkeur voor een hinderbeperkende uitvoeringswijze, bijvoorbeeld door logistieke aanpassingen en/of de inzet van hinder- en geluidsarme middelen met een belangrijke prioriteit voor veiligheidsaspecten.

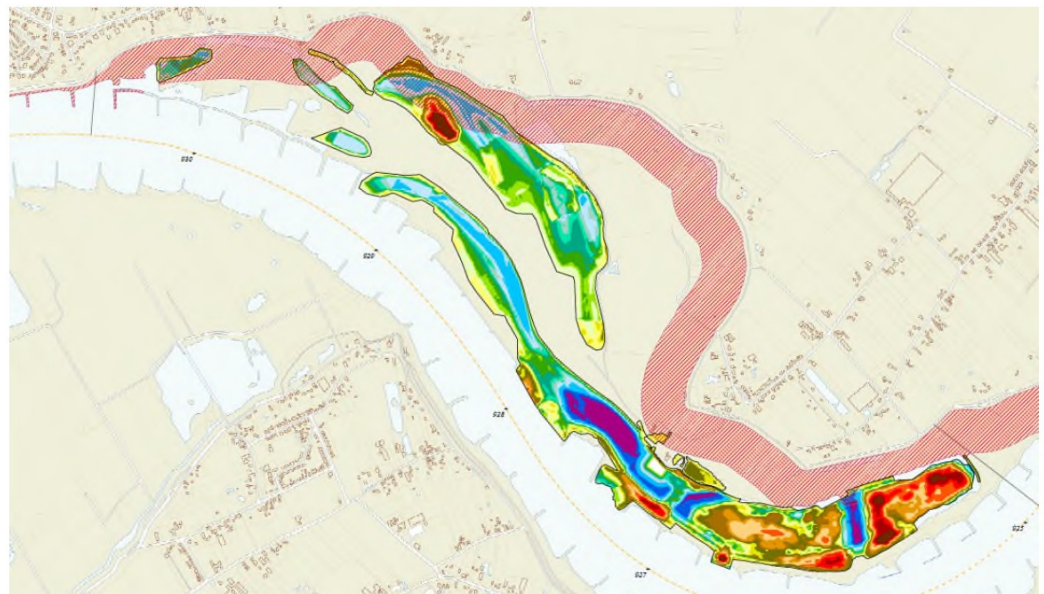
Grondbalans

In het grondstromenplan zijn de hoeveelheden vrijkomende en benodigde grond bij de herinrichting uitgewerkt. Dit heeft plaats gevonden aan de hand van modelering van de huidige situatie en de te realiseren situatie. Eén en ander is vervolgens doorgerekend naar vergravingen en ophogingen, zoals gevisualiseerd in figuur 22 en gecorrigeerd voor de ingravingen die nodig zijn voor het aanbrengen van een kleilaag in de strangen en de steenbestortingen.

De grondbalans gaat uit van ontgraving van circa 2,175 miljoen m³ grond uit het gebied. Binnen de toepassingen van grond in de herinrichting is circa 1,2 miljoen m³ grond nodig. Dit betekent dat bijna 1,0 miljoen m³ grond moet worden afgevoerd uit het gebied. In onderstaande tabel wordt indicatief een overzicht gegeven van de vrijkomende en benodigde hoeveelheden grond per object in de herinrichting.

Een beperkt deel van deze af te voeren grond is sterk verontreinigd en zal moeten worden afgevoerd naar een erkende verwerker. Wat betreft overige vrij komende grond is het aan de aannemer om hier zo effectief mogelijk mee om te gaan. Het uitgevoerde fysisch onderzoek leert dat in het gebied bij de voormalige kleiwinning mogelijk een hoeveelheid hoogwaardige klei vrij kan komen (erosieklasse 1). Voorts komt in het gebied bij de zandwinplassen mogelijk een deel drainage zand vrij.

Voor een goede afbakening van gebieden met vrijkomende grond met een marktwaarde is het de verantwoordelijkheid van de aannemer om aanvullend onderzoek uit te voeren.

Legenda

Vergraving (m)

>= 0 ; < 0,5	>= 2,5 ; < 3
>= 0,5 ; < 1	>= 3 ; < 4
>= 1 ; < 1,5	>= 4 ; < 6
>= 1,5 ; < 2	>= 6 ; < 8
>= 2 ; < 2,5	>= 8

Ophoging (m)

> 0 ; <= 0,5	> 4 ; <= 5
> 0,5 ; <= 1	> 5 ; <= 6
> 1 ; <= 2	> 6 ; <= 7
> 2 ; <= 3	> 7 ; <= 8
> 3 ; <= 4	> 8

Begrenzingsen

	Beschermingszone dijk
--	-----------------------

Figuur 22: Impressie verschil huidige en toekomstige situatie (ontgraving en ophoging exclusief ingravingen kleilaag strangen en steenbestortingen)

Locatie	Te ontgraven							benodigde grond
	klei NT	klei B	klei A	klei AW	Zand B	zand A	Zand AW	
Grote Nevengeul								1.042.500
zone	5.500	90.000		3.500	44.000	16.000	675.000	
plassen		36.000					147.000	
kribvakken							10.000	
Kleine Nevengeul								1.000
zone	29.000	102.000					215.000	
plassen		1.000					2.500	
kribvak	1.500				3.000	9.000		
Strang Opijnen								1.250
zone		67.500		15.000			35.000	
Strang uiterwaarde vlakte								235.000
zone		203.000	60.000	72.500			260.000	
plassen		15.000					22.500	
Terp								12.250
overig								
zone		2.000		2.000			11.000	3.250
totaal in klasse	36.000	516.500	60.000	93.000	47.000	25.000	1.378.000	
TOTAAL				2.155.500				1.295.250

Tabel 1: Indicatieve hoeveelheden vrijkomende en benodigde hoeveelheden grond

Tijdelijke voorzieningen

Voor het grondverzet zijn tijdelijke voorzieningen nodig, zoals werkwegen, platenbanen, tijdelijke gronddepots en in de nabijheid, voorzieningen voor op- en overslag. Dit moet de aannemer zelf regelen. Bij de situering van deze voorzieningen moet geborgd worden dat dit geen hinder en overlast geeft voor bewoners in het gebied. De omvang en gebruiksduur van de tijdelijke depots, en de ligging van tijdelijke werkwegen wordt ten tijde van de uitvoering bepaald. De aannemer zal hiervoor (zo nodig) vergunning moeten aanvragen en moeten voldoen aan de eisen die bij vergunningverlening gesteld worden.

Voordat er in de uiterwaarden gegraven kan worden, moet een aantal voorbereidende werkzaamheden worden verricht om het terrein bouwrijp te maken, onder andere:

- Formele toestemming van de beheerders van aanwezige kabels en leidingen en de bevoegde gezagen voor de uitvoering van de werkzaamheden;
- Verwijdering van de bomen en overige vegetatie. Het hout wordt naar elders afgevoerd en gestort;
- Verwijdering van de aanwezige afrasteringen;
- Voorbereiding transportroutes voor grond, inclusief het maken van de verbinding tussen de zandwinplassen, zodat schepen terecht kunnen met grond. Inrichten tijdelijke gronddepots, overslagvoorzieningen. Vanwege de draagkracht van de bodem is binnen het gebied uitgegaan van de aanleg van een rijplatenbaan voor de tijdelijke transportroutes;
- Ontgraving en afwerking van geulen en drempels. Taluds van de nevengeulen worden met bulldozers en kranen afgewerkt afhankelijk van de volgtijdelijkheid van de ontgravingen.

- Transport en afvoer van overtollige grond. Aanleg tijdelijke depots voor opslag van vrijkomende af te voeren hoogwaardige grond of van grond die op een later moment nodig is voor de aanleg van voorzieningen.
- Overslaglocaties. Voor het laden van schepen met grond dienen één of meerdere voorzieningen te worden gemaakt. Gedacht wordt gebruik te maken van één of twee drijvende overslagvoorzieningen in het plangebied. De bewoonde terp dient bij rijroutes en overslag te worden ontzien. Daarom wordt bij voorkeur voor een meer oostelijke of westelijke overslaglocatie gekozen met een tijdelijke voorziening.
- Voorbereiding transport over water. Afstemming met beheerder over benodigde voorzieningen en zorgdragen voor een veilige situatie. Aanbrengen bebording op de Waal.

Voorafgaande aan de uitvoering worden de volgende zaken geregeld:

- Verleggen van KPN kabels naar de radarpost; de aannemer dient hiervoor wel twee mantelbuizen te plaatsen;
- Slopen van het meetplatform in de zandwinplas (palen mogen achterblijven)

Beheer

Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en gemeente Neerijnen hebben bestuurlijk een beheerovereenkomst ondertekend voor het beheer na afloop van de herinrichting. Daarmee is het beheer volgens het gezamenlijke beheerplan (april 2011) formeel bekrachtigd. Gedurende de uitvoering van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden is de aannemer verantwoordelijk voor het tijdelijke beheer van het gebied. Aandachtspunten hierin zijn maaiwerk van paden, het in stand houden van afrasteringen, het zorg dragen van veilige omstandigheden voor bezoekers van het gebied en het zorg dragen dat geen verkeerde vegetatieontwikkeling optreedt (teveel ruwheid en/of teveel wilgengroei). Voor meer informatie over het beheer wordt verwezen naar het beheerplan en naar een voor de terp geschreven aanvulling (zie bijlage 2). Na de definitieve oplevering draagt de aannemer het beheer over aan Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, waterschap Rivierenland en de gemeente Neerijnen.

Civieltechnische, infrastructurele en recreatieve voorzieningen, beheerbaarheid

Voor de geleiding van het water, de veiligheid langs de rivier en toegankelijkheid van het gebied zijn enkele civieltechnische en infrastructurele werken voorzien.

De uitgangspunten zijn onderstaand weergegeven.

- Voor de bescherming tegen erosie wordt op verschillende plaatsen in de oever van de nevengeul, bij de inlaatsluis en bij de pijlers van de hoogspanningsmast oeververdediging aangebracht;
- Er zijn geen maatregelen nodig aan huidige en nieuwe wegen, behalve het onderhoudsarm opleveren van de toegangsweg naar de terp en de aanleg van parkeerplaatsen bij de winterdijk en op het voormalig steenfabrieksterrein.
- Vanwege de beheerbaarheid van het gebied worden veekerende rasters en toegangshekken aangelegd.
- Vanwege de bereikbaarheid van de Waalstranden voor recreanten worden in de rasters klaphekken en overstapjes aangebracht.

De aanleg van constructies, zoals oeverbeschermingen en recreatieve voorzieningen, worden afgestemd op de volgorde van de ontgravingen.

BIJLAGE 1: mitigerende maatregelen natuurwetgeving.

In de vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet zullen naar verwachting mitigerende maatregelen als voorschriften worden opgenomen. Onderstaande mitigerende maatregelen hebben betrekking op de uit te voeren werkzaamheden. De genoemde maatregelen zijn onder voorbehoud, omdat nog niet bekend is welke eisen het bevoegd gezag gaat stellen.

Mitigerende maatregelen, fasering in tijd en ruimte

De door ons opgenomen mitigerende maatregelen hebben betrekking op de fasering van de werkzaamheden en zonering van de werkzaamheden in ruimte en tijd. Door een correcte fasering en zonering van het werk, kan verstoring van beschermde waarden in het kader van de Natuurbeschermingswet geminimaliseerd worden. Door toepassing van deze maatregelen wordt, zoals de Flora en faunawet dat eist, vanwege de aanwezigheid van beschermde soorten, met de zorgplicht rekening gehouden.

Als het gaat om de fasering in tijd, is de volgende tabel van toepassing. Groen betekent dat het werk zonder beperkingen mogelijk is, Geel betekent uitvoering onder ecologische begeleiding (met beperkingen). Rood betekent dat de activiteit in die maand niet mogelijk is. Met oranje zijn onderin de tabel de kritische bepaalde periodes aangegeven.

	jan	feb	mrt	apri	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Activiteit	kwr t 1	kwr t 1	kwr t 1	kwr t 2	kwr t 2	kwr t 2	kwr t 3	kwr t 3	kwr t 3	kwr t 4	kwr t 4	kwr t 4
Grondwerk en transport van grond	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
Dempen van plas en watergang	Geel	Geel	Geel	Rood	Rood	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
Rooien van bos en begroeiing	Geel	Geel	Geel	Rood	Rood	Rood	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
Maaien van slootkanten en begroeiing	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
Aanleggen bodembescherming oevers	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel	Geel
Gesloten seizoen waterschap (winterdijk)	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
Broedseizoen/voortplantingsperiode	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje

Als het gaat om de fasering in ruimte, is het onderstaande kaartje van toepassing:

- Geel heeft betrekking op de te behouden stroomdalgraslandbegroeiing;
- Groen op het fourageergebied van ganzen in de winter;
- Blauw geeft de slaapplaats aan van ganzen in de winter;
- Bruin is het voortplantingsgebied van de Rugstreeppad;
- De paarse zone is het potentiële broedgebied van de Kwartelkoning.

In de volgende tekst wordt een nadere toelichting gegeven op de beperkingen die deze gebieden geven en de mitigerende maatregelen, zodat het werk zoveel mogelijk doorgang kan vinden.

Vogels

- Om het verstoren van broedende vogels bij het werken tijdens het broedseizoen te voorkomen, moet de omgeving ongeschikt gemaakt worden om er te broeden, voorafgaand aan het broedseizoen en de werkzaamheden. Dit kan door de aanwezige bomen te kappen en de weilanden en slootkanten te maaien, zodat de vegetatie zeer kort is. Potentieel broedgebied van de Kwartelkoning mag niet verstoord worden gedurende de broedperiode (loopt globaal mei tot en met half oktober, Natuurkalender)
- Het verwijderen van bomen, ruigte en struweel en het maaien van riet en grasland dient buiten het broedseizoen plaats te vinden om verstoring van broedende vogels uit te sluiten. In onderstaande tabel worden specifiek de broedperiode van de vogelrichtlijnsoorten met een instandhoudingsdoel getoond. In het algemeen geldt dat verstoring van alle broedende vogels dient uitgesloten te worden. Het broedseizoen loopt van globaal van medio maart tot medio juli.

- (Grootschalige) graafwerkzaamheden in bestaande potentiële broedgebieden van moeras-, riet- en weidevogels dienen bij voorkeur buiten het broedseizoen plaats te vinden. Indien gedurende het broedseizoen gewerkt wordt, dienen bovenstaande maatregelen en broedvogelwerende maatregelen genomen te worden.

Ganzen

- Beide zandwinputten fungeren als slaapplek voor grote concentraties watervogels en ganzen gedurende de wintermaanden (november - maart). Verstoring door bijvoorbeeld geluid, licht of aanwezigheid van mensen of machines van deze gebieden gedurende de schemer en nacht dient uitgesloten te worden.
- Verstoring van foeragerende ganzen dient geminimaliseerd te worden in de periode van november tot maart. Er dienen vaste transportroutes gebruikt te worden in het gebied zodat gewinning van de ganzen voor transport op kan treden. Deze transportroutes liggen bij voorkeur op de nog te ontgraven gebieden en laten die delen van de uiterwaarden waar geen ingrepen plaatsvinden zoveel mogelijk ongemoeid.

Soort	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	au	sept	okt	nov	dec
Zwarte stern												
Porseleinhoen												
Kwartelkoning												

geel=balts en nestbouw; rood=eieren of niet vliegvlugge jongen; blauw=verzorging vliegvlugge jongen

(bron: Natuurkalender, Ministerie van EL&I)

Vissen en amfibieën

- Om schade aan vissoorten en amfibieën zo veel mogelijk te voorkomen, dienen vergravingen aan bestaande plassen, sloten en natte biotopen gefaseerd uitgevoerd te worden en buiten het voorjaar, zodat de soorten de kans hebben om weg te zwemmen. Indien in het voorjaar gewerkt wordt aan waterkanten, dient de oeverzone voorafgaande aan de werkzaamheden en voor 1 maart, maximaal onaantrekkelijk gemaakt te worden om de voorplanting van amfibieën op het werkterrein te voorkomen.
- Om schade aan vissoorten zo veel mogelijk te voorkomen, dienen de vergravingen aan bestaande plassen en geulen gefaseerd uitgevoerd te worden, zodat de soorten de kans hebben om weg te zwemmen. Bij het verondiepen van plassen en sloten, dient één richting uit gewerkt te worden
- Het is van belang om bij volledig dempen van plassen en watergangen, zoveel mogelijk vissen te vangen en te verplaatsen voorafgaande de werkzaamheden.

Vegetaties

- Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van beschermde habitattypen langs de zomerdijk en bij de waalstranden (stroomdalgraslanden). Het aanleggen van rijroutes over deze en andere beschermde habitattypen dient vermeden te worden. Bij de aanleg van rijwegen over kwetsbare vegetaties moeten rijplaten gebruikt worden.

Algemeen

- De vergravingen van de uiterwaarden dienen gefaseerd uitgevoerd te worden in ruimte en tijd. Op deze manier blijft er nog elders in het plangebied geschikt biotoop over voor (eventueel) verstoorde fauna om naar uit te wijken.
- Het kappen van bomen en begroeiing dient bij voorkeur in de maanden september tot oktober plaats te vinden. In deze maanden is de verstoring van de vogels het minst, aangezien er niet meer gebroed wordt en de wintergasten nog niet aanwezig zijn.
- Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de mogelijke vestiging van oeverwaluwen in het gebied. In (tijdelijke) zandige oeverwallen in het rivierengebied kunnen oeverwaluwen zich zeer snel vestigen (in één weekend) waardoor het werk stil kan komen te liggen. Daarom is het van belang tijdens het broedseizoen geen geschikt broedbiotoop (steile wanden) voor deze pionierssoort te creëren, door de vergravingen en gronddepots aan het eind van de werkweek flauw af te werken.
- Gedurende het gehele uitvoeringstraject dient ecologische begeleiding plaats te vinden. Deze ecooloog ziet toe op bovengenoemde maatregelen en adviseert de uitvoerders gedurende het werk om verstoring van beschermde waarden tijdens het werk te minimaliseren. Bij de eventuele vestiging van (bijzondere) broedvogels zoals de Kwartelkoning of andere beschermde natuurwaarden (rugstreeppadden) op of nabij het werkterrein adviseert de ecooloog welke specifieke maatregelen noodzakelijk zijn om verstoring uit te sluiten. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het verplaatsen van de padden of het afstand houden tot broedplekken. Als er veel broedgevallen optreden, kan dit betekenen dat het werk in een bepaald gebied in het broedseizoen wordt stil gelegd.

Hieronder volgen de mitigerende maatregelen voor de aanwezige strikt beschermde soorten (tabel 3 –soorten Flora- en Faunawet).

Bittervoorn

Verstorende werkzaamheden vinden plaats aan de oevers van zandwinplas. Voor de Bittervoorn is met name de begroeide oeverzone van belang. Het storten van grond dient niet in de oeverzone te gebeuren. Bij het herprofilen of vergraven van oevers, dienen de aanwezige zoetwatermossels teruggeplaatst te worden. Deze zijn van belang voor de voortplanting van de soort.

Rugstreeppad

De volgende werkzaamheden zijn voor deze diersoort met name van belang:

- vergraven en verbreden watergangen en waterpartijen
- (dagelijks) transport van grond, materiaal en personeel
- afgraven (natte) graslanden

Werkzaamheden op de locatie waar de soort is waargenomen, zijn niet voorzien. Toch geldt een aantal maatregelen voor zorgvuldig werken omdat de Rugstreeppad zeer mobiel is.

Tussen de zandwinplassen en de zomerdijk zijn gedurende de inventarisatie in 2010 Rugstreeppadden aangetroffen. Bij graafwerkzaamheden en het transport van grond in deze directe omgeving wordt mogelijk de voortplantingsbiotoop verstoord. De voortplantingstijd van amfibieën verloopt ongeveer van april t/m juli. Om deze reden dienen de ingrijpende verstorende werkzaamheden voor amfibieën, met name vanwege de rugstreeppad, uitgevoerd te worden buiten deze kwetsbare periode.

Buiten deze kwetsbare perioden bevindt de rugstreeppad zich in het landbiotoop buiten het werkgebied. De graafwerkzaamheden nabij de voortplantingslocatie van de rugstreeppad worden zoveel mogelijk uitgevoerd in de periode dat de rugstreeppadden aanwezig zijn in het landbiotoop op de overwinteringsplaatsen.

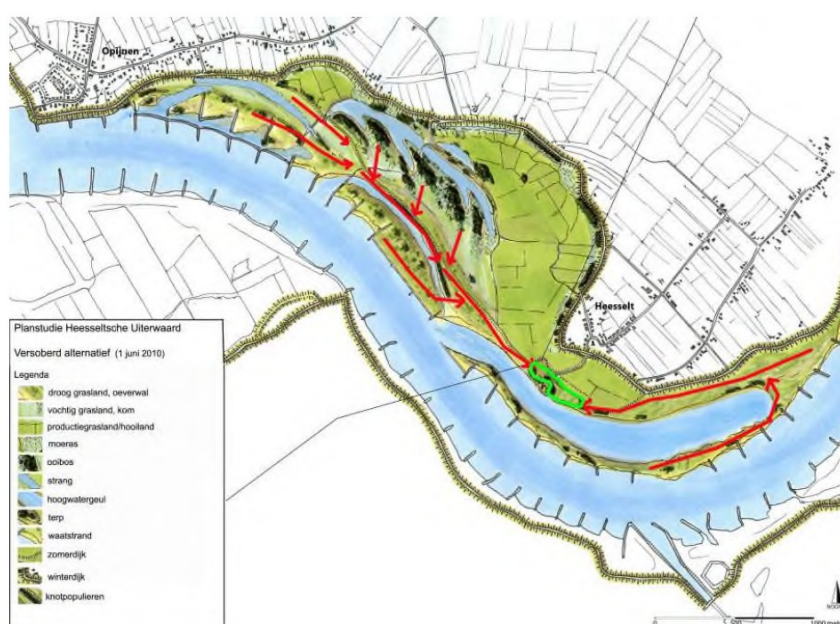
Voor de Rivierrombout zijn geen speciale mitigerende maatregelen noodzakelijk. Het uitsluiten van verstoring van larven van de deze soort is niet mogelijk. Het aantal verstoorde individuen blijft beperkt tot een zeer klein deel van het leefgebied in de uiterwaarden (de aansluiting van de nevengeul met de Waal).

BIJLAGE 2: Aanvulling op beheerplan Heesseltsche Uiterwaarden (d.d. april 2011)

Herziening op par. 2.2 (zone met dynamische natuur).

Hoogwatervluchtplaats grazers (herziene tekst)

Tijdens hoogwater overstroomt de uiterwaard en worden de dieren door het opkomende water naar de hogere gronden gedreven. Dieren die enige jaren in het gebied lopen, zijn bekend met de situatie en weten de routes naar de hoogwatervluchtplaats, zie figuur 14. Bij de inrichting van het terrein is er rekening mee gehouden dat de dieren niet door het water ingesloten raken. De hoogteligging van de uiterwaard is zo dat dieren door het opkomende water naar de oeverwal (tevens zomerkade) worden gedreven, die in verbinding staat met de terp. Alleen dieren die op de landtong tussen de grote nevengeul en de rivier in lopen kunnen ingesloten raken. De toezichthouder zal deze dieren bij een waterstand tussen de 5,5 en 6,0 m zo nodig van de dam af naar de HVP moeten drijven (de landtong zelf is tot 7 m hoog en overstroomt eens in de 2,5 jaar). Zodra het water ver genoeg is gezakt kunnen de dieren weer terug. Vanaf een waterstand van 6,0 meter bij Heesselt gaat ook de zomerkade overstroomen. Bij een gemiddeld hoogwater, dat eens per jaar voorkomt, overstroomt alleen het stroomafwaartse deel van de kade, in de nabijheid van de sluis. Bij die waterstand overstroomt ook de weg van het dorp naar de terp. De terp is dan nog wel via het stroomopwaartse deel van de zomerkade droogvoets te bereiken. Bij een eens in de 2 jaar-hoogwater overstroomt ook het bovenstroomse deel van de zomerkade en is er niet langer een droge verbinding tussen de terp en de winterdijk. De dieren moeten dan alle op de terp zijn. De toezichthouder zal hier op moeten toezien.

Figuur 14: Vluchtroutes grazers (rood) naar de HVP (groen omlijnd) bij opkomend hoogwater conform het in 2011 vastgestelde beheerplan

De HVP zal in de meeste jaren voor in ieder geval een deel van de dieren nodig zijn. Ieder jaar zal namelijk de laagte bovenstrooms van de grote nevengeul (gelegen op 6,0 m NAP) enkele dagen overstromen. Dieren die op de landtong lopen, zullen dan naar de HVP moeten. Ook vanuit het westen zullen dieren, bij waterstanden vanaf 6,0 m, via de zomerkade hun toevlucht zoeken op de terp. Als het water boven de 6,8 m stijgt, raakt de terp ingesloten door het water en is er nog ca 3,5 ha begraasbaar gebied over (zie tabel).

waterstand Lobith	Waterstand Heesselt	dagen/jaar	frequentie	
10,9	3,75	57	Jaarlijks in winter	Uiterwaardvlakte loopt vol
13,67	6,00	7	Jaarlijks	Grote nevengeul stroomt mee, landtong geïsoleerd
13,67	6,00	7	Jaarlijks	Zomerkade in westen overstromt
14,43	6,80	3	1:2 jr	Bovenstroomse zomerkade overstromt, terp geïsoleerd (HVP 3,5 ha)
15,25	7,50	0,85	1:5,5 jr	HVP 3 ha
15,95	8,0	0,2	1:16 jr	HVP 2,5 ha
16,5	8,45	0,1	1:41 jr	HVP 1,5 ha verdeeld over 2 delen
17,15	9,0		1:185 jr	HVP 0,5 ha
17,4	9,25		1:350 jr	Terp geheel onder
17,8	9,8		1:1.250 jr	Maatgevend Hoogwater

Tabel: Belangrijke waterstanden met betrekking tot overstromen uiterwaard en terp

Bij hogere waterstanden wordt de ruimte op de terp steeds beperkter. Afhankelijk van de lengte van de hoogwatergolf en de beschikbare ruimte zullen de dieren hier enige tijd bijgevoerd moeten worden. Een grazer heeft een voedselbehoefte die overeenkomt met ca 50 m² grasland per dag. De kudde van ca 50 - 70 dieren heeft een dagelijkse behoefte van ca 3.000 m². Als de terp tussen de 2,5 en 3,5 ha groot is (bij waterstanden die eens in de 5 tot 15 jaar voorkomen) is er voldoende voedsel voor een periode van 7 tot 10 dagen.

Evacuatie vanaf de terp is in principe niet nodig. Alleen als de waterstand hoger wordt dan MHW, overstromt de terp; de kans daarop is kleiner dan 1:1.250.

Aanvulling hoofdstuk 4, uitwerking beheer objecten (aangevulde tekst)

In de objectenboom is het object Terp (4.3) opgedeeld in drie deelobjecten: hoogwatervluchtplaats, woningen met erf en parkeerplaats.

4	Bestaande objecten	4.1	Verharde weg			
		4.2	Onverharde weg			
		4.3	Terp	4.3.1	hoogwatervluchtplaats	
				4.3.2	Woningen met erf	
				4.3.3	parkeerplaats	
		4.4	Hoogspanningsleiding			
		4.5	Onbemande radarpost			
4.6	Kabels en leidingen					

Tabel. Gewijzigde objectenboom voor onderdeel 4, bestaande objecten

Hoogwatervluchtplaats (4.3.1)

Het oostelijke deel van de terp is ingericht als hoogwatervluchtplaats, die ook bij maatgevende waterstanden, nog voor een klein deel begaanbaar is voor de grazers. Het hoogwatervrije terrein maakt deel uit van de begrazingseenheid en de dieren kunnen hier (ook buiten hoogwatersituaties) grazen. Het is aan de beheerder om (bv na een periode van langdurig hoogwater) de HVP tijdelijk af te rasteren, zodat de vegetatie zich kan herstellen van de betreding. De rasters op en rondom de terp dienen door SBB onderhouden te worden (zie ook hierna). Op de terp bevinden zich ook enkele overblijfselen uit de tijd dat de steenfabriek nog functioneerde. Deze overblijfselen zijn in een ruïneuze staat en behoeven geen verder onderhoud. Het voormalige losponton is ingericht als uitzichtpunt over de nevengeul. SBB ziet er op toe dat het ponton vanaf de terp via een veilige route bereikbaar is en dat de leuning op het ponton in deugdelijke staat blijft.

Woningen met tuin en erf en rasters (privé eigendom) 4.3.2

De woningen zijn privé eigendom en het beheer van deze terreinen valt buiten dit beheerplan. Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het beheer van de rasters, die ervoor zorgen dat de grazers die op de terp lopen, geen schade aanrichten aan privé eigendommen. Deze rasters indien nodig (bv na hoogwaters) hersteld, en gemiddeld eens in de tien jaar vervangen. De opritten naar de woningen en de wildroosters die zich daarin bevinden worden ook door Staatsbosbeheer onderhouden. De opritten hebben een half verharding die eens in de 3 jaar moet worden aangevuld, zodat er geen gaten ontstaan waar water in blijft staan. Zonodig is intensiever onderhoud nodig, bv na een langdurige hoogwaterperiode.

Parkeerplaats 4.3.3.

Een gedeelte van de betonnen vloer van de voormalige steenfabriek is gespaard en ingericht als parkeerplaats. De parkeerplaats is omheind met een raster en vanaf de weg vanaf de winterdijk bereikbaar. Via deze toegang en via een klappoortje kunnen bezoekers het natuurgebied betreden. De parkeerplaats zelf behoeft geen onderhoud. Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het beheer van het raster, opdat grazers niet bij de parkeerplaats kunnen komen en auto's kunnen beschadigen.

Aanvulling hoofdstuk 5.2, beheerverantwoordelijkheden (herziene tekst)

					Opp. (ha)	Aangepast, bestaand of nieuw	Toekomstig eigenaar (2015)	Bevoegd gezag	Beheerder	
4	Bestaan de objecten	4.1	Verharde weg			Bestaand	Gemeente	Gemeente en RWS	Gemeente	
		4.2	Onverharde weg			Bestaand	De staat/SBB	SBB/LNV en RWS	SBB	
		4.3	Terp	4.3.1	Hoogwatervlucht-plaats	0,55	Aangepast	SBB	SBB	SBB
				4.3.2	Woningen		Bestaand	Privaat	RWS/Gemeente	Privaat
				4.3.3	Parkeerplaats		Aangepast	SBB	RWS/SBB	SBB
		4.4	Hoogspanningsleiding			Bestaand	Energie mij		Energie mij	
		4.5	Onbemande radarpost			Bestaand	RWS	RWS	RWS	
4.6	Kabels en leidingen			Bestaand	Privaat		Kabelaars			

Tabel: schema overzicht beheerverantwoordelijkheden

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

Kijk voor meer informatie op
www.rijkswaterstaat.nl
of bel 0800 - 8002
(ma t/m zo 06.00 - 22.30 uur, gratis)

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: donderdag 17 november 2016 14:07
Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "Snel, Arjan" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek om medewerking te verlenen aan een grondruil in het belang van de herinrichting en toekomstig beheer van de Heesseltsche Uiterwaarden

137 van 187

Hoi [REDACTED],

De inhoud van deze mail is cf dat wat [REDACTED] en ik eerder dinsdagmiddag telefonisch hebben verkend. [REDACTED] belde mij of mijn gesprekje met [REDACTED] door [REDACTED] richting hem goed was verwoord. Dat bleek zo te zijn.

De enige opmerking die ik nu effe moet maken is dat in de [REDACTED] deal de waarde van ons lot (het perceel waarop de tent stond vorige week) aanzienlijk hoger ligt dan het ruilingslot (water) dat vervolgens naar RWS gaat.

Handig zou zijn als er waarde-technisch naar in waarde evenwichtige loten wordt gezocht.

Met goede wil richting het oplossen van 2 'lastpak'-situaties moet ook dit kunnen worden opgelost.

Groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 17 november 2016 9:02
Aan: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] Snel, Arjan
Onderwerp: FW: Verzoek om medewerking te verlenen aan een grondruil in het belang van de herinrichting en toekomstig beheer van de Heesseltsche Uiterwaarden

Collega's

Aanstaande maandag heb ik een overleg met [REDACTED] van RWS

Daarin wil ik vooral ook verkennen hoe we als Staatsbosbeheer en RWS gezamenlijk de problematiek rond een drietal particulieren in de Heesseltsche uiterwaarden kunnen oplossen

Bij dat overleg zal ook [REDACTED] voor een deel aanschuiven.

Hij heeft daar onderstaande mail over opgesteld.

[Graag hoor ik van jullie wat jullie vinden van de voorstellen die \[REDACTED\] doet](#)

Natuurlijk is allerlei regelgeving en zijn er interne voorschriften maar ik schat in, dat als we daar een beetje de rek in zoeken, we er uit kunnen komen op een manier waar iedereen vrede mee kan hebben

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [REDACTED]

E mail [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer](https://www.youtube.com/staatsbosbeheer)

Van: [REDACTED], [REDACTED] (ON) [[mailto:\[REDACTED\]@rws.nl](mailto:[REDACTED]@rws.nl)]

Verzonden: dinsdag 15 november 2016 17:48

Aan: [REDACTED], [REDACTED] (CD)

CC: [REDACTED], [REDACTED] (ON); [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (GPO)

Onderwerp: Verzoek om medewerking te verlenen aan een grondruil in het belang van de herinrichting en toekomstig beheer van de Heesseltsche Uiterwaarden

Ik heb je zojuist telefonisch laten weten dat we in het kader van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden tegen wat problemen met enkele belanghebbenden aanlopen bij de uitvoering en straks ook bij het toekomstig beheer door SBB en RWS. De oplossing hiervoor lijkt een grondruil tussen verschillende partijen; één van die partijen is RWS. Aangezien grondverkoop voor RWS en SBB, gelet op geldende vastgoedportefeuillestrategieën geen optie is, kan een grondruil mogelijk wel. Dit biedt ook voldoende soelaas.

Deze kwestie willen [REDACTED] en ik graag op korte termijn met je bespreken.

Tijdens ons telefoongesprek vertelde je dat je maandag 21 november as al een overleg hebt gepland met [REDACTED]

Helaas kan ik hier niet bijzijn.

Wel goed om het hier tijdens dit gesprek al vast over te hebben.

Vandaar van mijn hand onderstaand een beknopte weergave van de te bespreken kwestie.

De uitvoering van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden is recent gestart; de aannemer is afgelopen week begonnen.

Binnen het projectgebied staan drie woningen op de voormalige steenfabriek terp [REDACTED].

RWS en SBB zijn al geruime tijd in gesprek met alle betrokkenen over inrichting én beheer ter plaatse.

Lange tijd wilde dit niet helemaal vlotten. Echter met de start uitvoering lijken beide particulieren alsnog bereid om hun volledige medewerking te verlenen.

Een finale en voor ieder bevredigende oplossing is alleen mogelijk indien RWS én SBB hier beide aan meewerken.

Wat is precies de casus:

- [REDACTED] gebruikt nu een stuk grond/eigendom van SBB dat straks nodig is voor beheer door SBB. Betrokkene is bereid om dit specifieke stuk los te laten mits hij een ander stuk in de plaats mag gebruiken, zijnde een stuk dat nu eigendom is van RWS (Perceel A).
- [REDACTED] gebruikt nu een stuk grond/eigendom van SBB die ze graag in eigendom willen hebben in verband met hun horeca activiteiten (Perceel B).
- [REDACTED] is eigenaar van een stuk water gelegen in de toekomstige nevengeul (Perceel C). RWS wil dit vanwege de realisatie van een nevengeul en het toekomstig beheer hiervan graag alsnog in eigendom hebben.

De oplossing voor de geschetste inrichtings- en beheersaspecten kan mijns inziens gevonden worden in een kavelruil, zijnde:

- Perceel A gaat van RWS naar SBB.
- Perceel B gaat van SBB naar fam. [REDACTED]
- Perceel C gaat van fam. [REDACTED] naar RWS.

Wat wordt hierdoor opgelost:

- Een langlopend geschil tussen SBB en fam. [REDACTED] wordt opgelost.
- Het beheer van een deel van de uiterwaarden door jaarrondbegrazing conform een reeds vastgesteld beheerplan, met gebruikmaking van een aan te leggen hoogwatervluchtplaats is geregeld ([REDACTED] ligt dwars).
- De fam. [REDACTED] zal de uitvoering van de herinrichting niet langer treneren door mn het indienen van zienswijzen tegen alle vergunningen/ontheffingen die de aannemer nog moet indienen.
- [REDACTED] kan haar horecawensen naar eigen believen invullen. Men vindt eigendom als ondergrond toekomstig bestendiger dan pachten van SBB.
- RWS kan de aanleg van de nieuwe nevengeul volledig op eigen grond realiseren; geldt ook voor beheer.

Tot slot. Bovenstaande is beknopt en daardoor mogelijk ietwat kriptisch. Tevens is bovenstaande nog niet met alle particulieren goed doorgenomen; echter de casus wordt vooralsnog als haalbaar geacht.

Helaas ben ik maandag as niet in staat om dit zelf nader toe te lichten. Neem niet weg dat het goed is dat jij dit alvast met [REDACTED] bespreekt

Belangrijkste vraag voor jou en [REDACTED] maandag as is: "Zijn RWS en SBB bereid om medewerking te verlenen aan een grondruil binnen de Heesseltsche Uiterwaarden die voor alle partijen een win-win situatie oplevert?".

Ik verneem na afloop graag jullie standpunt via de mail.

Bijlagen:

- Eigendomskaart Heesseltsche Uiterwaarden
- Situatie ná herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden
- Detailtekening voormalige steenfabriek terp Heesseltsche Uiterwaarden

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

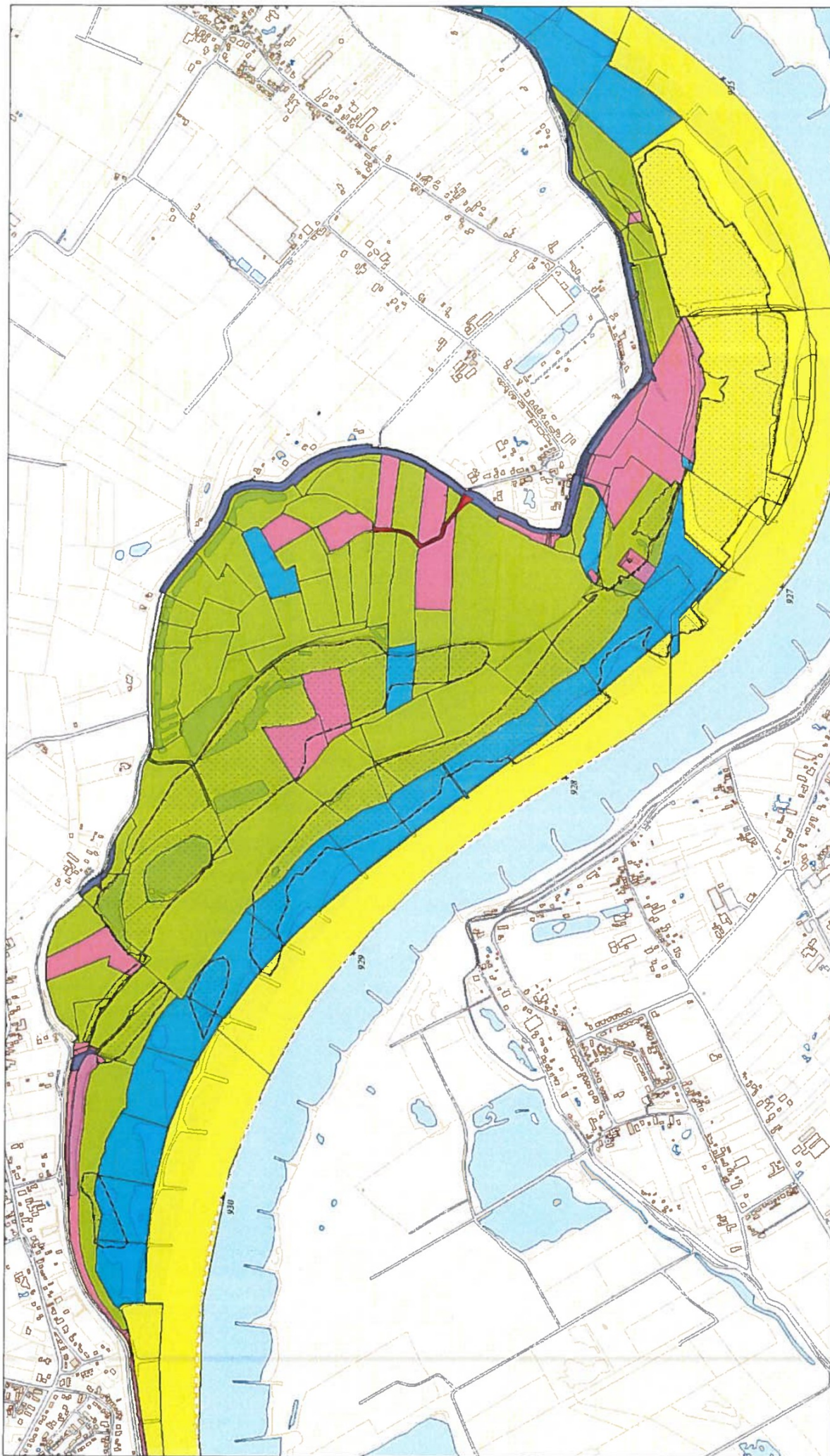
Meppelerdiepsluis

Programma KRW/NURG Midden-, Oost- en Noord-Nederland

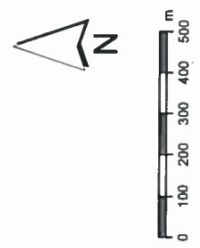
Rijkswaterstaat Oost-Nederland

Eusebiusbuitensingel 66, 6828 HZ Arnhem

Postbus 25, 6200 MA Maastricht

- Legenda**
- Eigenaar kadastraal perceel
 - de Staat, I en M
 - de Staat, RVOB
 - Staatsbosbeheer
 - gemeente Neerijnen
 - Waterschap Rivierland
 - particulier
- Henrichting
 - begrenzing werken

OPDRACHTGEVER
Rijkswaterstaat

PROJECTLEIDING
Henriching

SAARTNUMMER
258135_HEE_DTM_05B

OPDRACHT
Eigenaren

SCALA
1:12.500

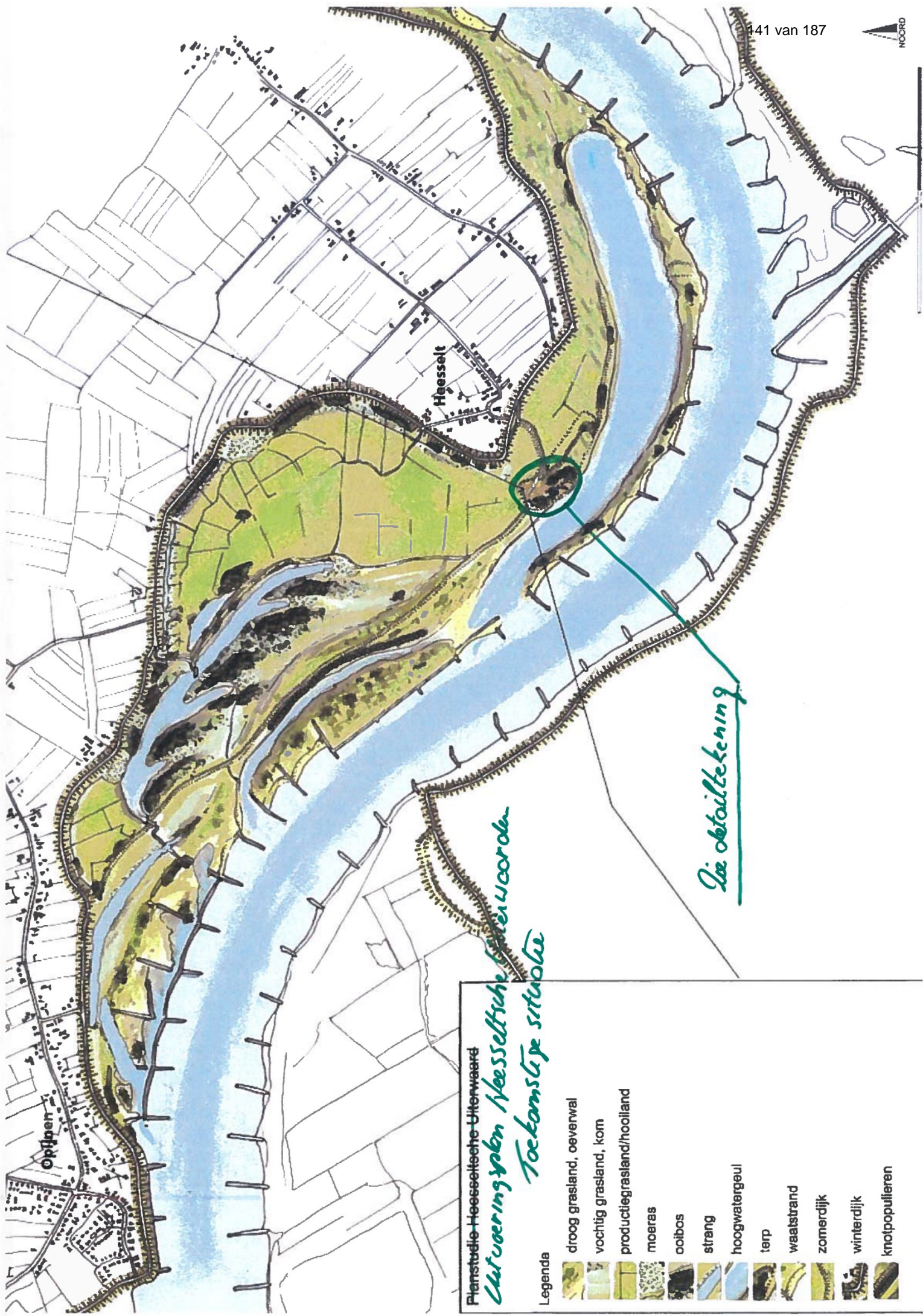
FORMAAT
A3

VERIE
D3

DATE
22-06-2016

DELEN
Definitief

anteagroup

Planstudie Heesseltse Uiterwaard

*Ontvoering van Heesseltse Uiterwaard
Toekomstige situatie*

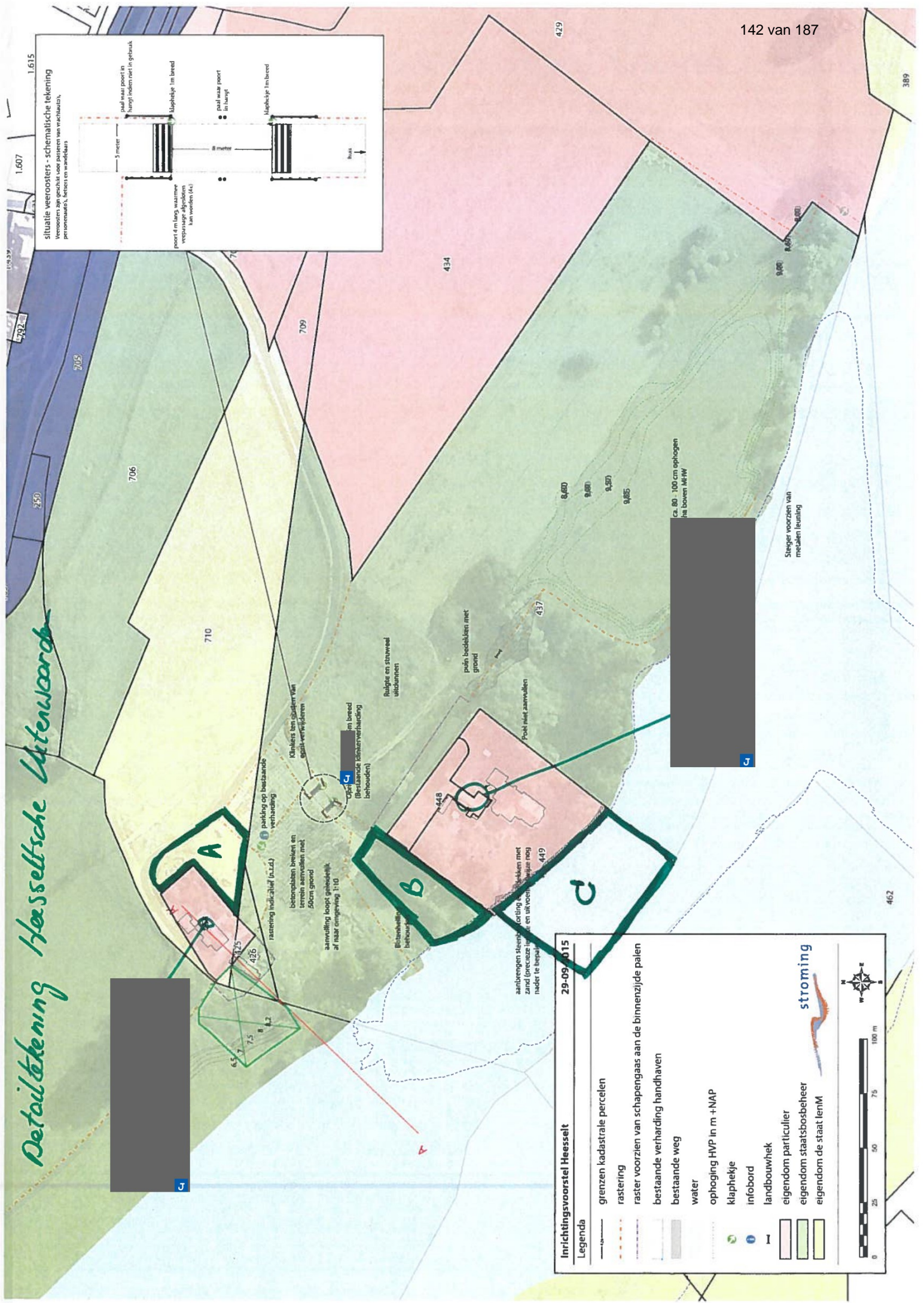
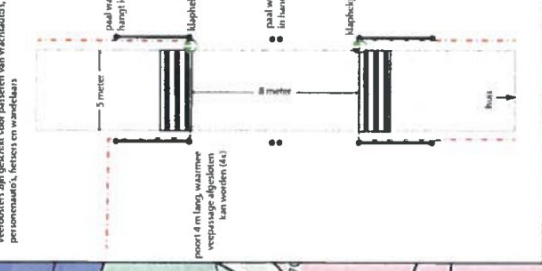
De detailtekening

Legenda

- droog grasland, oeverwal
- vochtig grasland, kom
- productiegrasland/hooiland
- moeras
- oobos
- strang
- hoogwatergeul
- terp
- waatstrand
- zomerdijk
- winterdijk
- knotpopulieren

Detailtekening Hasseltse Wtenwaard

situatie veerooraters - schematische tekening

Inrichtingsvoorstel Heesselt
29-09-2015

Legenda

- grenzen kadastrale percelen
- rasering
- raster voorzien van schapengas aan de binnenzijde palen
- bestaande verharding handhavens
- bestaande weg
- water
- ophoging HVP in m +NAP
- klaphelje
- infobord
- landbouwherk
- eigendom particulier
- eigendom staatsbosbeheer
- eigendom de staat lenM

stroming

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: woensdag 25 januari 2017 15:42
Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl> 144 van 187
Cc: "Snel, Arjan" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: FW: Heeseltse uiterwaarden
Bijlage(n): Casus HU 3.pdf

Zie hier het antwoord van RWS

Mijn voorstel is; doorzetten. Daar zijn uiteindelijk alle partijen mee geholpen

Met vriendelijke groet,

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [REDACTED]

E mail [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer1](https://www.youtube.com/staatsbosbeheer)

Van: [REDACTED], [REDACTED] (CD) [mailto:[REDACTED]@rws.nl]
Verzonden: woensdag 25 januari 2017 15:37
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED], [REDACTED] (ON); [REDACTED], [REDACTED] (ON); [REDACTED] (ON); Kalfs, Nelly (ON); [REDACTED], [REDACTED] van (ON)
Onderwerp: Heeseltse uiterwaarden

Eergisteren hebben we elkaar telefonisch gesproken over mogelijke oplossingsrichtingen in de Heeseltse uiterwaarden. Afspraak was dat ik mijn zienswijze zou mailen zodat jij dit intern ook verder kan uitzetten c.q. afstemmen. Uit ons telefoongesprek haal ik dat SBB mee wil werken aan een ruiling met RWS en bereid is met de overige 2 particulieren binnen het projectgebied te komen tot overeenstemming om de ontstane impasse te kunnen doorbreken en oplossingen te bieden voor de problemen. Zoals bekend zijn staatsgronden gelegen in het uiterwaardengebied voor RWS allemaal strategisch. Dit betekent dat de algemene lijn is deze niet overtoollig te stellen. Op deze regel geldt een tenzij die kan worden ingevuld door een maatwerkoplossing in de vorm van een grondruil waarbij over en weer strategische gronden op marktconforme wijze kunnen worden geruild. De ruil dient dan wel evenwichtig te zijn in oppervlakte. Waardeverschillen worden verrekend met elkaar. Het advies richting HID/ON zal vanuit CD/PFM dan ook zijn dat RWS geen bezwaar heeft tegen overdracht van het betreffende perceelsgedeelte wat nodig is om de overige grondruilingen ook te realiseren. Hiermee kan SBB vooruit.

Om alle problemen het hoofd te bieden en om het niet onnodig ingewikkeld te maken stel ik de volgende ruilingen voor. Hierbij is de volgorde bepalend. Als basis heb ik bijgaande tekening van [REDACTED] als leidraad gebruikt.

Grondruilingen;

1. Ruiling [REDACTED] (C) en SBB (B).
2. Ruiling SBB (C) en RWS (A)
3. Ruiling SBB (A) en [REDACTED] (D)

Consequenties;

- RWS raakt eigendom op de voormalige steenfabriek terp kwijt aan SBB in de vorm van een ruiling.
- RWS krijgt een stuk particulier eigendom in de nieuwe nevengeul die gerealiseerd wordt in het kader van de waterveiligheid. Daarmee kan de realisatie van deze geul volledig op eigen grond uitgevoerd worden. Dit vergemakkelijkt en vereenvoudigt ook het beheer van deze geul na inrichting.
- Draagvlak wordt vergroot waardoor weerstand zal stoppen.
- SBB kan een langlopend conflict in den minne schikken.
- SBB krijgt de beschikking over de volledige 'looproute' naar de hoogwatervluchtplaats van een kudde vee die jaarrond het terrein tussen Waal en zomerkade moet begrazen. Conform de onlangs gesloten samenwerkingsovereenkomst

tussen RWS en SBB kan ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid het gebruik/beheer in de markt zetten.

M.b.t. het dossier [redacted] speelt het dilemma van wel of geen oneigenlijk gebruik. Het is aan SBB of de eigendom of het gebruik wordt geleverd. SBB draagt zorg voor afhandeling van de ruilingen zoals eerder genoemd. Kosten komen ten laste van het project. HID ON stelt de grond overtollig en het Rijksvastgoedbedrijf zal het te verkopen deel moeten taxeren.

RWS ON zal in korte bewoordingen formuleren richting de fam [redacted] dat SBB komt met een voorstel. RWS ON zal de inhoud van de brief vooraf afstemmen met SBB.

Ik hoor graag op korte termijn van je of SBB met bovenstaande kan instemmen. Alvast dank.

Met vriendelijke groet,

[redacted] J
06- [redacted] J

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: woensdag 8 februari 2017 15:00
Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "Snel, Arjan" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: Heeseltse uiterwaarden

Allen

Het klopt dat deze ruiling strikt genomen niet de NURG opdracht hoort.
Hoewel de gronden wel zijn gelegen binnen een NURG project Heeselt.
RWS heeft hier de projectleiding

Ik ben er wel op verzoek van Arjan mee bezig
Daartoe onder meer samen met [REDACTED] een gesprek gehad met [REDACTED]

Zo nodig wil ik nog wel meer in detail over deze zak spreken.

Het is in ieder geval van cruciaal belang dat RWS snel van ons te horen krijgt of we met deze ruil door willen gaan
En niet onbelangrijk; ook de HID van RWS heeft zich al met de zaak bemoeid en wil hoe dan ook dat het geregeld wordt.

Morgen (= donderdag) ben ik in Deventer.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [REDACTED]

E mail [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer](https://www.instagram.com/staatsbosbeheer)

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 8 februari 2017 13:08
Aan: [REDACTED] Snel, Arjan; [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Heeseltse uiterwaarden

Hoi [REDACTED] en Arjan,

Even voor mijn beeld: dit valt niet binnen NURG. Ik beschouw onderstaande als opdracht van Arjan. Als het anders is hoor ik het graag.

[REDACTED] is, samen met [REDACTED], betrokken geweest bij deze cases: [REDACTED], [REDACTED] (en ook met [REDACTED] trouwens).
Ik ken (te) weinig achtergrond.

Net met [REDACTED] besproken dat hij een eerste aanzet maakt voor de pretoets, maar dat [REDACTED] daar op onderdelen ook input voor moet leveren.
Gezien drukte ook bij [REDACTED] en de komende deadline voor aanlevering van de pretoets kunnen wij niet garanderen dat dit op hele korte termijn lukt.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Van: [redacted]

Verzonden: donderdag 2 februari 2017 15:46

Aan: [redacted]

CC: [redacted] Snel, Arjan; [redacted]

Onderwerp: FW: Heeseltse uiterwaarden

Nogmaals de mail van [redacted]

De strekking van het bericht van RWS is ; **ruiling doorzetten**

Dat is **ook mijn advies**, na afstemming daarover met Arjan Snel

Nodig is dat er nu ook een **pretoets** wordt opgesteld

Wat mij betreft ook zo snel mogelijk.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [redacted]

E mail [redacted]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer1](https://www.youtube.com/staatsbosbeheer)

E-mail is gelijk aan e-mail 25-1-2017 15:37

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

T

Valt buiten de reikwijdte van het verzoek

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: woensdag 15 februari 2017 15:43 150 van 187
Aan: "Snel, Arjan" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Cc: "Boersma, Feitze" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>; "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: RE: Heeseltse uiterwaarden SPOED !!!!!

Klopt

Er komt ook een pretoets.

Die ligt er echter nog niet. Ik weet ook niet wie hier aan werkt. [REDACTED] of [REDACTED] ??

Als we die ook in het BOG moeten bespreken zijn we waarschijnlijk 3 weken verder.

Feitze heeft aangegeven dat we wellicht ook iets sneller kunnen besluiten dus niet via bespreking in het BOG

Overigens heeft Feitze ook aangegeven (mondeling) positief te staan tegenover ruiling met RWS, met het afstoten van een klein perceel aan van

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [REDACTED]

E mail [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer](https://www.youtube.com/staatsbosbeheer)

Van: Snel, Arjan

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 14:34

Aan: [REDACTED]

CC: Boersma, Feitze; [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Onderwerp: Re: Heeseltse uiterwaarden SPOED !!!!!

Hoi [REDACTED]

Ik dacht dat er een pretoets gemaakt zou worden. Die kan heel snel getoets worden. Dat hoeft echt niet lang te duren. Binnen 2 weken kunnen we eea berichten aan rws en [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

Arjan Snel

Op 15 feb. 2017 om 11:29 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl> het volgende geschreven:

Allen

[REDACTED]

RWS wil ook door met de ruil. De HID Nelly Kalfs heeft zich er persoonlijk mee bemoeid

Ik vind dat we nu eigenlijk een **knoop** moeten **doorhakken**

Mijn voorstel

· Ruiling met RWS en met [REDACTED] is akkoord

VERZOEK

Akkoord gaan met bovengenoemd voorstel

Daarna (en ik hoop nog deze week !!!!) kan ik terug melden aan RWS en aan [REDACTED] hoe we deze langsepende kwestie willen afwikkelen.

We hebben er al heel veel tijd in gestoken

Het zou fijn zijn als we het dossier een keer kunnen sluiten

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [REDACTED]

E mail [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer1](https://www.youtube.com/staatsbosbeheer1)

<image003.jpg>

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 9 februari 2017 9:59

Aan: Boersma, Feitze

CC: [REDACTED] Snel, Arjan; [REDACTED]

Onderwerp: FW: Heeseltse uiterwaarden SPOED !!!!!

Urgentie: Hoog

Feitze

Binnen het NURG project Heesseltsche uiterwaarden (waarbij RWS de projectleiding heeft) speelt al geruime tijd een lastige situatie met enkele particuliere eigenaren

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Mijn voorstel

- De ruiling waarin Staatsbosbeheer een perceel krijgt en tegelijk een perceel eigendom inlevert betreft kleine oppervlaktes die om bedragen gaan kleiner dan 1 ton
- Jij kunt dus mandaat geven voor deze ruiling
- Normaal moet dit via een pre toets maar dat duurt lang
- Vandaag moet Staatsbosbeheer uitsluitel geven dat ze akkoord zijn met de ruiling (uiteraard nog wel met bepalen van taxatiewaardes zo nodig verrekening over verschillen)
- Ik heb hierover kortgesloten met [redacted]
- Hij adviseert dat jij **nu alvast akkoord gaat met deze ruiling**
- Dat kan via een mail . In een latere fase leggen we het nog netjes t.b.v. archiefvorming in documenten vast . [redacted]
- [redacted] is tot nu toe steeds dossierhouder geweest

Feitze ik bel je ook nog. Hopelijk krijg ik je aan de telefoon

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Staatsbosbeheer

Divisie Beheer en Ontwikkeling / Afdeling Projecten

Bezoekadres : Binnensingel 3 7411 PL Deventer

Postbus 6 7400 AA Deventer

Mobiel 06 [redacted]

E mail [redacted]@staatsbosbeheer.nl

Aanwezig op maandag t/m donderdag

www.staatsbosbeheer.nl

[facebook.com/staatsbosbeheer](https://www.facebook.com/staatsbosbeheer) | [staatsbosbeheer1](https://www.youtube.com/staatsbosbeheer)

<image003.jpg>

E-mail is gelijk aan e-mail 2-2-2017 15:46

E-mail gelijk aan e-mail 25-1-2017 15:37

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

T

Valt buiten de reikwijdte van het verzoek

Van: "SBB GG Secretariaat"
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 14:38
Aan: "[redacted]@rijksoverheid.nl" <[redacted]@rijksoverheid.nl>
Cc: "[redacted]@staatsbosbeheer.nl"; "SBB DIV Deventer" <N [redacted]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: gronden Tiel tot Heesselt uiterwaarden
Bijlage(n): SCAN_20180918_56461.pdf

160 van 187

Geachte [redacted] [redacted]

Bijgaand doe ik u, op verzoek van mijn collega [redacted], de brief en het taxatierapport inzake verzoek tot goedkeuring verkoopprijs vervreemding object toekomen.

Deze is u ook per post toegezonden.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
(ik ben aanwezig maandag t/m donderdag)

Staatsbosbeheer

Grond en Gebouwen, Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort
Postbus 2, 3800 AA Amersfoort
T 030 - [redacted]
M 06- [redacted]
[redacted]@staatsbosbeheer.nl
www.staatsbosbeheer.nl

Magische momenten: **Het zit in onze natuur**

Denk aan het milieu, dit mailtje printen is niet altijd nodig.

Directie Transacties en Ontwikkeling Rijksvastgoedbedrijf
T.a.v. Regionale directie Noord & Oost
Postbus 16700
2500 BS DEN HAAG

Datum 18 september 2018
Onderwerp Verzoek tot goedkeuring verkoopprijs vervreemding object op grond van artikel 3 lid 5 Wv
Behandeld door [redacted]
Ons kenmerk D18-31200
Uw kenmerk
Bijlagen 3

Geachte [redacted]

Staatsbosbeheer is voornemens het hieronder omschreven object te vervreemden.

Object gronden Heesselt

Het object omvat de enkele eigendommen van Staatsbosbeheer in de Heesseltse uiterwaarden:

1. Een perceel grond, kadastraal bekend gemeente Varik, sectie E, nummer 715, groot circa 60 m²;
2. Een perceel grond, kadastraal bekend gemeente Varik, sectie C, nummer 426, groot circa 457 m²;
3. Een perceel grond, kadastraal bekend gemeente Varik, sectie C, nummer 437, groot circa 242 m².
hectare;

Aansluitend koopt Staatsbosbeheer een perceel grond, kadastraal bekend gemeente Varik, sectie E, nummer 710, groot circa 939 m², van Rijkswaterstaat. Dit perceel wordt vervolgens verkocht tezamen met bovengenoemde percelen. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft de transactie tussen Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat goedgekeurd. Staatsbosbeheer zal ten aanzien van de verkoop dezelfde prijscondities hanteren welke van toepassing zijn op de reeds goedgekeurde transactie met Rijkswaterstaat. Een afschrift daarvan is bijgevoegd alsmede een overzichtskaart.

Voorts verkoopt Staatsbosbeheer in de Heesseltse uiterwaarden aan Rijkswaterstaat een perceel grond, kadastraal bekend gemeente Varik, sectie C, nummer 437, groot 770 m² voor een prijs van € 5.775,-. Dit perceel is getaxeerd op € 5.775,-. Het taxatierapport is bijgevoegd.

Goedkeuring verkoopprijs

Hierbij verzoek ik u binnen vier weken na dagtekening van deze brief uw goedkeuring te verlenen aan de verkoopprijzen.

Ten aanzien van bovenstaande heeft reeds afstemming plaatsgevonden tussen behandelaar en [redacted] [redacted] van uw organisatie.

Ik verzoek u de afhandeling door hem te laten verrichten. Hierbij verzoek ik u binnen vier weken na dagtekening van deze brief uw goedkeuring te verlenen aan de verkoopprijs.

Voor vragen kunt u contact opnemen met [redacted] [redacted] via telefoonnummer 06 [redacted] [redacted] of email [redacted] [redacted]@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,
de directeur, namens deze

[redacted] [redacted]
ing. F. Boersma
afdelingshoofd Vermogensbeheer

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

N Art. 5.1 lid 2 sub i

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen

Van: "[REDACTED]"
Verzonden: donderdag 18 november 2021 11:41 164 van 187
Aan: "[REDACTED]" <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: FW: Gescand vanaf een multifunctionele printer van Xerox
Bijlage(n): SCAN_20211118_11028.pdf

Hoi [REDACTED],

Nog iets gevonden in het oplever dossier.
Kijk maar op blz 7

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Xerox-No-Reply@staatsbosbeheer.nl [<mailto:Xerox-No-Reply@staatsbosbeheer.nl>]
Verzonden: donderdag 18 november 2021 10:05
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@staatsbosbeheer.nl>
Onderwerp: Gescand vanaf een multifunctionele printer van Xerox

Open het bijgevoegde document. Het werd gescand en aan u verzonden vanaf een multifunctionele printer van Xerox.

Bestandstype bijlage: pdf/a, Multi-Page

Locatie multifunctionele printer: Waardenburg, NL
Naam apparaat: SBB26012P

Meer informatie over Xerox-producten en oplossingen vindt u op <http://www.xerox.com>.

HERINRICHTING HEESSELSCHE UITERWAARDEN

OVERDRACHT VAN REALISATIE NAAR BEHEER

Versie 1.0 – 15 november 2019

Voor akkoord:

Functie	Naam	Handtekening	Datum
Projectmanager RWS ON C KRW			
Provinciehoofd SBB Gelderland	Arjan Snel		

Inhoud

1. Inleiding
2. Omgevingsdossier
3. Opleverdossier aannemer
4. Beheer- en onderhoudsplan, inclusief LCC-raming
5. Risicodossier
6. Restpunten

Bijlagen:

- A. Bijlagen Omgevingsdossier
- B. Bijlagen Opleverdossier
- C. Beheer- en onderhoudsplan en LCC-raming
- D. Bijlagen Risicodossier

1. Inleiding

Dit document beschrijft het overdrachtdossier van de 'Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden', zoals het Rijkswaterstaat ON C KRW-projectteam dat met Rijkswaterstaat ON district Zuid is overeengekomen op 12 september 2019.

Het overdrachtdossier 'Herinrichting Heesseltsche Uiterwaarden' omvat de volgende onderdelen:

- Overdrachtdocument;
- Omgevingsdossier;
- Opleverdossier aannemer;
- Beheer- en onderhoudsplan, inclusief LCC-raming;
- Risicodossier;
- Beschrijving restpunten.

Met de ondertekening van dit overdrachtdocument gaat de verantwoordelijkheid voor het projectgebied van de Heesseltsche Uiterwaarden, uitgezonderd de bij het KRW-projectteam belegde restpunten, per direct over op de beheerder conform de beheerovereenkomst van Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland en Gemeente West Betuwe (d.d. 19-04-2011).

De ondertekende overdrachtdocumenten van de vier beherende instanties vormen onderdeel van de projectverantwoordingsrapportage van Rijkswaterstaat (DG RWS c.q. HID ON c.q. afdelingshoofd SLU ON c.q. portefeuillehouder GPO c.q. projectmanager ON C KRW) voor de opleveringsbeslissing (MIRT4) van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

2. Omgevingsdossier

(>

Projecthistorie

De oorspronkelijke plannen voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden stammen uit de jaren '90. Vanaf 2009 heeft Rijkswaterstaat nieuwe plannen gemaakt die hebben geresulteerd in het zogenaamde 'Compromisplan' ('Versoberde Alternatief'). De zone langs de rivier werd bestemd voor aaneengesloten natuurbeheer ('dynamische riviernatuur'). In het gebied nabij de winterdijk bleef het open cultuurlandschap behouden en vindt agrarisch natuurbeheer plaats; de Vereniging voor Natuur- en Landschapsbeheer Tieler- en Culemborgerwaarden (VANL-TCW) coördineert het agrarisch natuurbeheer op eigendom en in opdracht van Staatsbosbeheer.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft op 16 april 2012 het MIRT3-projectbesluit tot Herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden genomen. De DG van Rijkswaterstaat heeft op 17 juni 2012 opdracht tot uitvoering van het project gegeven aan de HID van Rijkswaterstaat Oost-Nederland. De scope is in 2015 geactualiseerd. Het project is opgenomen in het programma KRW-NURG Midden- en Oost-Nederland, later hernoemd als KRW C Oost-Nederland.

Het bestemmingsplan moest worden aangepast. In 2014 is het aangepaste bestemmingsplan onherroepelijk geworden. Het (geactualiseerde) 'Inrichtings- en uitvoeringsplan MIRT4 Heesseltsche Uiterwaarden' is vervolgens vastgesteld (documentdatum 10 maart 2015). Het beheerplan Heesseltsche Uiterwaarden werd al eerder opgesteld (documentdatum 18 april 2011), evenals de beheerovereenkomst tussen Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland en Gemeente Neerijnen (nu: Gemeente West Betuwe; ondertekend 19 april 2011).

Nota bene: In de leveringsakte van de overdracht van percelen van Bureau Beheer Landbouwgronden aan Staatsbosbeheer (3 december 2010) is vastgelegd dat Rijkswaterstaat te allen tijde bevoegd is werken op deze percelen uit te voeren vanwege rivierkundige of veiligheidsbelangen (art. 11, lid 1), alsook ten behoeve van natuurontwikkeling (art. 11, lid 3). Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat hebben veelvuldig overleg gevoerd over de concretisering van het inrichtings- en uitvoeringsplan, vastgelegd in e-mails en voortgangsverslagen.

Doelstellingen

De herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden had de volgende doelstellingen, welke alle zijn gerealiseerd:

- het leveren van een bijdrage aan de robuustheid van het riviersysteem op de korte termijn en de veiligheidsdoelstelling op de lange termijn, door middel van een waterstandverlaging van minimaal 5,5 cm onder maatgevende omstandigheden (bij een afvoer van 16.000 m³/s), gekoppeld aan het Nationaal Waterplan;
- het realiseren van 206 hectare riviergebonden natuur in het kader van het programma Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG).
- achterstallig vegetatieonderhoud op de langsdam bij Opijnen in het kader van het programma Stroomlijn;
- maatregelen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW; toegevoegd in 2015).

In het gedeelte met agrarisch natuurbeheer zijn in 2015 en 2016 kleinschalige ingrepen door Staatsbosbeheer uitgevoerd, bekostigd uit het budget van HU, welke bijdroegen aan de projectdoelstellingen.

In opdracht van Rijkswaterstaat is Martens en Van Oord Aannemingsbedrijf bv in oktober 2016 gestart met conditionerende werkzaamheden en in februari 2017 met de uitvoering van het inrichtingswerk in het deel met riviergebonden natuur. Martens en Van Oord heeft het inrichtingswerk op 13 december 2019 opgeleverd. Dit is conform de planning bij opdrachtverlening

van de DG Rijkswaterstaat in 2012 en een jaar eerder dan de geactualiseerd scope van 2015.

WaalWeelde

In 1995 besloot de Nederlandse regering tot het instellen van het programma Ruimte voor de Rivier. In 2006 is er een nauwe samenwerking tot stand gekomen tussen diverse belangenorganisaties, bedrijven, ambtenaren en bestuurders langs de Waal: WaalWeelde. De provincie Gelderland trad sinds 2008 op als regisseur van het programma. Naast de noodzaak om maatregelen te nemen om de hoogwaterveiligheid in de provincie Gelderland beter te kunnen regelen, richtte het programma zich ook op het verbeteren van de ruimtelijke omgeving langs de rivier de Waal. Deze opgaven hadden te maken met de natuur (Natuurnetwerk Nederland, Natura2000 en Nadere Uitwerking Rivierengebied), maar raakten ook aan andere thema's en doelgroepen zoals bedrijven, wonen, recreatie en toerisme, cultuurhistorie en landschap. De herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden viel sinds 2013 onder het Uitvoeringsprogramma WaalWeelde, echter als autonoom project met een eigen budget en opdrachtgever.

Drijvende oeververbinding strangengebied

In overleg tussen Rijkswaterstaat, gemeente Neerijnen en Staatsbosbeheer is besloten de geplande trekpont in het strangengebied te vervangen door een drijvende oeververbinding. Staatsbosbeheer zou het beheer en onderhoud 'om niet' op zich nemen. (Zie brief gemeente Neerijnen aan RWS d.d. 26-11-2015.) De drijvende verbinding is inmiddels gerealiseerd en als zodanig in het (geactualiseerde) Beheer- en onderhoudsplan opgenomen.

Alternatief trekpont grote nevengeul

Rijkswaterstaat heeft aan de gemeente Neerijnen de belofte gedaan van het uitwerken van een alternatief voor het vervallen van de trekpont over de grote nevengeul (zie brief RWS aan gemeente Neerijnen d.d. 24-02-2014). In ambtelijk overleg van de gemeente Neerijnen, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat op 9 december 2015 over de hiervoor ingediende publieksideeën is gekozen voor het opknappen van de botenhelling, de realisatie van een mindervalidenvissteiger en een aanlegsteiger op de terp.

De botenhelling is inmiddels opgeknapt. De mindervalidenvissteiger bleek vanwege technische complexiteit en bezwaren van fam. [REDACTED] niet mogelijk op de terp. Ook elders in HU was geen geschikte (toegankelijke) locatie voorhanden. Oud-directeur Netwerkmanagement (C. Stoffer) heeft afgesproken met de oud-wethouder van Neerijnen (T. Kool) dat er een nieuwe locatie voor de mindervalidensteiger, buiten het projectgebied van de Heesseltsche Uiterwaarden, maar wel langs de Waal, gezocht zou worden. Dit is geen actie meer voor het projectteam. Voor de aanmeervoorziening is een ontwerp gemaakt. De aanleg hiervan is tot nader orde uitgesteld, aangezien Staatsbosbeheer het beheer- en onderhoudsbudget conform de LCC-raming te beperkt vindt, met name door de verwachte extra inspanning voor toezicht/veiligheid en handhaving. (Contactpersoon: RWS, [REDACTED])

[Tijdelijk beheer

Vanaf 1 oktober 2019 voert de aannemer niet meer het beheer van het projectgebied uit, afgezien van hun contractuele verplichting voor de kwaliteit/garantie van de inrichtingsmaatregelen. Tot aan de formele overdrachtsdatum zijn er voor het praktische/tijdelijke beheer van het gebied afspraken gemaakt tussen het projectteam HU, RWS ON district Zuid (contactpersoon: [REDACTED]) en Staatsbosbeheer (contactpersoon: [REDACTED]). Met de overdracht vervallen deze afspraken en maken daarom geen deel uit van dit overdrachtsdocument.]

Grondzaken

Grondverwerving

Voor de herinrichting en om het begrazingsbeheer mogelijk te maken, zijn er nog ten tijde van de uitvoeringsfase diverse (deel)percelen verworven en/of geruild.

- Strangengebied: De percelen Varik E 56 (2,8128 ha) en E 213 (2,7209 ha) zijn via een onteigeningsprocedure eind 2018 in eigendom overgegaan van [redacted] naar de Staat. Er ligt momenteel nog een taak bij RWS GPO Grondzaken (contactpersoon: [redacted]) voor overeenstemming over de hoogte van de schadeloosstelling.
- Terp: Om de migratieroute mogelijk te maken vanaf het westelijke gebied naar de hoogwatervluchtplaats en het oostelijke gebied (en vice versa) heeft er in 2018 een complexe grondruil (circa 1.100 m²) plaatsgevonden tussen fam. [redacted], Staatsbosbeheer en de Staat. Deze grondruil is kadastraal vastgelegd en volledig afgerond.
- Zomerkade ten oosten van de terp: In samenwerking met Staatsbosbeheer zijn diverse (deel)percelen verworven van [redacted] om de migratieroute over de zomerkade mogelijk te maken. Staatsbosbeheer heeft hiervan het landdeel (1,2525 ha) en de Staat het aanliggende oever/waterdeel (1,07 ha) verworven. Deze grondverwerving is kadastraal vastgelegd en volledig afgerond.

In het Beheer- en onderhoudsplan (met eigenarenkaart) zijn deze recente transacties verwerkt.

Een deel van de zomerkade (ca. 70 m¹ lengte) ten westen van het sluisje is eigendom van [redacted] (perceel Est E 593) en valt buiten het begrazingsgebied. In 2017 en 2018 heeft Staatsbosbeheer (contactpersoon: [redacted]) gepoogd het gehele perceel te verwerven. Dit is echter niet gelukt vanwege de geëiste hoge waardering van de specie (klei) onder het perceel. De wandelroute loopt nu voor een deel over het lager gelegen terrein aan de zuidzijde van de zomerkade.

Terp: grondgebruik, opstallen en objecten

Ten tijde van de overdracht zijn er de volgende nog (door)lopende afspraken en issues met derden over het grondgebruik, opstallen en objecten op de terp.

Fam [redacted]

- a. Oprit: Aan de westzijde van de parkeerplaats op de terp is de oprit tot het (achter)erf van [redacted] vanaf de weg Steenfabriek (zie terpkaart). De oprit ligt gedeeltelijk op perceel Varik C 710 (de Staat) en C 437 (SBB).
- b. Landbouwpoort: Aan de noordzijde van het erf van [redacted] is een landbouwpoort op de weg Steenfabriek geplaatst om doorrijden en parkeren door recreanten aan het einde van de weg (begin zomerkade c.q. wandelroute) te weren. Fam. [redacted] heeft daartoe een sleutel van het Staatsbosbeheer-slot. Doorgang voor de beheerders is te allen tijde mogelijk.
- c. Noodpoort: Aan de noordzijde van de weg Steenfabriek is een landbouwhek geplaatst om evacuatie per boot bij hoogwater (als de dijk niet meer bereikbaar is over de weg) mogelijk te maken (zie terpkaart). Fam. [redacted] heeft daartoe een sleutel van het Staatsbosbeheer-slot.
- d. Poortje: [redacted] heeft op eigen initiatief een poortje in het begrazingsraster aan de zuidzijde van hun erf geplaatst. Staatsbosbeheer gedoogd dit poortje onder voorwaarden. De overeenkomst hiervoor (zie bijlage) is echter niet ondertekend door [redacted]. Staatsbosbeheer heeft vervolgens de overeenkomst eenzijdig ondertekend en opgestuurd naar [redacted] met de opmerking dat als [redacted] zich niet houdt aan de voorwaarden, het poortje door Staatsbosbeheer verwijderd zal worden. (Contactpersoon: SBB, [redacted])
- e. Huurovereenkomst 'ezelweide': [redacted] heeft een huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf voor een deel van het perceel Varik C 710 (1.317 m²), gelegen rondom de hoogspanningsmast ten noorden van hun huisperceel (zie bijlage). De overeenkomst wordt in principe jaarlijks verlengd tot uiterlijk 2028.
- f. Schuilhut: [redacted] heeft een bouwwerk op de gehuurde 'ezelweide' opgericht, zodat de pony en ezel uit de wind en regen kunnen staan. Dit heeft zij gemeld aan Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer, hetgeen doorgezeten is aan de gemeente. Rijkswaterstaat gedoogd maximaal 30 m² extra te bebouwen. De gemeente verleent echter geen toestemming om een

ponystalling te bouwen (conform bestemmingsplan). Tot op heden is hier geen actie van de gemeente op ondernomen.

- g. Mediation bebouwing: Tussen fam. [redacted] fam. [redacted] loopt momenteel een mediation-traject met de gemeente West Betuwe voor bebouwing op beider erven die niet in het bestemmingsplan is vastgelegd. Dit issue ligt echter buiten het inrichtings- c.q. begrazingsgebied. (Contactpersoon: RWS, tot aan overdracht, [redacted]; daarna: nog te bepalen.)

Naast bovengenoemde zaken zijn er geen andere afspraken met fam. [redacted] gemaakt en vastgelegd door het projectteam HU die nog niet afgehandeld zijn.

Fam. [redacted]

- h. Rolpoorten veepassage: Er is afgesproken dat Staatsbosbeheer het beheer van de rolpoorten van de veepassage nader afstemt met fam. [redacted] (zie brief 04-12-2017).
- i. Noodpoort: Aan de noordzijde van de weg Steenfabriek is een landbouwhek geplaatst om evacuatie per boot bij hoogwater (als de dijk niet meer bereikbaar is over de weg) mogelijk te maken (zie terpkaart). Fam. [redacted] heeft daartoe een sleutel van het Staatsbosbeheer-slot.
- j. Nutsvoorzieningen: In het begrazingsgebied, op perceel Varik C 437, staan een waterput en een elektrakast ten behoeve van [redacted]. Deze zijn omrasterd en toegankelijk middels klappoortjes (zie terpkaart).
- k. Oprit: De oprit van [redacted] ligt op perceel Varik C 437 (Staatsbosbeheer), maar buiten het begrazingsraster. Staatsbosbeheer moet de afspraak over het gebruik hiervan nog vastleggen in een overeenkomst (zie brieven 26-04-2016 en 04-12-2017).
- l. Begrenzing erf – laagte: Tussen het erf van [redacted] (Varik C 439) en de beboste laagte van Staatsbosbeheer aan de oostzijde ervan (Varik C 437) is nu geen raster geplaatst om de eigendomsgrens te markeren. Dit raster werd niet geaccepteerd door [redacted] vanwege zijn al jarenlange gebruik van een smalle (op gelijke hoogte met het erf liggende) strook van C 437 voor de opslag van materiaal en materieel. De laagte valt overigens buiten het begrazingsgebied. Staatsbosbeheer zal hier desgewenst nadere afspraken met [redacted] over moeten maken.
- m. Steenbestorting talud: Bij de herinrichting is langs de terp aan de noordzijde van de grote nevengeul een steenbestorting aangebracht op eigendom van fam. [redacted] (Varik C 439) en Staatsbosbeheer (Varik C 437). Het beheer- en onderhoud wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat (zie Beheer- en onderhoudsplan). Voor het eigendom van [redacted] wordt dit beheer en onderhoud in een overeenkomst vastgelegd (actie projectteam HU, TM/OM).
- n. Theetuin: Perceel Varik C 476 (765 m2), eigendom de Staat, is in gebruik bij [redacted] [redacted] bate van de Theetuin. Dit perceel was onderdeel van de grondruil van Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer ten bate van vrijmaken 'ponyweide' [redacted]. Er zou nog een nieuwe grondruil plaatsvinden, waarbij het perceel weer eigendom van Staatsbosbeheer wordt. (Contactpersoon: SBB, [redacted])
- o. Scheurvorming [redacted] meent dat er door de werkzaamheden van de herinrichting (extra) scheurvorming is ontstaan in zijn pand [redacted]. Projectteam HU (CM/TM) heeft dit dossier nog in beraad.
- p. Mediation bebouwing: Zie g.
- Naast bovengenoemde zaken zijn er geen andere afspraken met fam. [redacted] gemaakt en vastgelegd door het projectteam HU die nog niet afgehandeld zijn.

Vergunningen

De vergunningenprocedures van zowel de Opdrachtgever (RWS) als de Opdrachtnemer (Martens en Van Oord) voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden zijn volledig afgerond,

behoudens onderstaande zaken. Er zijn geen doorlopende vergunningsvoorwaarden of opgaven voor monitoring.

1. Vergunning Natuurbeschermingswet: Nadat alle (rest-)werkzaamheden zijn afgerond, wordt deze vergunning afgemeld door het projectteam HU (OM) bij de provincie Gelderland resp. ministerie van EZ.
2. Projectplan Waterwet Heesseltsche Uiterwaarden (22-03-2016): Voor enkele beperkte aanpassingen op het besluit (interventiekaart, drijvende verbinding, instroomopening kleine nevengeul) zal vermoedelijk nog een beperkte procedure doorlopen moeten worden. Het projectteam HU (TM/OM) stemt dit af met de afdeling Vergunningverlening en zal het aangepaste besluit toevoegen aan het overdrachtdossier.
3. Bestemmingsplan Heesseltsche Uiterwaarden (vastgesteld 28-11-2013, onherroepelijk 08-10-2014): Voor enkele beperkte aanpassingen van het bestemmingsplan (natuurbestemming onteigende percelen [redacted] J locatie instroomopening kleine nevengeul, drijvende verbinding) zal vermoedelijk nog een beperkte procedure doorlopen moeten worden. Het projectteam HU (TM/OM) stemt dit af met de gemeente West Betuwe en zal het besluit toevoegen aan het overdrachtdossier.

Stakeholders

Hieronder zijn de belangrijkste stakeholders en contactpersonen ten tijde van de overdracht vermeld. Wegens privacy-redenen (AVG) zijn er geen persoonlijke mail- en telefoongegevens vermeld.

Beherende instanties

- Rijkswaterstaat Oost-Nederland district Zuid, team Uiterwaardenbeheer, contactpersoon assets: [redacted] J contactpersoon relatiebeheer [redacted] J,
- Staatsbosbeheer beheereenheid Rivierengebied-West, contactpersoon: [redacted] J,
- Waterschap Rivierenland, contactpersoon: [redacted] J
- Gemeente West Betuwe, contactpersoon: Fysiek Domein, afdeling Leefomgeving, [redacted] J,

Particulieren

- [redacted] J
- [redacted] J
- [redacted] J
- [redacted] J
- [redacted] J

Nota bene: Beide beroepsvissers hebben een 'heerlijk visrecht' (zakelijk recht) op/langs de Waal ter hoogte van HU (zie kaartje 'Visrechten HU'). Zij geven zelf toestemming aan derden (hengelsportverenigingen) om te vissen.

[redacted] J heeft ingestemd met het ontwerp voor het nieuwe loopbruggetje aan het einde van de langsdam bij Opijnen. De loopbrug is nu vastliggend in plaats van uitneembaar, maar met een voldoende doorvaarthoogte bij hoogwater (totdat doorvaart over de kruin van de langsdam zelf mogelijk is).

Belangenorganisaties

- Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Tieler- en Culemborgerwaarden (VANL-TCW), contactpersoon: [redacted] J
- Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid, afdeling West-Betuwe (IVN), contactpersoon: [redacted] J

Nota bene: Ten tijde van de planvormingsfase was er een klankbordgroep en in de uitvoeringsfase een WhatsApp-groep met lokale bewoners, de 'Sfeerpeilers'. Deze groepen zijn beëindigd in 2014 resp. eind 2019.

Aandachtspunten

De volgende issues vergen continue aandacht:

- Vandalisme (poorten, rasters, bebording).
- Honden niet aangelijnd (niet toegestaan, 'huisregel' SBB).
- Ruiters (niet toegestaan).
- Motorcrossers (niet toegestaan).
- Overlast parkeerplaats Strangengebied (drugs).
- Overlast rondom parkeerplaats Terp (te veel geparkeerde auto's, campers).
- Overlast gebruik botenhelling en nevengeulen (motorboten, jetski's, nog niet geconstateerd).
- Overlast ervaren door fam. [redacted] rondom hun erf (o.a. geparkeerde auto's en botentrailers, langsrijdende machines beheerders). Het verdient aanbeveling de weg Steenfabriek zo weinig mogelijk als toegang tot het beheergebied te gebruiken.

Bijlage A bevat een overzicht van de bijlagen van het omgevingsdossier.

A	Bijlagen Omgevingsdossier	
#	Document	Datum
1.	Inrichtings- en uitvoeringsplan MIRT4 HU	10-03-2015
2.	Beheerplan HU	18-04-2011
3.	Aanvulling op Beheerplan HU	n.d.
4.	Beheerovereenkomst HU	19-04-2011
5.	Leveringsakte BBL-SBB HU	03-12-2010
6.	Brief aan gem Neerijnen - Trekpontje HU	24-02-2014
7.	Brief gem Neerijnen aan RWS - Constructie oeververbinding	26-11-2015
8.	Brief aan [redacted] - Akkoord inrichtingsmaatregelen terp	26-04-2016
9.	Brief aan [redacted] - Inrichtingsmaatregelen terp	04-12-2017
10.	Concept overeenkomst poortje [redacted]	04-06-2019
11.	Tekening locatie poortje [redacted]	n.d.
12.	Tekening Visrechten HU	n.d.

3. Opleverdossier

(J

Beknopte toelichting

Bijlage B bevat een overzicht van de documenten en bestanden van het opleverdossier. Het opleverdossier wordt vanwege de omvang ervan separaat aangeleverd.

4. Beheer- en onderhoudsplan, inclusief LCC-raming

Beknopte toelichting

Bijlage C bevat het Beheer- en onderhoudsplan Heesseltsche Uiterwaarden d.d. ... en de bijbehorende LCC-raming d.d. ...

5. Risicodossier

(> J

Alle risico's die actueel zijn na overdracht van het gebied aan de beheerders zijn opgenomen in de risicolijst. Op 13 juni 2019 is er een gezamenlijke risicosessie geweest op het van kantoor van Staatsbosbeheer te Waardenburg. In dit overleg zijn alle risico's die na overdracht kunnen optreden besproken. Dit dossier is door Staatsbosbeheer en RWS ON district Zuid akkoord bevonden.

Bij de risicolijst is tevens een kwantificeringstabel gevoegd die de scores van de risico's verduidelijkt.

Bijlage D bevat het risicodossier d.d. 14-11-2019.

6. Restpunten

(>Allen)

De volgende zaken worden na overdracht nog door het projectteam HU afgehandeld. Het projectteam HU zal de beheerders informeren over de afhandeling van de restpunten.

[NB De lijst geeft de situatie weer per 15 november 2019 en wordt geüpdate voor de formele overdrachtsdatum.]

#	Restpunt	Afhandeling door	Geplande afhandelingsdatum
1.	Issuelijst restwerk HU september 2019 – v4.2		Dec 2019
2.	Afmelding vergunning Nb-wet		Dec 2019
3.	Actualisatie Projectplan Waterwet		Feb 2020
4.	Actualisatie Bestemmingsplan HU		Feb 2020
5.	Overeenkomst B&O talud stortsteen [redacted] (en SBB?)		Feb 2020
6.	Dossier scheurvorming [redacted]		Feb 2020
7.	Aanmeervoorziening		..? 2020

Bijlagen

- A. Bijlagen Omgevingsdossier
- B. Bijlagen Opleverdossier
- C. Beheer- en onderhoudsplan en LCC-raming
- D. Bijlagen Risicodossier

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

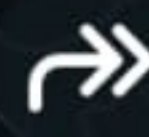
J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

S

Sbb

6 bomen weg gewerkt. Was echt geen overbodige luxe.

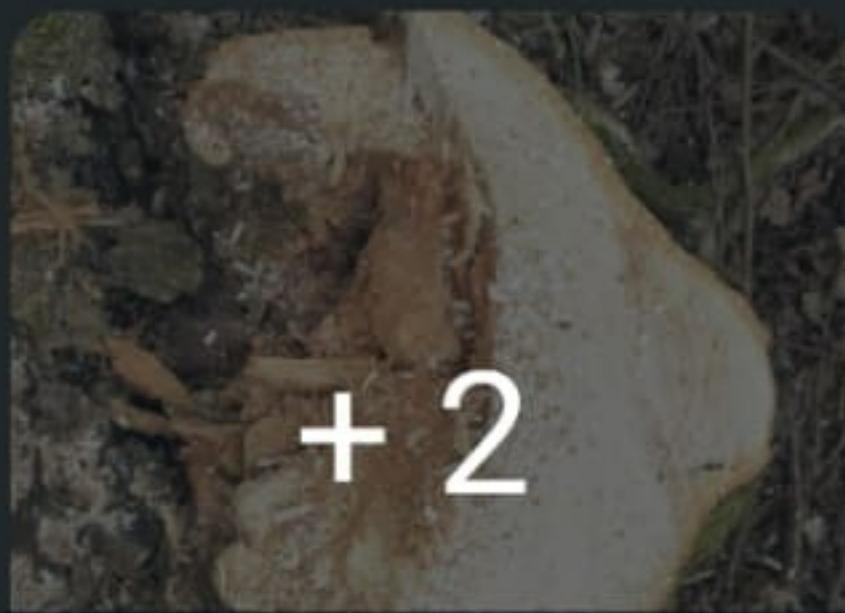
13:17

13:17

13:17

+ 2

Bericht

13 maart 2025

Operatie Heesselt geslaagd. Alles zonder schade aan spullen van derden aan de grond gekregen. Volgende week wordt alles versnipperd en afgevoerd. 19:33

19:33

19:33

19:33

S

Sbb

Operatie Heesselt geslaagd. Alles zonder schade aan spullen van derden aan de grond gekregen. Volgende week wordt alles versnipperd en afgevoerd.

19:33

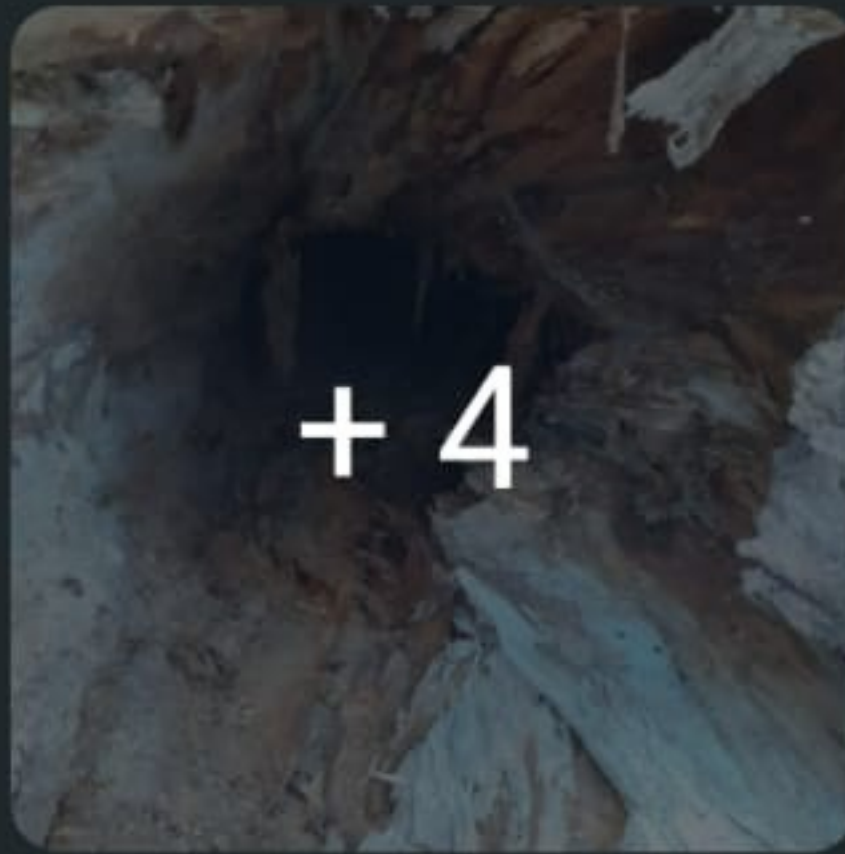
19:33

19:33

19:33

Sper, maar wat een gat

19:37 ✓✓

Was echt tijd dat ze opgeruimd werden.

19:39

Ik ga weekend houden. 🙅

19:39

24 april 2025

Bericht

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

